http://www.dhammadownload.com

ညောင်တုန်းမြို့ ရွှေဟင်္သာတောရ
ပါဠိတက္ကသိုလ်ကျောင်းတိုက်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ်

ဆရာတော်ဦးဝိမလ

၏

ကင်္ခါမေးခွန်းနှင့်အဖြေ

စာမေးပွဲများရှေ့ရှု

ဝိနယဘာသာ အတွက် အထူးစီစဉ်ထားသည်

နိဒါနဝဏ္ဏနာမှ နိဿဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာအထိ

ပထမတွဲ

နဝမအကြိမ်ရိုက်

http://www.dhammadownload.com

ကမ္ဘာ ဓမ္မဒူတ ဆရာ
ရသီသတွဲ
မှတ်တိုင်းစာပေ

စာဠပထာပထုတ
ဧည့်ခံသေား၍ တောရကျောင်းတိုက်
နာယက ဆရာတော် ဘုရား

ရေးသားတော်မူအပ်သော

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အရသာ

ဒုတိယအကြိမ် ရိုက်နှိပ် ပြီးပါသတည်း

ကြော်ငြာ

ပိဋကတ်ကျော်ပြည်ဖြိုးမနှင့် စာအုပ်ဆိုင်လုပ်ငန်းဌာန
ထည့်မှ ကျွန်း ၁၅ ဘားရောင်းကိုယ်ခေားလှုယ်
အမှတ် ၄၃-၄၄ ဆူးလေဘုရားမှ
ရှေ့ကိုင်စသိုလ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

http://www.dhammadownload.com

စစ်ကိုင်းမြို့ ရွှေဟင်္သာတောရ
ပါဠိတက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက်
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဆရာတော် ဦးဝိမလ

၏

ကင်္ခါမေးခွန်းနှင့် အဖြေ

စာမေးပွဲများစွာ၏

ဝိနယဘာသာ အတွက်

အထူး စီစဉ်ထားသည်

(နဝမအကြိမ်ရိုက်)

နိဒါနဝဏ္ဏနာမှ နိဿဂ္ဂိယဝဏ္ဏနာထိ

ပထမတွဲ

F-1 (နဝမအကြိမ်)

http://www.dhammadownload.com

နိဒါန်း

ယခုခေတ်သည် စာမေးပွဲခေတ်ဖြစ်သည်ဟု အားလျော်စွာ စာသင်သားလောကကို ကြည့်လျှင် ၉၉-ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကျော်မျှသော စာသင်သားတို့သည် စာမေးပွဲများစွာနှင့်ဆက်သွယ်ကာ စာပေသင်ကြား စခန်းသွား လျက် ရှိကြသည်ကို တွေ့မြင်ရပေမည်။

အဘယ်ကြောင့် ထိုမျှ စာမေးပွဲလောကတွင် ဝင်ရောက်လာကြသနည်းဟု စဉ်းစားသော် များစွာသော စာသင်သားတို့သည် စာမေးပွဲအောင်မြင်လိုသောဖြင့်သက်ဆိုင်ရာကျမ်းစာများကို ထက်သန်သော ဝီရိယ ကြီးမားခိုင်မြဲလှသော သမာဓိတရားတို့နှင့် စူးစူးစိုက်စိုက်လေ့ကျင့်သင်ကြားမှုကြောင့်လျင်မြန်တတ်မြောက် ခရီးရောက်လွယ်ခြင်း၊ စာ၌ ကျမ်းဂန်မှ တစ်ပါး အခြားသို့ စိတ်မသွားသဖြင့် ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားမှု နည်းပါးခြင်း၊ ထို့ကြောင့်ပင် သာသနာတော်၌ ကြာရှည်ခိုင်မြဲခြင်း စသော အကျိုးတရားတို့ ဖြစ်ထွန်းတိုးပွားရုံသာမက အချိန်တန် အရွယ်ရောက်လာလျှင် သာသနာဟော်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် လုပ်ငန်းဆောင်တာတို့ကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရာ၌လည်း “ဂုဏဝဝန္တေ ပသံသန္တိ နဧဝ” ဂုဏ်ရှိသူကိုသာ အရာရာ ဦးစားပေးတင်သော လောကသဘာဝအားလျော်စွာ “ဒီကရီ” ရှိသူ၏ အပြောအဆို

http://www.dhammadownload.com

နိဒါန်း

အလုပ်အကိုင်သည်သာ အများသူငါတို့၏ လိုက်နာလေးစား အလေးထားမှုကို ပိုမို၍ ခံယူရခြင်းကြောင့် မိမိ၏ အပြောအဆို အလုပ်အကိုင်တို့ ခရီးပေါက်ရောက်ထမြောက်အောင်မြင်သဖြင့် ကိုယ်ရောသူပါ များစွာအကျိုးရ ဖြစ်လေရကား အဆက်ဆက် သောဆရာတော်ကြီးများနှင့်တကွ သာသနာတော်ကို လိုလား သည့် ဘုရင်မှင်းတရားတို့သည် အားအပေးကြီးပေးခဲ့ကြခြင်း ကြောင့် ဖြစ်လေသည်။

ယင်းသို့ အရေးပါ အရာရောက်လှသော စာမေးပွဲများကို ဝင်ရောက်ဖြေဆိုကြရာ၌ များသောအားဖြင့် စာမေးပွဲသမား တို့သည် ကျမ်းဂန်၏ သဘောသဘာဝကို ကျနစွာပင် သိထား စေကာ အမေး အဖြေ ပြုလုပ်ရာ၌ မကျွမ်းကျင်မှုကြောင့် စာမေးပွဲ၌ ဆုံးရှုံးကာ အချို့မှာ သာသနာတော်မှ လျှောကျ သည်အထိ တိုင်ခဲ့ရသည်မှာ များစွာ ဝမ်းနည်းဖွယ်ရာပင် ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ကျေးဇူးရှင် ရွှေဟင်္သာတောရ ပါဠိတက္ကသိုလ် ကျောင်းတိုက် တိုက်အုပ် ဆရာတော်ဘုရားသည် ပထမငယ် တန်းမှ စာချတန်းတိုင်အောင် စာမေးပွဲများကို အနှစ် ၂၀- ကျော်မျှ ဦးစီးကာ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်တော်မူလာခဲ့စဉ် ထို အဖြစ်မျိုးကို မကြာခဏ တွေ့မြင်တော်မူခြင်းကြောင့် ယခု အခါသည် အမေး အဖြေ နည်းပြကျမ်းစာ တစ်ခုရှိဖို့ရန် အချိန် တန်ပါပြီ၊ သို့ရာတွင် ထိုကျမ်းစာသည် အမေးအဖြေ ဖြစ်ဆန်း ကာမျှ မဟုတ်စေဘဲ နက်နဲသော ဝိနိစ္ဆယ၊ ကျနသော အဓိပ္ပာယ်သဘာဝတို့ဖြင့် စုံလင်စေပါမှသာ စာမေးပွဲသမား

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
၉။	နဝမ	....	၁၅၂
၁၀။	ဒသမ	....	၁၅၃
၁၁။	ဧကာဒသမ	—	၁၅၇
၁၂။	ဒွါဒသမ	....	၁၅၈
၁၃။	တေရသမ	....	၁၅၉
၁၄။	စရိကာပတ္တိဝုဋ္ဌာန	...	၁၆၁
	အနိယတကဏ္ဍ		
၁။	ပဌမ အနိယတ	—	၁၇၄
၂။	ဒုတိယ	—	၁၇၆
	နိဿဂ္ဂိယပါစိတ္တိယကဏ္ဍ		
	(စီဝရဝဂ်)		
၁။	ပဌမ နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်	—	၁၇၈
၂။	ဒုတိယ	....	၂၀၁
၃။	တတိယ	—	၂၀၅
၄။	စတုတ္ထ	—	၂၁၁
၅။	ပဉ္စမ	....	၂၁၄
၆။	ဆဋ္ဌမ	....	၂၁၇
၇။	သတ္တမ	—	၂၁၉
၈။	အဋ္ဌမ	—	၂၂၃
၉။	နဝမ	—	၂၂၆
၁၀။	ဒသမ	....	၂၂၆

http://www.dhammadownload.com

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ		စာမျက်နှာ
	(ဧဠကလောမဝဂ်)		
၁၁။	ပထမ နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်	....	၂၃၈
၁၂။	ဒုတိယ၊ တတိယ	....	၂၄၀
၁၃။	စတုတ္ထ	....	၂၄၂
၁၄။	ပဉ္စမ	....	၂၄၃
၁၅။	ဆဋ္ဌမ	....	၂၄၆
၁၆။	အဋ္ဌမ	....	၂၄၈
၁၇။	နဝမ	....	၂၅၄
၁၈။	ဒသမ	....	၂၅၆
	(ပတ္တဝဂ်)		
၁၉။	ပထမ နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်	....	၂၅၈
၂၀။	ဒုတိယ	....	၂၆၂
၂၁။	တတိယ	....	၂၆၆
၂၂။	စတုတ္ထ	....	၂၇၂
၂၃။	ပဉ္စမ	....	၂၇၆
၂၄။	ဆဋ္ဌမ	....	၂၇၈
၂၅။	သတ္တမ	....	၂၈၁
၂၆။	အဋ္ဌမ	....	၂၈၃
၂၇။	နဝမ	....	၂၈၄
၂၈။	ဒသမ	....	၂၈၆
၂၉။	နိဂမဂါထာများ	....	၂၈၈

မာတိကာ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ကင်္ခါမေးခွန်းနှင့် အဖြေ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

နိဒါနကထာ

၁။ မေး (က) ပါတိမောက် အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော ပါတိမောက္ခသဒ္ဒါ၏ အနက်ဝစ္စ "ဝစနတ္ထ"ကိုညွှန်ပြ၍ (ခ) ထိုပါတိမောက္ခ၏ ဘေဒကိုလည်း သရုပ အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဂန္ထအားဖြင့် လည်းကောင်း ထုတ်ပြပါ။

၁။ ဖြေ (က) "အတိမောက္ခတ္ထ, အတိဥတ္တမတ္ထ" သည် သဗ္ဗသာဓာရဏဖြစ်သော ပါတိမောက္ခ သဒ္ဒါ၏ အနက် ဝစ္စ "ဝစနတ္ထ" ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ထို ပါတိမောက်သည် သရုပအားဖြင့် ၁-သီလ ပါတိမောက်၊ ၂-ဂန္ထပါတိမောက်ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားကွဲပြားပါသည်။ ဂန္ထအားဖြင့် ၁-ဘိက္ခုပါတိမောက်၊ ၂-ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်ဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားကွဲပြားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

သီလဂန္ထ–ဟူသော အပြားကို သရူပဘေဒ၊ ဘိက္ခု-ဘိက္ခုနီ ဟူသော အပြားကို ဂန္ထဘေဒဟူလို၏။

ဆောင်ပုဒ်

ပါမောက်ဘေဒ၊ သရူပ၊ ဂန္ထနှစ်မျိုးပြား။

သီလ, ဂန္ထသရူပ၊ ဘေဒ ယှဉ်းနှစ်ပါး။

ဘိက္ခုတစ်လီ၊ ဘိက္ခုနီ၊ နှစ်မည်ဂန္ထပြား။

၂။ မေး (က) ပါတိမောက္ခသံဝရ သံဝုတော ဝိ ဟရတိ (ခ) ဥဘယာနိ ခေါ ပနဿ ပါတိမောက္ခာနိ ဝိတ္ထာရေန သွာဂတာနိ ဟောန္တိ။

အထက်ပါ (က) (ခ) ပါဠိတို့၌လာသော ပါတိမောက် တို့မှာအချင်းချင်းမည်သို့ခြားနားကြပါသနည်း။ပါတိမောက္ခ သဒ္ဒါ၏ "ဝိဂ္ဂဟ" ကိုလည်း လိုရင်းအချုပ်မျှ ပြုလုပ်ပါ။

၂။ ဖြေ (က) မှတ်ပါဠိတော်၌လာသော ပါတိမောက် မှာ သီလပါတိမောက်ဖြစ်၍ (ခ) မှတ်ပါဠိတော်၌ လာသော ပါတိမောက်မှာ ဂန္ထပါတိမောက် ဖြစ်ပါသည်။

ပါတိ "ရက္ခန္တိ" "မောက္ခေတိ မောစယတိ"တိ ပါတိမောက္ခံ။

(၃)။ မေး (က) သီလပါတိမောက်, ဂန္ထပါတိမောက် နှစ်မျိုးကို ဓာတက, ဓာတေတဗ္ဗ အားဖြင့် ခွဲခြား၍–

(ခ) ဘိက္ခုပါတိမောက်ဘိက္ခုနီပါတိမောက်တို့၌အသီးသီး ရထိုက်သော ဥဒ္ဒေသဘေဒများကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃။ ဖြေ (က) သီလပါတိမောက်သည် ဓောတကမှ, ဂန္ထပါတိမောက်သည် ဓောတကဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဘိက္ခုပါတိမောက်၌ ရထိုက်သော ဥဒ္ဒေသတောဒ များကား ၁-နိဒါနုဒ္ဒေသ၊ ၂-ပါရာဇိကုဒ္ဒေသ၊ ၃-သံဃာဒိသေသုဒ္ဒေသ၊ ၄-အနိယတုဒ္ဒေသ၊ ၅-ဝိတ္ထာရုဒ္ဒေသဖြစ်ပါသည်။

ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်မှာကား အနိယတုဒ္ဒေသကိုထား၍ ကျန် ဥဒ္ဒေသ ၄-ပါးဖြစ်ပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

သီလဂန္ထ၊ ပါမောက္ခ၊ တွန်းပြ တတ်အပ် ခွဲ၊
သီမှာကား အပ် ဂန်မှာ တတ်၊ နှစ်ရပ်ဤသို့ကွဲ။

၄။ မေး "ယောပါတိတံမောက္ခေတိ" ဟူသော "နာဓလာဘာဟိတ်"စကားအရ သီလ, ဂန္ထအားဖြင့် နှစ်ပါးသော ပါတိမောက်တို့တွင် အဘယ် ပါတိမောက်သာ မုချအားဖြင့် ပါတိမောက်မည်သင့်သည်။ ကျန်တစ်ပါးကိုမူ ဘယ်နည်းအားဖြင့် ပါတိမောက္ခ ဆိုရမည်ကို ညွှန်ပြပါ။

၄။ ဖြေ ထိုစကားအရ သီလပါတိမောက်သည်သာ မုချအားဖြင့် ပါတိမောက်မည်သင့်ပါသည်။

ဂန္ထပါတိမောက်မှာကား ထိုသီလပါတိမောက်ကို ထွန်းပြတတ်သော ဓောတက ဖြစ်ရကား ဖလူပစာရ အားဖြင့်သာ ပါတိမောက္ခဟု ဆိုရပါသည်။

၅။ မေး (က) "အဝသေသံ သုတေနသာဝေတဗ္ဗံ" ဟူသောပါဠိအရ အဘယ်ကာရဏာ ဝိသေသကြောင့် သုတဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

သိမ်းကာပါတိမောက် (အကျဉ်း) ပြနိုင်ခွင့်ရှိသည်ကို ညွှန်ပြ၍ (ခ) အနည်းဆုံးဥဒ္ဒေသပေါင်း မည်မျှပြပြီးမှ သုတဖြင့် သိမ်းခွင့်ရှိသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

၅။ ဖြေ (က) အန္တရာယ် ၁၀-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး ဖြစ်ပေါ်ပါက သုတဖြင့်သိမ်းနိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

(ခ) အနည်းဆုံး နိဒါနုဒ္ဒေသတစ်ခု ပြပြီးမှသာ သုတဖြင့် သိမ်းခွင့်ရှိပါသည်။

အန္တရာယ် ၁၀-ပါး သရုပ်ကား-

(၁) ရာဇန္တရာယ-မင်းအန္တရာယ်၊ (၂) စောရန္တရာယ-ခိုးသူအန္တရာယ်။ (၃) အဂ္ဂန္တရာယ-မီးအန္တရာယ်၊ (၄) ဥဒကန္တရာယ-ရေအန္တရာယ်၊ (၅) မနုဿန္တရာယ-လူအန္တရာယ်။ (၆) အမနုဿန္တရာယ-ဘီလူးအန္တရာယ်။ (၇) ဝါဠန္တရာယ ခြင်္သေ့-သစ်ကျား, သားရဲအန္တရာယ်။ (၈) သရီသပန္တရာယ-မြွေအန္တရာယ်။ (၉) ဇီဝိတန္တရာယ-အသက်အန္တရာယ်။ (၁၀) ဗြဟ္မစရိယန္တရာယ ကျင့်ဝတ် သိက္ခာပုဒ်တော်၏ အန္တရာယ်။

ဆောင်ပုဒ်

မီး၊ ရေ၊ မင်း၊ လူ၊ ခိုးသူ၊ ဘီလူး၊ သားရှူး၊ မြွေ၊ သက်၊

ကျင့်မြတ်ဖျက်၊ ဆယ်ချက်အန္တရာယ်။

၆။ မေး အနိယတုဒ္ဒေသကို ပြနေဆဲမှာ အန္တရာယ်တစ်မျိုးမျိုးပေါ်လာသဖြင့် သုတဖြင့် သိမ်းခွင့် ရောက်သည့်အခါ ပြဆဲ အနိယတုဒ္ဒေသကိုပါ သိမ်းရမည်။ သို့မဟုတ် ဝိတ္ထာရုဒ္ဒေသကိုသာ သိမ်းရမည်ကို ဖြေဆိုပါ။

၆။ ဖြေ “ဘောနသဒ္ဒံ အဝဿောသံ သုတွာန ဘာဝတဖ္ဖံ” ဟု ဆိုသော်ကြောင့် ပြနေဆဲ အပြီးသို့ မကျသေးသော အနီယတုဒ္ဒေသနှင့်ကာက္ခ သုတ်ဖြင့်သိမ်းရပါမည်။

၇။ မေး (က) နိဒါနုဒ္ဒေသကို အကုန်အစင် ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် ကျန်ဥဒ္ဒေသကို သုတဖြင့် သိမ်းရှုပြဆိုရာ ပြည့်စုံသော (ပါဠိက္ကမ)ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) နိဒ္ဒါနုဒ္ဒေသကို မပြဘဲ ပါရာဇိကုဒ္ဒေသ စသော လိုရာတစ်ခုခုကို ရွတ်ဆိုကာ သုတသဒ္ဒါဖြင့် သိမ်းနိုင်ခွင့်ရ,မရကိုလည်း ဝိနိစ္ဆယပြုလိုက်ပါ။

၇။ ဖြေ (က) ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ တေရသ သံဃာဒိသေသာ ဓမ္မာ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ ဒွေ အနိယတာ ဓမ္မာ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ တိံသ နိဿဂ္ဂိယာ ပါစိတ္တိယာ ဓမ္မာ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ ဒွေနဝုတိ ပါစိတ္တိယာ ဓမ္မာ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ စတ္တာရော ပါဋိဒေသနီယာ ဓမ္မာ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ သေခိယာ ဓမ္မာ၊ သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ သတ္တ အဓိကရဏသမထာ ဓမ္မာ၊ ဧတ္တကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္နံ အန္ဝဒ္ဓမာသံ ဥဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆတိ၊ တတ္ထ သဗ္ဗေဟေဝ သမဂ္ဂေဟိ သမ္မောဒမာနေဟိ အဝိဝဒမာနေဟိ သိက္ခိတဗ္ဗံ။

(ခ) နိဒါနုဒ္ဒေသမှစ၍ အစဉ်လာ အတိုင်းပြရသည်ဖြစ်သောကြောင့် နိဒါနုဒ္ဒေသကိုမပြဘဲ အထက်ဥဒ္ဒေသတစ်ခုခုကိုကျော်၍ မပြနိုင်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇။ မေး (က) "သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော ။လ။ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျ" ဟူသောဥတ်စကားမှစ၍ ဥပုသ်ပြုသော သံဃာအများတွင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်က ရွတ်ဆိုရမည့် စကားပါနည်း။ (ခ) ထေရနဝ မဇ္ဈိမတို့တွင် ဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသာ ပါတိမောက် ပြသင့်သည်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၇။ ဖြေ (က) ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်းကဆိုရမည့် စကားဖြစ်ပါသည်။

(ခ) မထေရ်ကြီး စွမ်းနိုင်က မထေရ်ကြီးကိုယ်တိုင် ပြသင့်ပါသည်။ မစွမ်းနိုင်ပါက ဗျတ္တ, ပဋိဗလဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော သီတင်းငယ်တစ်ပါးပါးလည်း (တိုက်တွန်းချက် အရ) ပြသဖို့ ပါသည်။

မှတ်ရန်

ဘိက္ခုဝဿဟူသောရဟန်းဝါအားဖြင့်အနည်းဆုံး ၁၀-ဝါ ရပြီးသော ရဟန်းမှစ၍အထက်ကိုထေရ-ရဟန်းဟုခေါ်သည်။ ၅-ဝါရပြီးသော ရဟန်းမှစ၍ ၉-ဝါရသောရဟန်းအထိ မဇ္ဈိမရဟန်းခေါ်သည်။ ၅-ဝါမျှမရသေးသောရဟန်းကို နဝ-ရဟန်းခေါ်သည်။ ထိုတွင်ထေရ-ရဟန်းသည်အနုထေရ, မဟာထေရဟု နှစ်မျိုးရှိပြန်၏။ ၁၀-ဝါမှ ၁၉-ဝါအထိ အနုထေရ, ရဟန်းသိက္ခာဝါတော် ၂၀-မှစ၍ အထက်ကို မဟာထေရဟု မှတ်။

http://www.dhammadownload.com

၉။ မေး "သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော" ပါဠိဖြင့် ပြုအပ်သော သံဃာ၏ဘေဒ ထိုဘေဒ၏သရုပ်နှင့်ဥပေါသထ ကံအရာ၌ လိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ် သံဃာကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

၉။ ဖြေ ဘေဒအားဖြင့်၁-ဒက္ခိဏေယျသံဃာ,၂-သမ္မုတိ သံဃာဟု နှစ်မျိုးနှစ်စားကွဲပြားပါသည်။

ဒက္ခိဏေယျ သံဃာဟူသည် တရားကိုယ်အရ (သရုပ) အားဖြင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်ရှစ်ယောက် ဖြစ်ပါသည်။

သမ္မုတိသံဃာဟူသည် တရားကိုယ်အရ (သရုပ) အားဖြင့် ပုထုဇဉ်အရိယာ အားလုံးပါသော သာမန် ရဟန်းအပေါင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဤပေါသထကံ အရာ၌ သမ္မုတိ သံဃာကိုသာ လိုအပ် ပါသည်။

၁၀။ မေး (က) သံဃာ့ကံ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကွဲပြား သင့်သော သံဃဘေဒကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ထိုသံဃာအသီးသီးတို့ ပြုနိုင်ခွင့်ရှိသော သံဃာ့ကံများကိုလည်းခွဲခြား၍ပြပါ။

၁၀၊ ဖြေ (က) ၁-စတုဝဂ္ဂသံဃာ၊ ၂-ပဉ္စဝဂ္ဂ သံဃာ၊ ၃-ဒသဝဂ္ဂသံဃာ၊ ၄-ဝီသတိဝဂ္ဂသံဃာ, ၅-အတိရေဝီသတိ ဝဂ္ဂသံဃာဟူ၍ ငါးမျိုးငါးစား ကွဲပြားပါသည်။

(ခ) စတုဝဂ္ဂသံဃာသည် ၁-ဥပသမ္ပဒကံ၊ ၂-ပဝါရဏာကံ ၃ အဗ္ဘာနကံတို့ကို ချန်ထား၍ ကျန် သံဃာ့ကံ အားလုံးကို ပြုနိုင်ပါသည်။

ပဉ္စဝဂ္ဂသံဃာသည် ၁-မဇ္ဈိမဒေသ၌ ခွင့်ပြုတော် မူအပ် သောဥပသမ္ပဒကံ၊ ၂-အဗ္ဘာနကံကို ချန်ထား၍ကျန်သံဃာ့ကံ အားလုံးကိုပြုနိုင်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဒသဝဂ္ဂသံဃာသည် အဗ္ဘာနကံတစ်ခုမျှကို ချန်ထား၍ကျန် သံဃာ့ကံ အားလုံးကိုပြုနိုင်ပါသည်။

ဝီသတိဝဂ္ဂသံဃာသည်ကား သံဃာ့ကံအားလုံးကိုပင် ပြုနိုင်ပါသည်။ ဝီသတိဝဂ္ဂသံဃာမပြုနိုင်သော သံဃာ့ကံဟူ၍ တစ်စုံ တစ်ရာမျှမရှိပါ။

အတိရေက ဝီသတိဝဂ္ဂ သံဃာသည်လည်း ဝီသတိဝဂ္ဂ သံဃာကဲ့သို့ပင်ဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ရန်

ဉပသမ္ပဒကံ၊ ဉပေါသထကံ၊ ပဝါရဏာကံ၊ အဗ္ဘာနကံ တို့ကို ရွက်ဆောင်နိုင်ရန် လိုအပ်သော သံဃာအရေအတွက်ကို သတိပြုပါ။ ဝီသတိဝဂ္ဂသံဃာသည်ပင် သံဃာ့ကံ အားလုံးကို ရွက်ဆောင်နိုင်ပါလျက် အတိရေကဝီသတိဝဂ္ဂ သံဃာကို ပြဆိုခြင်းမှာ ထိုထိုသံဃာတို့ကို ရွက်ဆောင်ရာ၌ သတ်မှတ်ထားသော သံဃာအရေအတွက်အောက် ယုတ်လျော့လျှင် မအပ် ပိုလွန်ပါမူကား အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာမရှိ၊ အတိသုန္ဒရ ဟု သိစေလိုမှု ကြောင့်ပြဆိုခြင်းဖြစ်သည်။

စတုဝဂ္ဂေါ ပဉ္စဝဂ္ဂေါ၊ ဒသဝီသတိ ဝဂ္ဂိကော။
တိရေက ဝီသတိဝဂ္ဂေါ၊ ပဉ္စသံဃာ ဝိဘာဝိတာ။
စတုဝဂ္ဂေတ္ထ အဗ္ဘာနံ၊ ပသမ္ပဒပ္ပဝါရဏာ။
ပဉ္စဝဂ္ဂေါစ အဗ္ဘာနံ၊ မဇ္ဈဒေသုပသမ္ပဒံ။
ဒသဝဂ္ဂေါစအဗ္ဘာနံ၊ ထပေတွာ သဗ္ဗယမ္ပိကော။
ဠတရော သဗ္ဗကမ္မေသု၊ ကမ္မပ္ပတ္တောတိ ဒီပိတော။

http://www.dhammadownload.com

၁၁။ မေး (က) သုတ္တုဒ္ဒေသ သံဃာ့ဥပုသ် ပြုနိုင်ရန် အနည်းဆုံး လိုအပ်သော သံဃာအရေအတွက် ဖော်ပြ၍ (ခ) နေ့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပြားသင့်သော ဥပေါသထဘေဒ ကိုလည်း ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၁၁။ ဖြေ (က) အနည်းဆုံးတစ်သိမ်တည်းမှာ ရဟန်း လေးပါးရှိပါက သုတ္တုဒ္ဒေသ သံဃာ့ဥပုသ်ပြုနိုင်ပါသည်။

(ခ) ဥပုသ်ပြုရာနေ့၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၁-စာတုဒ္ဒသီ ၂-ပန္နရသီ၊ ၃-သာမဂ္ဂီဟူ၍ ဥပုသ်သုံးပါးပြားပါသည်။

၁၂။ မေး တစ်နှစ်အဖို့၌ ပကတိ စာရိတ္တ ဥပုသ်ပေါင်း မည်မျှရှိသည်၊ ထိုတွင် စာတုဒ္ဒသီ ဥပုသ်ပေါင်း မည်မျှရှိ၍ ပန္နရသီဥပုသ်ပေါင်းမည်မျှရှိသည်ကိုလည်း သချာမျှ သတ်မှတ်၍ ပြပါ။

၁၂။ ဖြေ တစ်နှစ်အဖို့၌ ပကတိ စာရိတ္တ ဥပုသ်ပေါင်း ၂၄-ဥပုသ်ရှိပါသည်၊ ထိုတွင်စာတုဒ္ဒသီ ဥပုသ်မှာ၆-ဥပုသ်ဖြစ်၍ ပန္နရသီမှာ ၁၈-ဥပုသ်ဖြစ်ပါသည်။

၁၃။ မေး ပကတိ စာရိတ္တ ဥပုသ်နေ့တို့မှ တစ်ပါး အကြောင်းအားလျော်စွာ ဥပုသ်ပြုနိုင်သောနေ့များ ရှိသေးပါက ထိုနေ့များကို အကြောင်းနှင့်တကွ ညွှန်ပြပါ။ (သာမဂ္ဂီ ဥပုသ်နေ့ကိုမလို)။

၁၃။ ဖြေ အာဂန္တုက ရဟန်းများနှင့် အာဝါသိက ရဟန်းများတို့ တစ်သိမ်တည်း ဥပုသ်ပြုရန် စည်းဝေးမိကြရာ အာဝါသိက ရဟန်းတို့က အရေအတွက်အားဖြင့် များပြားပိုမို ခြင်းစသောအကြောင်းရှိခဲ့သော် အာဂန္တုက ရဟန်းတို့သည်

http://www.dhammadownload.com

မိမိတို့၏ ထိုထိုအကြောင်းအရာအရေအတွက်အယူအဆအားဖြင့် ပန္နရသီဥပုသ်နေ့ ဖြစ်ပါသော်လည်း အရေအတွက် များသော အာဝါသိကတို့၏ အလိုသို့လိုက်ခါ မိမိတို့အဖို့ ပကတိစာရိတ္တ စာတုဒ္ဒသီမဟုတ်သော သူတစ်ပါးတို့ အလိုအားဖြင့်သာ စာတုဒ္ဒသီဖြစ်သော နေ့၌လည်း ဥပုသ်ပြုနိုင်သေး၏။

၁၄။ မေး သဗ္ဗိဝါတို့ သာဝဓာရဏံ-အရ "သုဏာတုမေ ။လ။ ဥဒ္ဒိသေယျ" ဟူသော ဥတ်၌ ဥပေါသထောပန္နရသော-ပုဒ်တို့နောက်တွင် ဧဝ ဝင်ပါက နိဝတ္တေတဗ္ဗ ဖြစ်ထိုက်သော အရာတို့ကိုထုတ်ပြပါ။

၁၄။ ဖြေ ဥပေါသထောနောင် ဧဝ ဝင်ပါက ထို၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗမှာ အနုပေါသထဒိဝသဖြစ်ပါသည်။

ပန္နရသနောင် ဧဝ ဝင်ပါက ထို၏ နိဝတ္တေတဗ္ဗမှာ စာတုဒ္ဒသီ၊ သာမဂ္ဂီဥပုသ်နေ့တို့ဖြစ်ပါသည်။

၁၅။ မေး (က) ပကတိစာရိတ္တ ပဝါရဏာနေ့များကို ဖော်ပြလျက် (ခ) ပုရိမဝဿံဝုတ္ထရဟန်း၊ ပစ္ဆိမဝဿံဝုတ္ထရဟန်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်ရာပဝါရဏာနေ့များကိုလည်းခွဲခြားသတ်မှတ်၍ ပြပါ။

၁၅။ ဖြေ (က) ပကတိ စာရိတ္တ ပဝါရဏာနေ့တို့ကား ၁-သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့၊ ၂-သီတင်းကျွတ် လကွယ်နေ့၊ ၃-တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့တို့တည်း။

(ခ) ပုရိမဝဿံဝုတ္ထ ရဟန်းတို့နှင့်သုံးနေ့လုံးသက်ဆိုင်၏။ ပစ္ဆိမဝဿံဝုတ္ထ ရဟန်းတို့နှင့်ကား တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ တစ်နေ့သာ ဆိုင်၏။

http://www.dhammadownload.com

၁၆။ မေး ပုရိမဝဿံဝုတ္ထ ရဟန်းတို့သည်ကဏ္ဍနကာရစာ ရဟန်းတို့ နှောင့်ယှက်ခြင်းစသော အကြောင်းကြောင့် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့မှာ ပဝါရဏာမပြုနိုင်ပါက မည်သည့်နေ့များတွင် ပြုနိုင်ခွင့်ရှိသနည်း။

၁၆။ ဖြေ သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့မှာ ပြုရမည်။ သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့မှာ ပြုခွင့်မရပါက တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့မှာ မုချပြုရမည်။တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ကမလွန်စေရ။

၁၇။ မေး ပကတိ စာရိတ္တ ပဝါရဏာနေ့တို့မှ တစ်ပါးအကြောင်းအားလျော်စွာပဝါရဏာပြုနိုင်သောနေ့များရှိသေးပါက ထိုနေ့တို့ကို အကြောင်းနှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။(သာမဂ္ဂီပဝါရဏာနေ့ကိုမလို)

၁၇။ဖြေ စာတုဒ္ဒသီ ပဝါရဏာကို ပြုခြင်းငှာ လျောက်ပတ်သော အာဝါသိက ရဟန်းတို့၏ များပြားခြင်းစသော အကြောင်းရှိခဲ့သော် သီတင်းကျွတ်လပြည့်၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်တို့၏ ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော စာတုဒ္ဒသီနေ့ (အဖိတ်နေ့) တို့၌လည်း အများဖြစ်သော သူတစ်ပါး၏လိုသို့ လိုက်ကာ ပဝါရဏာကို ပြုသင့်ပါသေးသည်။

၁၈။ မေး (က) မည်သည့်ဥပုသ်မျိုးကို သာမဂ္ဂီဥပုသ် မည်သည့် ပဝါရဏာမျိုးကို သာမဂ္ဂီ ပဝါရဏာဟု ခေါ်ဆိုပါသနည်း။ (ခ) ထိုဥပုသ်မျိုး ပဝါရဏာမျိုးကို ပြုနိုင်ရာနေ့များကိုလည်း သတ်မှတ်ပြပါ။

၁၈။ဖြေ (က) ကွဲပြားနေသော သံဃာများ ညီညွတ်စည်းလုံးမိရာနေ့တို့၌ပြုအပ်သော ဥပုသ်မျိုး ပဝါရဏာမျိုးကို သာမဂ္ဂီဥပုသ် သာမဂ္ဂီပဝါရဏာဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) သာမဂ္ဂီဥသ်ကို ပြုနိုင်ရာနေ့များကား တစ်နှစ်အဖို့တွင် (လပြည့်ရက် ၁၂-ရက်၊ လကွယ်ရက် ၁၂-ရက်) ပေါင်း ၂၄-ရက်တို့မှ တစ်ပါးသောနေ့တို့မှာ သာမဂ္ဂီဥပုသ်ကို၊ ပြုနိုင်ရာ နေ့ရက်များဖြစ်ပါသည်။

သာမဂ္ဂီ ပဝါရဏာကို ပြုနိုင်ရာ နေ့များကား (ကတ္တိကမာသဗ္ဘန္တရ) ဟု ဆိုအပ်သော သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ ၂၉ ရက်တို့မှာ သာမဂ္ဂီပဝါရဏာကို ပြုနိုင်ရာနေ့များ ဖြစ်ပါသည်။

၁၉။ မေး (က) "သုဏာတု မေ။ လ။ ဥဒ္ဒိသေယျ" ဟူသော ဉတ်ပါဠိ၌ စာတုဒ္ဒသီ၊ သာမဂ္ဂီ ဥပုသ်နေ့များဖြစ်ပါက မည်သို့ ပြောင်းလဲပြင်ဆင်ရမည်ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) အနုပေါသထ ဒိဝသ၌ ဥပုသ်ပြုပါက ရရှိသောအပြစ်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၁၉။ ဖြေ (က) စာတုဒ္ဒသီ ဥပုသ်နေ့ဖြစ်ပါက "အဇ္ဇုပေါသထော စာတုဒ္ဒသော"။ သာမဂ္ဂီဥပုသ်နေ့ဖြစ်ပါက "အဇ္ဇုပေါသထော သာမဂ္ဂီ" ဟု ပြောင်းလဲ ပြင်ဆင်ရပါမည်။

(ခ) အနုပေါသထဒိဝသ-၌ဥပုသ်ပြုပါကဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

၂၀။ မေး(က) "ယာဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ" ၌ ပတ္တကလ္လ အရကို ကောက်ပြ၍ (ခ) အကြင် အကြောင်း အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံက ပတ္တကလ္လဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်း အင်္ဂါတို့ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

၂၀။ ဖြေ (က) ပတ္တကလ္လအရကား ဥပေါသထကံ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ပတ္တကလ္လ ဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါများကား -၁-စာတုဒ္ဒသီ၊ ပန္နရသီ၊ သာဝမဂ္ဂီ ဥပုသ်နေ့သုံးမျိုးတို့တွင်တစ်မျိုးမျိုး ဖြစ်ခြင်း၊ ၂-ကမ္မပ္ပတ္တ ရဟန်းတို့၏ ဟတ္ထပါသ်ကို မစွန့်မူ၍ တစ်သိမ်တည်း၌ တည်ကြခြင်း၊ ၃-ကမ္မပ္ပတ္တ ရဟန်းတို့၏ ဝတ္ထုသဘာဂအာပတ်မှ ကင်းစင်ကြခြင်း၊ ၄-ဝဇ္ဇနီယ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥပေါသထကာရက ရဟန်းတို့၏ဟတ္ထပါသ်အတွင်းမှာမရှိမနေခြင်းတို့တည်း။

"ဥပေါသထော ယာဝတိကာ စ ဘိက္ခူ ကမ္မပ္ပတ္တာ၊ သဘာဂါပတ္တိယော စ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ဝဇ္ဇနီယာ စ ပုဂ္ဂလာ တသ္မိံ န ဟောန္တိ၊ ပတ္တကလ္လန္တိ ဝုစ္စတိ"

"ဥပေါသထော ယာဝတိကာ စ။လ။ ပတ္တကလ္လန္တိ ဝုစ္စတိ" ဟူသော ပါဠိကိုရေးလျှင်လည်း ပြီးနိုင်၏။

၂၁။ မေး (က) "ယာဝတိကာ စ ဘိက္ခူ ကမ္မပ္ပတ္တာ" ၌ ကမ္မအရ ဘယ်ကံကိုယူရမည်။ (ခ) ယာဝတိကာ ဘိက္ခူ-အရ အဘယ်ဌာန၌ အဘယ်သို့ နေထိုင်ကြကုန်သော အဘယ်မျှလောက် များပြားသည့် ဘယ်လိုရဟန်း အမျိုးအစားတို့ကို ယူရမည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၂၁။ ဖြေ (က) ဥပေါသထကံကို ယူရပါမည်။ (ခ) တစ်သိမ်တည်း၌ ဟတ္ထပါသ်ကို မစွန့်မူ၍ တည်နေကြကုန်တို့ကို အနည်းဆုံး လေးပါးကုန်သော ပကတတ် ရဟန်းမျိုးသော ယူရပါမည်။

မှတ်ရန်

ဤ၌ပကတတ် ရဟန်းဟူသည် ဥက္ခေပနီယကံကိုလည်းအပြုမခံရ၊ ပါရာဇိက သို့လည်း မရောက်မရှိ၊ ပကတိ ဖြစ်သောသဘောသီလရှိသော ရဟန်းကောင်းမျိုးကို ဆိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၂။ မေး (က) သိမ်ဟူသည်မူလဘေဒဟူသော အရင်းခံအမျိုးအစားအားဖြင့်ဘယ်မျှအပြား ရှိပါသနည်း။ သိမ်အမျိုးအစား သိမာဘေဒကိုထုတ်ပြပါ (ခ) ထိုသိမ်တို့ အချင်းချင်းမည်သို့ ခြားနားသည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၂။ဖြေ (က) မူလဘေဒအားဖြင့် ၁–ဗဒ္ဓသိမ်၊ ၂–အဗဒ္ဓသိမ်ဟု နှစ်မျိုးနှစ်စား ကွဲပြားပါသည်။

(ခ) ဗဒ္ဓသိမ်ဆိုသည်မှာ ကမ္မဝါစာဖြင့်ဖွဲ့အပ် သမုတ်အပ်သော သိမ်မျိုးဖြစ်၍ အဗဒ္ဓဆိုသည်မှာ ကမ္မဝါစာဖြင့်မဖွဲ့အပ် မသမုတ်အပ်သော သိမ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

၂၃။ မေး (က) ဝိပတ္တိသိမ်ဟုဆိုအပ်သော သိမ်ပျက်တစ်ဆယ့်တစ်မျိုးကို ရေတွက်ဖော်ပြ၍ (ခ) အငယ်ဆုံးသိမ်၏ ပမာဏနှင့် အကြီးဆုံးသိမ်၏ ပမာဏတို့ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၃။ဖြေ (က)သိမ်ပျက်တစ်ဆယ့်တစ်မျိုးကား ၁-အလွန်ငယ်လွန်းသောသိမ်၊ ၂-အလွန်ကြီးလွန်းသောသိမ်၊ ၃–နိမိတ်ကျိုးသောသိမ်၊ ၄-အရိပ်ကိုနိမိတ်လုပ်သောသိမ်၊ ၅-လုံးလုံးနိမိတ်မရှိသောသိမ်၊ ၆-သိမ်အပြင်ဘက်ကနေ၍ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊ ၇-မြစ်၌ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊ ၈-သမုဒ္ဒရာ၌သမုတ်အပ်သောသိမ်၊ ၉–ဇာတဿရအိုင်၌သမုတ်အပ်သောသိမ် ၁၀–သိမ်ချင်းစပ်၍သမုတ်အပ်သောသိမ်၊ ၁၁-သိမ်ချင်းထပ်၍သမုတ်အပ်သော သိမ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

ကြီး၊ ငယ်၊ ကျိုး၊ ရိပ်၊ အနိမိတ်၊ ဗဟိဒ်တည်သမုတ်။
အိုင် သမုဒ်၊ မြစ်၊ စပ်၊ လွှမ်း၊ လစ်၊ ဆယ့်တစ်သိမ်ပျက်ထုတ်၊

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အငယ်ဆုံးသိမ်မှာ ရဟန်း ၂၁-ပါး နေနိုင်လောက်သော ပမာဏရှိရမည်၊ အကြီးဆုံးသိမ်မှာ ၃-ယူဇနာခွဲမျှပမာဏ ရှိရပါမည်။

၂၄။ မေး (က) ဗဒ္ဓသိမ်သည်တိဝိဓ သမ္ပတ္တိယုတ္တံ ဖြစ်မှသာ အောင်မြင်သည်ဆိုရာ၌ တိဝိဓ သမ္ပတ္တိအရကို ဖော်ပြ၍ (ခ) သိမ်နိမိတ် ၈-မျိုးကိုလည်းသရုပ်သကောင် ထုတ်ဆောင်ရေတွက်ပြပါ။

၂၄။ ဖြေ (က) တိဝိဓသမ္ပတ္တိ အရကား....၁-နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ၊ ၂-ပရိသာသမ္ပတ္တိ၊ ၃-ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိတို့ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) သိမ်နိမိတ် ၈-မျိုးကား.... ၁-ပဗ္ဗတနိမိတ်၊ ၂-ပါသာဏ နိမိတ်၊ ၃-ဝန နိမိတ်၊ ၄-ရုက္ခ နိမိတ်၊ ၅-မဂ္ဂ နိမိတ်၊ ၆-ဝမ္မိကနိမိတ်၊ ၇-နဒီနိမိတ်၊ ၈-ဥဒကနိမိတ်တို့ဖြစ်ပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

ပဗ်၊ ပါ၊ ဝန၊ ရုတ်၊ မဂ္ဂ၊ ဒကာ၊ ဝမ္မိကာ။
နဒီပါထည့်၊ ရှစ်မျိုးရှိ၊ သိမ်၏နိမိတ္တံ။

၂၅။ မေး (က) ရုက္ခနိမိတ်၊ ဥဒကနိမိတ်အရာ၌ နိမိတ္တုပဂဖြစ်သော ရုက္ခ၊ ဥဒကတို့နှင့် (ခ) အနိမိတ္တုပဂဖြစ်သော ရုက္ခ၊ ဥဒကတို့ကို ခွဲခြား၍ပြပါ။

၂၅။ ဖြေ(က)“နိမိတ္တုပဂ” ဖြစ်သော ရုက္ခမျိုးကား-၁-မြေအပြင်၌တည်ခြင်း၊ ၂-သစ်ပင်ဆိုင်ရာ ဟရိုတခေတ်ဖြင့် စိမ်းရှင်၍နေခြင်း ၃-အတွင်း၌ အနှစ်ရှိသော သစ်ပင်မျိုးဖြစ်ခြင်း၊ ၄-ဆမြင့်အားဖြင့် ၈-နည်းဆုံး လက်ရှစ်သစ်ရှိခြင်း၊ ၅-လုံးပတ်အားဖြင့် ၈-နည်းဆုံး လက်ပွတ်စူး ၈-ရှိးလောက်

http://www.dhammadownload.com

ရှိခြင်း၊ ဤအင်္ဂါလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော သစ်ပင်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဤအင်္ဂါလက္ခဏာနှင့်မပြည့်စုံက "အနိမိတ္တုပဂရုက္ခ" မျိုးဖြစ်ပါသည်။

(ခ) "နိမိတ္တုပဂ"ဖြစ်သောဥဒကမျိုးကား-တွင်း၊လေးထောင့်ကန်၊ တင်ဖက်ဆည်ကန်၊ ဇာတသာရအိုင် ဆားငန်ချောင်းသမုဒ္ဒရာစသည်တို့အတွင်း၌ မစီးမဆင်းဘဲ ငြိမ်သက်စွာ တည်နေသော ရေမျိုးပင်ဖြစ်စေ, အယုတ်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့် နိမိတ်ကြားခါနီးမှ တူးအပ်သော ကျင်းငယ်၌ထည့်လောင်း၍ ထားအပ်သောရေပင်ဖြစ်စေကာမူ ကမ္ဗဝါစဆုံးအောင်ခံလျှင်နိမိတ္တုပဂဥဒက ဖြစ်ပါတော့သည်။စီးနေသောရေမျိုး,ကမ္မဝါစာ ဆုံးအောင် မခံသောရေမျိုး,အိုးခွက်စသည်၌ တည်သော ရေမျိုးမှာ အနိမိတ္တုပဂ ဥဒကဖြစ်ပါသည်။

နိမိတ္တုပဂ-နိမိတ်သောက်၊ အနိမိတ္တုပဂ-နိမိတ်မလောက်။

၂၆။မေး ယခုကာလ ပါသဏာ နိမိတ်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုနေကြသော ကျောက်တိုင်များသည် အကြီးဆုံး အရွယ်ပမာဏ မည်မျှရှိနိုင်သည် အနည်းဆုံးအချိန်ပမာဏမည်မျှရှိမှ နိမိတ္တုပဂ ဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြပါ။

၂၆။ ဖြေ နိမိတ်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုသော အကြီးဆုံးပါသာဏမှာ ၇-တောင်၊ ၇-တောင့်ထွာရှိ၍ ဆင်ကောင်ကြီးလောက်နီးနီး ကြီးနိုင်သော ပမာဏရှိပါသည်။

(ဆင်ကောင်ကြီးလောက်ကြီးလျှင်ကား ပါသာဏမဟုတ်၊ ပဗ္ဗတ ဖြစ်သွားသည်။)

http://www.dhammadownload.com

ဘ်နည်းဆုံး အချိန်ပမာဏမှာ "ဒွတ္တိံသပလ" ၃၂ ပိုလ် အလေးချိန်ရှိရပါမည်။

(၃၂ ပိုလ်ဟူသည်မှာ ဒင်္ဂါးချိန် ၁၂၈-သားရှိ၏။ယခုကာလ ပိဿာချိန်အားဖြင့် ၅၀-သားရှိ၏။ယခုကာလ ပါသာဏနိမိတ် အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြသော ကျောက်တိုင်များကား နိမိတ် သောက်ရုံမက အဆများစွာ ပိုနေသေး၏ဟု "ပရိဝါသ- မာနတ္တာဒိ ဝိနိစ္ဆယကျမ်း"တွင် ကျေးဇူးရှင် စံကျောင်းဆရာ တော်ဘုရားကြီး ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။)

(အမှာ။ ။ကွင်းအတွင်းစကားများမှာ ထည့်ဖြေရန်မဟုတ်။)

၂၇။ မေး(က) ၁-နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ ယုတ္တ၊ ၂-ပရိသသမ္ပတ္တိ ယုတ္တ၊ ၃-ကမ္မဝါစာ သမ္ပတ္တိယုတ္တ၊ သိမ်မျိုးဖြစ်အောင် သမုတ် ပုံကို အတိုချုပ်ဖော်ပြ၍(ခ)ဗဒ္ဓသိမ်၊ အဗဒ္ဓသိမ်တို့၏အပြားကို လည်း ထုတ်ပြပါ။

၂၇။ ဖြေ (က) ၁-ပဗ္ဗတ၊ ပါသာဏ စသော ရှစ်ပါး သောနိမိတ်တို့တွင် ပါဝင်သော နိမိတ္တုပဂ နိမိတ်မျိုးတို့ကို ထိုထိုအရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၌ ရထိုက်သလို သုံးခုအောက်မလျော့ စေဘဲ ယူ၍ "ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကိံ နိမိတ္တံ၊ ပဗ္ဗတော ဘန္တေ၊ ဧသော ပဗ္ဗတော နိမိတ္တံ" စသည်ဖြင့် နည်းလမ်း မစောင်း ကောင်းစွာ ကြား၍ သမုတ်အပ်သော သိမ်သည် "နိမိတ္တ သမ္ပတ္တိ ယုတ္တ" သိမ်ဖြစ်ပါတော့သည်။

၂။ အယုတ်ဆုံး သိမ်သမုတ်ရန် ရဟန်းလေးပါးတို့ စည်း ဝေး၍ သိမ်သမုတ်မည့်ဂါမခေတ်တွင်းရှိ ရဟန်းတို့ကို ၎င်းတို့၏ ဗဒ္ဓသိမ် (နဒီ, သမုဒ္ဒ, ဇာတဿရ ဟူသော) အဗဒ္ဓသိမ်တို့၌

http://www.dhammadownload.com

နေစေ၍ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ်ရင်းကျိုကိုဟတ္ထပါသ်သို့ငင်ဆောင်၍ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် ရင်းတို့ထံမှဆန္ဒကိုယူဆောင်၍ဖြစ်စေ၊ သမုတ်အပ်ခဲ့သော သိမ်သည် "ပရိသ သမ္မတ္တိ ယုတ္တ" သိမ် ဖြစ်ပါတော့သည်။ (ဝိသုံဂါမ ဖြစ်လျှင် ဤအစီရင် မလို။)

၃။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ယာဝတာ သမန္တာ နိမိတ္တာ ကိတ္တိတာ" စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော ပရိသုဒ္ဓ ဉတ္တိ ဒုတိယ ကိုမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်အပ်သောသိမ်သည်" ကမ္မဝါစာ သမ္မတ္တိ ယုတ္တ" သိမ်ဖြစ်ပါတော့သည်။

(ခ) ဗဒ္ဓသိမ်သည် ခဏ္ဍသိမ် သမာနသံဝါသက သိမ် အဝိပ္ပဝါသသိမ်အားဖြင့် သုံးမျိုးပြားပါသည်။

အဗဒ္ဓသိမ်သည် ဂါမသိမ်, သတ္တဗ္ဘန္တရသိမ်, ဥဒကုက္ခေပသိမ် အားဖြင့် သုံးမျိုးပြားပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

ခဏ်, သမာန်၊ အဝိပ္ပ၊ ဗဒ္ဓ တို့ပြား။
ဥဒကုက္ခေ၊ ဂါမေ သတ္တ၊ အဗဒ္ဓ၊ မှတ်ကြ တို့ပြား။

၂၈။ မေး။ (က) ဂါမသိမ်, သတ္တဗ္ဘန္တရသိမ်, ဥဒကုက္ခေပ သိမ်တို့၏ အပိုင်းအခြားကို ဖော်ပြ၍ (ခ) နဒီ, သမုဒ္ဒ, ဇာတဿရတို့၌ ကပ္ပိယဘူမိ ဖြစ်ထိုက်သော အရပ်ကိုလည်း သတ်မှတ်ပိုင်းခြား၍ ပြပါ။

၂၈။ ဖြေ (က) တစ်ခုသော ဂါမခေတ်သည် ဂါမသိမ်။ ရွာနေ လူကောင်းသော တောတွင်းဝယ် ကံပြုသော သံဃာ၏ပတ်ပတ်လည် ခုနစ်အဗ္ဘန္တရ "တစ်ရာ့ကိုးဆယ့်ခြောက်တောင်" ရှိသောအရပ်သည် သတ္တဗ္ဘန္တရသိမ်။

http://www.dhammadownload.com

နဒီ, သမုဒ္ဒ ဇာတဿရတို့၌ ထားမမတ္တြ ပုရိသသည် အားကုန်ထုတ်၍ ပစ်အပ်သော ရေ သဲတို့၏ ကျရာ ရေတကျ သဲတကျအရပ်သည် ဥဒကုက္ခေပသိမ် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) နဒီ ဇာတဿရတို့၌ မိုးလေးလပတ်လုံး ရေလွှမ်းမိုးရာ အရပ်သည် ကပ္ပိယဘူမိ။

သမုဒ္ဒ၌ကား ပြကတေ့သော လှိုင်းတံပိုးတို့သည် ကမ်းကို ရိုက်လျက်သက်လျောတည်နေရာအရပ်မှစ၍ ကပ္ပိယဘူမိဖြစ်ပါ တော့သည်။

၂၉။ မေး (က) နွေအခါ ခန်းခြောက်၍ နေသော နဒီ ဇာတဿရတို့၌ ဥပုသ်စသော ကံတို့ကို ပြုထိုက်ပါမည်လော။ (ခ) မြစ်၏အတွင်း သံဃာနှစ်သင်း ဥပုသ်ပြုကြရာ တစ်သင်း နှင့် တစ်သင်း မည်မျှခွာ၍ ဥပုသ်ပြုရမည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၂၉။ ဖြေ (က) ရေရှိသည် ဖြစ်စေ, မရှိသည် ဖြစ်စေ မိုးလေးလပတ်လုံး ရေနေဖူသော အရပ်ဖြစ်ပါက ကပ္ပိယဘူမိ ဖြစ်၍ ကံပြုထိုက်ပါတော့သည်။

(ခ) နှစ်ဖက်သော သံဃာတို့၏ ဥဒကုက္ခေပ နှစ်ခု အကြားမှာ ဥဒကုက္ခေပတစ်ခုစာ ချန်လှပ်ထား၍ ဥပုသ်ပြုရ ပါမည်။

၃၀။ မေး (က) "သဘာဂါ ပတ္တိယောစ န ဝိဇ္ဇန္တိ"၌ သဘာဂအာပတ် ဘယ်နှစ်မျိုးရှိသည် (ခ) ၎င်းတို့အချင်းချင်း မည်သို့ ခြားနားသည် (ဂ) ဤနေရာ၌ မည်သည့် သဘာဂ အာပတ်မျိုးကို ယူရမည်တို့ကို ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၀။ ဖြေ (က) ၁-ဝတ္ထုသဘာဂအာပတ် ၂-အာပတ္တိသဘာဂအာပတ်ဟု နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိပါသည်။

(ခ) ခြားနားပုံကား-ဝိကာလဘောဇန စသော အာပတ်သင့်ကြောင်း ဝတ္ထုအားဖြင့် တူမျှသောအဖို့ရှိသော အာပတ်မျိုးမှာ ဝတ္ထုသဘာဂ အာပတ်မျိုးဖြစ်၍ အာပတ်ချင်းသာ တူမျှ၍ အာပတ်သင့်ကြောင်း ဝတ္ထုအားဖြင့် မတူမျှသော အာပတ်မျိုးမှာ အာပတ္တိသဘာဂ အာပတ်မျိုးဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ဤနေရာ၌ ဝတ္ထုသဘာဂ အာပတ်မျိုးကိုသာ ယူရပါမည်။

၃၁။ မေး (က) ဝတ္ထုသဘာဂအာပတ်ကိုအချင်းချင်း ဒေသနာကြားခြင်း, ဒေသနာခံခြင်း ပြုပါက ထိုအာပတ်မှ ထမြောက်ကြပါမည်လော (ခ) အခြားအပြစ်တစ်စုံတစ်ရာလည်း ရှိပါသေးသလော။

၃၁။ ဖြေ (က) ထိုအာပတ်မှကား တမြောက်ကြပါ။

(ခ) သို့ရာတွင် ဒေသကပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဒေသနာပစ္စယ ဒုက္ကဋ်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကပုဂ္ဂိုလ်မှာ ပဋိဂ္ဂဟဏပစ္စယ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ခြင်း ဟူသော အပြစ်ကို အသီးသီးရကြပါသည်။

၃၂။ မေး (က) ဥပုသ်ပြုမည့်နေ့မှာ သံဃာ အားလုံး ဝတ္ထုသဘာဂ အာပတ်သင့်ရောက်၍ နေပါက ပြုလုပ်ရမည့် နည်းလမ်းကို ညွှန်ပြ၍ (ခ) သဘာဂ အာပတ်ရှိလျက် ဥပုသ် ပြုပါကမည်သို့ အပြစ်ရှိသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၂။ ဖြေ (က) အားလုံးဝတ္ထုသဘာဂ အာပတ်သင့်၍ နေပါက ရဟန်းတစ်ပါးကိုအနီးအပါးရှိကျောင်းတစ်ကျောင်း သို့ ထိုအာပတ်ကိုကုစားရန် နေ့ချင်းပြန်လွှတ်ရမည်၊ ထိုရဟန်း

ပြန်လာပါက သုဒ္ဓ အနာပတ္တိက ဖြစ်သော ထိုရဟန်းတံမှာ ဒေသနာကြားကြရမည်၊ ဤနည်းအတိုင်း မဖြစ်နိုင်ပါက ဗျတ္တ ပဋိဗလရဟန်းက "သုဏာတုမေ ဘန္တေ သံဃော၊ အယံ သင်္ဃော သံဃော သဘာဂံ အာပတ္တိံ အာပန္နော၊ ယဒါ အညံ ဘိက္ခုံ သုဒ္ဓံ အနာပတ္တိကံ ပဿိဿတိ၊ တဒါ သံဃော တဿ သန္တိကေ တံ အာပတ္တိံ ပဋိကရိဿတိ" ဟူသော နိဒ္ဒေသတိကဥတ်ကို ရွတ်ဆို၍ ဥပုသ်ပြုရမည်။

အကယ်၍ အာပတ်သင့်သည်ဟု အတိအကျမဆုံးဖြတ်နိုင်ဘဲ ဝေခွဲမရ ဝေမတိက ဖြစ်နေခဲ့သော် ဆိုပြီးဥတ်တွင် "သုဏာတုမေ။ လ။ သဘာဂါယ အာပတ္တိယာ ဝေမတိကော၊ ယဒါ နိဗ္ဗေမတိကော ဘဝိဿတိ၊ တဒါ တံ အာပတ္တိံ ပဋိကရိဿတိ" ဟု ပြောင်းလဲ၍ဆိုပြီး ဥပုသ်ပြုရမည်။

(ခ) သာပတ္တိက ပုဂ္ဂိုလ်အဖြစ်ဖြင့် ဥပုသ်ပြုခဲ့သော်-ဒုက္ကဋ် အာပတ်သို့ ရောက်ပါသည်။

၃၃။ မေး ဝိသဘာဂ အာပတ်ဖြင့် သာပတ္တိကဖြစ်သော ရဟန်းတို့ပြုအပ်သော ဥပုသ်ကံမှာ "ပတ္တကလ္လ" ဖြစ်နိုင် မဖြစ်နိုင်ကို အကြောင်းပြ၍ ဖြေဆိုပါ။

၃၃။ ဖြေ ပတ္တကလ္လဖြစ်နိုင်ပါသည်။

ဝိသဘာဂအာပတ်မှာ ထိုပုဂ္ဂိုလ် အသီးသီးတို့၏ အာပတ်သာ ဖြစ်သည်၊ သံဃာ၏ အာပတ်မဟုတ်ပါ။ ဥပုသ်ကံမှာကား "သံဃော ဥပေါသထံ" သံဃာ့ဥပုသ်ကံဖြစ်ရကား "ပတ္တကလ္လ" ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၃၄။ မေး ပတ္တကလ္လအင်္ဂါ၌ "အာပတ္တိယော စ နဝိဇ္ဇန္တိ" ဟုသာမန်မဆိုဘဲ "သဘာဂါပတ္တိယောစ န ဝိဇ္ဇန္တိ" ဟုဝိသေသအားဖြင့် ဆိုရခြင်းမှာ အဘယ်အကြောင်းကြောင့်ပါသနည်း။

၃၄။ ဖြေ အာပတ္တိယော-ဟု သာမန်ဆိုပါက သဘာဂဝိသဘာဂအာပတ်နှစ်မျိုးလုံးနှင့်ဆက်ဆံသည်။ ဤနေရာ၌ကား သဘာဂအာပတ်မှ ကင်းခြင်းကိုသာ ပတ္တကလ္လအင်္ဂါအဖြစ်ဖြင့် လိုအပ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် သဘာဂသဒ္ဒါဖြင့် အထူးမကာ "သဘာဂါပတ္တိယော စ န ဝိဇ္ဇန္တိ" ဟု ဟောတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၃၅။ မေး (က) ဝဇ္ဇနီယ ပုဂ္ဂိုလ် ၂၁-ယောက်တို့၏ သရုပ်ကို ရေတွက်ဖော်ပြ၍ (ခ) ၎င်းတို့ကို မည်သို့ ကြဉ်ရမည် မကြဉ်ပါက မည်သည့်ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ်အတွက်မည်သည့်အာပတ် သင့်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၅။ ဖြေ (က) ၁-ဂဟဋ္ဌ လူ, ၂-ဘိက္ခုနီ ရဟန်းမိန်းမ, ၃-သိက္ခမာန သိက္ခမာန်, ၄-သာမဏေရ-သာမဏေ ယောကျ်ား ၅-သာမဏေရီ-သာမဏေ မိန်းမ ၆-သိက္ခာပစ္စက္ခာတက-သိက္ခာကိုစွန့်ချပြီးသူ, ၇-အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပန္နက ပါရာဇိကကျပြီးသူ, ၈-အာပတ္တိယာ အဒဿနေ ဥက္ခိတ္တက-အာပတ်ကိုမရှုခြင်းကြောင့် သံဃာကနှင်ထုတ်ထားသူ၊ ၉-အာပတ္တိယာ အပ္ပဋိကမ္မေ ဥက္ခိတ္တကအာပတ်ကိုမကုစားခြင်းကြောင့် သံဃာက နှင်ထုတ်ထားသူ, ၁၀-ပါပိကာယ ဒိဋ္ဌိယာ အပ္ပဋိနိဿဂ္ဂေ ဥက္ခိတ္တက-ယုတ်မာသော မိစ္ဆာအယူကိုမစွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့် သံဃာက နှင်ထုတ်ထားသူ, ၁၁-ပဏ္ဍက-ပဏ္ဍုတ်

http://www.dhammadownload.com

၁၂-ထေယျသံဝါသက ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်၃မျိုး, ၁၃-တိတ္ထိယပက္ကန္တကတိတ္ထိဘောင်သို့ကူးပြောင်းသူ, ၁၄-တိရစ္ဆာန ဂတ တိရစ္ဆာန်, ၁၅-မာတုဃာတကအမိကိုသတ်သူ, ၁၆-ပိတုဃာတက အဖကိုသတ်သူ, ၁၇-အရဟန္တဃာတက-ရဟန္တာကိုသတ်သူ, ၁၈-လောဟိတုပ္ပါဒကမြတ်စွာဘုရား၌ သွေးစိမ်းတည်အောင်ပြုသူ, ၁၉-သံဃဘေဒကသံဃာကိုခွဲသူ, ၂၀-ဘိက္ခုနီ ဒူသက-ဘိက္ခုနီမကို ဖျက်ဆီးသူ၊ ၂၁-ဉဘတော ဗျဉ္ဇနက-ဉဘတောဗျည်း။

ပါဠိမြန်မာ ၂-မျိုးလုံး လိုရာမှတ်နိုင်ရန် ရေးထည့်လိုက်သည်။

ဆောင်ပုဒ်

လူ နီ သိက္ခါ၊ သာနုစ်ဝ၊ သိက္ခာ အန္တိမာ။
မစွန့်, မတု၊ မရှုတ်ငြား၊ သရုပ်ကြွေး၊ သုံးပါး ဥက္ခိတာ။
ပဏ် ထေ ပက် ဆန်၊ ပဥ္စာနန်၊ ဒူ သံ ဥဘောပါ။
ကေဗီသ၊ ဝဇ္ဇီယ၊ ဟတ်ပြပါဠိမှာ။

ရင်းတို့ကိုသံဃာ၏ ၂-တောင့်ထွာ သုတ္တပါသ်မှ အပပြုသောအားဖြင့် ကြဉ်ရပါမည်။

(ခ) မကြဉ်ဘဲ ဥပုသ်ပြုပါလျှင် ၈-၉-၁၀ နံပါတ် အရ ဥက္ခိတ္တကပုဂ္ဂိုလ် ၃-ယောက်အတွက် ပါစိတ် ကြွင်းပုဂ္ဂိုလ် ၁၈-ယောက်အတွက် ဒုက္ကဋ်သင့်ပါသည်။

၃၆။ မေး (က) ဝဇ္ဇနီယ ပုဂ္ဂိုလ်စုတွင် တိတ္ထိယတို့ မပါဝင်သဖြင့် ရင်းတို့ကိုမကြဉ်ပဲလည်း ဥပုသ် ပြုကောင်းသည်ဟု မှတ်ရမည်လော အကြောင်းနှင့်တကွဖြေဆိုရှ်။

(ခ) ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂလကာလာဝဋ္ဋိဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို "တိရစ္ဆာနဂတ" ဆိုသည်ကိုလည်းဖော်ပြပါ။

၃၆။ ဖြေ (က) ဂဟဋ္ဌဖြင့်တိတ္ထိယတို့ကိုလည်းယူအပ်သည်ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့ကိုမကြဉ်ဘဲ ဥပုသ်မပြုကောင်းပါ။

(ခ) နဂါးဂဠုန်စသော လူယောင် ဖန်ဆင်း တတ်သည့် တိရစ္ဆာန်မျိုးကို၊ "တိရစ္ဆာနဂတ" ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

၃၇။ မေး (က) ကာရကပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပြားသောဥပုသ် ပြုအပ်သော အခြင်းအရာ "ကတ္တဗ္ဗာကာရ" ၏ အစွမ်းအားဖြင့်ပြားသော ဥပုသ်တို့ကိုအရုပ်ပြ၍ (ခ) "သံဃော ဥပေါသထံ ကရေယျ" ဖြင့် ပယ်သင့် ယူသင့်သော ဥပုသ် "ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျ" ဖြင့် ပယ်သင့် ယူသင့်သော ဥပုသ်တို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၇။ ဖြေ (က) ကာရက ပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်း အား ဖြင့် ၁-သံဃာဥပုသ်, ၂-ဂဏဥပုသ်, ၃-ပုဂ္ဂလဥပုသ်ဟု ၃-မျိုးပြားပါသည်။

ကတ္တဗ္ဗာကာရ၏ အစွမ်းအားဖြင့် ၁-သုတ္တုဒ္ဒေသ ဥပုသ် ၂-ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်, ၃-အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ် ၃-မျိုးပြားပါသည်။

(ခ) "သံဃော ဥပေါသထံ ကရေယျ" ဖြင့် ပယ်သင့်သော ဥပုသ်တို့ကား ဂဏဥပုသ်, ပုဂ္ဂလဥပုသ်တို့ဖြစ်၍ ယူသင့်သော ဥပုသ်မှာ သံဃာဥပုသ်ဖြစ်ပါသည်။

"ပါတိမောက္ခံဥဒ္ဒိသေယျ" ဖြင့်ပယ်သင့်သောဥပုသ်တို့ကား ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်, အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်တို့ဖြစ်၍ ယူသင့်သောဥပုသ်မှာ သုတ္တုဒ္ဒေသဥပုသ်ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

http://www.dhammadownload.com

၃၀။ မေး (က) "ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျ"၌ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ၏ ဘေဒကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ယင်းကိုဘေဒ သာဝက ဝိသယ ဗုဒ္ဓဝိသယအားဖြင့် သင့်သလို ဝေဖန်ကာ (ဂ)ဤအရာ၌ လိုအပ်သော အဓိပ္ပေတ ပါတိမောက်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၃၀။ ဖြေ (က) ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသသည် ၁-ဩဝါဒ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ ၂-အာဏာပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသအားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စား ကွဲပြားပါသည်။

(ခ) ၁-ဩဝါဒ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသမှာ ဗုဒ္ဓဝိသယဖြစ်၍ ၂-အာဏာ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသမှာ သာဝကဝိသယ ဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ဤအရာ၌ အာဏာပါတိမောက်ကိုသာ အလိုရှိအပ်ပါသည်။

မှတ်ရန်

"ပါတိမောက္ခံဥဒ္ဒိသေယျ"၌ ဥဒ္ဒေသက ပုဂ္ဂိုလ်အရ ဗုဒ္ဓကိုယူလျှင် ပါတိမောက်အရ ဩဝါဒပါတိမောက်ကို ယူရမည်၊ ဥဒ္ဒေသက ပုဂ္ဂိုလ်အရ သာဝကကိုယူလျှင် ပါတိမောက္ခ အရ အာဏာပါတိမောက်ကို ယူရမည်ဟုလို၏။

၃၉။ မေး (က) ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်သည် အာဒေသနာစနစ်၏ အစွမ်းဖြင့် မည်မျှပြားသင့်သည် (ခ) တစ်ဖန် ထိုအာဒေသနာ ဘေဒမှ မည်သို့သောအကွဲအပြားမျိုး ဖြစ်သင့် သေးသည် ကို ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၉။ ဖြေ (က) အာရောစနာ၏အစွမ်းဖြင့် ၁– အညာရောစန ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၊ ၂–အညမညာရောစနပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ် ဟု နှစ်မျိုး နှစ်စားကွဲပြားပါသည်။

(ခ) အညာရောစန ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်သည် ၁–ပဝါရိတာနံ သန္တိကေ ကရဏ, ၂–အပ္ပဝါရိတာနံ သန္တိကေကရဏ ဟု "ကရဏဝသ" အားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စားကွဲပြားပြန်ပါသည်။

အညမညာရောစန ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်သည်လည်း ၁–ဉတ္တိံ ထပေတွာ ကရဏ ၂-ဉတ္တိံ အထပေတွာ ကရဏဟု "ကရဏဝသ" အားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စားကွဲပြားပြန်ပါသည်။

အညရောစန–သူတစ်ပါးထံ၌ ပြောကြားမှု၊
အညမညာရောစန–ဥပုသ်ပြုသူချင်း ပြောကြားမှု။
ပဝါရိတာနံ သန္တိကေကရဏ ပဝါရဏာ ပြုပြီးသူတို့၌ပြုမှု။
ဉတ္တိံ ထပေတွာ ကရဏ–ဉတ်ထားပြီးပြုမှု။

၄၀။ မေး ဥပုသ်ပြုရမည့်နေ့တွင် တစ်သိမ်တည်း၌ရဟန်း ၁-ပါး ၂–ပါး၊ ၃-ပါးရှိနေက မည်သို့ ဥပုသ်ပြုရမည် ယူသော အစီအရင်ကို အပြည့်အစုံ ဖော်ပြပါ။

၄၀။ ဖြေ ရဟန်းတစ်ပါးတည်းသာ ရှိပါလျှင် ထိုတစ်ပါးတည်းသောရဟန်းသည် သမ္မဇ္ဇနစသော ပုဗ္ဗကရဏ လေးပါးကိုပြု၍ အခြားရဟန်းများ မလာမှန်း သိပါက "အဇ္ဇ မေ ဥပေါသထော စာတုဒ္ဒသော (ပန္နရသော) အဓိဋ္ဌာမိ" ဟု စာတုဒ္ဒသီ, ပန္နရသီ အလိုက် ထိုက်သည် အားလျော်စွာဆိုရမည်၊

ရဟန်း ၂-ပါးပါရှိလျှင် ထိုရဟန်းတို့သည် ညွတ်မထားဘဲ ထေရ်စဉ်ဝါလိုက် "ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ အာဝုသော ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေဟိ" ဟု ၃-ကြိမ်ဆိုရမည်။ ကျန်တစ်ပါးကလည်း ထိုအတူပင် "အာဝုသော" နေရာတွင် "ဘန္တေ" ဟု ပြင်၍ ဆိုရမည်။

ရဟန်း ၃-ပါးရှိလျှင် ဗျတ္တ ပဋိဗလ ရဟန်း တစ်ပါးက "သုဏာတု မေ အာယသ္မန္တာ အဇ္ဇုပေါသထော စာတုဒ္ဒသော (ပန္နရသော) ယဒါယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ၊ မယံ အညမညံ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေါသထံ ကရေယျာမ" ဟု စာတုဒ္ဒသီ, ပန္နရသီ အလိုက် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ညွတ်ထား၍ ယခင်အတိုင်း အကြီးဆုံးရဟန်းကစပြီး "ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ အာဝုသော" စသောပါဠိကို ရွတ်ဆို၍ ဥပုသ်ပြုရမည်။

၄၁။ မေး (က) သုတ္တုဒ္ဒေသ ဥပုသ်ကို "တိလက္ခဏ သမ္ပန္န" ဥပုသ်ဆိုကြရာ၌ တိလက္ခဏ သရုပ်ကား အဘယ်ပါနည်း။ (ခ) ဥပုသ်ကိုးပါး သရုပ်ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ရေတွက် လိုက်ပါ။

၄၁။ ဖြေ (က) ၁-စာတုဒ္ဒသီ ပန္နရသီ ဥပုသ်နေ့တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော ဥပုသ်နေ့ဖြစ်ခြင်း, ၂-သုတ္တုဒ္ဒေသ သံဃာ့ ဥပုသ်ကံပြုရန်အတွက် လုံလောက်သောသံဃာရှိခြင်း, ၃-ပါတိမောက်ကို သရုပ်အားဖြင့် ရွတ်ဆိုခြင်း၊ ဤကား "တိလက္ခဏ" သရုပ်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဥပုသ် ၉–ပါး၊ အချုပ်ကား– စာတုဒ္ဒသီ ပန္နရသီ သာမဂ္ဂီဟု နေ့၏အစွမ်းဖြင့် ၃–ပါး၊ သံဃ ဂဏ ပုဂ္ဂလဟု ကာရကပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းဖြင့် ၃–ပါး၊ သုတ္တုဒ္ဒေသ ပါရိသုဒ္ဓိ အဓိဋ္ဌာန်ဟူ ကတ္တဗ္ဗာကာရ၏အစွမ်းဖြင့် ၃-ပါး၊ ပေါင်း ၉-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၄၂။ မေး (က) အညာရောစန, အညမညာရောစန အားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စားသော ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ်တို့တွင် အဘယ်ပါရိသုဒ္ဓိမျိုးမှာ ဥပေါသထဥတ်ထားရပါသနည်း။ (ခ) ဥပုသ်ပြုရမည့်နေ့မှာ သံဃာလိုလောက်သော မိမိနေရာမှ အခြားနေရာသို့သွားပါက အပြစ်လွတ်မည် မလွတ်မည် ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၄၂။ ဖြေ (က) အညမညာရောစန ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ် ဥတ်ထားရပါသည်။

နှစ်ပါးတည်းဖြစ်လျှင်ကား ဥတ်မထားရ။

(၁) မိမိသွားမည့်တခြားနေရာမှာ သုတ္တုဒ္ဒေသ ဥပုသ်ပြုရန် သံဃာ လုံလောက်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ မိမိနှင့် အတူ သုတ္တုဒ္ဒေသ ဥပုသ်ပြုရန်သံဃာ လုံလောက်အောင် ပါခဲ့သော်လည်းကောင်း မသွားမဖြစ်သော အန္တရာယ် ရှိခဲ့သော်လည်းကောင်း, သွားခဲ့သော်အပြစ်မရှိပါ။

ဆိုပြီးအကြောင်းတို့တွင် တစ်ခုခုမရှိဘဲ သွားပါက ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၄၃။ မေး။ "ကိ" သံဃာ ပုဗ္ဗကိစ္စံ"၌ သံဃာ-အရ၊ ဘယ်သံဃာကို ယူရမည်၊ ပုဗ္ဗကိစ္စံအရဘယ်ပုဗ္ဗကိစ္စကိုယူရမည် သမ္မဇ္ဇနကိစ္စ စသည်ကို ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ် ပြုလုပ်ရမည် တို့ကို ဖော်ပြပါ။

၄၃။ ဖြေ "သံဃော ဥပေါသထံကရေယျ"ဟူသော ပါဠိအရ ဥပုသ်ပြုခြင်းနှင့်စပ်၍ ဟောတော်မူအပ်သော ဥပေါသထ ကာရက သံဃာကိုသာ ယူပေါမည်။ ပုဗ္ဗကိစ္စအရ ပုဗ္ဗကရဏ ၄-ပါး,ပုဗ္ဗကိစ္စ ၅-ပါး ပေါင်း ၉-ပါးလုံးကို ယူရပါမည်။

သမ္မဇ္ဇနကိစ္စစသည်ကို မထေရ်ကြီးစေခိုင်းချက်အရ မထေရ်ယ်ပြုလုပ်ရပါမည်။

ဂိလာနမဟုတ်သော သီတင်းငယ်သည် မထေရ်ကြီးက ခိုင်းပါလျက် ဒုဗ္ဗစ သဘောသက်ကာ မပြုမလုပ်တဲနေခဲ့ပါမူဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်၏၊ဆာဓာပကဖြစ်သောမထေရ်ကြီးလည်း ပဋိရူပ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုသိ၍ ခိုင်းရမည်ဟု အဋ္ဌကထာအနုသာသနီရှိ၏။

၄၄။ မေး ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိဟူသောပါဠိအရ ဆန္ဒပေးရမည့် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၊ ပါရိသုဒ္ဓိပေးရမည် ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို လည်းကောင်း မည်သို့မည်ပုံ ပေးရမည်ကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြပါ။

၄၄။ ဖြေ။ တစ်ခုသောသိမ်အတွင်း၌ သံဃာကံကို ဆောင်သည့်အခါ ကမ္မကာရက သံဃာများနှင့် တစ်သိမ်တည်း အတူရှိနေပါလျက် ထိုသံဃာတို့စည်းဝေးရာဌာန (ဟတ္ထပါသ်) သို့ မသွားနိုင်,မသွားလိုသော ရဟန်းမျိုးသည် ဆန္ဒပေးရသော ရဟန်းမျိုးဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

တစ်ခုသောသိမ်အတွင်း၌ သံဃာများဥပုသ်ပြု၍ နေကြရာ ထိုသိမ်အတွင်းမှာပင်ရှိနေပါလျက် ဥပုသ်ပြုရာဌာန (ဟတ္ထပါသ်)သို့ မလိုက်နိုင်သောအကတူပေါ်သာယ၊ ဂိလာန၊ ကိစ္စပ္ပသုတရဟန်းမျိုးသည် ရိပါသုဒ္ဓိပေးရသော ရဟန်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရဟန်းသည် ပါရိသုဒ္ဓိ ပေးသည့်အခါ ကြွင်းသံဃာ့ကိစ္စအလို့ငှာ ဆန္ဒကိုလည်းတစ်ပါတည်းပေးလိုက်ရပါသည်။

ဆန္ဒပေးပုံကား....

တစ်ပါးသောရဟန်း၏ အထံ၌ "ဆန္ဒံဒမ္မိ၊ ဆန္ဒံမေဟာရ၊ ဆန္ဒံမေအာရောစေဟိ" ဟူသော ပါဠိကိုဖြစ်စေ ထိုပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုဖြစ်စေ, ကိုယ်ဖြင့် သော် လည်းကောင်း, နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း, ကိုယ်နှုတ် နှစ်ပါးလုံးဖြင့်သော် လည်းကောင်း ရွတ်ဆိုပြောကြားသိစေရမည်။

ပါရိသုဒ္ဓိပေးပုံကား....

ရဟန်းတစ်ပါးအထံ၌ "ပါရိသုဒ္ဓိံဒမ္မိ ပါရိသုဒ္ဓိံမေ ဟာရ၊ ပါရိသုဒ္ဓိံမေအာရောစေဟိ"ဟူသော ပါဠိကိုဖြစ်စေ, ထိုပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ နှုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်နှုတ် နှစ်ပါးလုံးဖြင့် သော်လည်းကောင်း ရွတ်ဆိုပြောကြား သိစေရမည်။

"ဆန္ဒံဒမ္မိ"ဟူသော ပါဠိဖြင့်ပင် ဆန္ဒပေးမှု အထမြောက်ပါ၏။ သို့ရာတွင်မိမိပေးလိုက်သော ဆန္ဒကို သံဃာ့ ဘောင်သို့ ဆောင်မသွားဘဲ တစ်ခြားသို့ ထွက်သွားမည် စိုးသည့်အတွက် ဆန္ဒံမေ ဟာရ"ဟု တိုက်တွန်းပြန်သည်။ သံဃာ့ဘောင်သို့

http://www.dhammadownload.com

ရောက်ပြီးနောက် မလျှောက်ကြားဘဲနေပါက ဆန္ဒဟာရက ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်မည့်အတွက် "ဆန္ဒံမေ အာရောစေဟိ" ဟူသော စကားကို ဆက်လက်ပြောကြားရသည်။

၄၅။ မေး ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကိုပေးရာ၌ "ဆန္ဒံဒမ္မိ" စသော ပါဠိကိုသာ ရွတ်ဆိုပေးကောင်းသလော၊ နှုတ်က ရွတ်ဆို၍ ပေးမှုသာပေးရာရောက်ပါသလော။

၄၅။ ဖြေ "အယံ အတ္တော ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ဥဘယေန ဝါ ဝိညာပေတဗ္ဗော" ဟု အဋ္ဌကထာ အဆိုရှိရကား ပါဠိကိုသာ ရွတ်ဆို၍ ပေးကောင်းသည်မဟုတ်၊ ထိုအနက် အဓိပ္ပာယ်ကိုသိစေလျှင် ပြီးသည်ပင်ဖြစ်၏။

"ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ" ဟု ဆိုသဖြင့်နှုတ်ကရွတ်ဆို၍ ပေးမှုသာလျှင် ပြီးသည်မဟုတ်၊ ကိုယ်ဖြင့် သိစေလျှင်လည်း ပြီးသည်ပင်၊ ပေးသည် မည်တော့သည်ပင် ဖြစ်၏။

၄၆။ မေး (က) ဆန္ဒသက်သက်ကိုသာ ပေးသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ဆန္ဒပါရိ သုဒ္ဓိနှစ်မျိုးလုံးကို ပေးသင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကို ခွဲခြားပြဆို၍ (ခ) ၎င်းတို့က ပေးရခြင်း၏ အကျိုးထူးကိုလည်းဖော်ပြပါ။

၄၆။ ဖြေ (က) တစ်ခုသော သိမ်အတွင်း၌ ဥပေါသထ စသော သံဃာ့ကံကို ဆောင်သည့်အခါ ကမ္မကာရက သံဃာများနှင့် တစ်သိမ်တည်းအတူရှိနေပါလျက် ထိုသံဃာစည်းဝေးရာဌာနဟတ္ထပါသ်သို့မလိုက်လိုသော ကတူပေါသထရဟန်းမျိုးမှာ "သုဒ္ဓိကစ္ဆန္ဒ" ဆန္ဒသက်သက်ကိုသာ ပေးသင့်ပါသည်။

"အကတူပေါသထ" ဥပုသ်မပြုရသေးသော ရဟန်းမျိုးမှာကား ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ၂-မျိုးလုံးကိုပင် ပေးသင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပါရိသုဒ္ဓိကိုပေးရာ သံဃာမှာ ဥပေါသထ ကမ္မ ကာရက သံဃာသာ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ပါရိသုဒ္ဓိပေးရကျိုးကားပေးရာဖြစ်သောသံဃာအား လည်းကောင်း ပေးတတ်သောမိမိအားလည်းကောင်း ဥပုသ်ပြုခြင်း ကိစ္စပြီးစီးခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ဆန္ဒပေးရကျိုးကား....သံဃာ အားသာ ဥပုသ်စသော သံဃာ့ကံအားလုံး ပြီးစီးခြင်းအကျိုး ရှိ၏။

ဆောင်ပုဒ်

နှစ်ဦးနှစ်ဝ၊ ဥပုသ်မျှ၊ ပြီးထပါရိမှာ။
ဆန္ဒမှာကား၊ သံဃာ့အား၊ ပြီးငြားကံသဗ္ဗာ။
ပါရိ ဆန္ဒ၊ ထိုနှစ်ဝ၊ ထူးထ ဤသို့သာ၊

၄၇။ မေး တစ်ပါးတည်းသော ဆန္ဒဟာရက ပါရိသုဒ္ဓိ ဟာရက ရဟန်းသည် များစွာကုန်သော ဆန္ဒဒါယက ပါရိ သုဒ္ဓိဒါယက ရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိတို့ကို ဆောင်ယူနိုင်ခွင့် ရပါမည်လော။

၄၇။ ဖြေ "ဧကေန ဗဟူနမ္ပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ" ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ဆောင်ယူနိုင်ခွင့်ရပါသည်။

၄၈။ မေး သူတစ်ပါးတို့၏ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိကို ဆောင်လာ သော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိဟာရက ရဟန်းသည် ထိုဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို မိမိကိုယ်တိုင် သံဃာ့ဘောင်သို့ သွား၍ မလျှောက်ကြားဘဲ အခြားရဟန်းတစ်ပါးအားတစ်ဆင့်ပေးလိုက်ပါက ထိုဆန္ဒပါရိ သုဒ္ဓိမှာ သံဃာ့ဘောင်သို့ ရောက်လာပါမည်လော။

http://www.dhammadownload.com

၄၇။ ဖြေ သံဃာ့ဘောင်သို့ မရောက်ပါ။

ကြောင်နှောင်သံကွင်း၌ ပထမသံကွင်းသည် ဒုတိယသံကွင်းနှင့်သာ ဆက်စပ်၍ တတိယသံကွင်းနှင့် မဆက်စပ်သည့်ပမာ ဤဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိမျိုးမှာလည်း မူလလက်ခံရင်း ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိဟာရက ရဟန်းနှင့်သာ ဆက်စပ်၍ ဒုတိယတစ်ဆင့်လက်ခံသော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ဟာရကရဟန်းနှင့် မဆက်စပ်သော ဗိဠာလသင်္ခလိက ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိမျိုးဖြစ်၍ သံဃာ့ဘောင်သို့ မရောက်ပါ။ ဗိဠာလသင်္ခလိက ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိနာမ ဟောတိ၊ သာရတ္ထ ဂ ဋ္ဌတိ။

၄၈။ မေး (က) ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိဟာရက ရဟန်းက မိမိ ဆောင်လာသော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို သံဃာအား လျှောက်ထားသော ပါဠိကိုရေးပြ၍ (ခ) ထိုဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိမှာ ထိုသို့လျှောက်ထားသောအခါမှသာ သံဃာ့ဘောင်သို့ ရောက်ပါသလော။

၄၈။ ဖြေ (က) မိမိအား ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိပေးလိုက်သော ရဟန်း၏ ဘွဲ့အမည်ကို မှတ်၍ "တိဿော နာမ ဘန္တေ ဘိက္ခု ဆန္ဒံ ဒေတိ (အဒါသိ)"ဟု လည်းကောင်း၊ "တိဿေန နာမ ဘိက္ခုနာ ဆန္ဒော ဒိန္နော"ဟု လည်းကောင်း၊ "တိဿေန နာမ ဘိက္ခုနာ ဆန္ဒော ဒိန္နော၊ တမဟံ သံဃဿ အာရောစေမိ"ဟု လည်းကောင်း၊ "တိဿော နာမ ဘန္တေ ဘိက္ခု ပါရိသုဒ္ဓိံ ဒေတိ (အဒါသိ)"ဟု လည်းကောင်း၊ "တိဿေန နာမ ဘိက္ခုနာ ပါရိသုဒ္ဓိ ဒိန္နာ တမဟံ သံဃဿ အာရောစေမိ"ဟု လည်းကောင်း၊ ဤသို့စသော ပါဠိဖြင့် လျှောက်ထားနိုင်သည်။

(ခ) လျှောက်ထားမှသာ ရောက်သည်မဟုတ်၊ ထိုဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိဟာရက ရဟန်းသည် သံဃာ၏ ဟတ္ထပါသ်သို့ ချဉ်းကပ်

http://www.dhammadownload.com

မိလျှင်ပင် ရောက်လာပါတော့သည်။ သို့ရောက်လာပါလျက် လျှောက်ထားရသည်မှာကား ဒုက္ကဋ်မှ လွတ်ကြစေရန် ဖြစ်၏။

၅၀။ မေး မိမိဆောင်လာသော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကို သံဃာအား မပြောကြားလိုသော စေတနာနှင့်တကွ မပြောကြားဘဲ နေပါက မည်သည့်အပြစ်ကို ရပါသနည်း။ (ခ) ဂါမသိမ်၌ တည်သော ရဟန်းကပေးလိုက်သော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိမှာ ဗဒ္ဓသိမ် တည်သော ကမ္မကာရက သံဃာ့ဘောင်သို့ရောက်ပါမည်လော အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၅၀။ ဖြေ (က) ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။
(ခ) မရောက်ပါ၊ "နာနာ သိမ" သိမ်မတူသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၅၁။ မေး (က) ဥတုက္ခာန် ဟူသော ပါဠိအရ ဥတု အာစိက္ခနာထာရကို ပြဆို၍ (ခ) ဘိက္ခုဂဏာနာ ဟူသော ပါဠိအရဘယ်ရဟန်းတို့ကိုရေတွက်ရမည်ကိုလည်းဖော်ပြပါ။

၅၁။ ဖြေ (က) ဟေမန္တစသော ဥတုတို့တွင် ဤမျှလောက်သော ဥတုကား လွန်ပါပြီ၊ ယခု ရောက်ဆဲကား မည်သည့်ဥတုဖြစ်ပါသည်။ ဤမျှလောက်သော ဥတုကား ကြွင်းကျန်ပါသေးသည်။ ထိုဥတု၌ ရှစ်ပက္ခရှိသည်တွင် လွန်လေပြီးသော ပက္ခကား ဤမျှရှိပါပြီ၊ ယခု ရောက်ဆဲ ပက္ခကား မည်သည့်ပက္ခဖြစ်ပါသည်။ ကြွင်းကျန်သော ပက္ခပေါင်းကား မည်မျှ ရှိပါသေးသည်ဟု အတိက္ကန္တ၊ သမ္ပတ္တ၊ အဝသိဋ္ဌ ဥတုတို့နှင့်တကွ ပက္ခအရေအတွက်ကိုပါ လျှောက်ကြားရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်၌ ဥပုသ်ပြုရန်စည်းဝေးရောက်လာကြကုန်သော ရဟန်းတို့ကို ရေတွက်ရပါမည်။

— အတိက္ကန္တလွန်ပြီး၊ သမ္ပတ္တရောက်ဆဲ။
အဝသိဋ္ဌ—အကြွင်းအကျန်။

၅၂။ မေး "ဘိက္ခုဂဏနာစ ဩဝါဒေါ"၌ ဩဝါဒေါ ဟုသောပါဌ်အရ ဘိက္ခုနီတို့ကတောင်းပန်အပ်သော ဩဝါဒကို ပြောကြားရမည်ဆိုရာ ဘယ်သူက ဘယ်သူ့အား ဘယ်သို့ ပြောကြားရမည်ကို ပြဆိုပါ။

၅၂။ ဖြေ ဘိက္ခုနီမတို့တောင်းပန်အပ်သော ဩဝါဒကို လက်ခံ၍ရလာသော ရဟန်းက ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်းအား "ဘိက္ခုနီသံဃော ဘန္တေ ဘိက္ခုသံဃဿ ပါဒေ ဝန္ဒတိ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမနဉ္စ ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီသံဃော ဩဝါဒူပသင်္ကမနံ"ဟု လျှောက်ဆိုပြောကြားရမည်။

ဘိက္ခုနီသံဃာ ပြုရမည့် အစီအစဉ်

ဤနေရာ၌ ဗဟုဿုတအကျိုးငှာ ဘိက္ခုနီမတို့ပြုလုပ်ရမည့် လုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို ဖော်ပြဦးအံ့။ ဘိက္ခုနီတို့သည် အဖိတ်နေ့သို့ရောက်လျှင် ရဟန်းတစ်ပါးပါးထံသို့ လာ၍အရှင်ဘုရား နက်ဖြန်ပြုရမည့်ဥပုသ်မှာ စာတုဒ္ဒသီပါလော၊ ပန္နရသီပါလော ဟု မေးမြန်း လျှောက်ထားရမည်။ ဥပုသ်နေ့သို့ ရောက်သည့်အခါ တစ်ဖန်လာ၍၊ "ဘိက္ခုနီသံဃော အယျသံဃဿ ပါဒေ ဝန္ဒတိ၊ ဩဝါဒူပသင်္ကမနဉ္စ ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ အယျ ဘိက္ခုနီသံဃော ဩဝါဒူပသင်္ကမနံ ဟု ဩဝါဒကို တောင်းပန်ရမည်။

http://www.dhammadownload.com

အတွက်တစ်ရက်နေ့မှာ ဘိက္ခုနီသံဃာ၏စေလွှတ်ချက်အရ မိမိတို့သြဝါဒကို လက်ခံထားသော ရဟန်းထံသို့ တစ်ဖန်လာကြလျက် "ကိုယ်အလျှလာတတိ ဘိက္ခုနီသံဃော သြဝါဒူပသင်္ကမနံ" ဟု မေးလျှောက်ရမည်၊ ထိုအခါ သြဝါဒပဋိဂ္ဂါဟကရဟန်းက ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်း ညွှန်ကြားလိုက်သည့် အတိုင်း "မည်သည့်ရဟန်းထံ အဆုံးအမခံ" ဟုဆိုလျှင် ထိုရဟန်းထံတွင် အဆုံးအမခံရမည်၊ "ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီသံဃော သမ္ပာဒေတု" ဟု သြဝါဒပြုလျှင်လည်း "သာဓုအယျ" ဝန်ခံကာ ပြန်လာကြရမည်။

၅၃။ မေး ဘိက္ခုနီတို့ကကောင်းပန်အပ်သော သြဝါဒကို ဘယ်လိုရဟန်းမျိုး လက်ခံရပါသနည်း။ လက်မခံလိုက နေခွင့်ရပါသလော။

၅၄။ ဖြေ ဗာလ၊ ဂိလာန၊ ဂမိက ရဟန်းတို့ကို ထား၍ တစ်ပါးသောရဟန်းတို့မှာ တောနေရဟန်းပင်ဖြစ်စေကာ လက်မခံလိုသော်လည်း လက်မခံဘဲနေခွင့်မရပါ၊ မုချ လက်ခံရမည် ဖြစ်ပါသည်။ လက်မခံက ဒုက္ကဋ်အာပတ်မှ မလွတ်ပါ။

မှတ်ရန်

ဘိက္ခုနီသံဃာက တောင်းပန်အပ်သောသြဝါဒကိုလျှောက်ဆိုပုံ အစီအစဉ်၌ မကျွမ်းကျင် မလိမ္မာသော ရဟန်းမျိုးကို "ဗာလ" ထိုကိစ္စကိုမဆောင်ရွက်နိုင်လောက်အောင်မကျန်းမာသော ရဟန်းမျိုးကို "ဂိလာန" ဥပုသ်နေ့၌ဖြစ်စေ၊ အထွက်တစ်ရက်နေ့၌ဖြစ်စေ၊ မချွတ်ခရီးသွားရလတ္တံ့သော ရဟန်းမျိုးကို "ဂမိက" ဆိုသည်။

ဘိက္ခုသံဃာ ပြုရမည့် အစီအစဉ်

"ဤအရာ၌ ဗဟုသုတအကျိုးငှာ ဘိက္ခုသံဃာက ပြုလုပ်ရမည့်အစီအစဉ်ကို ပြဆိုဦးအံ့၊ ဘိက္ခုနီမတို့၏အထံမှ ဩဝါဒကို လက်ခံလာသောရဟန်းသည် ဥပုသ်သိမ်အပြင် သံဃာ့အစည်းအဝေး၌ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသကရဟန်းအား "ဘိက္ခုနီသံဃော ဘန္တေ ဘိက္ခုသံဃဿ ပါဒေ ဝန္ဒတိ ဩဝါဒူပသင်္ကမနဉ္စ ယာစတိ၊ လဘတု ကိရ ဘန္တေ ဘိက္ခုနီသံဃော ဩဝါဒူပသင်္ကမနံ" ဟု လျှောက်ထားရမည်။ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်းက "အတ္ထိ ကောစိ ဘိက္ခု ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္မတော" ဟုမေးရမည်။ ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္မုတိရသော ရဟန်းရှိခဲ့လျှင် ဤမည်သော ရဟန်းသည် ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္မုတိရ၏၊ ထိုရဟန်းထံမှ ဘိက္ခုနီသံဃာ အဆုံးအမခံလေဟု ပြောဆိုရမည်။ ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္မုတိရသော ရဟန်းမရှိခဲ့လျှင် ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်းက "ကော အာယသ္မာ ဥဿဟတိ ဘိက္ခုနိယော ဩဝဒိတုံ" ဟု မေးရမည်။

တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းသည် ဆုံးမခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်အံ့၊ သီလဝန္တဖြစ်ခြင်းစသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် လည်းပြည့်စုံပါမူ ထိုရဟန်းကိုပင် ထိုအစည်းအဝေး၌ ဘိက္ခုနောဝါဒက သမ္မုတိပေး၍ ဩဝါဒပဋိဂ္ဂါဟက ရဟန်းအား ယခု သမ္မုတိ ပေးလိုက်သော ရဟန်းထံတွင် ဘိက္ခုနီသံဃာ အဆုံးအမခံရန် ပြောလိုက်ရမည်။ အကယ်၍ စွမ်းနိုင်သူ မရှိခဲ့အံ့ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်းက "နတ္ထိ ကောစိ ဘိက္ခု ဘိက္ခုနောဝါဒကော သမ္မတော၊ ပါသာဒိကေန ဘိက္ခုနီသံဃော သမ္ပာဒေတု" ဟု ပြောရမည်၊

http://www.dhammadownload.com

ထိုပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်း ပြောသမျှ ဆိုသမျှ ကို ဩဝါဒ ပဋိဂ္ဂါဟကရဟန်းက ကောင်းမွန်စွာ ဝန်ခံမှတ်သား၊ ပြီးလျှင် အထွက်တစ်ရက်နေ့၌ ဘိက္ခုနီမများ လာရောက်၍ "ကိံ အယျ လဘာတိ ဘိက္ခုနီသံဃော ဩဝါဒုပသင်္ကမနံ" ဟု လျှောက်ထားသည့်အခါ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်း ပြော လိုက်သည့် အစီအရင်အတိုင်း ပြောဆိုပြုလုပ်ရပါမည်။

၅၄။ မေး "သံဃော ဥပေါသထံ ကရေယျ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသေယျ"ဟူသော ဟေဋ္ဌာဝုတ္တစကားအားလျော်စွာအထက် ၌လည်း "ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိဿတိ"ဟု နာမယောဂဖြင့် ဆိုသင့်လျက်မဆိုဘဲ "ဥဒ္ဒိသိဿာမိ"ဟု အမှယောဂဖြင့်ဆိုခြင်း မှာ ပုဗ္ဗာပရဝိရောဓိဒေါသ လွတ်ပါမည်လောအဘယ်ကြောင့် ထိုသို့ ဆိုရပါသနည်း။

၅၄။ ဖြေ အထက်အောက် စကားနှစ်ရပ်မှာ နာမယောဂ သဘော လက္ခဏာအားဖြင့် ရှေ့သွားနောက်နေ ညီညွတ်ပေ ရကား အမှယောဂ သဒ္ဒါမျှသာ ကွဲပြား၍ မှတ်ကြောင်းဖြစ် သော ပုဗ္ဗာပရ ဝိရောဓိဒေါသ မသင့်ပါ။

အောက်၌ နာမယောဂဖြင့် ဆိုရကြောင်းမှာ သံဃာ၏ ညီညွတ်ခြင်း, ဂိုဏ်း၏ညီညွတ်ခြင်းကြောင့် ပုဂ္ဂိုလ်ပါတိမောက် ပြသည်ရှိသော်သံဃာပြသည်မည်သောကြောင့်"သံဃပ္ပဓာန" နာမယောဂဖြင့် ဆိုပါသည်။

အထက်၌ အမှယောဂဖြင့် ဆိုရကြောင်းမှာကား-ဝစီဘေဒ နှုတ်မြွက်ဟ၍ ပါတိမောက်ပြဆိုသူမှာ အမှန်အားဖြင့် သံဃာ မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်သာ ဖြစ်သောကြောင့် "သကပုဂ္ဂလပ္ပဓာန" အမှယောဂဖြင့် ဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၅၅။ မေး "ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဒိသိဿာမိ၊ တံ သုဏောမ နမသိကရောမ"ဟူသော ပါဠိ၌ "တပည့်တော် ပါတိမောက် ပြပါတော့မည်၊ အရှင်တို့နာကြပါကုန်"ဟူသော အဓိပ္ပာယ် အားလျော်စွာ "သုဏာထ မနသိကရောထ" ဟူ၍သာဆိုသင့် ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် "သုဏောမ မနသိကရောမ"ဟုဆိုရ ပါသနည်း။

၅၅။ ဖြေ ဥပုသ်ပြုခြင်းမှာ သမဂ္ဂ သံဃာ၏ ဥပုသ်ပြုခြင်း သာဖြစ်၏။ ထိုပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်း သည် လည်း ပါတိမောက်ကို နာရမည့် ဥပေါသထကာရက ဥပုသ်ပြု သံဃာ တွင် အပါအဝင်ဖြစ်လေရကား မိမိပါသုဏာန္တပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နေ သည့်အတွက် "သုဏောမ မနသိကရောမ"ဟူ၍သာ ဆိုသင့် ပါသည်။

၅၆။ မေး (က) "ပါရိသုဒ္ဓိံ အာယသ္မန္တော အာရောစေထ"ဟူသောစကားသည် ဘယ်သူက ဘယ်သူတို့အား ပြော ကြားသည့် စကားပါနည်း။ (ခ) အဘယ်ကြောင့်ထိုသို့ ပြော ကြားရပါသနည်း။

၅၆။ ဖြေ (က) ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသက ရဟန်းက ဥပေါ သထကာရက သံဃာအား ပြောကြားရသော စကားဖြစ်ပါ သည်။

(ခ) ပါတိမောက်ကို ပြဆိုတော့မည် ဖြစ်သည့်အတွက် အာပတ်နှင့်တကွ ပါတိမောက်ကိုမနာရဟူသော ပညတ်တော် ရှိသောကြောင့် ထိုသို့ပြောဆိုရပါသည်။

၅၇။ မေး။ (က) "ပါရိသုဒ္ဓိံ အာယသ္မန္တော အာရောစေထ" ၌ အဘယ်သို့ ပြုခြင်းမှာ "ပါရိသုဒ္ဓိ အာရောစန" မည်ပါသနည်း။ (ခ) အာပတ်သင့်ကြောင်း ၆-ပါးကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၅၇။ ဖြေ (က) မိမိတွင် အာပတ်ရှိနေပါက ဖွင့်ဖော်ပြောကြားမှု မရှိလျှင် တိတ်တိတ်နေမှုမှာ "ပါရိသုဒ္ဓိအာရောစန" မည်ပါသည်။

(ခ) အာပတ်သင့်ကြောင်း ၆-ပါးကား ၁-အလဇ္ဇိတာ- အရှက်မရှိခြင်း၊ ၂-အညာဏတာ- ပညတ်တော်ကို မသိခြင်း၊ ၃-ကုက္ကုစ္စပကတတာ ဝိနယကုက္ကုစ္စနှိပ်စက်ခြင်း၊ ၄-အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ-မအပ် သည်၌ အပ်သည်ဟု ထင်မှတ်ခြင်း၊ ၅-ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာ-အပ်သည်၌ မအပ်ဟု ထင်မှတ်ခြင်း၊ ၆-သတိသမ္မောသာ-သတိမေ့လျော့ခြင်းတို့ဖြစ်ပါသည်။

၅၈။ မေး။ အာပတ်သင့်ကြောင်း ၆-ပါး၌ "ကုက္ကုစ္စပကတတာ" ဟူသော အကြောင်းတစ်ပါး ပါရှိရာ ကုက္ကုစ္စ ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် အာပတ်မသင့်နိုင်ရကား ထို "ကုက္ကုစ္စပကတတာ" မှာ ဘယ်သို့လျှင် အာပတ်သင့်ကြောင်း ဖြစ်နိုင်ရာအံ့နည်း။

၅၈။ ဖြေ ဝိနယကုက္ကုစ္စ ဖြစ်ရုံမျှဖြင့် အာပတ်မသင့်သည်ကား မှန်ပါ၏။ သို့ရာတွင် ဝိနယကုက္ကုစ္စ နှိပ်စက်အပ်သော ရဟန်းသည် အပ်မှန်း မအပ်မှန်းမသိက ဝိနယဓရပုဂ္ဂိုလ်အား လျှောက်ထားမေးမြန်းရမည့်တာဝန်ရှိပါလျက် ထိုသို့မေးမြန်း

မှုကို မပြုဘဲ အပ်တာပဲဟု ဇွတ်အတင်း ပြုလုပ်မိသောကြောင့် အာပတ်သင့်ရသည်ကို ရည်ရွယ်က "ကုက္ကုစ္စပကတတာ" ကို အာပတ်သင့်ကြောင်းဟု ဆိုပါသည်။

၅၉။ မေး (က) "ယဿ သိယာ အာပတ္တိ သော အာဝိကရေယျ"၌ အာပတ်ခုနစ်ပုံ၏ သရုပ်ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ဘယ်သို့ အာဝိကရဏ ပြုရမည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၅၉။ ဖြေ (က) ၁-ပါရာဇိက အာပတ်၊ ၂-သံဃာဒိသေသအာပတ်၊ ၂-ထုလ္လစ္စယအာပတ်၊ ၄-ပါစိတ်အာပတ်၊ ၅-ပါဋိဒေသနီအာပတ်၊ ၆-ဒုက္ကဋအာပတ်၊ ၇-ဒုဗ္ဘာသိအာပတ် တို့ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ထို သင့်ရောက်သော အာပတ်ကို ပြောကြားခြင်း ဖွင့်ပြောခြင်း ဒေသနာပကာသန အမှုတို့ကို "အာဝိကရဏ" ဆိုလိုပါသည်။

၆၀။ မေး (က) "ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိတံ ဟောတိ" ဟူသော ပါဠိလာ "အနုဿာဝနတ္တယ"ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) "သမ္ပဇာနမုသာဝါဒဿ ဟောတိ" အရ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ ကြောင့် သင့်ရောက်သော အာပတ်ကို သင့်ရောက်ရာခေတ်နှင့်တကွ ညွှန်းပြပါ။

၆၀။ ဖြေ (က) "တတ္ထာယသ္မန္တေ ပုစ္ဆာမိ ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ၊ ဒုတိယမ္ပိ ပုစ္ဆာမိ ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ၊ တတိယမ္ပိ ပုစ္ဆာမိ ကစ္စိတ္ထ ပရိသုဒ္ဓါ" ပါဠိတို့မှာ အနုဿာဝနတ္တယ ပါဠိများ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) သမ္ပဇာနမုသာဝါဒကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပါသည်၊ ၎င်းအာပတ်သင့်ရာ ခေတ်ကား တတိယ အနုဿာဝနစကား၏ အဆုံးဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ရန်

ဤဘတ္တာယသမ္ဘန္တ-စသောစကားသည် နိဒါန်း၏အဆုံးမှာ မရှိရ၊ ပါတိမောက်ပြသော အခါမှသာ ထည့်၍ ရွတ်ဆိုရမည်ဟု အဋ္ဌကထာဆို၏။

၆၁။ မေး (က) ''သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ပါစိတ္တိယံ''အရ သမ္ပဇာနမုသာဝါဒမှုကြောင့် ပါစိတ်သာ ဖြစ်သင့်လျက် ဒုက္ကဋ်ဖြစ်ရသည်မှာ အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း။ (ခ) ထိုအာပတ်၏ ဒွါရသမုဋ္ဌာနတို့ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၆၁။ ဖြေ (က) ဤအာပတ်မှာ မုသာဝါဒကြောင့် သင့်ရောက်ရသော အာပတ်မဟုတ်သဖြင့် ပါစိတ် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ''သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေကိံ ဟောတိ၊ ဒုက္ကဋံ ဟောတိ''ဟူသော မြတ်စွာဘုရား စကားတော်ကြောင့်သာ သင့်ရောက်ရသော အာပတ်ဖြစ်၍ ဒုက္ကဋ်သာ ဖြစ်ရပါသည်။

(ခ) ထိုအာပတ်၏ ဒွါရသမုဋ္ဌာနတို့မှ ဝစီဒွါရ အကိရိယ သမုဋ္ဌာန်တို့ဖြစ်ပါသည်။

၆၂။ မေး (က) ''သန္တီအာပတ္တိ အာဝိကာတဗ္ဗာ'' အရ သံဃာ့ပရိသတ်အလယ်မှာ ထင်ရှားမပြသာပါက ဘယ်သို့ပြုရပါမည်နည်း။ (ခ) ''အန္တရာယိကော၊ ဖာသု ဟောတိ''ပုဒ်တို့အရ အဘယ်၏ အန္တရာယ်ကိုပြုသည်၊ ဘယ်သို့ ဖာသုဖြစ်ရသည်တို့ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆၂။ ဖြေ (က) ထင်ရှားစွာ မပြသာပါက မိမိနှင့်ကပ်၍ ထိုင်နေသောရဟန်းအား "ငါ့ရှင် ငါကား ဤမည်သော အာပတ်သို့ ရောက်နေပါသည်။ ဤနေရာမှ ထသွားပါလျှင် ထိုအာပတ်ကို ကုစားပါမည်"ဟု ပြောထားရမည်။ အကယ်၍ မိမိ၌ အာပတ်ရှိလေသလား မရှိလေသလားဟု ယုံမှားဒွိဟ ဝေမတိက ဖြစ်နေခဲ့ပါလျှင် "ငါ့ရှင် ငါကား ဤမည်သော အာပတ်၌ ယုံမှားဒွိဟ ဝေမတိက ဖြစ်နေ၏။ အကြင်အခါ ထိုဝေမတိကကင်း၏။ ထိုအခါ ထိုအာပတ်ကိုကုစားပါမည်"ဟု ပြောထားရမည်။

(ခ) ပထမဈာန်စသည်တို့ကို ရခြင်း၏အန္တရာယ်ကို ပြုပါသည်၊ ပရိသုဒ္ဓသီလလျှင် ပါဒကရှိသော အဝိပ္ပဋိသာရ စသည်တို့ကိုရလျက်အဆင့်ဆင့်တက်ကာ ပထမဈာန်စသည်တို့ကို ရနိုင်ရာသောကြောင့် ဖောသု ဖြစ်ပါသည်။

ပရိသုဒ္ဓ—စင်ကြယ်။ ပါဒက—အခြေခံ။

အဝိပ္ပဋိသာရ—စိတ်ချမ်းသာခြင်း။

နိဒါနကထာ အားလုံးစုံပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိက ကဏ္ဍ

ပထမပါရာဇိက

၆၃။ မေး (က) ရဟန်းအဖြစ်ဟူသော ဥပသမ္ပဒါရှစ်မျိုးကို ရေတွက်ပြ၍ (ခ) မည်သည့်ဥပသမ္ပဒါဖြင့် ဖြစ်သော ဥပသမ္ပန္နကိုသာ ပထမ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်ဟာ ယောပန ဘိက္ခု-အရ လိုအပ်သည်ဟုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ ညွှန်ပြပါ။

၆၃။ ဖြေ (က) ၁-ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒါ၊ ၂-သရဏာဂမနူပသမ္ပဒါ၊ ၃-ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ ၄-ပဉှာဗျာကရဏူပသမ္ပဒါ၊ ၅-အဋ္ဌဂရုဓမ္မပဋိဂ္ဂဟဏူပသမ္ပဒါ၊ ဒူတေနူပသမ္ပဒါ၊ ၇-အဋ္ဌဝါစိကူပသမ္ပဒါ၊ ၈-ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒါ။

ဆောင်ပုဒ်

ဧဟိ သရဏ၊ ဩဝါဒ၊ အဋ္ဌဝါစိကူ။
ဉတ္တိ၊ ပဉှာ၊ ဂရုပါ၊ ရှစ်ဖြာဒူတေနူ။

ဤရှစ်မျိုးအရ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဧဟိဘိက္ခူပသမ္ပဒူပသမ္ပန္န စသောအားဖြင့် ရှစ်မျိုးပင်ပြား၏။ ဥပသမ္ပဒါနှင့် ဥပသမ္ပန္နကို ခွဲခြားရှုမှတ်ပါ။

(ခ) ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဥပသမ္ပန္န ရှစ်မျိုးတွင် ရှေးလေးမျိုးတို့မှာ ပါရာဇိကစသော လေးကဏ္ဍသိက္ခာပုဒ်မျိုး၏ လွန်ကျူးထိုက်သူတို့မဟုတ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ အလယ်သုံးမျိုးတို့မှာ ဘိက္ခုနီမတို့သာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ယောပန ဘိက္ခု-အရတွင် မလိုအပ်ဘဲ နောက်ဆုံးပိတ်ဖြစ်သော သဗ္ဗပစ္ဆိမ ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒူပသမ္ပန္န (ဉတ္တိစတုတ္ထရဟန်း) တစ်မျိုးကိုသာ လိုအပ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥပသမ္ပဒါရှစ်မျိုးကို မြန်မာလိုမှတ်ရန်

၁-ဟေိဘိက္ခုဟူသော မြတ်စွာဘုရားစကားတော်မြတ်ဖြင့် ရရှိအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်၊ ၂-သရဏဂုဏ်သုံးပါးကို နှုတ်မြွက်ရွတ်ဆိုခြင်းဖြင့် ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်၊ ၃-ဘုရားရှင်၏ အဆုံးအမဩဝါဒကို အရိုအသေ ဝန်ခံခြင်းဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်၊ ၄-ကိုယ်တော်မြတ်၏ မေးခွန်းပုစ္ဆာ ပြဿနာကို ဖြေဆိုနိုင်သဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်၊ ၅-ရှစ်ပါးသော ဂရုဓမ်ကို ဝန်ခံသဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်၊ ၆-ဒူတမန်ဖြင့် ခွင့်ပြုသော ပဉ္စင်းအဖြစ်၊ ၇-ကမ္မဝါစာ ရှစ်ကြိမ်ရွတ်ဖတ်ခြင်းဖြင့် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဉ္စင်းအဖြစ်၊ ၈-ဥတ်လျှင်လေးကြိမ်မြောက်ရှိသော ကမ္မဝါစာဖြင့် ရရှိသော ပဉ္စင်းအဖြစ်။

၆၄။ မေး ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးပင် သိက္ခာပုဒ်အားလုံးကို ကျူးလွန်နိုင်စရာ အကြောင်းအခွင့်ရှိပါသလော၊ သို့မဟုတ် အချို့သိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်မှုမှာ အချို့ဥပသမ္ပန္နနှင့်သာ ဆိုင်သည်ဟူသော သတ်မှတ်ချက် နိယာမများ ရှိပါသေးသလော ရှင်းပြပါ။

၆၄။ ဖြေ ပါရာဇိက စသော လောကဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်မျိုးကို လွန်ကျူးမှုမှာ ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဥပသမ္ပဒူပသမ္ပန္န (ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် ပဉ္စင်းဖြစ်သောရဟန်း)နှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကျူးလွန်မှုမှာကား ဥပသမ္ပန္န အားလုံးနှင့်ပင် သက်ဆိုင်ပါသည်။

အဌဝါစိကူပသမ္ပဒါသည်လည်း ဉတ္တိစတုတ္ထကမ္မူပသမ္ပဒါ ပင်ဖြစ်၏။ဥဘတော သံဃာ၌ပြုသဖြင့် ဉတ္တိစတုတ္ထ ၂-ထပ်ကျ သောကြောင့်သာ အဌဝါစိက ဖြစ်ရသည်။

၆၅။ မေး ဥပသမ္ပဒကံ၏ မပျက်စီးမဖောက်ပြန် အောင် မြင်သော ဥပသမ္ပဒကံဖြစ်ရန်အတွက် လိုအပ်သော အကြောင်း အင်္ဂါတို့ကို ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြပါ။

၆၅။ ဖြေ ၁-ဝတ္ထု၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ၂-ဉတ်၏ပြည့်စုံခြင်း ၃-ကမ္မဝါစာ၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ၄-သိမ်၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ၅-ပရိသတ် ၏ပြည့်စုံခြင်းဟူသောအင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသောပဉ္စင်္ဂသမန္နာ ဂတ ဥပသမ္ပဒကံသည် မပျက်စီးမဖောက်ပြန်အောင်မြင်သော ဥပသမ္ပဒကံ ဖြစ်ပါတော့သည်။

ဆောင်ပုဒ်

ဝတ်၊ ဉတ်၊ သိမ်၊ ပရိသ၊ ငါးတန်သမ္ပတ္တိ။
ဥပသမ္ပဒ်၊ အောင်မြင်ရန်၊ အင်္ဂ ဟူရှိသိ။

၆၆။ မေး (က) ဥပသမ္ပဒကံ အရာ၌ လာသောဝတ္ထု ဟူသည် အဘယ်အရာကိုဆိုပါသနည်း။ (ခ) ယင်းဝတ္ထုကြောင့် ဥပသမ္ပဒကံ၏ ပျက်ပုံ မပျက်ပုံကိုလည်း သိသာရုံမျှ ဖော်ပြပါ။

၆၆။ ဖြေ (က) ဝတ္ထုဟူသည် ပဉ္စင်းလောင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဆိုပါသည်။

(ခ) ကျိုဝတ္ထုဟူသော ပဉ္စင်းလောင်းသည် အန္တိမဝတ္ထု အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗကပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဏ္ဍကစသော တစ်ဆယ့်တစ်ယောက်

http://www.dhammadownload.com

သော အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့တွင် အပါအဝင် မဟုတ်သော ပရိပုဏ္ဏဂီသတိဝဿ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်ပါက ဥပသမ္ပဒကံသည် ဝတ္ထုအတွက် မပျက်မစီး မဖောက်မပြန် အကုပ္ပကံဖြစ်တော့၏။

ပဥ္စင်းလောင်းသည် အန္တိမဝတ္ထု အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗကပုဂ္ဂိုလ်၊ ပဏ္ဍကာဒိ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်၊ ဦနဝီသတိ ဝဿပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်နေပါက ဥပသမ္ပဒကံသည် ဝတ္ထုအတွက်ပျက်စီးဖောက်ပြန် ကုပ္ပကံမျိုး ဖြစ်တော့၏။

တရားနည်းလမ်းမကျ အဓမ္မနာရတဖြစ်သဖြင့် ဖျက်ဆီးတားမြစ်အပ်သော ကံမျိုးကို ကုပ္ပ၊ တရားနည်းလမ်းကျ၍ ဓမ္မနာရဟ ဖြစ်သဖြင့် မဖျက်ဆီးအပ် မတားမြစ် အပ်သော ကံမျိုးကို အကုပ္ပဆိုသည်။

အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် ၁၁-ယောက်တို့ကား

၁-ပဏ္ဍက၊ ၂-ထေယျသံဝါသက၊ ၃-တိတ္ထိယပက္ကန္တက၊ ၄-တိရစ္ဆာနဂတ။ ၅-မာတုဃာတက၊ ၆-ပိတုဃာတက၊ ၇-အရဟန္တဃာတက၊ ၈-လောဟိတုပ္ပါဒက၊ ၉-သံဃဘေဒက၊ ၁၀-ဘိက္ခုနီဒူသက၊ ၁၁-ဥဘတောဗျဥ္ဇနကတို့တည်း။

ဤဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဦနဝီသတိ ဝဿပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက် အန္တိမဝတ္ထု အဇ္ဈာပန္နပုဗ္ဗက ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ယောက်၊ ပဏ္ဍကာဒိ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်တဆယ့်တစ်ယောက်၊ပေါင်း ၁၃-ယောက်ကုန်သောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုဥပသမ္ပဒကံအရာ၌"အဝတ္ထု"ဟုန်းလောင်း မဖြစ်ထိုက်သူတို့ဟု မှတ်ကြလေကုန်။

၆၇။ မေး (က) ပဏ္ဏုက် ၅-မျိုးကို ရေတွက်ဖော်ပြ၍

(ခ) မည်သည့်ပဏ္ဏုက်မျိုးမှာ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရနိုင်သည်၊ မည်သည့်ပဏ္ဍုက်မျိုးမှာ မရနိုင်သည်ကို ခွဲခြားပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆၇။ ဖြေ (က) အာသိတ္တပဏ္ဍုက်၊ ၂-ဥဿယပဏ္ဍုက်၊ ၃-ဩပက္ကမိကပဏ္ဍုက်၊ ၄-ပက္ခပဏ္ဍုက်၊ ၅-နပုံသကပဏ္ဍုက်။

(ခ) အာသိတ္တပဏ္ဍုက်၊ ဥဿူယပဏ္ဍုက်များနှင့်(အပဏ္ဍကဘာဝပက္ခ၌) ပက္ခပဏ္ဍုက်တို့မှာ ရဟန်းအဖြစ်ကို ရနိုင်ကြပါသည်။ ဩပက္ကမိကပဏ္ဍုက်၊ နပုံသကပဏ္ဍုက်များနှင့် (ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခ၌)ပက္ခပဏ္ဍုက်တို့မှာ ရဟန်းအဖြစ်ကို မရနိုင်ကြပါ။

ပဏ္ဍကဘာဝပက္ခ၌-ပဏ္ဍုက်ဖြစ်ရာပက္ခ၌ တည်နေသူ။

၁။ ပက္ခော၊ပက္ကမိကာသိတ္တာ၊ စတုတ္ထော ပနု၊ဿူယကော။
နပုံသကေန ပဉ္စတော၊ ပဏ္ဍကာ ပရိဒီပိတာ။
၂။ တေသု အာသိတ္တု၊ဿူယာနံ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ န နိဝါရိတာ။
ဣတရေသန္တု တိဏ္ဏမ္ပိ၊ ပဏ္ဍကာနံ့ နိဝါရိတာ။

(ဝိနယ ဝိနစ္ဆယ)

၆၈။ မေး ထေယျသံဝါသကဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး မည်မျှ ရှိသည်၊ ၎င်းတို့အချင်းချင်း မည်သို့ခြားနားခြင်း ရှိသည်တို့ကိုဖြေဆိုပါ။

၆၈။ ဖြေ ၁-လိင်္ဂတ္ထေနက၊ ၂-သံဝါသတ္ထေနက၊ ၃-ဥဘယတ္ထေနကဟု သုံးမျိုးရှိပါသည်။

ဤထေနကအရာ၌ ၁-ရဟန်းတို့က ပေးအပ်သည်မဟုတ်ဘဲ မိမိလျှောက်လျှားတာသာ သင်္ကန်းကို ဝတ်နေမှု၊ ၂-ရဟန်းဝါကို တစ်ဝါရပြီ နှစ်ဝါရပြီ စသည်ဖြင့် ရေတွက်ခြင်း၊ တော်ရုံဝါလိုက် ရှိခိုးခံခြင်း၊ ငါက ဝါကြီးသည် လုပ်ဤနေရာတွင် မထိုင်နှင့်စသည်ဖြင့် နေရာဖြင့်တားမြစ်ခြင်း၊ ဥပုသ်ကိစ္စ ပဝါရဏာကိစ္စ စသည်တို့၌ ပါဝင်ခြင်းအမှုဟူ၍ အမှုနှစ်မျိုး ရှိလေရာ....

http://www.dhammadownload.com

၁ နံပါတ်အမှုကိုသာ လွန်ကျူးသော ရှင်ယောင်သည် လိင်္ဂတ္ထေနကသာ ဖြစ်၏။
၂ နံပါတ် အမှုကိုသာ လွန်ကျူးသော သာမဏေအစစ်သည် သံဝါသတ္ထေနကသာ ဖြစ်၏။
၃ နံပါတ် ၂-နံပါတ် အမှုနှစ်မျိုးလုံးကို လွန်ကျူးပါက ဥဘယတ္ထေနက ဖြစ်တော့၏။

ရဟန်းဝါကို ရေတွက်ခြင်းစသောအပြုအမူ အထူးကို သံဝါသဆိုသည်။

၁။ လိင်္ဂတ္ထေနော စ သံဝါသ၊ ထေနော ဟဒုဘယသာမ။
ထေယျသံဝါသကောနာမ၊ တိဝိဓော ပိ ပဝုစ္စတိ၊
၂။ ဘယာမေဝ စိယော ဘတ္တ၊ ပဗ္ဗဇိတွာ နုဂစ္ဆတိ။
ဘိက္ခုဝဿာနိဝါ နေဝ၊ ယထာ ဝုဍ္ဎမ္ပိ ဝန္ဒန်။
၃။ လိင်္ဂပတ္ထေနော အယံ လိင်္ဂ၊ မတ္တဿထေနတော သိယာ။
ယော စ ပဗ္ဗဇိတော ဟုတွာ၊ ဘိက္ခုဝဿာနိဂစ္ဆတိ။
၄။ သံဝါသံသာဒိယန္တောဝ၊ သံဝါသတ္ထေနကောမတော။
ဥဘယတ္ထေနကော ဝုတ္တ၊ နယော ယေဝ ယထာဟာ စ။

(ဝိနယ ဝိနိစ္ဆယ)

၆၉။ မေး မူလက ရဟန်းဖြစ် သာမဏေဖြစ်ခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သင်္ကန်းကိုပယ်ချ၍ မေထုနဓမ္မကိုပြုပြီး လျှင် တစ်ဖန် သင်္ကန်းကိုဝတ်ကာ ငါရဟန်း, ငါသာမဏေဟု ဝန်ခံ၍ နေပါက လိင်္ဂတ္ထေနက သံဝါသတ္ထေနက ဖြစ်, မဖြစ်ကို စီရင်ဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၆၉။ မြေ ပယ်ချ၍ထားအပ်သော သင်္ကန်းတို့၌ ငါပြန်ဝတ်ဦးမည်ဟူသောတွယ်တာမှုငဲ့ကွက်မှု အာလယဥ္စာဟမျိုးမူလက ရှိနေသူ ဖြစ်ပါက လိင်္ဂတ္ထေနက သံဝါသတ္ထေနကမဖြစ်၊ ထိုအာလယဥ္စာဟမျိုးမရှိပါက လိင်္ဂတ္ထေနက သံဝါသတ္ထေနက ဖြစ်၏။

ဘိက္ခုပဟိ ဒိန္နလိင်္ဂဿ အပရိစ္စတ္တတ္တာ နလိင်္ဂတ္ထေနကော၊
လိင်္ဂနုရူပဿ သံဝါသဿ သာဒိတတ္တာနာပိ သံဝါသတ္ထေနကော၊ အန္တိမဝတ္ထုံ အဇ္ဈာပန္နကောပိ ဧသေဝ နယော။

၇၀။ မေး အကြွင်အကြောင်းမျိုး ရှိသောသူသည် မိမိကိုယ်တိုင် သင်္ကန်းဝတ်ကာ ရဟန်းသာမဏေအသွင်ကို ယူပါလျက် ထေယျသံဝါသက မဖြစ်၊ ထိုအကြောင်းတို့ကား အဘယ့်သို့ပါနည်း။

၇၁။ ဖြေ မင်းဘေးရှိခြင်း၊ ဇာတ်မွတ် ခေါင်းပါးသော ဘေးရှိခြင်း, ခရီးခဲဘေးရှိခြင်း, အနာရောဂါဘေးရှိခြင်း, ရန်သူဘေးရှိခြင်း, သင်္ကန်းကို ဝတ်၍ဆောင်ယူလိုခြင်း, ဟူသော အကြောင်း ၆–ပါးရှိကမိမိဘာသာပင်သင်္ကန်းကိုဝတ်ကောင်းပါသည်။ သို့ရာတွင်အခြားရှင်ကောင်း ရဟန်းကောင်းတို့နှင့် တွေ့သောအခါ ဟုတ်တိုင်းမှန်ရာကို ဖွင့်ပြောရသည်။ ဤသို့မပြောကြားဘဲ အသုန္ဓစိတ်ဖြင့် တိတ်တိတ်မြုံနေပါက ထေယျသံဝါသက ဖြစ်တော့သည်သာတည်း။

၁။ ရာဇဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရ၊ ရောဂဝေရိဘယေန ဝါ။
စီဝရာဟရဏတ္ထံ ဝါ၊ လိင်္ဂံ အာဒိယတီဓယော။

http://www.dhammadownload.com

၂။ သံဃါသိန္နာဓိဝါသေတိ၊ ယာဝ သော သုဒ္ဓမာနသော၊
ထေယျသံဝါသကော နာမ၊ တာဝ ဧသ ပဝုစ္စတိ။

၇၁။ မေး ရဟန်းအဖြစ်ကိုမရထိုက်သောတိတ္ထိယပက္ကန္တက, တိရစ္ဆာနဂတ, ဥဘတောဗျဥ္ဇနက, သံဃဘေဒကတို့ ဟူသည် ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ပါနည်း။

၇၁။ ဖြေ တိတ္ထိအဖြစ်ကို လိုချင်တောင်းတ သဘောကျ၍ တိတ္ထိယ လိင်ကိုယူသောသူသည်တိတ္ထိယပက္ကန္တက, လူယောင်ဖန်ဆင်းတတ်သော နတ် သိကြားတို့နှင့်ဘက္ကနဂါး, ဂဠုန်ကုမ္ဘဏ်, ယက္ခစသော သတ္တဝါမျိုးသည် တိရစ္ဆာနဂတ, ကံအားလျော်စွာ ရံခါဣတ္ထိနိမိတ် ရံခါ ပုရိသနိမိတ် ထင်ရှား၍ နေသောသတ္တဝါသည် ဥဘတောဗျဥ္ဇနက, ဓမ္မဝါဒတ်ကဲ့သို့ ဓမ္မ, ဝိနယ သာသနာတော်ကို ဥဒ္ဓမ္မ, ဥဗ္ဗိနယလုပ်ကာသံဃာ့ကံ လေးပါးတို့တွင်တစ်ပါးပါးဖြင့် သံဃာကိုခွဲဖျက်သူသည် သံဃဘေဒကမည်ပါသည်။

သံဃဘေဒကအလုပ်မှာ ရဟန်းနှင့်သာဆိုင်သည်ကို သတိပြုပါ။

၇၂။ မေး ဥပသမ္ပဒကံအရာ၌ (က) ဥတ္တိဒေါသ ၅-မျိုး (ခ) အနုသာဝနဒေါသ ၅-မျိုး။ (ဂ) ပရိသဒေါသ ၃-မျိုး တို့၏ သရုပ်ကို ဖော်ထုတ်၍ပြပါ။

၇၂။ ဖြေ (က) ဉတ္တိဒေါသ ၅-မျိုးကား။ ၁-ဝတ္ထုအပရာမသန, ၂-သံဃအပရာမသန, ၃-ပုဂ္ဂလအပရာမသန, ၄-ဉတ္တိအပရာသန, ၅-ပစ္ဆာဉတ္တိထပနတို့တည်း။

(ခ) အနုသာဝနဒေါသ ၅-မျိုးကား၊ ၁-ဝတ္ထုအပရာမသန, ၂-သံဃအပရာမသန၊ ၃-ပုဂ္ဂလအပရာမသန၊ ၄-သာဝနာယ ဟာပန၊ ၅-အကာလေသာဝနတို့တည်း။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ပရိတ္တဒေါသ ၃-မျိုးကား ၁-ကမ္မပ္ပတ္တာနုဂမန, ၂-ဆန္ဒနုဟာရ ၃-ဿမ္ဗုခိဘူတ ပဋိက္ကောသနတို့တည်း။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ ဝတ္ထုသိဿ၊ ပုဂ္ဂလ, ဥတ်၊ သုံးသာပ်နှင့်၊ တစ်ရပ်နောက် မြွား၊ ဥတ်ကိုထား၊ ငါးပါးဥတ်ဒေါသ။

၂။ ဥတ်ဒေါသ ပယ်၊ ဆုံးနှစ်ပယ်ကား သာဝနာယ၊ ဟာပနနှင့်၊ အကာလသာဝနာ၊ နှစ်ဖြာသွင်းဘိ၊ ငါးပါးရှိမှတ်သိ အနုသာဝနာ၊ ပြစ်ဒေါသ။

၃။ ကမ္မပ္ပတ္တ၊ သာမဏေတို့၊ မကြွမလာ၊ တစ်ဖြာဆန္ဒ၊ မဆောင် ကြနှင့်၊ ပစ္စက္ခဖြစ်၊ ရဟန်းစစ်တို့၊ တားမြစ်တုံပြင်၊ ပြစ် သုံးတန်၊ မှတ်ရန်ပရိသဒေါသတည်း။

၇၃။ မေး ဥတ္တိ အနုသာဝနာ၊ သိမာ ပရိသ တို့၏အစွမ်း ဖြင့် ဥသမ္ပဒကံ၏ ကုပ္ပ, အကုပ္ပဖြစ်ပုံကို သိသာရုံမျှဖြေဆိုပါ။

၇၃။ ဖြေ ဝတ္ထုအပရာမသနစသော ဥတ္တိဒေါသ ၅-မျိုး တို့မှ မလွတ်သော ဥတ်ရှိသော ဥပသမ္ပဒကံသည် ဥတ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ပျက်စီးသော ကုပ္ပကံ ဖြစ်၍ ထိုအပြစ်ဒေါသ တို့မှလွတ်သော ဥတ်နှင့်ပြည့်စုံသော ဥပသမ္ပဒကံသည် ဥတ် အစွမ်းဖြင့် မပျက်စီးသော အကုပ္ပကံဖြစ်၏။

ဝတ္ထုအပရာမသန စသော အနုသာဝနဒေါသ ၅-မျိုးမှ မလွတ်သော ကမ္မဝါစာရှိသော ဥပသမ္ပဒကံသည် အနုသာဝန ၏ အစွမ်းဖြင့် ပျက်စီးသော ကုပ္ပကံဖြစ်၍ ထိုအပြစ်ဒေါသတို့မှ လွတ်သောကမ္မဝါစာနှင့်ပြည့်စုံသောဥပသမ္ပဒကံသည်အနုသာ ဝန၏ အစွမ်းဖြင့် မပျက်စီးသော အကုပ္ပကံဖြစ်တော့သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိနည်းလင်္ကာကြောင်းအနုသာမုတ်အပ်သော အောင်မြင်သော သိမ်၌ပြုအပ်သော ကံသည် အကုပ္ပကံဖြစ်၍ အတိခုဒ္ဒကစသော ဝိပတ္တိသိမ်မျိုး၌ပြုအပ်သောကံသည် သိမ်အတွက်ပျက်စီးသော ကုပ္ပကံမျိုးဖြစ်ပါသည်။

ကမ္မပ္ပတ္တာနာဂမနစသော ပရိသာဒေါသတို့မှ မလွတ်သော ပရိသတ်သည်ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒကံသည် ပရိသတ်အတွက် ပျက်စီးသော ကုပ္ပကံဖြစ်၍ ထိုအပြစ်ဒေါသတို့မှ လွတ်သော ပရိသတ်သည် ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒကံမှာ ပရိသတ်အတွက် မပျက်စီးသော အကုပ္ပကံဖြစ်ကြောင်း။

မေးခွန်းထုတ်သည့်အခါ "ဉတ်၏အစွမ်းဖြင့် ဥပသမ္ပဒကံ၏ ကုပ္ပ အကုပ္ပဖြစ်ပုံကိုရေးပါ" စသည်ဖြင့် တစ်ခုလောက်သာ ထုတ်သင့်သည်။ အလားတူဟာခြားနေရာ၌လည်း သတိပြုပါ။

ဤနေရာ၌ ဝတ္ထုအပရာမသနစသောဒေါသတို့၏အဓိပ္ပာယ် ကိုညှပ်၍ ဆိုဦးအံ့။

ဉတ္တိဒေါသ ၅-မျိုး

၁။ ဉတ်ကို ဖတ်ရွတ်ရာ၌ "အယံနာဂေါ" စသည်ဖြင့် ပဥ္စင်းလောင်း၏အမည်ကို မဖတ်မရွတ် မသုံးသပ်ခြင်းသည် ဝတ္ထုအပရာမသန ဉတ္တိဒေါသမည်၏။

၂။ ဉတ်ပါဠိတော်တွင်ပါဝင်သော သုဏာတုမေ ဘန္တေ သံဃောဟူသော ါကျ၌ သံဃောဟူသောပုဒ်ကို ချန်လှပ်ကာ "သုဏာတုမေ ဘန္တေ"ဟုသာ ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည် သံဃအပရာမသနဉတ္တိဒေါသ မည်၏။

၃။ "အာယသ္မတော တိဿဿ" စသည်ဖြင့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏အမည်ကို မဖတ်ရွတ် မသုံးသပ်ခြင်းသည်ပုဂ္ဂလအပရာမသန ဉတ္တိဒေါသမည်၏။

၄။ ဉတ်ကို လုံးဝမရွတ်ဆိုခြင်းသည် ဉတ္တိအပရာမသန ဉတ္တိဒေါသမည်၏။

၅။ ကမ္မဝါကို လက်ဦးဖတ်၍ ဉတ်ကို နောက်မှထားခြင်းသည် ပစ္ဆာဉတ္တိထပန ဉတ္တိဒေါသမည်၏။

အနုဿာဝနဒေါသ ၅-မျိုး

၁-၂-၃။ ဉတ်၌ပြဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ကမ္မဝါစာ ၃ ကြိမ်တို့တွင် တစ်ကြိမ်ကြိမ်၌ ဝတ္ထုသံဃ, ပုဂ္ဂလတို့ကို မရွတ်မဖတ်မသုံးသပ်ခြင်းသည် ဝတ္ထုအပရာမသန အနုဿာဝနဒေါသစသည် မည်၏။

၄။ ကမ္မဝါစာကို လုံးဝမဖတ်ဘဲ ဉတ်ကိုသာလေးကြိမ်ထပ်၍ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကမ္မဝါစာ၏အတွင်း၌ ပါဝင်သော တစ်လုံးတစ်ခုသောအက္ခရာကိုဖြစ်စေ ပုဒ်ကိုဖြစ်စေ မရွတ်ဖတ်ဘဲနေခြင်း, သို့မဟုတ် ဌာန်ကရိုဏ်းမကျ မပီမသ ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည် လည်းကောင်း အနုဿာဝနာဝဟာပန အနုဿာဝနဒေါသမည်၏။

၅။ ဉတ်ကိုရွတ်ဖတ်ရမည့်အခါ၌ ဉတ်မထားဘဲကမ္မဝါစာကိုသာ ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည် အကာလေသာဝန အဿာဝနဒေါသမည်၏။

http://www.dhammadownload.com

သိမဒေါသ

ဝိပတ္တိသိမ်သည် အတိခုဒ္ဒက အတိမဟန္တ စသောအားဖြင့် ၁၁-မျိုးရှိသည်ကို နိဒါန်း၌ဆိုခဲ့ပြီးသည့်နည်းအတိုင်းသိလေ။

ပရိသဒေါသ ၃-မျိုး

၁။ ဥပသမ္ပဒကံစ္စအတွက် အနည်းဆုံးလိုအပ်သော ၅-ပါး ကုန်သော သမ္ပတ္တရဟန်းတို့၏ ရဟန်းခံရာသိမ်အပြင်သံဃာ တော်တို့၏ နှစ်တောင့်ထွာဟတ္ထပါသ်အတွင်းသို့ မလာရောက် ခြင်းသည် ကမ္မပ္ပတ္တနာဂမန ပရိဒေါသမည်၏။

၂။ ဥပသမ္ပဒကံစ္စ၌ သဘောတူ ဆန္ဒပေးထိုက်ကုန်သော ဆန္ဒာရဟ ရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒကိုမဆောင်မယူခြင်းသည် ဆန္ဒာ နာဂရဟဏ ပရိဒေါသမည်၏။

၃။ ဥပသမ္ပဒကံကိုရှက်ဆောင်ရာ ရဟန်းခံ သံဃာအစည်း အဝေးတွင် မျက်မှောက်ထင်ထင်ပါဝင်ကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ကံကိုတားမြစ်ခြင်းသည် သမ္မုခီဘူတ ပဋိက္ကောသန ပရိဒေါသ မည်၏။

ဆောင်ပုဒ်

ကံလောက်သံဃာ၊ မလာကုန်ကြ၊ ဆန္ဒတူအောင်၊
မဆောင်လေမြောက်၊ မျက်မှောက်မြစ်တား၊ ဤသုံးပါး၊ ကွဲပြား ဝဂ်ဖြစ်မြဲ။

(ကျောင်းတော်ရာရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏လင်္ကာ)၊

၇၄ မေး (က) "သိက္ခာ သာဇီဝသမာပန္နော" ၌ သိက္ခာ သာဇီဝပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထနှင့် အဘိဓေယျကို ကောက်ပြ၍ (ခ) ဘယ်လို ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကို သိက္ခာသမာပန္န, သာဇီဝသမာပန္န ခေါ်ဆိုရကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၇၄ ။ ဖြေ (က) သိက္ခိဘဗ္ဗာတိသိက္ခာ(အဓိသီလသိက္ခာ) သဟဇီဝန္တိ တွေ့ာတိ သာဇီဝံ (သိက္ခာပုဒ်တော်)။

သိက္ခာသည် အဓိသီလသိက္ခာ အဓိစိတ္တသိက္ခာ အဓိပညာသိက္ခာဟု ၃-မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင် အဓိသီလသိက္ခာဟူသည် ပါတိမောက္ခသံဝရ သီလတည်း။ အဓိစိတ္တသိက္ခာဟူသည် ဝိပဿနာပါဒက အဋ္ဌသမာပတ္တိ စိတ္တတည်း။ အဓိ ပညာသိက္ခာဟူသည် မဂ္ဂဖလပညာတည်း။ ဤ၌အဓိသီလသိက္ခာကိုသာလိုအပ်သည်။

(ခ) ပါတိမောက္ခ သံဝရသီလကို ပြည့်စုံကျင့်၍ နေသော ရဟန်းကိုသိက္ခာသမာပန္န၊ သိက္ခာပုဒ်ကိုမလွန်ကျူးသောရဟန်းကို သာဇီဝသမာပန္နဟု ဆိုသည်။

၇၅။ မေး သိက္ခာချမှု အထမြောက်ရန်အတွက် လိုအပ်သော အကြောင်းအင်္ဂါတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၇၅။ ဖြေ စိတ္တ-လူထွက်လိုသောစိတ်၊ ခေတ္တ-ဗုဒ္ဓပစ္စက္ခာမိစသောပုဒ်၊ ကာလ-ပစ္စုပ္ပန်ကာလနှင့် အနာဂတ်ကာလ၊ ပယောဂ-ဝါစသိကပယောဂ၊ ပုဂ္ဂလ-သိက္ခာချတတ်သောပုဂ္ဂိုလ်နှင့် သိက္ခာချရာပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိဇာနန-သိက္ခာချရာ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ် သိရှိမှု၊ ဤအင်္ဂါ ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ သိက္ခာကျသည်။

ဆောင်ပုဒ်

စိတ်, ခေတ်, ကာလ၊ ပယောဂ၊ ဇာန, ပုဂ္ဂလာ၊
သိက္ခာချရန်၊ ဆဋ္ဌင်္ဂ၊ အမှန်လိုအပ်စွာ။

၇၆။ မေး သိက္ခာချရာ၌ စိတ္တ, ခေတ္တ, ကာလ, ပယောဂ, ပုဂ္ဂလ, ဝိဇာနနဟူသော ဆဋ္ဌင်္ဂတို့၏ အစွမ်းဖြင့်သိက္ခာကျပုံ မကျပုံကို သိသာရှင်းလင်းမျှဖြေဆိုပါ။

၇၆။ ဖြေ စိတ္တ–အဟုတ်တကယ် ရဟန်း ပဉ္စင်းအဖြစ်မှ လျှောကျလိုသော "လူထွက်လိုသော" စိတ်မျိုးရှိမှသာ သိက္ခာကျသည်။ ထိုစိတ်မျိုးမရှိက သိက္ခာမကျ။

ခေတ္တ သိက္ခာကျကြောင်းဖြစ်သော "ဗုဒ္ဓံပစ္စက္ခာမိ၊ ဂိဟီတိမံ ဓာရေဟိ၊ အလံမေ ဗုဒ္ဓေန" စသော ခေတ်ပုဒ်တို့တွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော တစ်ပုဒ်ပုဒ်ကို ရွတ်ဆို၍ချမှု သိက္ခာကျသည်။ ထိုခေတ်ပုဒ်တို့တွင် အပါအဝင်မဟုတ်သောပုဒ်ကိုရွတ်ဆိုပါက သိက္ခာမကျ။

ကာလ–"ပစ္စက္ခာမိ၊ မံ ဓာရေဟိ" ဟူသော ပစ္စုပ္ပန်ကာလ "အလံမေ" ဟူသော အနာမဋ္ဌကာလရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့်သာ သိက္ခာချမှု အထမြောက်သည်။ "ပစ္စက္ခာသိ၊ "ပစ္စက္ခိဿံ၊ ယံနူနာဟံ ပစ္စက္ခေယျံ" ဟူသော အတိတ်အနာဂတ် ပရိကပ္ပ ကာလရှိသော ပုဒ်တို့ဖြင့် သိက္ခာချမှု အထမမြောက်။

ပယောဂ–နှုတ်ကမြွက်ဆိုခြင်း၊ ဝစီပယောဂဖြင့်သာ သိက္ခာကျသည်။ အက္ခရလိခန စသော ကာယပယောဂဖြင့် သိက္ခာမကျ။

ပုဂ္ဂလ–သိက္ခာချလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥမ္မတ္တက ခိတ္တစိတ္တ ဝေဒနာဋ္ဋ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးမဖြစ်မှ သိက္ခာကျသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်လျှင် သိက္ခာမကျ။ သိက္ခာချရာ ပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ဥမ္မတ္တကစသူမဟုတ်ဘဲ မျက်မှောက်၌နေသော လူ့ဇာတ်ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်မှ သိက္ခာကျသည်။ သို့မဟုတ်က သိက္ခာမကျ။

အကြောင်းပုဂ္ဂိုလ်ထံ၌ သိက္ခာချ၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို သိက္ခာချရာ ပုဂ္ဂိုလ်ဟုခေါ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိဇာနန–သိက္ခာချရာဖြစ်သော သုဏန္တ ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိက္ခာချတတ်သောရဟန်းကရွတ် ဆိုလိုက်သော 'ဗုဒ္ဓပစ္စက္ခာမိ' စသောစကား၏အခြားမဲ့၌ ဤရဟန်းလူထွက်လိုသည်ဟု သိမှ သိက္ခာကျသည်။ မသိခဲ့သော်လည်းကောင်း, သိပင်သိစေကာ ဤရဟန်း ဘာကိုဆိုပါလိမ့်ဟု အတော်ကြာမှ စဉ်းစား၍သိခဲ့ရသော်လည်းကောင်း သိက္ခာမကျ။ ထို့ပြင် သိက္ခာချသော ရဟန်းက ဤသူသိပစေဟု တစ်ယောက်ယောက်ကို ရည်ရွယ်မှု ရှိပါက ထိုရည်ရွယ်ရင်းပုဂ္ဂိုလ် သိမှ သိက္ခာကျသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ် မသိက သိက္ခာမကျ။ သို့မဟုတ်ဘယ်သူသိသိဟု နှလုံးသွင်းရှိပါမူကား နားထောင်သူအများတို့တွင်တစ်ယောက်ယောက်သိက သိက္ခာကျသည်။

ဗုဒ္ဓံပစ္စက္ခာမိစသောပါဠိ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သိခြင်း မသိခြင်းမှာ လိုရင်းမဟုတ် လူထွက်လိုသည်ဟု သိခြင်း မသိခြင်းသာလိုရင်းဖြစ်သည်။

၇၇။ မေး (က) ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၏မူလပညတ်နှင့် အနုပညတ်ကို ခွဲခြားပြ၍(ခ) "ပါရာဇိကောဟောတိ"၌ ပါရာဇိကသဒ္ဒါ၏ ပကရဏာနုရူပ ဖြစ်သော ဝစနတ္ထနှင့်အဘိဓေယျကိုလည်း ပြပါ။

၇၇။ ဖြေ (က) "မေထုနံ ဓမ္မံ ပဋိသေဝေယျ" ကား မူလပညတ်"သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ, ဒုဗ္ဗလျံ အနာဝိကတွာ ... အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာယပိ"တို့ကား အနုပညတ်ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) "သာသနတော ပါရာဇိကတ္တိ ပါရာဇိကော"ဟု ဟောတု ကမ္မသာခိပြု၍ ပါရာဇိကသို့ ရောက်ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်ကို အာတိမေယျတ္တ ကောက်လေ။

ဆိုပြီးဝစနတ္ထ၌ပါရာဇိတဟု နိပ္ဖန္နဖြစ်သင့်သော်လည်း'ပ'၏ မှိရှ'အ'ကို'အာ'ပြု'တ'ကို'က'ပြု၍ပါရာဇိကဟုနိပ္ဖန္နဖြစ်သည်။ အရှေ့အားလျော်စွာသိက္ခာပုဒ်နှင့်အာပတ်တို့သည်လည်းပါရာဇိက ဟူသော ဝေါဟာရကို ရကြကုန်သေး၏။ "ဝိတိက္ကမတိက္ခု သာသနတော့ပရာဇေတီတိပါရာဇိကံ,(သိက္ခာပုဒ်)အတ္တာစေဒရ ဘိက္ခု ပရာဇေတီတိ ပါရာဇိကာ, (အာပတ်)

၇၀။ မေး (က) "အသံဝါသော"၌ သံဝါသပုဒ် ဝိဂ္ဂဟ ကိုညွှန်ပြ၍ (ခ) သံဝါသအရ သရူပနှင့် ၎င်းတို့ အချင်းချင်း ခြားနားပုံကို ပြဆိုပါ။

၇၀။ ဖြေ (က) သဟ ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ သံဝါသော။

(ခ) ဧကကမ္မ, ဧကုဒ္ဒေသ, သမသိက္ခတာ ၃-ပါးတည်း။

ဧကကမ္မဟူသည် ပကတတ်ရဟန်းတို့ အတူတကွ ပြုသင့် ပြုထိုက်သော သံဃာကံ လေးမျိုးတည်း။ ဧကုဒ္ဒေသဟူသည်- ပကတတ် ရဟန်းတို့ အတူတကွ ပြသင့်ပြထိုက်သော ပါတိ မောက္ခုဒ္ဒေသ ၅-မျိုးတည်း။

သမသိက္ခတာ ဟူသည် လဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ် အားလုံးသည် တညီ တညွတ်တည်း ကျင့်သင့် ကျင့်ထိုက် ကျင့်ကြံရမည် ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်အပေါင်းတည်း။

http://www.dhammadownload.com

၇၉။ မေး (က) မေထုနပါရာဇိက အရာ၌ သိသင့် သိထိုက်သော တိံသမဂ္ဂ ဘုရှပ်ကို ဖော်ထုတ်၍ (ခ) ပဌမ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်အရာ၌ ဒေဝက ပုဂ္ဂိုလ်သာ လိုသည့်၊ သေဝိတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်ကိုမလိုဟူ မှတ်ရမည်လော ဆုံးဖြတ်ပါ။

၇၉။ ဖြေ (က) ၁-လူမ၊ ၂-နတ်မ၊ ၃-တိရစ္ဆာန်၊ ၄-လူ ဥဘတောဗျည်း၊ ၅-နတ်ဥဘတောဗျည်း၊ ၆-တိရစ္ဆာန် ဥဘ တောဗျည်း။ ဤ ၆-ယောက်တို့မှာ အသီးသီး ဝစ္စ, ပဿာဝ, မုခအားဖြင့် မဂ် ၃-မျိုးစီ ရထိုက်ကား ၆x၃ =၁၈-မဂ်။

၁-လူယောကျ်ား၊ ၂-နတ်ယောကျ်ား၊ ၃-တိရစ္ဆာန် ယောကျ်ား၊ ၄ လူပဏ္ဍုက်၊ ၅-နတ်ပဏ္ဍုက်၊ ၆-တိရစ္ဆာန် ပဏ္ဍုက် ဤ ၆-ယောက်တို့မှာ အသီးသီး ဝစ္စမုခအားဖြင့် မဂ် ၂-မျိုးစီရထိုက်ရကာ ၆x၂=၁၂-မဂ်အားဖြင့် အမျိုး ၃၀-သော မဂ်တို့သည် ဖြစ်ကုန်၏။

အချုပ်မှာ

အမ ၃-မျိုးအတွက် ၉-မဂ်, ဥဘတောဗျည်း ၃-မျိုးအတွက် ၉-မဂ်, အထီး ၃-မျိုးအတွက် ၆-မဂ်, ပဏ္ဍုက် ၃-မျိုးအတွက် ၆-မဂ်, မဂ်ပေါင်း ၃၀-ဖြစ်၏။

(ခ) သေဝိတဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း သူတစ်ပါးတို့ကသေဝန အမှုပြုလာသည်ကို အလိုညီမှု စိတ်ဇကြည်ဖြူ သဘောတူ ပါက သေဝကပုဂ္ဂိုလ်ကဲ့သို့ပင် ပါရာဇိကသို့ မုချရောက်ပါ တော့သည်။

၈၀။ မေး (က) သိက္ခာပုဒ်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော နိဒါန်း, ပုဂ္ဂိုလ်, ဝတ္ထုဟူသည် အဘယ်သို့နည်း။ (ခ) ပညတ္တိ ဝိဓိအရ၊ ပညတ္တိဘေဒကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၈၀။ ဖြေ (က) သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ရာအရပ် သိက္ခာပဒ ပညတ္တိဌာနကို နိဒါန်းဆိုပါသည်။

သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ပညတ်ရကြောင်း ဖြစ်ခဲ့သော ထိုထို လွန်ကျူးမှုကို ဝတ္ထုဟုဆိုပါသည်။

(ခ) ပညတ္တိဘေဒကား မူလပညတ်၊ အနုပညတ်၊ အနုပ္ပန္နပညတ်၊ သဗ္ဗတ္ထပညတ်၊ ပဒေသပညတ်၊ သာဓာရဏပညတ်၊ အသာဓာရဏပညတ်၊ ဧကတောပညတ်၊ ဥဘတောပညတ်ဟူ၍ ၉-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

သိက္ခာပဒပညတ္တိ ဌာနများကား

ဝေသာလီ၊ ရာဇဂြိုဟ်၊ သာဝတ္ထိ၊ အာဠဝီ၊ ကောသမ္ဗီ၊ သက္ကတိုင်း၊ ဘဂ္ဂတိုင်းဟူ ခုနစ်ဌာနရှိ၏။

ဝေသာလိယာ ရာဇဂဟေ၊ သာဝတ္ထိယာ စ၊ အာဠဝီ။
ကောသမ္ဗိယာ စ သက္ကေသု၊ ဘဂ္ဂေသု စေဝ ပညတ္တာ။

ဆောင်ပုဒ်

ဝေသာ ရာဇ၊ သာ အာဠ၊ သက္က ကောသမ္ဗီ။
ဘဂ္ဂ ပါထည့် သတ္တရှိ၊ သိလေနိဒါန်းမည်။

၈၁။ မေး (က) အဘယ်ပညတ်များကိုမူ မူလပညတ်၊ အနု ပညတ်၊ အနုပ္ပန္နပညတ်ဟု ဆိုပါသနည်း (ခ) အနုပ္ပန္နပညတ်၏ လာရှိရာကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

၈၁။ ဖြေ (က) ရှေးဦးစွာ ပညတ်အပ်သော ပညတ်ကို မူလပညတ်အကြောင်း အလျောက် နောက် ထပ် ပညတ်အပ် သောပညတ်ကိုအနုပညတ်၊ အမှုမဖြစ်ပေါ်မီ ကြိုတင်၍ပညတ် အပ်သော ပညတ်ကို အနုပ္ပန္နပညတ်ဟု ခေါ်ဆိုပါသည်။

(ခ) အနုပ္ပပညတ်သည်ဘိက္ခုနီတို့အား ဂရုဓမ်ရှစ်ပါးကို ခံယူခြင်းအစွမ်းဖြင့် လာပါသည်။

၈၂။ မေး (က) ဝိဘာဂဝပြိုဖြစ်သော ပဒေသပညတ်၏ အပြား ဘေဒဝိဘာဂနှင့်တကွ ပါတီမောက်၌ တိုက်ရိုက်လာ သော ပဒေသပညတ်ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ထိုပဒေသပညတ်တို သိက္ခာပဒတို့ဖြင့်အဘယ်ဒေသ၌သာအာပတ်သင့်သည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၈၂။ ဖြေ (က) ကမ္မဝါစာဆရာဟူသော "ဝိနည်းဓိုရ်" ပုဂ္ဂိုလ်လျှင် ၅-ယောက်မြောက်ရှိသော ဟောန်းအပေါင်းဟူ သော ပဥ္စဝဂ္ဂသံဃာဖြင့်ပဥ္စင်းခံနိုင်ခြင်း၊ အထပ်ထလှာများစွာ ရှိသော ဖိနပ်ကိုစီးနိုင်ခြင်း၊ ရေကို အလိုရှိတိုင်း ချိုးနိုင်ခြင်း သားရေအခင်းကို အသုံးပြုနိုင်ခြင်းအားဖြင့် ပဒေသပညတ် လေးမျိုးလေးစားရှိပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ပါတိမောက်၌ တိုက်ရိုက်လာသော ပဒေသပညတ်ကား "ယော ပန ဘိက္ခု သြရေနဒွမာသံန္နာဝေယျ" ဟူသော သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်ပြအပ်သော မူဝနာဝန ပဋိက္ခေပ ဖြစ်ခဲ့သာတည်း။ ကြွင်းပါတိမောက် လာသမျှ သိက္ခာပုဒ်အားလုံးသည် သဗ္ဗတ္ထ ပညတ်ချည်းသာတည်း။

ဤပဒေသပညတ္တိသိက္ခာပုဒ်တို့ဖြင့်မဇ္ဈိမဒေသ၌သာ အာပတ် သင့်ပါသည်။

ဆိုပြီးပဒေသပညတ်များသည် မြန်မာပြည်လိုပစ္စန္တဒေသမျိုး အတွက်အနုညာတပညတ်ဖြစ်၍မဇ္ဈိမဒေသမျိုးအတွက် ပဋိက္ခေပ ပညတ်ဖြစ်၏။

၇၃။ မေး (က) ဝိပတ္တိဘေဒကို သရုပ်နှင့်တကွ ထုတ်ပြ၍ (ခ)အဘယ်အရာကို အဘယ်ဝိပတ္တိ ဆိုသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၇၃။ ဖြေ (က) သီလဝိပတ္တိ, အာစာရဝိပတ္တိ, ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ, အာဇီဝဝိပတ္တိဟု ဝိပတ္တိ ၄-မျိုး။

(ခ) ပါရာဇိကအာပတ်နှင့် သံဃာဒိသေသ် အာပတ်များသည် သီလဝိပတ္တိ, ကြွင်းလဟုကအာပတ် ၅-မျိုးသည် အာစာရဝိပတ္တိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိအန္တဂ္ဂါဟိက ဒိဋ္ဌိသည် ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ, အသက်မွေးမှုကိုအကြောင်းပြု၍ ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်၆-ပါး တို့သည် အာဇီဝဝိပတ္တိ။

အနာညညာပဒေသေန၊ ဒုဇဝ ဇာတုတကိတ္တနာ။
သဥ္ဉရိတ္တာ ဒွေ ပဏီတာ၊ သူပေါဒနဉ္စိ ဆာဇီဝ ါ။

http://www.dhammadownload.com

၇၄။ မေး ယတ္တာသတ္တိက္ခန္ဓကို ဝိပတ္တိစတုက္ကဉ္ဇထိုက်သလို သွင်းပြပါ။

၇၄။ ဖြေ ပါရာဇိကာပတ္တိက္ခန္ဓ သံဃာဒိသေသာ ပတ္တိက္ခန္ဓ တို့သည် သီလဝိပတ္တိ, လဟုကာပတ္တိက္ခန္ဓ ပဉ္စကသည် အာစာရ ဝိပတ္တိမည်၏။ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ, အာဇီဝဝိပတ္တိတို့ကား တစ်စုံတစ်ခုသော အာပတ်မဟုတ်၊ အာပတ်ကို ပညတ်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။

၇၅။ မေး (က) အာပတ္တိသမုဋ္ဌာန် ၆-ပါးကို ရေတွက် ဖော်ပြ၍ (ခ) ၎င်းတို့ကိုဧကင်္ဂိက, ဒွင်္ဂိက, တိဝင်္ဂိကအားဖြင့် လည်းကောင်း (ဂ) သစိတ္တက, အစိတ္တကအားဖြင့် လည်းကောင်း ခွဲခြားပြပါ။

၇၅။ ဖြေ (က) ကိုယ်။ နှုတ်၊ ကိုယ်နှုတ်၊ ကိုယ်စိတ်၊ နှုတ်စိတ်၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ် ဤကား အာပတ္တိသမုဋ္ဌာန် ၆-ပါး။

(ခ) ကိုယ်, နှုတ် ဧကင်္ဂိက၊ ကိုယ်နှုတ်, ကိုယ်စိတ်, နှုတ်စိတ် ဒွင်္ဂိက။ ကိုယ် နှုတ် စိတ် တိဝင်္ဂိက။

(ဂ) သမုဋ္ဌာန် ၆-ပါးတို့တွင် ရှေ့သုံးပါးအစိတ္တက, နောက် ၃-ပါးသစိတ္တကတည်း။ (သိက္ခာပဒသမုဋ္ဌာန်ဟူ၍လည်းဆိုရ၏။)

၇၆။ မေး (က) ကေသမုဋ္ဌာန, ဒိသမုဋ္ဌာန, တိသမုဋ္ဌာန, စတုသမုဋ္ဌာန, ဆသမုဋ္ဌာန အာပတ်တို့၏ အရေအတွက်သင်္ချာ မျှနှင့်(ခ) ဧက ဒွိ တိ စတု ဆ သင်္ချာပုဒ်တို့၏ သရုပ်သဒ္ဒါချယ်ျ များကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၀၆။ ဖြေ (က)ကေသမုဋ္ဌာန အာပတ် ၃-ဒွိသမုဋ္ဌာန အာပတ် ၅၊ တိသမုဋ္ဌာနအာပတ် ၂၊စတုသမုဋ္ဌာနအာပတ် ၂၊ ဆသမုဋ္ဌာန အာပတ် ၁ ပေါင်း သမုဋ္ဌာနသီလအားဖြင့် အာပတ် ၁၃-မျိုးတည်း၊

တိဓာဧကေသမုဋ္ဌာန၊ ပဉ္စဓာ ဒွိသမုဋ္ဌိတာ။

ဒွိဓာတိ စတုရော္ဌာနာ၊ ဧကဓာ ဆ သမုဋ္ဌိတာ။

(ခ) ဧက စတုတ္ထသမုဋ္ဌာန် ပဉ္စမသမုဋ္ဌာန် ဆဋ္ဌသမုဋ္ဌာန် တို့တွင် တစ်ခုခု၊

ဒွိ ပထမစတုတ္ထ၊ ဒုတိယ ပဉ္စမ၊ တတိယ ဆဋ္ဌ၊ စတုတ္ထ ဆဋ္ဌ၊ ပဉ္စမ ဆဋ္ဌအားဖြင့် (၅)ပါးသော သမုဋ္ဌာန ဒုကတို့တွင် တစ်ခုခု။

တိ ပထမ ဒုတိယ တတိယနှင့် စတုတ္ထ ပဉ္စမဆဋ္ဌအားဖြင့် ၂-ပါး ကုန်သော သမုဋ္ဌာန တိကတို့တွင် တစ်ခုခု။

စတု ပထမ တတိယ စတုတ္ထ ဆဋ္ဌ၊ ဒုတိယ တတိယ ပဉ္စမ ဆဋ္ဌအားဖြင့် ၂-ပါးကုန်သောသမုဋ္ဌာနစတုက္ကတို့တွင် တစ်ခုခု။

ဆ သမုဋ္ဌာန် ၆-ပါးလုံး။

''ကောသမုဋ္ဌာနအာပတ်၏ သမုဋ္ဌာန်သရုပ်ကို ထုတ်ပြပါ'' စသည်ဖြင့်မေးခွန်းဖြစ်လာခဲ့လျှင်လည်း ဤအဖြေပင် ထွက်ရမည်။

http://www.dhammadownload.com

၈၇။ မေး သမုဋ္ဌာန သိသာအားဖြင့် ကွဲပြားကုန်သော အာပတ် ၁၃-မျိုးတို့၏ ပထမပညတ္တိသိက္ခာပဒ၏ သမုဋ္ဌာန်နှင့် စပ်၍ဖြစ်ခြင်းဟူသော အကြောင်းအရ ရသင့်ရထိုက်ကုန်သော "နာမန္တရ" အမည်ထူးတို့ကို ဖော်ပြပါ။

၈၇။ ဖြေ ပထမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာနအာပတ် အဒိန္နာဒါန သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ သဉ္စရိတ္တ သမုဋ္ဌာနအာပတ် သမနုဘာသန သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ ကထိန သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ ဧဠကလောမ သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ ပဒသောဓမ္မ သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ အဒ္ဓာန သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ ထေယျသတ္တသမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ဓမ္မဒေသနာ သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ဘူတာရောစနသမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ စောရီဝုဋ္ဌာပန သမုဋ္ဌာနအာပတ်၊ အနနုညာတသမုဋ္ဌာနအာပတ် ပေါင်း ၁၃-ပါး။

ပထမပါရာဇိက အာပတ်ကဲ့သို့ ကာယ-စိတ္တဟူသောဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်ရှိသော အာပတ်မျိုးကို ပထမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာန်ခေါ်သည်။ ကင်္ခါတွင်ကြည့်၍ ၁၃-မျိုးကိုသိကြလေ။

၈၈။ မေး (က) ကိရိယာ၏ အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်သော အာပတ္တိဘေဒကိုသရုပ်အားဖြင့် ထုတ်ပြ၍ (ခ)အဘယ်အာပတ် မျိုးသည် ကိရိယာသမုဋ္ဌာန အာပတ် မည်သည် စသည်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ပုံစံတစ်ခုစီမျှထုတ်ပြပါ။

၈၈။ ဖြေ (က) ၁-ကိရိယ သမုဋ္ဌာန ၂-အကိရိယ သမုဋ္ဌာန ၃-ကိရိယာ ကိရိယသမုဋ္ဌာန ၄-သိယာ ကိရိယ သိယာ အကိရိယ သမုဋ္ဌာန၊ ၅-သိယာကိရိယ သိယာကိရိယာ ကိရိယသမုဋ္ဌာနဟု ၅-မျိုး။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၁-ကိရိယသမုဋ္ဌာန၊ မပြုအပ်သည်ကို ပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အာပတ်မျိုး၊ ပုံစံ-ပထမပါရာဇိကအာပတ်စသည်။

၂။ အကိရိယသမုဋ္ဌာန၊ ပြုအပ်သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့် ဖြစ်သောအာပတ်မျိုး၊ ပုံစံ-ပထမကထိန အာပတ်စသည်။

၃။ ကိရိယာ ကိရိယသမုဋ္ဌာန၊ မပြုအပ်သည်ကိုပြု ပြုအပ် သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အာပတ်မျိုး ပုံစံ အမျိုး မတော်သော ရဟန်းမ၏လက်မှ သင်္ကန်းကို ခံယူခြင်းကြောင့် သင့်ရောက်သော အာပတ်စသည်။

၄။ သိယာကိရိယ သိယာအကိရိယသမုဋ္ဌာနရံခါမပြုအပ် သည်ကို ပြုခြင်းကြောင့်ဖြစ်၍ ရံခါ ပြုအပ်သည်ကို မပြုခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သော အာပတ်မျိုး၊ ပုံစံ ရူပိယပဋိဂ္ဂဟဏ အာပတ် စသည်။

၅။ သိယာကိရိယ သိယာကိရိယာကိရိယ သမုဋ္ဌာန၊ ရံခါ မပြုအပ်သည်ကို ပြုခြင်းကြောင့်ဖြစ်၍ ရံခါမပြုအပ်သည်ကို ပြု ပြုအပ်သည်ကို မပြုခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော အာပတ်မျိုး ပုံစံ- ကုဋိကာရအာပတ်စသည်။

၈၉။ မေး သညာ၏အစွမ်းဖြင့် ပြားသင့်သော အာပတ္တိ ဘေဒ စိတ္တ၏အစွမ်းဖြင့် ပြားသင့်သော အာပတ္တိဘေဒ တို့ကို သရုပ်နှင့်တကွ အဓိပ္ပာယ်ပါ ဖော်ပြပါ။

၈၉။ ဖြေ သညာ၏အစွမ်းဖြင့်သညာဝိမောက္ခ၊နောသညာ ဝိမောက္ခဟု ၂-မျိုး၊ စိတ္တအစွမ်းဖြင့် သစိတ္တက အစိတ္တကဟု ၂-မျိုးပြားပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဝိတိက္ကမသညာမရှိက လွတ်နိုင်သော အာပတ်မျိုးသည် သညာဝိမောက္ခ၊ ဝိတိက္ကမသညာမရှိစေကာ မလွတ်နိုင်သော အာပတ်မျိုးသည် နောသညာဝိမောက္ခ၊ သစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်သာဖြစ်သော အာပတ်မျိုးသည် သစိတ္တက၊ အစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်ဖြစ်စေ သစိတ္တကမ်ိဳးက အစိတ္တကသမုဋ္ဌာန်ကြောင့်ဖြစ်စေ ဖြစ်သော အာပတ်မျိုးသည် အစိတ္တတမည်ပါသည်။

သညာဝိမောက္ခနှင့် သစိတ္တက၊ နောသညာဝိမောက္ခနှင့် အစိတ္တက အတူတူပင် ဖြစ်၏။

သို့ရာတွင် သညာဒုက်မှာအာပတ်လွတ်ခြင်းကို ပဓာနထား၍ ဆိုသည် စိတ္တဒုက်မှာ အာပတ်သင့်ခြင်းကို ပဓာနထား၍ ဆိုသည်ဟူသော အထူးကိုမှတ်လေ။

၉၀။ မေး ဝဇ္ဇ၏အစွမ်းဖြင့်ပြားသင့်သောအာပတ္တိဘေဒ၊ ကမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် ပြားသင့်သော အာပတ္တိဘေဒတို့ကိုသရုပ်နှင့်တကွ အဓိပ္ပာယ်ပါ ဖော်ပြပါ။

၉၀။ ဖြေ ဝဇ္ဇ၏အစွမ်းဖြင့် လောကဝဇ္ဇ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇဟု ၂-မျိုး ကမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ တဒုဘယ ဟု ၃-မျိုး ပြားပါသည်။

အဓိပ္ပာယ် စိတ်စေတနာနှင့်တကွ လွန်ကျူးခဲ့ပါက အကုသိုလ်စိတ်မျိုးဖြင့်သာ လွန်ကျူးကောင်းသော အာပတ်မျိုးသည် လောကဝဇ္ဇပထဝိကာန အာပတ်ကဲ့သို့မြတ်စွာဘုရား

http://www.dhammadownload.com

၏ပညတ်တော်ကြောင့်သာ ဖြစ်ရသော အာပတ်မျိုးသည် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ၊ကာယဒွါရ၌ ရောက်ထိုက်သော အာပတ်မျိုးသည် ကာယကမ္မ၊ ဝစီဒွါရ၌ ရောက်ထိုက်သော အာပတ်မျိုးသည် ဝစီကမ္မဒွါရ၊ ၂-မျိုးလုံး၌ ရောက်ထိုက်သော အာပတ်မျိုး၊ သည် **ကာယကမ္မဝစီကမ္မအာပတ် မည်ပါသည်။**

၉၁။ မေး ကမ္မ၏အစွမ်းဖြင့် အာပတ္တိဘေဒကို ပြဆိုရာ၌ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ တဒုဘယ ၃-မျိုးကိုသာပြ၍ မနောကမ္မ အာပတ်ကို အဘယ်ကြောင့် မပြပါသနည်း။

၉၁။ ဖြေ ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရ တဒုဘယတို့၌ ဖြစ်ထိုက်သော အာပတ်ရှိသလို မနောဒွါရ၌ဖြစ်ထိုက်သော အာပတ်ဟူ၍ မရှိရကား မနောကမ္မအာပတ်ကို မပြသင့်ပါပြီ။ (မနောဒွါရေ အာပတ္တိနာမ နတ္ထိ)။

အရှင်ဘုရားအားလှူပါ၏ဟုလျှောက်၍အနီးအပါး၌ချထား လာသော ရွှေငွေကို စိတ်ကသာယာမှုကြောင့် အာပတ်သင့်နိုင် ရကား "မနောဒွါရေ အာပတ္တိနာမ နတ္ထိ" ဟူသောအဋ္ဌကထာ စကားမှာ "အဓိနန္တိက" ယေဘုယျသာဟု ရှိကာဆိုပြန်၏။ အကိရိယကြောင့်သာ သင့်သည်ဖြစ်သောကြောင့်မနောဒွါရ၌ သင့်သည်ဟု မဆိုသင့်။ တိတ်တိတ်နေခြင်းကြောင့် ဝစီဒွါရ၌ "ဒုက္ကဋ်" အာပတ်သင့်သလိုပင် ယူသင့်သည်ဟု ကျေးဇူးရှင် စံကျောင်းဆရာ ဆရာဘောင်ဘုရားကြီး မိန့်တော်မူ၏။

၉၂။ မေး ကုသလတိက် ဝေဒနာတိက် ဟူသော တိက ဒွယအရ စိတ်၃-မျိုး၊ ဝေဒနာသုံးမျိုးတို့တွင် အဘယ်စိတ္တ သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အာပတ်သို့ ရောက်ထိုက်ပါသနည်း။

၉၂။ ဖြေ အကုသလ စိတ္တသမင်္ဂီ ကုသလာဗျာကတ စိတ္တသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် လည်းကောင်း ဒုက္ခဝေဒနာ သမင်္ဂီ သုခ ဥပေက္ခာဝေဒနာဒွယသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသည် လည်းကောင်း အာပတ်သို့ ရောက်ထိုက်ပါသည်။

ဤတိကဒွယာဂတ စိတ္တဝေဒနာတို့ဖြင့် မှတ်ခြင်းမှာလည်း၊ ယေဘုယျသာ၊ လျှောင်းစက်၍ နိရောဓသမာပတ် ဝင်စားသောပုဂ္ဂိုလ်သည် အစိတ္တကအဝေဒနာဖြစ်လျက် သဟသေယျ အာပတ်သို့ ရောက်နိုင်သောကြောင့်တည်းဟု ဋီကာဆို၏။

၉၃။ မေး ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်တို့ကို ကုသလတိက် ဝေဒနာတိက်တို့အရ ကေစိတ္တံ ဒွိစိတ္တံ တိစိတ္တံ ကေဝေဒနံ ဒွိဝေဒနံ တိဝေဒနံဟု ယထာရဟ သတ်မှတ်၍ပြရာ၌ ကေ ဒွိ တိ သချာ တို့၏အသခေ်ျယျ ဖြစ်ထိုက်သောစိတ်ဝေဒနာသရုပ်ကို ဖော်ထုတ်ပြပါ။

၉၃။ ဖြေ ကေစိတ္တံ အကုသိုလ်စိတ်၊ ဒွိစိတ္တံ ကုသိုလ်စိတ် အဗျာကတစိတ်၊ တိစိတ္တံ ကုသိုလ်၊ အကုသိုလ်၊ အဗျာကတစိတ်။

ကေဝေဒနံ ဒုက္ခဝေဒနာ၊ ဒွိဝေဒနံ၊ သုခဝေဒနာ ဥပေက္ခာဝေဒနာ၊ တိဝေဒနံ၊ သုခ၊ ဒုက္ခ၊ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာ။

၉၄။ မေး (က) ကေစိတ္တ သမုဋ္ဌာနအာပတ် ဒွိစိတ္တ သမုဋ္ဌာနအာပတ် တိစိတ္တသမုဋ္ဌာန အာပတ်တို့၏ သမုဋ္ဌာန် ဖြစ်သော ကေစိတ္တ–ဒွိစိတ္တ–တိစိတ္တံ အရကို ကောက်ပြ၍ (ခ) ပထမ ပါရာဇိကာ၏နိဒါန်း ပုဂ္ဂိုလ်ဝတ္ထုတို့လည်း ညွှန်းပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉၄။ ဖြေ (က) ကေစိတ္တ—အကုသိုလ်စိတ်၊ ဒွိစိတ္တ အကုသိုလ်စိတ် အဗျာကတစိတ် တိစိတ္တ ကုသိုလ်အကုသိုလ် အဗျာကတစိတ်။

ဒွိစိတ္တ တိစိတ္တတို့၌ ယထာဝရတ တစ်ခုစီယူ။

(ခ) နိဒါန်း ဝေသာလီပြည် ပုဂ္ဂိုလ် သုဒိန္နထေရ် ဝတ္ထု မေထုနစိတ်ကမ္မန။

၉၅။ မေး (က) အနုပညတ် အမျိုးအစားကို သရုပ် အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ဖော်ပြ၍ (ခ)ပထမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်လာ အနုပညတ်မှာ မည်သည့် အနုပညတ်မျိုး ဖြစ်သည်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၉၅။ ဖြေ (က) အနုပညတ်သည် အမျိုးအစားအားဖြင့် ၂-အာပတ္တိအရ အနုပညတ်၊ နောက်ထပ် အာပတ်အသစ် ထပ်မံ၍ သင့်အောင်ပြုတတ်သော အနုပညတ်မျိုး ၂-အနာပတ္တိကရ အနုပညတ်၊ အာပတ်မသင့်ခြင်းကို ပြုတတ်သော အနုပညတ်မျိုး ၃-အာပတ္တိ ဥပတ္ထမ္ဘကရ အနုပညတ် မူလ အာပတ်ကို ခိုင်ခံ့မြဲမြံအောင် ပြုတတ်သော အနုပညတ်မျိုးဟု သုံးမျိုးသုံးစား ကွဲပြားပါသည်။

(ခ) ပထမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်လာ အနုပညတ်မှာ "အာပတ္တိဥပတ္ထမ္ဘကရ" ဟူသောတတိယ အနုပညတ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

၉၆ မေး (က) သာဓာရဏ အသာဓာရဏ သဏတ္တိက အနာဏတ္တိက သိက္ခာပုဒ်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်ပြ၍ (ခ)ပထမ သိက္ခာပုဒ်တို့အတွက် သက်ဆိုင်ရာကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၈၆။ ဖြေ (က) သာဓာရဏ-ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ နှစ်ဦးစလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော သိက္ခာပုဒ်, အသာဓာရဏ-တစ်ဦးဦးနှင့်သာ သက်ဆိုင်သောသိက္ခာပုဒ်, သာဏတ္တိက-စေခိုင်း တိုက်တွန်းမှု အတွက် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်, အနာဏတ္တိက-စေခိုင်းတိုက်တွန်းမှုအတွက် အပြစ်ရှိသော သိက္ခာပုဒ်။

(ခ) ပထမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်မှာ သာဓာရဏ အနာဏတ္တိက ဖြစ်ပါသည်။

အပြစ်ရှိသည် မရှိသည့်ဟူရာ၌ သိက္ခာပုဒ်လာ အာပတ်သင့်မှု မသင့်မှုကို ဆိုလိုသည်။

၈၇။ မေး (က) ရဟန်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပထမပါရာဇိက အမှုကိုပြုရန် စေခိုင်းပါက အာဏာပကရဟန်းမှာ အာပတ်မှ လွတ်ပါမည်လော။ (ခ) မေထုန် ရာဂဖြင့် မိန်းမကို ကိုင်တွယ်သုံးသပ်က ဘယ်အာပတ် သင့်သည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၈၇။ ဖြေ (က) ပထမ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်မှာ အနာဏတ္တိကဖြစ်သောကြောင့် ပါရာဇိကအာပတ်မှကားလွတ်ပါ၏။ သို့ရာတွင် အစေခံ "အာဏတ္တ" ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်နေ၍ကား မအပ်သော အမှုကို အပြုခိုင်းမိသည့်အတွက် ခိုင်းသူရဟန်းမှာ အကပ္ပိယ သမာဒါန ဒုက္ကဋ် အာပတ်မှကား မလွတ်ပေ။

(ခ) ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့် သုံးသပ်သည် မဟုတ်သော ကြောင့် ဒုက္ကဋ်သာသင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

၉၇။ မေး ပထမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ ထိုထိုသေဝန အမှုအလိုက်ဖြစ်ထိုက်သော အာပတ္တိဘေဒကို အမည်မျှ ထုတ်ပြ၍ (ခ) မထသရီရ၌ မေထုန သေဝနအမှုကို ပြုပါက သင့်ရောက်ထိုက်သမျှသော အာပတ္တိဘေဒကိုလည်း ယထာရုပ ညွှန်းပြပါ။

၉၇။ ဖြေ (က) ဒုက္ကဋ်, ထုလ္လစ္စည်း, ပါရာဇိက ၃-ပါး။

(ခ) နိမိတ်၌ အိမ်ခွေး, တောခွေးတို့ တစ်ဝက်ခဲ့အပ်စားအပ်သည်မှစ၍ ကြိုက်ကြိုက် ဆူအောင် မပုပ်သေးသော မတသရီရ၌ သေဝနအမှုကို ပြုသော ရဟန်းအား ထုလ္လစ္စည်း ကြိုက်ကြိုက်ဆူအောင် ပုပ်သော မတသရီရ၌ သေဝနအမှုကို ပြုသောရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်သင့်၏။ ဟင်းလင်းပွင့်သောခံတွင်း၌ နံဘေးလေးဖက်နှင့် အာခေါက်ကိုမထိစေဘဲ ပဝေသနအမှုကို ပြုမလော်ဒုက္ကဋ်, အပြင်ဘက်သို့ထွက်သော လျှာနှင့် သွားတို့၌ လုံ့လပြုခဲ့သော် ထုလ္လစ္စည်း၊ နိမိတ်မှ အပြင်ပသို့ ကျနေသော သားတစ်၌ လုံ့လပြုခဲ့သော် ဒုက္ကဋ်သင့်၏။

အာပတ္တိဘေဒကို ဆိုရာ၌ အာပတ္တိဟူသော မာတိကာအရ အကျယ်ပြသော ကခံ ါအတိုင်းသာ ဆိုသည်။ "မေထုန် ဓမ္မံ ပဋိသေဝနပစ္စယာ စတာသော အာပတ္တိဒဟာ အာပဇ္ဇတိ" ဟု ဇေတုမဌာ ပါစိတ်ကိုပါ ထည့်၍ဆိုသော ပရိဝါပါဠိနှင့် ညီဖွယ် မဟုတ်။

၉၈။ မေး ပထမပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာ သမုဋ္ဌာန, ကိရိယ သညာ စိတ္တ ဝဇ္ဇ ကမ္မ ထိကဒ္ဒယာ ဂတစိတ္တ ဝေဒနာ တို့ကို ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၉၉။ ဖြေ ပဌမပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်သည် ပဌမပါရာဇိက သမုဋ္ဌာန ကိရိယ သညာဝိမောက္ခ သစိတ္တက လောကဝဇ္ဇ ကာယကမ္မ အကုသလစိတ္တ သုခေါပေက္ခာဝေဒနာဒွယရှိသော သိက္ခာပုဒ်တည်း။

၁၀၀။ မေး (က) ပဌမပါရာဇိက၏အကြောင်း အင်္ဂါစုံ ကို ထုတ်ပြ၍ (ခ) ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်မိစေကာအာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရနိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

၁၀၀။ ဖြေ (က) မှီဝဲလိုသော စိတ်ရှိခြင်း မဂ်တစ်ခု၌ မဂ်တစ်ခုကို သွင်းခြင်း အင်္ဂါ ၂-ပါး။

(ခ) သူတစ်ပါးတို့က ပြုကျင့်လာသည်ကို မသိသော အဇာနန္တ ရဟန်းမျိုး, သိပင်သိစေကာ မသာယာစေသော အသာဒိယန္တ၊ ရဟန်းမျိုး ဗဒ္ဓသည်းခြေပျက်ပြီးလျှင် မစင်နှင့် စန္ဒကူးကိုပင် အတူတူဟု မှတ်ထင်လျက် သွက်သွက် လည်အောင် ရူးနေသော ဥမ္မတ္တကရဟန်းမျိုး သီလူးဖမ်းစားခြင်းအတွက် စိတ်ကတောက်ကတက်ဖြစ်ကာ အထက်ပါအတိုင်း ရူးနေသော ခိတ္တစိတ္တ ရဟန်းမျိုး, ဘာကိုမျှမသိ, သတိကင်းစွာ ဝေဒနာ အပြင်းအထန် အနှိပ်စက်ခံနေရသော ဝေဒနာဋ္ဋ ရဟန်းမျိုး သိက္ခာပုဒ်ကိုပညတ်ရခြင်း၏အမူအခင်းအကြောင်းရင်းဝတ္ထုကို စတင်၍ လွန်ကျူးသော အာဒိကမ္မိကရဟန်းမျိုး ဤရဟန်းမျိုး တို့သည် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရှိကြကုန်၏။

အင်္ဂါအတွက် ကျက်မှတ်ရန်။

သေဝေတုကာမတာ စိတ္တံ၊ မဂ္ဂေ မဂ္ဂပ္ပဝေသနံ။
ဣမံ မေထုနဓမ္မဿ၊ အာဟုအင်္ဂဒွယံဗုဓာ။

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ပုဒ်

သေဝနမှု၊ ပြုလိုစိတ်စေ၊ မဂ်ချင်းရော၊ မှတ်လေ၊ ဒွယင်၊
(အကျဉ်း)။

မှီဝဲလိုဘိ၊ စိတ်လည်းရှိရ၊ မဂ္ဂ မဂ္ဂေ၊ ပဝေသနံ၊
ပြုပြန်လျှင်တုံ၊ အင်နှစ်စုံ၊ မေထုန်ပါရာဇိ၊ (အကျယ်)။

ပဌမပါရာဇိကပြီး၏။

ဒုတိယပါရာဇိက

၁၀၁။ မေး (က) ဒုတိယပါရာဇိကာ သိက္ခာပုဒ်၌ဂါမနှင့် အရညတို့ကို ပိုင်းခြားပြဆို၍ (ခ) အိမ်ပေါင်းမည်မျှရှိမှ ဂါမ ဆိုရမည် ဂါမပင်ဖြစ်စေကာမူလူမရှိသည့်အခါ ဂါမဆိုနိုင်မည် မဆိုနိုင်မည်တို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

၁၀၁။ ဖြေ (က) အကာအရံရှိသော ရွာဖြစ်ပါက အကာ အရံ၏အတွင်းသည် ဂါမ အကာအရံ မရှိသော ရွာဖြစ်ပါက သပ္ပန္တိမေဃရ၏ ဃဲရူပစာရ၌တည်နေကာ ထာမမဇ္ဈိမပုရိသ သည်

http://www.dhammadownload.com

အားကုန်လွှဲ၍ ပစ်အပ်သော ခဲ၏ကျရာ "ခဲတကျ" အရပ်၏ အတွင်းသည် ဂါမူပစာရမည်၏။ ဂါမ, ဂါမူပ စာရတို့တွင် အပါအဝင်မဟုတ်သော အရပ်သည် အရညမည်၏။

(ခ)တစ်အိမ်းတည်း ရှိသော်လည်း ဂါမပင်ခေါ်ရသည်။ လူမရှိသော်လည်း ခေတ္တမျှ မရှိခိုက်ဖြစ်ပါလျှင် ဂါမဟုပင် ဆိုရပါမည်။

၁၀၂။ မေး ဃရ ဃရူပစာရ ဂါမ ဂါမူပစာရတို့ကို ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပြပါ။

၁၀၂။ ဖြေ အိမ်တံစက်မြိတ် ရေကျရာ အရပ်၌ အတွင်း ဘက်သည် ဃရ၊ အိမ်တံခါး၌ရပ်လျက် မာတုဂါမသည် သန် ပက်လိုက်သော ပန်းကန်ခွက်ယောက် ဆေးကြောရေ၏ ကျရာ အရပ်သည် ဃရူပစာရ, အကာအရံရှိသော အိမ်ဖြစ်လျှင်အကာ အရံသည် ဃရူပစာရ, သဗ္ဗန္တိမဃရ၏ဃရူပစာရ၌ တည်နေကာ ထစမ မဇ္ဈိမပုရိသသည် အားကုန်လွှဲ၍ပစ်အပ်သော ခဲ၏ကျရာ "ခဲတကျ"အရပ်၏ အတွင်းသည် ဂါမ၊ အကာအရံ ရှိသော ရွာဖြစ်လျှင် အကာအရံသည်ပင် ဂါမပရိက္ခေပဖြစ်၏။ ဂါမ ထိုက်ရာအရပ်မှနေ၍ ပစ်အပ်သောခဲ၏ကျရာ "ခဲတကျ"အရပ် ၏ အတွင်းသည် ဂါမူပစာရ, အာကာအရံရှိသော ရွာဖြစ်ခဲ့မူ တံခါးခုံမှနေ၍ ပစ်အပ်သော ခဲ၏ကျရာ "ခဲတကျ" အရပ်၏ အတွင်းသည် ဂါမူပစာရ, အကာအရံ ရှိသော ရွာဖြစ်ခဲ့မူ တံခါးခုံမှနေ၍ ပစ်အပ်သော ခဲ၏ကျရာ "ခဲတကျ" အရပ်၏ အတွင်းသည် ဂါမူပစာရ။

သဗ္ဗန္တိမဃရ-အစွန်ဆုံးအိမ်၊ ထာမမဇ္ဈိမပုရိသ-အားအလတ် စားရှိသော ယောကျ်ား။

http://www.dhammadownload.com

၁၀၃။ မေး "ဂါမဝါအရညာဝါ"ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ဃရ၊ ဃရူပစာရနှင့် ဂါမူပစာရတို့မှ ပါရာဇိကဝတ္ထုကို ခိုးယူပါက ပါရာဇိကသို့ မရောက်ဟု မှတ်ရမည်လော၊ ရောက်လျှင် အဘယ့်ကြောင့် "ဂါမာဝါအရညာဝါ" ဟု သာ ဟောတော်မူပါသနည်း။

၁၀၃။ ဖြေ ဃရ ဃရူပစာရနှင့် ဂါမူပစာရတို့မှ ခိုးလျှင်လည်း ပါရာဇိကလောက်သော ဝတ္ထုဖြစ်ပါက ပါရာဇိကသို့ ရောက်သည်ပင်ဖြစ်၏။

ဂါမဖြင့်ဃရ ဃရူပစာရနှင့် ဂါမူပစာရတို့ကိုလည်း အရာအားလျော်စွာ ယူနိုင်သည်ပင် ဖြစ်သောကြောင့် ဂါမာဝါ အရညာဝါ"ဟု ဒေသနာသီသပဓာန စကားမျှကိုသာ ဟောတော်မူပါသည်၊ အဋ္ဌုပ္ပတ္တိကလည်း ထိုသို့ပေ ာရန်ပင်ဖြစ်လာပါသည်။

၁၀၄။ မေး (က) ထေန ထေယျ ထေယျ သင်္ခါတ တို့၏ အရကို အသီးသီးကောက်ပြ၍ (ခ) "အဒိန္နထေယျသင်္ခါတံ"၌ သမ္ဗန္ဓိဖြစ်တော်မူသော "အဒိန္နသန္တက"၏ သမ္ဗန် ဖြင့်ထိုက်သော အရာကိုလည်း ပြည့်စုံစွာ ညွှန်းပြပါ။

၁၀၄။ ဖြေ (က) ထေန–ခိုးသူ၊ ထေယျ ထေယျ သင်္ခါတ ခိုးယူကြောင်း ဖြစ်သောစိတ်။

(ခ) အဒိန္နသန္တက၏ သမ္ဗန်ကား မိမိမှ တပ်ပါးသော လူပုဂ္ဂိုလ်။

http://www.dhammadownload.com

၁၀၅။ မေး (က) ခိုးခြင်း ၂၅-ပါးပြ ပဋ္ဌ ပဋ္ဌာနသရုပ်ကို ဖော်ထုတ်၍ (ခ) ပဌမပဋ္ဌကနှစ်ခုမှာ ထဝိညာဏက အဝိညာဏက ဘဏ္ဍာ ၂-မျိုးတွင် မည်သည့်ဘဏ္ဍာမျိုးနှင့် သက်ဆိုင်သည်ကိုလည်းဖော်ပြပါ။

၁၀၅။ ဖြေ (က) ၁-နာနာဘဏ္ဍပဋ္ဌက၊ ၂-ဧကဘဏ္ဍပဋ္ဌက၊ ၃-သာဟတ္ထိက ပဋ္ဌက၊ ၄-ပုဗ္ဗပယောဂ ပဋ္ဌက၊ ၅-ထေယျာဝဟာရ ပဋ္ဌက။

(ခ) နာနာဘဏ္ဍပဋ္ဌကသည် သဝိညာဏက အဝိညာဏက ဘဏ္ဍာ ၂-မျိုးလုံးနှင့်ဆိုင်၏။ဧကဘဏ္ဍပဋ္ဌကသည်သဝိညာဏက ဘဏ္ဍာတစ်မျိုးနှင့်သာ ဆိုင်၏။

၁၀၆။ မေး အဒိန္နာဒါနသိက္ခာပုဒ်၌ ပဋ္ဌက ၅-ပါးဖြင့် ပြအပ်သောခိုးခြင်း ၂၅-ပါးသရုပ်ကို ဆိုင်ရာပဋ္ဌကနှင့် တွဲဖက်၍ ဖော်ထုတ်ပါ။

၁၀၆။ ဖြေ အာဒိယန ဟရဏ အဝဟရဏ ဣရိယာပထ ဝိကောပန ဌာနာစာဝန၊ နာနာဘဏ္ဍကပဋ္ဌက။

အာဒိယန ဟရဏ အဝဟရဏ ဣရိယာပထဝိကောပန ဌာနာစာဝန။ ဧကဘဏ္ဍကပဋ္ဌက။

သာဟတ္ထိက အာဏတ္တိက နိဿဂ္ဂိယ အတ္ထသာဓက ဓုရနိက္ခေပ၊ သာဟတ္ထိကပဋ္ဌက။

ပုဗ္ဗပယောဂ သဟပယောဂ သံဝိဓာဝဟာရ သင်္ကေတကမ္မ နိမိတ္တကမ္မ၊ ပုဗ္ဗပယောဂပဋ္ဌက။

http://www.dhammadownload.com

ထေယျ၁ ဝဟာရ၊ ပသယှ၁ ဝဟာရ၊ ပရိက ပ္ပ၁ ဝဟာရ၊ ပဋိစ္ဆန္န၁ ဝဟာရ၊ ကု သာ ဝဟာရ။ ထေယျာဝဟာရပဉ္စက ပေါင်း ၂၅-ပါး။

၁၀၇။ မေး (က) သူတစ်ပါး၏ အာရာမ်ကိုမိမိအာရာမ် ဖြစ်ဖို့ နှလုံးထားလျက် တရားစွဲသော ရဟန်းအား သစ့်ရောက် နိုင်သော အာပတ် အမျိုးအစားတို့ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) မိမိထံ အပ်နှံ၍ထားသော ဥစ္စာကို ပြန်မပေးလိုသဖြင့် ဝါမယူဟုငြင်း ဆန်ကာ မပေးဘဲနေမှုမှာမည်သည့်ခိုးခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်မည်သို့ အာပတ်တပ်၍ ဆုံးဖြတ်ရမည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၁၀၇။ ဖြေ (က) တရားစွဲလျှင် ဒုက္ကဋ် အာရာမ်ပိုင်ရှင်ဓိ ငါရမှ ရပါတော့မည်လားဟု ယုံမှားဖြစ်လာခဲ့လျှင် ထုလ္လစ္စည်း အာရာမ်ရှင်က ငါ့ဟာဖြစ်တော့မည် မဟုတ်ပါဟု စိတ်ချခဲ့လျှင် ပါရာဇိကာ (အဝဟာရဏ ခုရနိက္ခေပခိုးခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။)

မှတ်ရန်

ပစ္စည်းရှင်ထစ်ဦးတည်းကစိတ်ချရုံမျှဖြင့်လည်း ပါရာဇိကသို့ မရောက်သေး။ ရဟန်းကပါ ဝါမပေးတော့ပြီဟု စိတ်ချထားမှ ပါရာဇိကသို့ ရောက်သည်။

(ခ) အဝဟာရဏ-ခိုးခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်၊ ငါမယူဟု ငြင်းလျှင် ဒုက္ကဋ်၊ ဥစ္စာရှင်၌ ငါ့ရမှရပါတော့မည်လားဟုယုံမှား ဖြစ်ခဲ့ပါလျှင် ထုလ္လစ္စည်း၊ ဥစ္စာရှင်က ငါ့ဟာ ပြန်ရတော့မည် မဟုတ်ပါဟု စိတ်ချခဲ့လျှင် ပါရာဇိကာ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀၈။ မေး (က) ဌာနာ၁၀န ခိုးခြင်း၌ အခိုက်အတန့် အားလျော်စွာ သင့်နိုင်သော အာပတ်များကို ခွဲခြားပြဆိုရှိ (ခ) နိဿဂ္ဂိယ ခိုးခြင်းဟူသည် ဘယ်လိုခိုးခြင်းမျိုး ဖြစ်သည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၁၀၈။ ဖြေ (က) ခိုးမည့် ဝတ္ထုပစ္စည်းကို ကိုင်တွယ်ဆိုးသပ်က ဒုက္ကဋ်၊ လှုပ်ရှားစေက ထုလ္လစ္စည်း တည်နေရာမှ ရွှေ့စေက ပါရာဇိက။

(ခ) ပြည်ပိုင် အစိုးရမင်းတို့ ကင်းခွန်ကောက်ယူရာအရပ် "အကောက်ဌာန"နှင့် မိမိစိတ်တွင် ခိုးရန်အတွက် ကြံစည်ရည်မှတ်၍ ထားအပ်သော အရပ်တို့၏ အတွင်းမှနေ၍ အပြင်ဘက်သို့ တစ်စုံတစ်ခုသော ဝတ္ထုပစ္စည်းကိုပစ်လွှင့်၍ ခိုးခြင်းမျိုးသည် နိဿဂ္ဂိယ ခိုးခြင်းမျိုးမည်၏။

၁၀၉။ မေး(က) သူတစ်ပါးကို ခိုးစေခြင်းအားဖြင့်အတူတူဖြစ်ကြကုန်သော အာဏတ္တိကနှင့် သတ္ထသာဒကတို့၏ ခြားနားပုံကိုပြဆို၍(ခ)အကြောင်းညီညွတ်သည့်အခါ ခိုးပါဟု စေခိုင်းရာ၌ အာဏာပက ရဟန်း၏ ပါရာဇိကသို့ ရောက်ရာ ကာလကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၀၉။ ဖြေ (က) မည်သည့်အခါမှာ ခိုးချေဟု ခိုးရမည့် အချိန်အခါကို သတ်မှတ်၍ ခိုးစေခြင်းသည် အာဏတ္တိက အချိန်အခါကို မသတ်မှတ်ဘဲ အကြောင်းညီညွတ်သည့် အခါ ခိုးပါဟု စေခိုင်းခြင်းသည်ဇတ္ထသာဒက ဤသို့ခြားနားကြ၏။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အကြောင်းညီညွတ်သည့်အခါ ခိုးပါဟု စေခိုင်းရာ၌ အစေခံ "အာဏတ္တ" ပုဂ္ဂိုလ်သည် အနေအထိုင်အယုတ် ကင်းကွာ၍ မှန်ချတ် ခိုးယူမည်ဖြစ်ပါက "အာဏာပက" ရဟန်းမှာ ခိုင်းစဉ်တပင် ပါရာဇိကရောက်လေပြီ။

အာဏာပက–ခိုင်းတတ်သူ၊ အာဏတ္တ-ခိုင်းအပ်သူ၊ အခိုင်းခံရသူ။

၁၁၀။ မေး (က) ဓုရနိက္ခေပ-ခိုးခြင်းကို အဘယ်၏ အစွမ်းဖြင့် သိရမည်နည်း။ (ခ) ဤအရာ၌ ရဟန်း၏ ဓုရနိက္ခေပ၊ ဥစ္စာရှင်၏ ဓုရနိက္ခေပတို့တွင် အဘယ်ကို ယူရမည်ဟုလည်း ဆိုးဖြတ်ပါ။

၁၁၀။ ဖြေ (က) သူတစ်ပါး၏ အာရုံ ဥယျာဉ်ကို မိမိဥစ္စာဖြစ်ရန် တရားစွဲဆိုခြင်း၊ မိမိထံ အပ်နှံထားသောဥစ္စာကို ငါမယူဟု ငြင်းဆန်ခြင်းတို့၏ အစွမ်းဖြင့် သိအပ်ပါသည်။

(ခ) ရဟန်း ဥစ္စာရှင် နှစ်ဦးစလုံးတို့၏ ဓုရနိက္ခေပကို ယူရမည်။

ဓုရနိက္ခေပ ဝန်ချမှု စိတ်ချမှု။

တစ်ဦးတည်း၏ ဓုရနိက္ခေပဖြင့် ပါရာဇိကသို့မရောက်။

၁၁၁။ မေး (က) ရဟန်းလေးပါး ငါးပါး အပေါင်းတို့ တိုင်ပင်၍ ခိုးကြရာ၌ ရဟန်းတစ်ပါးက ခိုးလျှင် အပေါင်းပါ ရဟန်းများကို မည်သို့ဆုံးဖြတ်ရမည်နည်း။ (ခ) သင်္ကေတကမ္မ နိမိတ္တကမ္မ ခိုးခြင်းတို့၌ ထင်ကြောင်းရာ နိမိတ်ကြောင်ကရဟန်းတို့၏ ပါရာဇိကသို့ ရောက်ရာ ကာလကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၈၁။ ဖြေ (က) အပေါင်းပါရဟန်းတို့ကိုလည်းပါရာဇိကဖြင့် ဆုံးဖြတ်ရပါမည်။

(ခ) အခိုးခိုင်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ချိန်းချက် ပြုလုပ်အပ်ပြီးသော သင်္ကေတ နိမိတ္တအတိုင်းပင် မချွတ်မယွင်းစေရ၊ အတိအကျ ခိုးမည်ဖြစ်ပါက သင်္ကေတကာရက နိမိတ္တကာရက ရဟန်းတို့မှာ သင်္ကေတကိုပြုရာ နိမိတ်ကိုပြုရာ အခါကပင် ပါရာဇိကသို့ ရောက်ကြပါသည်။

၁၈၂။ မေး (က) မမှန်သော တင်း၊ တောင်း၊ ချိန်ခွင်၊ ပိုက်ဆံတို့ဖြင့် လူပါးလူနပ်လုပ်ကာ လှည့်စား၍ ခိုးခြင်းမျိုးမှာ ၂၅-ပါးသော ခိုးခြင်းတို့တွင် အဘယ်၌ ပါဝင်ပါသနည်း။
(ခ) ပရိကပ္ပာဝဟာရ-ဟူသည် ဘယ်လိုခိုးခြင်းမျိုးဖြစ်သည်ကို ဖော်ပြ၍ (ဂ) ဘဏ္ဍကပရိကပ္ပ ဩကာသ ပရိကပ္ပတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း အတိုချုပ် ရှင်းပြပါ။

၁၈၂။ ဖြေ (က) ထေယျာဝဟာရ ခိုးခြင်း၌ ပါဝင်ပါသည်။

(ခ) ခိုးအပ်သော ဘဏ္ဍာကိုဖြစ်စေ ခိုးရာအရပ်ကိုဖြစ်စေ ကြံဆ၍ ခိုးခြင်းမျိုးသည် ပရိကပ္ပာဝဟာရ ခိုးခြင်းမျိုးဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) ဤသေတ္တာထဲ၌ သင်္ကန်းဖြစ်လျှင် ယူမည်၊ ဖိနပ်ဖြစ်လျှင် မယူ စသည်ဖြင့် ခိုးယူအပ်သော ဘဏ္ဍာကို ကြံရည်မှန်းဆခြင်းသည် ဘဏ္ဍကပရိကပ္ပ မည်၏ ဤနေရာတွင် မှာ

http://www.dhammadownload.com

လူမြင်လျှင် ကြည့်ချင်လို့ ယူတာပါဟု ပြောပြီး ပြန်ပေးမည်။ လူမမြင်လျှင် ငါခိုးသွားမည်ဟု ခိုးရာအရပ်ကို သတ်မှတ်ကြံဆ၍ ခိုးခြင်းမျိုးသည် ပြကာဒသပရိကပ္ပ မည်၏။

၁၁၃။ မေး ကုသာ၀ဟာရ ခိုးခြင်းဖြင့် ခိုးရာ၀ယ် (က) သကကောဋ္ဌာသ၌ ကျသောမဲကို ပထမကောက်၍ပြောင်းခြင်း။ (ခ) ပရကောဋ္ဌာသ၌ကျသောမဲကို ပထမကောက်၍ပြောင်းခြင်း ကိစ္စတို့၌ အာဂုဟာရအမှု အထမြောက်ရာ အခါတာလကို ညွှန်းပြပါ။

၁၁၃။ ဖြေ (က) မှတ်အရ ပရကောဋ္ဌာသ၌ ကျသော မဲကို သကကောဋ္ဌာသ၌ ချရန် ကောက်ယူလိုက်သည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အ၀ဟာရဖြစ်၏။

(ခ) မှတ်အရ သကကောဋ္ဌာသ၌ ကျသောမဲကို ကောက်ယူ၍ ပရကောဋ္ဌာသသို့ ချလိုက်ရာ လက်က "မဲ" လွှတ်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် အ၀ဟာရကိစ္စ အထမြောက်တော့၏။

သကကောဋ္ဌာသ— မိမိတို့အဖို့ အစုအပုံ။

ပရကောဋ္ဌာသ — သူတစ်ပါး၏အဖို့ အစုအပုံ၊

၁၁၄။ မေး (က) ဒုတိယ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ "ရာဇာနော" ဟူသော စကားသည် ဘယ်လို မင်းကို ရည်၍ ဆိုသောစကားပါနည်း။ (ခ) "တထာရူပံအိက္ခု" ၌ တထာရူပံ အရပါရာဇိကဝတ္ထု ဖြစ်လောက်သော အတ္ထာကိုလည်း ညွှန်း ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၁၄။ ဖြေ (ဏ) ဗိမ္ဗိသာရမင်း တစ်ဦးတည်းကိုသာ ရည်၍ ဆိုသောစကား ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ပေယျာလက နီလ ကဟာပဏ၏ စတုတ္ထဘာဂ ဖြစ်သော ပါဒ, ပါဒါရဟ, သဗိဝ, နိဗ္ဗိဝဘဏ္ဍာကို တထားရွပ ဆိုပါသည်။

နီလကဟာပဏဟူသည် ရှေးကျမ်းဟောင်းတို့၌ လာရှိသော နည်းလမ်းအရ "ရွှေ ၁-ပါဒ၊ ငွေ ၄-ပါဒ၊ ကြေးနီ ၂-ပါဒ" ပေါင်း၄-ပါဒ ရောနှောပေါင်းစပ်၍ ထိုထိုအမှတ်တံဆိပ် ခပ်နှိပ်ကာ ပြုလုပ်အပ်သော စင်ကြယ်သန့်ရှင်း အပြစ်ကင်းသော အသပြာကိုဆိုသည်။

ဟေမပါဒံ သဇ္ဈုပါဒံ၊ ဃမ္ဗပါဒ ဒွယံဟိသော။
မိဿေတွာ ရူပမ္ဘပေတွာ၊ ကာတုံ သဏ္ဌေသု ဒဿိတော။

ဟေမ၊ ရွှေ၊ သဇ္ဈု၊ ငွေ၊ တမ္ဗ၊ ကြေးနီ၊ အပ္ပေတွာ၊ ထင်စေ၍၊ နီလဟူသည် အညိုကို ဆိုအညိမဟုတ် အပြစ်ဒေါသကင်းသည်ကို ဆိုသည်။ "ဥဒ္ဓတိဝုစ္စတေဒေါသော၊ နိဒ္ဒေါသတာထိရိကော" (ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ) ပါဒအရ တစ်မတ်ကို ရွှေစင်တစ်မတ် ငွေဖြစ်လျှင် ဒါးကျပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယခုသုံးနေကြသော ပိုက်ဆံတင်မတ်ပင် ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဝိဋ္ဌကတ်တတ် ဆရာတော်ကြီးများပင် အစားစား အယူရှိကြ၏။

၁၁၅။ မေး (က) ကဟာပဏတစ်ခုမှာ ပါဒပေါင်းမည်မျှ ပါဒတစ်ခုမှာ မာသကပေါင်း မည်မျှရှိပါသနည်း။ (ခ) ဒုတိယ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ ထိုထိုဝေါဟာရ အမှုအလိုက် ဖြစ်ထိုက်သော အာပတ္တိဘေဒကိုလည်း အမည်မျှ ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၁၇။ ဖြေ(က) ကဟာပဏတစ်ခုမှာ ပါဒပေါင်း ၄-ပါဒ ရှိပါသည်။ ပါဒ ၁-ခုမှာမာသကပေါင်း ၅-မာသကရှိပါသည်။
(ခ) အာပတ္တိတောဒကား-ဒုက္ကဋ်၊ ထုလ္လစ္စည်း၊ ပါရာဇိကတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ကဟာပဏတစ်ခု "တစ်ကျပ်"မှာ မာသက ၂၀-ရှိသည်ဟူသော ကျမ်းဂန်စကားအရ ကဟာပဏ၏ စတုတ္ထဘာဂ ဖြစ်သော ပါဒကို ၅-မာသက ငါးပဲဟုဆိုသည်။ ပါဠိတော်၌လည်း "ပဉ္စမာသကော ပါဒေါ"ဟု ထိုအခါက အသုံးကိုပြ၏။

၁၁၈။ မေး (က) ဒုတိယပါရာဇိက၏ နိဒါန ပုဂ္ဂလ ဝတ္ထုနှင့် အနုပညတ်ကို ညွှန်းပြ၍ (ခ) ပါဒအောက်ယုတ်သော ဥစ္စာကို ခိုးယူပါက ရသင့်သောအဖြစ် အာပတ်များကိုလည်း ညွှန်ကြားပါ။

၁၁၈။ ဖြေ (က) နိဒါန်း-ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်-ဓနိယထေရ်၊ ဝတ္ထု - ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီး၏ သစ်တော်တို့ကို ခိုးယူမှု၊ အနုပညတ်ကား- "ဂါမာ ဝါ အရညာ ဝါ"တည်း။
(ခ) တစ်ပဲ တစ်ပဲအောက်ဥစ္စာကို ခိုးယူက ဒုက္ကဋ်၊ တစ်ပဲအထက် ငါးပဲအောက်ဖြစ်လျှင် ထုလ္လစ္စည်း။

ဤ၌ ငါးပဲဟူသည် ကဟာပဏ၏(စတုတ္ထဘာဂ) လေးပုံတစ်ပုံကိုဆိုသည်။

၁၁၉။ မေး (က) ပါရာဇိကဝတ္ထုကို ခိုးယူခြင်းကိစ္စ၌ ပုဗ္ဗပယောဂ၊ အာမသန၊ ဖန္ဒာပန အမှုတို့အတွက် သက်ဆိုင်ရာ အာပတ်ကိုညွှန်းပြ၍ (ခ) မည်မျှလောက်သော ဥစ္စာကို ခိုးယူက မည်သည့်အာပတ် သင့်သည်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၁၇။ ဖြေ (က) ပုဗ္ဗပယောဂအတွက် ဒုက္ကဋ်၊ အာမသန အတွက် ဒုက္ကဋ်၊ ဖန္ဒာပနအတွက် ထုလ္လစ္စည်း သင့်၏။

(ခ) တစ်ပဲ၊ တစ်ပဲအောက်ခိုးယူက ဒုက္ကဋ်၊ တစ်ပဲအထက် ငါးပဲအောက်ခိုးယူက ထုလ္လစ္စည်း၊ ငါးပဲ၊ ငါးပဲအထက်ခိုးယူက ပါရာဇိက။

ပုဗ္ဗပယောဂ-မခိုးမီ လှုံ့လပြုခြင်း၊ အာမသန – ကိုင်တွယ် သုံးသပ်ခြင်း၊ ဖန္ဒာပန–လှုပ်ရှားစေခြင်း၊

၁၁၈။ မေး (က) ဒုတိယပါရာဇိက၏ အကြောင်းအင်္ဂါ တို့ကို ဖော်ပြလျက် (ခ) ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးမိစေကာမူ အာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလည်းထုတ်ပြပါ။

၁၁၈။ ဖြေ (က) လူဇာတ်ရှိသူ အခြားလူ သိမ်းဆည်း အပ်သော ဥစ္စာဖြစ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးသိမ်းဆည်းအပ်သောဥစ္စာ ဟု အထင်အမှတ်ရှိခြင်း၊ ပါရာဇိကလောက်သော ဝတ္ထုပစ္စည်း ဖြစ်ခြင်း၊ ခိုးလိုသောစိတ်ရှိခြင်း၊ ၂၅-ပါးသောခိုးနည်းမျိုးတို့ တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြင့် ခိုးခြင်း၊ ပေါင်း အင်္ဂါ ၅-ပါး။

(ခ) မိမိဥစ္စာဟူသော မှတ်ထင်မှုဖြင့် ယူသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ယူအပ်သောပစ္စည်းရှင်နှင့်အကျွမ်းဝင်၍ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၊အခိုက် အတန့်ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၊ နတ် ဘီလူး ပြိတ္တာတို့၏ ဥစ္စာကို ယူသောပုဂ္ဂိုလ်၊ နဂါး ဂဠုန်စသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ ဥစ္စာကို ယူသောပုဂ္ဂိုလ် ဥမ္မတ္တကပုဂ္ဂိုလ် စသည်တို့မှာ ဤသိက္ခာပုဒ် အရ အာပတ်မှ လွတ်ကြကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

အင်္ဂါအတွက် ကျက်မှတ်ရန်

မနုဿသံ တထာသညီ၊ ထေယျစိတ္တဥ္စ ဝတ္ထုနော၊
ဂရုတာ အဝဟာရော စ၊ အဒိန္နာဒါန ဟောတုဟော။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ လူ၏ဥစ္စာ၊ ထိုဟာမှတ်ရှိ ခိုးမည့်စိတ်ပါ၊ ဘဏ္ဍာဂရု၊ ခိုးခြင်းပြု၊ ဒုတိယပဥ္စင်္ဂ။ (အကျဉ်း)

၂။ လူဇာတ်ရှိငြား၊ သူတစ်ပါး၏သိမ်းထားဥစ္စာ၊ထိုဥစ္စာဟု၊ သညာလည်းရှိ၊ ပါရာဇိက၊ ကျရောက်သင့်တန်၊ ဂရုဘဏ်မျိုး၊သူခိုးဖြစ်ကြောင်း၊ မကောင်းစိတ်မှီ၊ပဥ္စဝီ အပြားခိုးခြင်းများဖြင့်၊ ခိုးငြားလေရာ၊ အင်္ဂါဖြာ၊ ပါရာဒုတိယ ပဥ္စင်္ဂ။ (အကျယ်)

၁၁၉။ မေး (က) ပရိယာယ, အာဏတ္တိတို့ဖြင့် ဒုတိယပါရာဇိကမှ လွတ်နိုင် မလွတ်နိုင်ကို ဆုံးဖြတ်၍ (ခ) ဒုတိယပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာ သမုဋ္ဌာန ကိရိယ သညာ စိတ္တဝဇ္ဇ ကမ္မ တိကဒွယာ ဂတစိတ္တဝေဒနာတို့ကိုလည်းညွှန်းပြပါ။

၁၁၉။ ဖြေ (က) ပရိယာယအမှုဖြင့် ဒုတိယပါရာဇိကမှ လွတ်နိုင်ပါ၏၊ အာဏတ္တိဖြင့်ကား မလွတ်ပါ။

(ခ) ဒုတိယ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်သည် အဒိန္နာဒါန သမုဋ္ဌာန်၊ ကိရိယ၊ သညာဝိမောက္ခ၊ သစိတ္တက၊ လောကဝဇ္ဇ၊ ကာယကမ္မ၊ အကုသလစိတ္တ၊ တိဝေဒနာ သိက္ခာပုဒ်တည်း။

ဒုတိယပါရာဇိကပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

တတိယပါရာဇိက

၁၂၀။ မေး (က) တတိယ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌ မနုဿဝိဂ္ဂဟအရကို အဘယ်မှစ၍ ယူမည်နည်း။ (ခ) ကိုယ်ဝန်ကို ဖျက်ဆီးရုံမျှဖြင့် ပါရာဇိကအာပတ်သင့်မည် မသင့်မည်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၂၀ ဖြေ (က) ကလလရေကြည်မှစ၍ ယူရပါမည်။

(ခ) ကိုယ်ဝန်ကို ဖျက်ဆီးမှု သည်လည်း "ဇီဝိတာ ဝေါရောပေယျ"ပါဠိဖြင့် ပြအပ်သော ဇီဝိတိန္ဒြေကိုချမှု ခွင်းမှု ကင်းစေမှုပင်ဖြစ်လေသောကြောင့် ဤအမှုအတွက် အာပတ်မှ မလွတ်ပါ။

၁၂၁။ မေး (က) မနုဿဝိဂ္ဂဟ ပါရာဇိကနှင့် စပ်၍ သိအပ်သော ပါဏ၊ ပါဏာတိပါတ၊ ပါဏာတိပါတီတို့၏အရကို ကောက်ပြ၍ (ခ) ပါဏာတိပါတ၏ ပယောဂ ၆-ပါးကိုလည်း ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၁၂၁။ ဖြေ (က) ပါဏ-သတ္တဝါ၊ သို့မဟုတ် ဇီဝိတိန္ဒြေ သတ္တဝါကား-ဝေါဟာရ ပါဏ။ ဇီဝိတိန္ဒြေကား ပရမတ္ထ ပါဏတည်း။

ပါဏာတိပါတ-ဇီဝိတိန္ဒြေကို ဖြတ်တတ်သော လုံ့လ ပယောဂကို ဖြစ်စေတတ်သော စေတနာ။

ပါဏာတိပါတီ-ပါဏာတိပါတသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၊ သူ့အသက်ကို သတ်သောပုဂ္ဂိုလ်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အာဟတ္တိက၊ အာဏတ္တိက၊ နိဿဂ္ဂိယ၊ ထာဝရ၊ ဝိဇ္ဇာမယ၊ ဣဒ္ဓိမယ။ (ပယောဂ ၆-ပါး)

၁၁၂။ မေး (က) ပါဏာတိပါတာပယောဂ ၆-ပါး၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အကျဉ်းမျှရေးပြ၍ (ခ) တစ်ယောက်ကိုရိုက်ရာ၌ မတော်တဆ အခြားတစ်ယောက်ကို ရိုက်မိ၍ သေသွားပါက ပါဏာတိပါတက် ထိုက်မထိုက်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၁၂။ ဖြေ (က) သာဟတ္တိက- မိမိကိုယ်တိုင် ကာယ ကာယပဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုဖြင့် ရိုက်နှက်ပုတ်ခတ် သတ်ဖြတ်ခြင်း။
အာဏတ္တိက-သူတစ်ပါးကို ခိုင်း၍သတ်စေခြင်း။
နိဿဂ္ဂိယ လှံ၊ မြား စသည်တို့ကို ပစ်လွှတ်၍သတ်ခြင်း။
ထာဝရ–သူတစ်ပါးသေစေရန်တွင်းတူး၍ထားခြင်းစသည်။
ဝိဇ္ဇာမယ–အတတ်ပညာ၏ အစွမ်းဖြင့် သတ်ခြင်း။
ဣဒ္ဓိမယ-တန်ခိုးအစွမ်းဖြင့် သတ်ခြင်း။

(ခ) မရည်ရွယ်သူကို မတော်တဆ ရိုက်မိ၍ သေရာ၌ ပါဏာတိပါတက်မထိုက်ပါ။ "ယံ ဥဒ္ဒိဿပဟရတိ၊ တဿေဝ မရဏေန ကမ္မဗဒ္ဓော"

၁၂၃။ မေး သတ္တဝါတစ်ယောက်ကို သေအောင် ရိုက်နှက်ရာ ရိုက်နှက်စဉ်က မသေဘဲ နောက်မှ ထိုဒဏ်ရာဖြင့် သေဆုံးမှုကိစ္စ၌ ကံထိုက်ရာကာလကို ညွှန်းပြပါ။

၁၂၃။ ဖြေ ရိုက်နှက်မှုကို ပြုရာ ကာလကပင် ပါဏာတိပါတကံ ထိုက်ပါပေသည်။

http://www.dhammadownload.com

၁၂၄။ မေး (က) တတိယပါရာဇိကာ အရာ၌ သိထိုက်သော အာဏတ္တိနိယာမက ၆-ပါးကို ထုတ်ပြ၍ (ခ) ယင်းတို့ဖြင့် အာဏာပက ရဟန်း၏ပါရာဇိကမှ လွတ်ပုံမလွတ်ပုံကိုလည်း သိသာရှိမျှ ဖော်ပြပါ။

၁၂၄။ ဖြေ (က) ၁-ဝတ္ထု၊ ၂-ကာလ၊ ၃-ဩကာသ ၄-အာဝုဓ၊ ၅-ဣရိယာပထ၊ ၆-ကြိယာဝိသေသ (အာဏတ္တိနိယာမက ၆-ပါး)

(ခ) ထို ၆-ပါးတို့တွင် ဝတ္ထုဟူသည်သတ်အပ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။မည်သူ့ကိုသတ်ချေဟု စေခိုင်းလိုက်ရာ အစေခံအခိုင်းခံ "အာဏတ္တ" ပုဂ္ဂိုလ်ကအာဏာပကရဟန်းအဆာတ်ခိုင်းသူကိုပင် သတ်လျှင် "အာဏာပက" ရဟန်းမှာ ပါရာဇိကမှမလွတ်။ သို့မဟုတ်ဘဲ အာဏာပကရဟန်း ခိုင်းယင်းပုဂ္ဂိုလ်မှ ထစ်ပါးသောပုဂ္ဂိုလ်ကိုသတ်လျှင်"အာဏာပက" ရဟန်းမှာပါရာဇိကမှလွတ်၏။

ကာလဟူသည် နံနက်ကာလစသော အချိန်အခါတည်း။ နံနက်အခါ၌ သတ်ရန် စေခိုင်းလိုက်ရာ နံနက်အခါမှဝင် သတ်လျှင် ခိုင်းတတ်သောရဟန်း အာပတ်မှမလွတ်။ ခိုင်းရာအချိန်တွင် မသတ်ဘဲ အချိန်လွဲလျှင် ခိုင်းတတ်သော ရဟန်း အာပတ်မှ လွတ်၏။

ဩကာသ-ဟူသည် သတ်ရမည့် နေရာတည်း။

အာဝုဓ-ဟူသည် သတ်ရမည့် လက်နက်တည်း။

ဣရိယာပထ-ဟူသည် သတ်အပ်သူ၏ အိပ်ခြင်း၊ ထိုင်ခြင်းစသော ဣရိယာပုတ်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ကြိယာဝိသေသ-ဟူသည် ထိုးခြင်း၊ ခုတ်ခြင်း စသော အပြုအမူ အထူးအပြားတည်း။

မည်သည့်အရပ်၌နေသူကို မည်သည့်လက်နက်ဖြင့် မည်သည့် ဣရိယာပုတ်ဖြင့် နေစိုက် မည်သို့မည်ပုံ သတ်ပါဟု ရဟန်း၊ ဓာ ခိုင်းရာခိုင်းအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ်က ခိုင်းရင်းဖြစ်သော "ဩကာသ၊ အာဝုဓ၊ ဣရိယာပထ၊ ကြိယာဝိသေသ"တို့ကို မချွတ်မယွင်းဘဲ ဆောင်ပါလျှင် အာဏာပကရဟန်းမှာ အာပတ်မှမလွတ်၊ ချွတ် ယွင်းလျှင် လွတ်၏။ ဤသို့ ဩကာသ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် သင်္ကေတ၊ ဝိသင်္ကေတ ဖြစ်ပုံကို အကျဉ်းသိလေ။

ဆောင်ပုဒ်

ဝတ္ထု ကာလော စ ဩကာသော၊ အာဝုဓံ ဣရိယာပထော။
ကြိယာဝိသေသောတိ ဣမေ၊ ဆ အာဏတ္တိနိယာမကာ။

၁၂၅။ မေး (က) "သတ္ထဟာရကံ ဝါဿ ပရိယေ-သေယျ"၌ ပရိယေဋ္ဌိမတ္တကိုပင် ပရိယေသန ဆိုပါသလော။ ဘာကို ဆိုပါသနည်း။ (ခ) ဤပါဠိဖြင့် ပါဏာတိပါတ ပယောဂ ၆-ပါးတို့တွင် ဘယ်ပယောဂကို ပြပါသနည်း။

၁၂၅။ ဖြေ (က) ရှာမှီးရုံမျှကို ပရိယေသန မဆိုပါ။

တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် ကိုယ့်ကိုကိုယ် သတ်ပြီး သေလိုသူ၏အနီး "ယှဉ်နိုင်လောက်ရာ အရပ်"၌ ချထား ခြင်းကို ပရိယေသန ဆိုပါသည်။

(ခ) ဤပါဠိဖြင့် ထာဝရပယောဂကို ပြတော်မူပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၁၂၆။ မေး သေလိုသူ၏ထံပါးတွင် သေစေလိုသောစိတ်ထားဖြင့် ဤနည်းဤပုံ သေသူသည် ဤသို့ ဤသို့သော အကျိုးကျေးဇူးကိုရနိုင်သည်ဟု ပရိယာယ်ပြု၍ ပြောရာ ပြောအပ်သူသည် ပြောသည့်အတိုင်း မိမိကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်သွားပါက ပြောတတ်သော ရဟန်းမှာ ပါရာဇိကမှ လွတ်ပါမည်လော အကြောင်းပြ၍ ဆိုးဖြတ်ပါ။

၁၂၆။ ဖြေ "မရဏဝဏ္ဏံ ဝါ သံဝဏ္ဏေယျ"ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် မနုဿဝိဂ္ဂဟ ပါရာဇိကအရာ၌ဤသို့သော ပရိယာယကထာမျိုးဖြင့် အပတ်မှ လွတ်နိုင်ခွင့် မရှိပါ။

၁၂၇။ မေး (က) "မရဏဝဏ္ဏံ ဝါ သံဝဏ္ဏေယျ မရဏာယ ဝါ သမာဒပေယျ"တို့၌ သံဝဏ္ဏနာကာရနှင့် သမာဒပနာကာရတို့ကိုဖော်ပြ၍ (ခ) "မရဏာယ ဝါ သမာဒပေယျ" ပါဠိဖြင့် ပြအပ်သော ပယောဂကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၂၇။ ဖြေ (က) ပါဠိတော်၌ "ကိံ တုယှိမိနာ ပါပကေန ဒုဇ္ဇီဝိတေန မတံ တေ ဇီဝိတာ သေယျော" ပါဠိမှာ သံဝဏ္ဏနာကာရကို ပြသောပါဠိ ဖြစ်ပါသည်။

ဤသို့ ဤပုံ သေသူမှာ ဤသို့ဤသို့သော အကျိုးထူးမျိုးကို ရသည်ဟု ပြောဆိုမှုမျိုးသည်လည်း မရဏဝဏ္ဏ ပကာသနအမှုမျိုးပင် ဖြစ်ပါသည်။

ဓားနှင့် ထိုးသေလိုက်ပါလား၊ အဆိပ်သောက် သေလိုက်ပါလား စသည်ဖြင့် သေမှုကိစ္စအတွက် အကြောင်းနည်းလမ်းကို ညွှန်းပြခြင်း ယူစေခြင်းမှာ သမာဒပနာကာရ ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဤပါဠိဖြင့် အာဏတ္တိက ပယောဂကို ပြပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၁၂၈။ မေး (က) "ဉတ္တရိ စိတ္တသာက်ပွေါ" ၌ သက်ပ္ပအရကို ကောက်ပြ၍ (ခ) မင်းလို လူပျင်းလုပ်ကာ အနှစ်တစ်ရာနေရခြင်းထက် လုံ့လဝီရိယနှင့် ပြည့်စုံစွာ တစ်ရက်တာမျှ နေရခြင်းက ကောင်းမြတ်သည်ဟု ပြောဆိုမှုမှာ မရဏသံဝဏ္ဏနာ ဖြစ်မဖြစ်ကိုလည်း အကြောင်းနှင့်တကွ စိစစ်ပြပါ။

၁၂၈။ ဖြေ (က) မရဏသညာ၊ မရဏစေတနာ၊ မရဏဓိပ္ပာယတို့ကို သက်ပ္ပဆိုပါသည်။

(ခ) မရဏစေတနာမရှိဘဲ ဓမ္မဒေသနာ မုခ သြဝါဒဒါနအားဖြင့်ပြောဆိုခြင်းမျိုးဖြစ်ရကား မရဏသံဝဏ္ဏနာမဖြစ်ပါ။

၁၂၉။ မေး (က) တတိယပါရာဇိကဏ် နိဒါန်း ပုဂ္ဂလ၊ ဝတ္ထုနှင့် အနုပညတ်ကိုညွှန်းပြ၍ (ခ) တတိယ ပါရာဇိကသိက္ခာပုဒ်၌ ထိုထိုမရဏ အမှုအလိုက် ဖြစ်တတ်သော အာပတ္တိဘေဒကိုလည်း အမည်မျှ ထုတ်ပြပါ။

၁၂၉။ ဖြေ (က) နိဒါန်း ဝေသာလီပြည်၊ ပုဂ္ဂိုလ်သမ္ဗဟုလဘိက္ခူ၊ ဝတ္ထု၊ အချင်းချင်းသတ်မှု၊ အနုပညတ် မရဏဝဏ္ဏံဝါ သံဝဏ္ဏေယျ။

(ခ) အာပတ္တိဘေဒကား ဒုက္ကဋ်၊ ပါစိတ်၊ ထုလ္လစ္စည်း၊ ပါရာဇိက။

၁၃၀။ မေး မည်သူမဆို ကျ၍ သေပေစေဟူသောရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် တူးထားသော တွင်းထဲသို့ ထိုထိုသတ္တဝါတို့ ကျခြင်း၊ ကျ၍ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း၊ သေခြင်းတို့ကြောင့် ရောက်သင့်သော အာပတ်များကို ညွှန်းပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၀။ ဖြေ တွင်းတူးခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ သတ္တဝါတစ်ဦးဦး ကျခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်၊ ဘီလူး၊ ပြိတ္တာ၊ လူယောင်ဖန်ဆင်း တတ်သော နဂါး၊ ဂဠုန် စသော ဣဒ္ဓိမန္တ တိရစ္ဆာန်မျိုးတို့၏ ထိုတွင်းသို့ကျ၍ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်းကြောင့် ထုလ္လစ္စည်း၊ ယက္ခစသော သတ္တဝါတို့ ထိုတွင်းသို့ ကျ၍ သေခြင်းကြောင့် ထုလ္လစ္စည်း၊ တိရစ္ဆာန် ကျ၍ သေခြင်းကြောင့် ပါစိတ်၊ လူကျ၍ သေခြင်းကြောင့် ပါရာဇိကတို့ ဖြစ်ကုန်၏။

၁၃၁။ မေး (က) တတိယပါရာဇိက၏ အကြောင်းအင်္ဂါ တို့ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးမိစေကာ အာပတ်မှ လွတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလည်း ထုတ်ပြပါ။

၁၃၁။ ဖြေ (က) လူသတ္တဝါဖြစ်ခြင်း လူသတ္တဝါ ဟူသော မှတ်ထင်မှုရှိခြင်း သတ်လိုသောစိတ်ရှိခြင်း သတ်ခြင်း သေခြင်း၊ အင်္ဂါ ၅-ပါး။

(ခ) သတ်မည်ဟူသော စိတ်စေတနာမရှိဘဲ သေစေမှုကို ပြုမိသော ရဟန်း၊ ဤအမှုဖြင့် သူတစ်ပါးသေလိမ့်မည်ဟု မသိ ရှိဘဲ သေစေမှုကိုပြုမိသောရဟန်း သူတစ်ပါးသေစေမှုကို အလို မရှိဘဲ သေစေမှုကို ပြုမိသောရဟန်း ဥမ္မတ္တကရဟန်း စသည် တို့သည် အာပတ်မှ လွတ်ကုန်၏။

အင်္ဂါအတွက် ကျက်မှတ်ရန်

ပါဏော မာနုဿကော ပါဏ၊ သညိတာ ဃာတစေတနာ။
ပယောဂေါ တေန မရဏံ၊ ပဉ္စေတေ ဝဓဟေတုယော။

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ပုဒ်

လူသတ္တဝါ၊ ထိုသညာရှိ၊သတ်မည့်စိတ်ထား၊ကြိုးစား၍
သတ်၊ သေပြန်လတ်၊ မှတ်လေပဉ္စင်္ဂ။ (အကျဉ်း)

မနုဿဇာတ်၊ ရှိလုတ်ပါဏ၊ ထိုပါဏဉ္စ၊ ပါဏသညာ၊
ထင်စွာရှိစေ၊ တထွေဝကော၊ စိတ္တရှိမူ၊ ဥပက္ကမ၊ ထောန
မရဏ၊ အင်ငါးတန်၊ တတိယမ္ပိ ပါရာဇိက (အကျယ်)

၁၃၂။ မေး (က) ပရိယာယ အာဏတ္တိတို့ဖြင့် တတိယ ပါရာဇိကမှ လွတ်နိုင်မလွတ်နိုင်ကို ဆုံးဖြတ်၍ (ခ) တတိယ ပါရာဇိက၏ သိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာ သမုဋ္ဌာန ကိရိယ၊ သညာ၊ စိတ္တ၊ ဝဇ္ဇ၊ကမ္မ၊ တိကဒွယာဂတ စိတ္တ ဝေဒနာတို့ကိုလည်းညွှန်းပြပါ။

၁၃၂။ ဖြေ (က) ပရိယာယအမှု အာဏတ္တိအမှုတို့ဖြင့် တတိယပါရာဇိကမှ မလွတ်ပါ။

(ခ) တတိယ ပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်သည် အဒိန္နာဒါန သမုဋ္ဌာန်၊ ကိရိယ၊ သညာဝိမောက္ခ၊ သစိတ္တက လောကဝဇ္ဇ ကာယကမ္မ၊ ဝစီကမ္မ၊ အကုသလစိတ္တ၊ ဒုက္ခဝေဒနာဖြစ်ပါသည်။

တတိယပါရာဇိကပြီး၏။

○

http://www.dhammadownload.com

စတုတ္ထပါရာဇိက

၁၃၃။ မေး (က) စတုတ္ထပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်၌အဘယ် မနုဿမျိုးကို ဥတ္တရိမနုဿ၊ အဘယ်ဓမ္မမျိုးကို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ ဟု ညွှန်းပြ၍ (ခ) အတ္တူပနာယိကံအရ ၄-မိမိကို ဥတ္တရိ မနုဿဓမ္မသို့ဆောင်၍ ပြောဆိုပုံ၊ ၂-မိမိသို့ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ဆောင်၍ ပြောဆိုပုံကိုလည်း ရေးပြပါ။

၁၃၃။ ဖြေ (က) ဈာနလာဘီပုဂ္ဂိုလ် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ဥတ္တရိမနုဿ၊ ၎င်းတို့၏ ဈာန်တရား၊ မဂ်တရား၊ ဖိုလ်တရား၊ မျိုးကို ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မခေါ်ပါသည်။

(ခ) ၁-ငါသည် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်တရား၌ ထင်၏ဟု ပြောဆိုမှုမျိုး။

၂-ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားသည် ငါ၌ရှိ၏ ဟု ပြောဆိုမှုမျိုး။

ကုသိုလ်ကမ္မပထတရား ၁၀-ပါးကား သာမန် မနုဿဓမ္မ များသာ ဖြစ်သည်။

၁၃၄။ မေး (က) အလမရိယဉာဏဒဿနပုဒ်၏ အဓိပ်ပါယ် အပေါင်းဝစနတ္ထနှင့် အဘိပ္ပါယ်ကို ညွှန်းပြ၍ (ခ) "သမုဒါ စရေယျ"၌ ပါရာဇိကသို့ရောက်နိုင်သော သမုဝါစရ ဟူသည် ဘယ်လို သုဏ်နှပုဂ္ဂိုလ်မျိုးအား ပြောကြားမှုပါနည်း။ (ဂ) နှုတ်ဖြင့်ပြောမှသာ သမုဒါစာရမည်ပါသလော။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၄။ ဖြေ (က) ဇာနာတီတိ ဉာဏံ၊ ပဿတီတိ ဒဿနံ။ ဉာဏဉ္စ တံ ဒဿနဉ္စာတိ ဉာဏဒဿနံ၊ အရိယံ ဉာဏဒဿနံ အရိယ ဉာဏဒဿနံ (မဟဂ္ဂတ လောကုတ္တရပညာ)။ အလံ "ပရိယတ္တံ" အရိယဉာဏဒဿနံ ဧတ္ထာတိ အလမရိယဉာဏဒဿနော (ဈာနာ ဒိဘေဒဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ။)

(ခ) သုက္ခပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝိညူမနုဿဇာတိက ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ဖြစ်ရပါမည်။

(ဂ) "ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ တဒုဘယေန ဝါ" ဆိုသောကြောင့် သမုဒါစရ အမှုမှာ ကာယနှင့်လည်းဆိုင်ပါသည်။

၁၃၅။ မေး (က) ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောဆိုပုံအခြင်း အရာ "သမုဒါစရဏာကာရ"ကို ပြဆို၍ (ခ) "တဇတာ အစရေနသမဏယာန" ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် "အဇာနံ မေဝ" စသောစကားကို ပြောဆိုသည့်အခါမှသာ ပါရာဇိကသို့ ရောက်သည်ဟု မှတ်ရမည်လော အဘယ်အခါ၌ရောက်ပါသနည်း။

၁၃၅။ ဖြေ (က) ပါဠိတော်၌ "ဣတိ ဇာနာမိ ဣတိ ပဿာမိ"ဟူသော စကားသည် သမုဒါစရဏာကာရကို ပြဆိုသော စကားဖြစ်ပါသည်။

ဤပါဠိဖြင့် ဤအကြောင်းမျိုး၊ ဤအကြောင်းမျိုးဖြင့် ဤမည်ဤမည်သောဈာန်တရားမဂ်တရားဖိုလ်တရားကို ငါရ၏ ငါသိ၏ ငါမြင်၏ဟု ပြောမှုကို ညွှန်းပြပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) "တတော အပရေန သမယေန" စသောစကားမှာ အာပတ်သို့ရောက်ရကာလကို ညွှန်းပြသောစကားမဟုတ်ပါ။ အာပတ်ကိုထုတ်ဖော်၍ ဝန်ခံရကာလကို ပြဆိုသောစကားသာဖြစ်ပါသည်။ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောဆိုသော ရဟန်းမှာ ကားပြောဆိုလိုက်ရာ အခါကာလကပင် ပါရာဇိကသို့ ရောက်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။

၁၃၆။ မေး (က) "ဝိသုဒ္ဓါပေက္ခာ"၌ ဝိသုဒ္ဓိအရနှင့် "အညတြအဓိမာနာ"၌ အဓိမာနအရကို ကောက်ပြ၍ (ခ) "အဓိမာန"ဟူသည် ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုး၌ ဖြစ်တတ်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၁၃၆။ ဖြေ (က) လူအဖြစ်၊ သာမဏေအဖြစ်သည် ထိုပါရာဇိကာပန္န ရဟန်းအဖို့ ဝိသုဒ္ဓိဖြစ်ပါတော့သည်။ (လူအဖြစ် သာမဏေအဖြစ်နှင့် နေမှသာ ဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့်တည်း) မရသေး မရောက်သေးသော တရား၌ ရပြီးရောက်ပြီးဟူသောအမှတ်အထင်မျိုးကို "အဓိမာန" ဆိုပါသည်။

(ခ) ထို အဓိမာနမျိုးမှာ အာရဒ္ဓ ဝိပဿက ယောဂီရဟန်းမျိုး၌ ဖြစ်ထိုက်ပါသည်။

၁၃၇။ မေး (က)စတုတ္ထပါရာဇိက၏နိဒါန၊ ပုဂ္ဂလ၊ဝတ္ထု တို့နှင့် အနုပညတ်ကို ညွှန်းပြ၍ (ခ) ဤစတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၌ ထိုက်သို့ အာရောစန အမှုအလိုက် ဖြစ်ထိုက်သော အာပတ္တိဘေဒကိုလည်း အမည်မျှ ထုတ်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၃၇။ ဖြေ (က) နိဒါန ဝေသာလီပြည်၊ ပုဂ္ဂလ ဝဂ္ဂုမုဒါတီရိယာဘိက္ခု၊ ဝတ္ထု-ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို လူတို့အား ပြောကြားမှု အနုပညတ်-အညတြ အဓိမာနာ။

(ခ) အာပတ္တိဓာတကား ဒုက္ကဋ်၊ ထုလ္လစ္စည်း၊ ပါရာဇိက ၃-မျိုး။

၁၃၈။ မေး မနုဿဓာတိကာ ပုဂ္ဂိုလ်အား ရဟန်းက မိမိကိုယ်ကို ငါဈာနလာဘီ၊ ငါအရိယာဟု ပြောဆိုသူ၌ သုဏန္တဖြစ်သော လူပုဂ္ဂိုလ်၏ နားလည်မှု မလည်မှုအတွက် ဝဒန္တရဟန်းမှာ အာပတ်သင့်မှု မည်သို့ ခြားနားပါသေးသနည်း။

၁၃၈။ ဖြေ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ် နားလည် သိရှိလျှင် ဝဒန္တရဟန်းမှာ ပါရာဇိက၊ နားမလည်လျှင် ထုလ္လစ္စည်း။

ပြောတိုင်းပင် ပါရာဇိကချည်း ရောက်သည်မဟုတ်၊ နားထောင်သူ၏ သိမှု မသိမှုလိုက်၍ ထိုက်သလို အာပတ်သင့်သည်ဟုဆိုလို၏၊ နားလည်မှုဟုရာ၌လည်း အချင်းချင်း စကားပြောရာ၌ နားလည်သလို ပြောပြီးပြီးခြင်းနားလည်မှုကိုသာလိုသည်၊ နောက်မှစဉ်းစား၍ သိမှုမျိုးကို မလို။

၁၃၉။ မေး (က) မည်သို့ပြောဆိုမှုမှာ "အညာပဒေသ" သူတစ်ပါးကို ရည်ညွှန်း၍ ပြောဆိုခြင်း မည်ပါသနည်း။ (ခ) ထိုပြောဆိုမှုမျိုးအတွက် မည်သည့် အာပတ်သင့်ပါသနည်း။

၁၃၉။ ဖြေ (က) အကြင်ရဟန်းသည် သင်ဒါယကာ၏ ကျောင်း၌နေ၏၊ ထိုရဟန်းသည် ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်ကြီးပေတည်း စသည်ဖြင့် ပြောဆိုမှုမျိုးကို "အညာပဒေသ" ခေါ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ထိုပြောဆိုမှုမျိုးအကျက် နားထောင်သူ နားလည်လျှင် ပြောသော ရဟန်းမှာ ထုလ္လစ္စည်း၊ နားမလည်လျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပါသည်။

၁၄၀။ မေး (က) ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၏ အကြောင်းအင်္ဂါတို့ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ထိုသိက္ခာပုဒ်ကို လွန်ကျူးမိစေကာ အာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၄၀။ ဖြေ ပြောဆိုအပ်သော ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မ၏ မိမိ၌ မရှိခြင်း၊ ယုတ်မာသောအလိုဖြင့် ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မကို ပြောဆိုခြင်း၊ သူတစ်ပါးကို ရည်ညွှန်းမှုမရှိခြင်း၊ နားထောင်သူ သုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်၏လူဇာတ်ရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ နားထောင်သူသုဏန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ပြောပြီးပြီးခြင်း သိခြင်းအင်္ဂါ ၄-ပါး။

(ခ) အကယ်ရပြီဟုသော မှတ်ထင်မှု "အဓိမာန"မျိုးဖြင့် ပြောသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ယုတ်မာသောအလိုမရှိဘဲ ပြောကြားမိသော ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥမ္မတ္တကစသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့မှာ ဤ သိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ်နိုင်ကြကုန်၏။

အင်္ဂါအတွက်ကျက်မှတ်ရန်

အသန္တတာ အတ္တနိ ပါပမိစ္ဆတာ၊
ယာရောစနာ တဿ မနုဿဇာတိတာ။
နညာပဒေသော စ တဒေဝ ဇာနနံ၊
ပဉ္စတ္ထ အင်္ဂါနိ အသန္တ ဒီပနေ။

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ပုဒ်

မင်္ဂစျန်ကား ကွာ၊ ပါပိစ္ဆာဖြင့်၊ မုသာပြောဆို၊ သူ့
ကိုရည်မှု၊ မပြုကင်းပ၊ သုဏန္တလည်း၊ မနုဿမှန်၊ တခ်
ကာသိ၊ ဥတ္တရိ၊ လာရှိပဥ္စင်။ (အကျဉ်း)

ကိုယ့်သန္တာန်၌၊ မြတ်မှန်စွာဘိ၊ ဥတ္တရိမနုဿ၊ ဓမ္မမယှဉ်
လိုအင်ယုတ်မာ၊ ပါပိစ္ဆာဖြင့်၊ ထင်စွာမြွက်ကြား၊ သူ
များအဘွက်၊ ရည်ညွှန်းချက်လည်း၊ ယက်ယက်မနေ၊
နာခံသာပုဂ္ဂလ၊ သုဏန္တ၏၊ မနုဿမျိုး၊ ဖြစ်ရိုးတဝ၊ သု
ဏန္တလည်း ပြောပြီးကာစ၊ တခ်ဏတွင်း၊ ချက်ချင်းသိစေ
အင်္ဂါတွေ၊ မှတ်လေဥတ္တရိ၊ ပါရာဇိ။ (အကျယ်)

၁၄၁။ မေး (က) ပရိယာယအာဏတ္တိတို့ဖြင့် စတုတ္ထ
ပါရာဇိကမှ လွတ်နိုင်မလွတ်နိုင်ကို ပြဆို၍ (ခ) စတုတ္ထပါရာဇိက
သိက္ခာပုဒ်ဆိုင်ရာ သမုဋ္ဌာန်၊ ကိရိယာ၊ သညာ၊ စိတ္တ၊ ဝဇ္ဇ၊ ကမ္မ
တိကဒွယာဂတစိတ္တ ဝေဒနာကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၄၁။ ဖြေ (က) ပရိယာယအမှု အာဏတ္တိအမှုတို့ဖြင့်
စတုတ္ထပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မသင့်ပါ။

(ခ) စတုတ္ထပါရာဇိက သိက္ခာပုဒ်သည် အဒိန္နာဒါန
သမုဋ္ဌာန်၊ ကိရိယာ၊ သညာဝိမောက္ခ၊ သစိတ္တက လောကဝဇ္ဇ၊
ကာယကမ္မ၊ ဝစီကမ္မ၊ အကုသလစိတ္တ၊ တိဝေဒနာဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ပါရာဇိက၄-ပါးတို့တွင်တတိယပါရာဇိကအရာ၌ပရိယာယ အာဏတ္တိ ၂-မျိုးလုံးဖြင့်လည်း အာပတ်သင့်နိုင်၏၊ ဒုတိယပါရာဇိကအရာ၌ကား အာဏတ္တိ တစ်မျိုးဖြင့်သာ အာပတ်သင့်၏ ပရိယာယဖြင့်အာပတ်မသင့်ပေ။ စတုတ္ထပါရာဇိကတို့၌ကား ပရိယာယ အာဏတ္တိ ၂-မျိုးလုံးဖြင့် အာပတ်မသင့်ပေ။

ကျက်မှတ်ရန်

ပရိယာယော စ အာဏတ္တိ၊ တတိယေ ဒုတိယေ ပန။
အာဏတ္တိယေဝ သေသေသု ဒွယမေတံ န လဗ္ဘတိ။

၁၄၂။ မေး ပါရာဇိက ၂၄-ပါးကို သရုပ် သကောင်စင် ထုတ်ဆောင်၍ ရေတွက်ပါ။

၁၄၂။ ဖြေ ဘိက္ခုနီတို့၏ပါရာဇိက ၄၊ ဘိက္ခုနီ၏အသာဓာရဏ ပါရာဇိက ၄၊ ပဏ္ဍကာဒိ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် ၁၁-ယောက်တို့၏ ပါရာဇိက ၁၁၊ လူထွက်သည့် ဘိက္ခုနီ၏ ပါရာဇိက ၁၊ လမ္ဗီပုဂ္ဂိုလ်၊ မုဒုပိဋ္ဌိကပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရအင်္ဂဇာတကို မုခဂ္ဂါဟ ပြုသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ပရအင်္ဂဇာတ်၌ ဖိ၍ထိုင်သောပုဂ္ဂိုလ် ဤလေးယောက်တို့၏ ပါရာဇိက -၄၊ပေါင်း ပါရာဇိက၂၄-ပါးဖြစ်၏။

ပါရာဇိက ၂၄-ပါးအတွက် ကျက်မှတ်ရန်

အသာဓာရဏာ စတ္တာရော၊ ဘိက္ခုနီန မဘဗ္ဗကာ။
ဧကာဒသ စ ဝိဗ္ဘန္တာ၊ ဘိက္ခုနီ မုဒုပိဋ္ဌိကော။
လမ္ဗီ မုခေန ဂဏှာတိ၊ အင်္ဂဇာတံ ပရဿ စ။

http://www.dhammadownload.com

တတ္တေဝါ ဘိနိဿိဒန္တာ၊ စတ္တာရော အနုလောမိကာ။
မဂ္ဂေမဂ္ဂပ္ပဝေသနာ၊ မေထုနဿ ဣမာဂတာ။
စတ္တာရောတိ စတုဝီသ၊ သမောဓာနာ ပါရာဇိကာ။

ဆောင်ပုဒ်

ရှစ်ပါးပါရာ၊ ဘဗ္ဗာရောသွတ်၊ ထူဝတ်သညီနီ၊ လမ္ဗီ၊
မုဒု၊ ရှေး ရှုတိုင်ခဲ့၊ စုတ်ပြန်ခဲ့၊ နှစ်ဆယ့်လေးပါရာ။

ပဏ္ဍုက်စသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ရှင် ရဟန်းအဖြစ်ကိုမထိုက်ခြင်း၊ ဟူသော အဘဗ္ဗဘောကိုပါရာဇိကာပတ္တိသဒိသဖြစ်၍ ပါရာဇိက ဆိုရ၏။ လမ္ဗိမုဒုကပိဋ္ဌိကပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ အနဘိရတိ နှိပ်စက်မှု အတွက်သကအင်္ဂဇာတကိုသကဝစ္စမဂ္ဂ မုခမဂ္ဂသို့ သွင်းမှုသာ ပါရာဇိကဖြစ်သည်၊ ဘိက္ခုနီသည်ကား လူအဖြစ်ကို လိုလား သောစိတ်ဖြင့် လူတို့၏အဝတ်ကို ဝတ်သည်ဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်းကို ပင် လူတို့ဝတ်ပုံ ဝတ်နည်းမျိုးဖြင့် ဝတ်သည်ဖြစ်စေ၊ ဤအမှု မျိုးသည် ဘိက္ခုနီတို့ အဖို့၌ ပါရာဇိကအမှုပင် ဖြစ်တော့၏။

စတုတ္ထပါရာဇိကပြီး၏။

ပါရာဇိက ကဏ္ဍ အလုံးစုံပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

သံဃာဒိသေသ ကဏ္ဍ

ပထမ သံဃာဒိသေသ်

၁၄၃။ မေး (က) သဉ္စေတနိကာပုဒ်၌ “သံ”ကို အနက်ရှိ “ဉာဏ”ကိုအနက်မဲ့ကြံ၍တစ်နည်း။ “သံ”ကိုအနက်မဲ့ “ဉာဏ” ကို အနက်ရှိကြံ၍ တစ်နည်းအားဖြင့် နည်း ၂-ပါးအရ ဝစနတ္ထ ပြုလုပ်၍ အရကောက်ပြီးလျှင် (ခ) စေတနာအရ အဘယ် စေတနာကို ယူရမည်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၄၃။ ဖြေ (က) “သံဝိဇ္ဇတိ စေတနာ အဿတိ သဉ္စေတနာ၊ သဉ္စေတနာဝ သဉ္စေတနိကာ၊ သဉ္စေတနာ အဿ အတ္ထီတိ သဉ္စေတနိကာ၊ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ”ကိုကောက်။

(ခ) စေတနာအရကား “မောစနဿာဒ” စေတနာတည်း။ မောစနဿာဒစေတနာ။ မောစနေ။ သုက်လွှတ်ခြင်း၌ အဿာဒ သာယာသော ရာဂနှင့်၊ စေတနာယှဉ်သော စေတနာ။

အဋ္ဌကထာလာ သဉ္စေတနိကာ ပုဒ်၏ဝစနတ္ထ ၂-မျိုးတွင် ပထမ ဝစနတ္ထဖြင့် “သံ” အနက်ရှိ “ဉာဏ” အနက်မဲ့ ဒုတိယ ဝစနတ္ထဖြင့် “သံ”အနက်မဲ့ “ဉာဏ”အနက်ရှိကို ညွှန်းပြသည် ဟူသော ဝိသေသကို သတိပြုပါ၊ အနက်မဲ့ဆိုသော်လည်း မိမိအတွက် သီးခြားအနက်မရှိသည်ကိုသာ ဆိုသည်။ အတ္ထောနတ္ထိ ဟူသာမဆိုဘဲ ဝိသုံအတ္ထောနတ္ထိဟု ဆိုသည်ကို သတိပြုမိပါစေ။

http://www.dhammadownload.com

၁၄၄။ မေး (က) "သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ"ဟူသည် ဗဟိဒ္ဓိကမ္မန ကို ဆိုပါသလော၊ ဘာကိုဆိုပါသနည်း (ခ) သုက္ကဘေဒ မည်မျှရှိကြောင်းနှင့်တကွ (ဂ) သံဃာဒိသေသ ဝတ္ထုဖြစ်သော သုက္က၏အပ္ပကာ၊ မဟန္တ ပမာဏကိုလည်း ဟေဋ္ဌိမ ပရိစ္ဆေဒအား ဖြင့်ပြဆိုပါ။

၁၄၄။ ဖြေ (က) ဗဟိဒ္ဓိကမ္မနကို ဝိဿဋ္ဌမဆိုပါ၊ တည်ရာ ဌာနမှရွေ့လျောခြင်း "ဌာနစာဝန"ကိုသာဝိဿဋ္ဌဆိုပါသည်။ (ဗဟိဒ္ဓသို့ ရောက်မှု၊ မရောက်မှုမှာ ပမာဏမဟုတ်ဟူ၏။)

(ခ) သုက္ကဘေဒ သုတ်အမျိုးအစားကား နီလ၊ စသည်တို့၏ အစွမ်းဖြင့် ၁၁-မျိုးဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) သဗ္ဗန္တိမ ပမာဏကား...ယင်ကောင်ငယ် တစ်ကောင် သောက်လောက်ရုံမျှ ပမာဏရှိပါသည်။

နီလ၊ ပီတ၊ လောဟိတ ဩဒါတ၊ တက္ကဝဏ္ဏ၊ ဒကဝဏ္ဏ၊ တေလ ဝဏ္ဏ၊ ခီရဝဏ္ဏ၊ ဒဓိဝဏ္ဏ၊ သပ္ပိဝဏ္ဏသုက် ၁၀-မျိုး။

ဆောင်ပုဒ်

> နီ ပီ လော ဩ၊ တက် ဒေ နှော၊ ခိဓော ဒဓိပါ၊
> သပ္ပိဒကာ၊ ထည့်တုံပြန်၊ သုက္ကံဒသာဝေ။

၁၄၅။ မေး (က) သံဃာဒိသေသပုဒ်၏ ဝစနတ္ထကိုပြဆို၍ (ခ) အာဒိကာလ၊ သေသကာလတို့၏ သရုပ်နှင့်တကွ (ဂ)ထိုကာလတို့၌ လိုအပ်သော သံဃာအရေအတွက်ကိုညွှန်း ပြလျက် (ဃ) အာဘယ်၏ အာဒိ၊ သေသ ဖြစ်သည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၄၅။ ဖြေ (က) "သံဃာ့အာဒိမှိစေဝ သေသေစ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော အယံ့ာတိ သံဃာဒိသေသော"။ (ဣစ္ဆိတဗ္ဗတဒ္ဓိတ ဝိဂ္ဂဟောယံ။)

(ခ) အာဒိကာလကား-ပရိဝါသ်ပေးရာ ကာလတည်း။ သေသကာလကား-မာနတ်ပေးရာကာလနှင့် အဗ္ဘာနကံ ပြုရာ ကာလတည်း။

မူလာယပဋိကဿနကိစ္စ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လျှင် ထိုကိစ္စကို ပြုရာ ကာလလည်း သေသကာလပင်တည်း။

(ဂ) ပရိဝါသဒါန ကာလ၌ လိုအပ်သော သံဃာ အရေ အတွက်ကား ၄-ပါးတည်း။

သေသကာလတို့တွင် မာနတ္တာဒါန ကာလ၌ လိုအပ်သော သံဃာအရေအတွက်ကား အပါး ၂၀-တည်း။

(ဃ) အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန၏ အစဒိ သေသဖြစ်ပါသည်။

၁၃၆။ မေး (က) သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပုဒ်၏ဒါန၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဝတ္ထုနှင့် အနုပညတ်ကိုညွှန်းပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အနာ ဏတ္တိကဖြစ်သောကြောင့် သကာအင်္ဂါတ၌ ပရပုဂ္ဂလကိုဥပက္ကမ အမှုကို ပြုစေကာ မောစာပနအမှုကို ပြုပါက သံဃာဒိသေသ အာပတ်မှ လွတ်မလွတ်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၄၆။ ဖြေ (က) နိဒါန သာဝတ္ထိပြည်။ ပုဂ္ဂလ-သေယျ သက ဝတ္ထု-အသုစိမောစန။ အနုပညတ်အညတြ သုပိနန္တာ။

(ခ) ဒုတိယ မေးခွန်းအရ သံဃာဒိသေသ် အာပတ်မှ မလွတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၄၇။ မေး (က) မောစနဿာဒရာဂဖြင့် သကနိမိတ္တ၌ လုံ့လပြုရာ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိမဖြစ်ပါက မည်သည့်အာပတ် သင့်ပါ သနည်း။ (ခ) သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများနှင့်တကွ (ဂ) သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ ဖြစ်စေကာ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၁၄၇။ ဖြေ (က) သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ မဖြစ်ပါက ထုလ္လစ္စည်း အာပတ်သင့်ပါသည်။

(ခ) အင်္ဂါများ ၁-စေတနာ၊ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိအမှု၌ သာယာသော စေတနာရှိခြင်း ၂-ဥပက္ကမ၊ သကနိမိတ်၌ လုံ့လပြုခြင်း၊ ၃-မုစ္စန၊ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ ကိစ္စဖြစ်ခြင်း။

(ဂ) နိမိတ်၌ လုံ့လမပြုသူ မောစနာဓိပ္ပာယ မရှိသူ အိပ်မက်၌ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိဖြစ်သူ ဥမ္မတ္တက စသော သူတို့သည် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ်ကြပါသည်။

အင်္ဂါအတွက်ကျက်မှတ်ရန်

မောစေတုကာမတာ သုက္က၊ ဿုပက္ကမ္မ ဝိမောစယံ။
အညတြ သုပိနန္တေန၊ သာမဏော ဂရုကံ ဖုသေ။

ဆောင်ပုဒ်

စေ ဥ မုတ္တိ၊ အင်္ဂါသုံး၊ အာဒိသံဃာဒိသိသ်၊ (အကျဉ်း)
မောစနဿာဒ၊ ဓေါရစေတနာ၊ ထင်စွာရှိစေ၊ တထွေ
သက၊ နိမိတ္တ၌၊ လုံ့လပြုခြင်း၊ လွတ်ခြင်းထည့်ပါ။
အင်သုံးဖြာ, မှတ်ပါ အင်္ဂါသရုပ်တည်း။ (အကျယ်)။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အသာဓာရဏ။ အနာဏတ္တိက၊ ပဌမ ပါရာဇိကသမုဋ္ဌာန၊ ကိရိယ၊ သညာဝိမောက္ခ၊ သစိတ္တက၊ လောကဝဇ္ဇ၊ ကာယကမ္မ၊ အကုသလစိတ္တ ဒွိဝေဒနာ သိက္ခာပုဒ်တည်း။

ပဌမ သံဃာဒိသေသ်ပြီး၏။

ဒုတိယသံဃာဒိသေသ်

၁၄၈။ မေး ကာယသံသဂ္ဂ သိက္ခာပုဒ်၌ ဩတိဏ္ဏပုဒ်၏ ကတ္တု၊ ကမ္မသာဓနဒွယကို အဋ္ဌကထာ ပြဆိုရာ၌ဆိုသာဓနဒွယ အလိုက် ကတ္တား၊ ကံ ဖြစ်ထိုက်သောအရာတို့ကို ကောက်ပြပါ။

၁၄၈။ ဖြေ ကတ္တုသာဓန၌ ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကားကတ္တား၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂကား ကမ္မ၊ ကမ္မသာဓန၌ ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂကား ကတ္တား၊ ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂ သမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကား ကမ္မဖြစ်ပါသည်။

ရာဂံ ဩတရတီတိ ဩတိဏ္ဏော (ကတ္တုသာဓန)
ရာဂေန ဩတရိတဗ္ဗောတိ ဩတိဏ္ဏော (ကမ္မသာဓန)
ကာယသံသဂ္ဂရာဂ သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ဩတိဏ္ဏမည်၏။

၁၄၉ မေး (က) "ဝိပရိဏတေန စိတ္တေန"၌ စိတ်သည် အဘယ်၏အစွမ်းဖြင့် ဝိပရိဏတ ဖြစ်ပါသနည်း။ (ခ) "မာတုဂါမေနသဒ္ဓိ"၌ လိုအပ်သောမာတုဂါမ မျိုးကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၁၄၉။ ဖြေ (က) ကာယသံသဂ္ဂ ရာဂ၏ အစွမ်းဖြင့် ဝိပရိဏတဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အသက်ရှင်လျက်ရှိသော လူမိန်းမကို ဤသိက္ခာပုဒ်၌ မာတုဂါမဟုဆိုရပါသည်။ အသက်အရွယ်အားဖြင့် ကားယနေ့ ဖွားသော ကလေးမလေးပင်ဖြစ်စေကာ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ လိုအပ်သော မာတုဂါမဖြစ်ပါသည်။

မာတုဂါမေနာတိတဒဟုဇာတာယပိဒါရိကာယ ပဂေဝမဟန္တတရီ။

၁၅၀။ မေး (က) ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပုဒ်၌ ဟတ္ထ၊ ဝေဏီ၊ အင်္ဂါတို့ကို ပိုင်းခြားပြဆို၍ (ခ) တစ်ချောင်းတစ်ချောင်းသော ဆံပင်တို့နှင့် မွေးညှင်းတို့ကို ကိုင်တွယ်ပါက ကာယသံသဂ္ဂ အမှု ဖြစ်မဖြစ်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၅၀။ ဖြေ (က) တံတောင်ဆစ်မှစ၍ လက်သည်းဖျား တိုင်အောင် ဟတ္ထ၊ ကေသကလာပ ဆံစည်းဆံထုံးသည် ဝေဏီ၊ တတ္တဝေဏီတို့မှကြွင်းသော ကိုယ်အင်္ဂါသည် အင်္ဂမည်ပါသည်၊

(ဂ) ဝေဏီသဒ္ဒါဖြင့် တစ်ချောင်းတစ်ချောင်းသောဆံပင် တို့နှင့် မွေးညှင်းတို့ကိုလည်း ယူအပ်လေသည် ဖြစ်သောကြောင့် ၎င်းတို့ကို ကိုင်တွယ်သုံးသပ်ပါကလည်း ဝေဏိဂ္ဂါဟ ကာယသံ သဂ္ဂအမှုပင်ဖြစ်ပါတော့သည်၊

ဝေဏီဟူရာ၌ ထုံးရှိပတ်၍ထားသည်ဖြစ်စေ၊ မထုံး မပတ်ဘဲ တစ်နည်းနည်းဖြင့် စုရုံးထားသည်ဖြစ်စေ၊ ဆံပင်သက်သက်ချည်း ဖြစ်စေ၊ ပန်းအမျိုးမျိုး ပန်းစည်းကြိုး၊ ပိုးကြိုး၊ ဖဲကြိုး၊ ဆံထိုး ဆံကျင် စသည်တို့နှင့် ရောနှော၍နေသည်ဖြစ်စေ၊ ဤအလုံးစုံ သည် ဝေဏီပင်မည်တော့၏။ ဆံပင်ချည်း သက်သက်နေမှ ဝေဏီခေါ်ရသည် မဟုတ်ဟူလို။

http://www.dhammadownload.com

၁၅၁။ မေး (က) ကာယသံသဂ္ဂ သိက္ခာပုဒ်၌ နိဒါန ပုဂ္ဂလဝတ္ထုတို့ကိုလည်း ညွှန်းပြ၍ (ခ) မိမိကမကိုင်ရဘဲ မာတုဂါမကကိုင်တွယ်သုံးသပ်လာသည်ကိုသာယာသောရဟန်းအာဖ အပြစ်ရှိသည်မရှိသည်ကို ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၅၁။ ဖြေ (က) နိဒါန်–သာဝတ္ထိပြည်၊ ပုဂ္ဂလ–ဥဒါယိထေရ်။ ဝတ္ထု–ကာယသံသဂ္ဂသမာပဇ္ဇနာ။

(ခ) သာယာမှုရှိသော်လည်း ကိုယ်ဖြင့် လှုပ်ရှားမပြုဘဲ လှုပ်မယှက် စိတ်သက်သက်ဖြင့်သာ သာယာနေပါကအပြစ်မရှိပါ။ သာယာရုံမျှဖြင့် မနေ နောက်ပွေ့လှုပ်ရှား ကာယဝါယာမ အမှုမျိုးပေါ်လာပါမူကား သံဃာဒိသေသ်အာပတ်သို့ ရောက်ပါတော့သည်။

ကာယဝါယာမ–ကိုယ်ဖြင့်လှုပ်လှုမှု။

၁၅၂။ မေး ကာယသံသဂ္ဂရာဂဖြင့်(က)မိန်းမတစ်ယောက်တည်း၏လက် ၅-ချောင်းကို တစ်ပေါင်းတည်း ဆွဲကိုင်သော ရဟန်း(ခ)မိန်းမ ၅-ယောက်တို့၏လက် ၅-ချောင်းကို တစ်ပေါင်းတည်းဆွဲကိုင်ရသောရဟန်း (ဂ)မိန်းမကိုယောကျ်ားမှတ် ၍ကိုင်သောရဟန်း(ဃ) ယောကျ်ားကို မိန်းမမှတ်၍ကိုင်သော ရဟန်း (င) ယောကျ်ားကို ယောကျ်ားဟူသော အမှတ်ဖြင့် ကိုင်သောရဟန်း (စ) မိန်းမ၏ ပဝါစသော ကာယပဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုကို မိမိကာယဖြင့် ထိစေသောရဟန်း (ဆ) မိန်းမ၏ ကာယပဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုနှင့် မိမိ၏ ကာယပဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုကို ထိစေသော ရဟန်း

http://www.dhammadownload.com

(ဇ) သေပြီးသော မိန်းမကို ကိုင်တွယ်သုံးသပ်သော ရဟန်း (ဈ) တိရစ္ဆာန်မကို ကိုင်တွယ်သုံးသပ်သော ရဟန်း ဤရဟန်း ၉-မျိုးတို့မှာ အာပတ်သင့်ပုံ မည်သို့ခြားနားကြပါသနည်း။

၁၅၂။ ဖြေ (က) သံဃာဒိသေသ်တစ်ချက် (ခ) သံဃာဒိသေသ် ၅-ချက် (ဂ) ထုလ္လစ္စည်း၊ (ဃ) ဒုက္ကဋ်။ (င) ဒုက္ကဋ်၊ (စ) ထုလ္လစ္စည်း။ (ဆ) ဒုက္ကဋ်၊ (ဇ) ထုလ္လစ္စည်း၊ (ဈ) ဒုက္ကဋ်၊ ဤသို့ခြားနားကြပါသည်။

ကာယသံသဂ္ဂ သိက္ခာပုဒ်၌ ထိုထိုသံသဂ္ဂအမှုအလိုက် သံဃာဒိသေသ် ထုလစ္စည်း ဒုက္ကဋ် ၃-မျိုး ယထာရဟ သင့်သည်ကို သတိပြုပါ။

အမှာ

ပုစ္ဆာပေါင်းများစွာ မခွဲလို၍ တပေါင်းတည်း ပုစ္ဆာလုပ်ထားသည်။ မေးခွန်းထုတ်ရာ၌ကား ကာယ သံသဂ္ဂရာဂဖြင့် မိန်းမ ၅-ယောက်တို့၏ လက် ၅-ချောင်းကို တပေါင်းတည်း ဆွဲကိုင်သော ရဟန်းအား သံဃာဒိသေသ် အာပတ်ပေါင်း မည်မျှသင့်ပါသနည်း စသည်ဖြင့် တစ်ပုစ္ဆာစီခွဲ၍ မေးသင့်သည်။ ဤသို့ ခွဲသင့်သော ပုစ္ဆာမျိုးမှာ အများအပြားပင်ရှိ၏။

၁၅၃။ မေး ကာယသံ သဂ္ဂရာဂဖြင့် ဣတ္ထိ၏ကာယကိုမိမိ ကိုယ်ကိုင်ကိုင်တွယ် သုံးသပ်ပါလျက် သံဃာဒိသေသ် အာပတ် မသင့်ဘဲ လဟုကအာပတ်မျှသာ သင့်သည်ဆိုပါက ဟုတ်နိုင်သော အကြောင်းရှိပါ၏လော။ မည်သည့်အကြောင်းကြောင့် မည်သည့် လဟုကအာပတ်မျိုး သင့်သည်ကို ဖြေဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၅၃။ ဖြေ ကာယသံသဂ္ဂဖြင့် ဣတ္ထိ၏ကာယကိုကိုင်တွယ် သုံးသပ်စေကာ ဣတ္ထိသညာမရှိဘဲ ပုရိသ ပဏ္ဍကစသော အမှတ် အထင် သညာမျိုး ရှိနေခဲ့ပါသော်လည်းကောင်း ကိုင်တွယ် အပ်သော ဣတ္ထိ၌ ဣတ္ထိဟုတ်လေသလား မဟုတ်လေသလားဟု ယုံမှား ဒွိဟဝေမတိကမျိုး ရှိနေခဲ့သော်လည်းကောင်း ဤ အကြောင်းမျိုးကြောင့် သံဃာဒိသေသ် မသင့်ပါ။ ထုလ္လစ္စယ လဟုက အာပတ်မျှသာ သင့်ပါသည်။

ဣတ္ထိသညိတာ အင်္ဂါချို့တဲ့မှုအတွက်သံဃာဒိသေသ်မသင့် သည်ကိုရည်၍ မေးသော ဉာဏ်စွမ်းပုစ္ဆာဖြစ်သည်။ အရာရာ၌ သတိပြုကြစေလို။

၁၅၄။ မေး (က) ကာယသံသဂ္ဂ သံဃာဒိသေသ်၏ အင်္ဂါများနှင့်တကွ (ခ) ထိုသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မှလွတ်ခွင့် ရသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးတို့ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၁၅၄။ ဖြေ (က) အင်္ဂါများကား ၁-မနုဿိတ္ထိ၊ လူ မိန်းမ ဖြစ်ခြင်း၊ ၂-ဣတ္ထိသညိတာ၊ လူမိန်းမဟူသော အမှတ် မထင် ရှိခြင်း၊ ၃-ကာယသံသဂ္ဂရာဂေါ၊ ကာယသံသဂ္ဂကိစ္စ၌ သာယာမှုရှိခြင်း၊ ၄-တေနရာဂေန ဝါယာမော၊ ထိုကာယသံ သဂ္ဂရာဂဖြင့် လုံ့လပြုခြင်း၊ ၅-ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒိ သမာပဇ္ဇနံ၊ လက်ကို ဆွဲကိုင်ခြင်း ပေါင်း ၅-ပါး၊

(ခ) မှတော်တဆထိမိသည့်အခါဖြစ်စေ၊ တမင်သက်သက် မာတုဂါမက ထိကိုင်လာသည့်အခါဖြစ်စေ၊ စိတ်ထဲက သာယာ သော်လည်း "ကာယဝါယာမ" မှုကင်းလျက် မလှုပ်မယှက် ငြိမ်သက်စွာနေသောရဟန်း၊ မာတုဂါမ၏ အတင်းဖမ်းထား သဖြင့် မာတုဂါမလက်မှ လွတ်မြောက်ရန်အတွက် တွန်းဖယ်

http://www.dhammadownload.com

ရှုန်းထွက်သောရဟန်း၊ စိတ်ဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိဘဲ ကိုင်မိ ထိမိသော ရဟန်း၊ သတိမကပ်အမှတ်မဲ့ ကိုင်မိ ထိမိသော ရဟန်း၊ ကာယ သံသဂ္ဂကို သာယာမှုမရှိဘဲ ကိုင်မိထိမိသောရဟန်း၊ ဥမ္မတ္တက ရဟန်းစသည်တို့မှာ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ်ကြကုန်၏။

အင်္ဂါအတွက်ကျက်မှတ်ရန်

ဣတ္ထီသညီမနုဿိတ္ထိ၊ ကာယသံသဂ္ဂရာဂဝါ။
သံဖုသန္တောဥပက္ကမ္မ၊ သမဏော ဂရုကံဖုသေ။

ဆောင်ပုဒ်

လူမဖြစ်ခြင်း၊ ယင်းသညာရှိ မှတ်မိသိက္ခာယ၊ သံသဂ္ဂဟု ရာဂဝင်ဒနှောက်၊ ဖောက်ပြန်ထကြွ၊ ထိုရာဂဖြင့်၊ လုံ့လ ပြုပေ၊ သံသဂ္ဂေသို့၊ ရောက်လေလျှင်းပြန်၊ အင်္ဂါတန်၊ မှတ်ရန်ကာယသံသဂ္ဂ။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အသာဓာရဏ၊ အနာဏတ္တိက တည်း။ သမုဋ္ဌာန်စသည်ကို သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ သိက္ခာပုဒ်အတိုင်းသိလေ။

ဒုတိယသံဃာဒိသေသ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

တတိယသံဃာဒိသေသ်

၁၅၅။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် တတိယ သိက္ခာပုဒ်၌ ဩတိဏ္ဏပုဂ္ဂိုလ် ဝိပရိဏတစိတ္တ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ကြောင်း တရားကို ညွှန်းပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၌ လိုအပ်သော မာတုဂါမမျိုးနှင့် (ဂ) ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဟူသည် မည်သည့် စကားမျိုး ဖြစ်သည်ကို လည်းပြဆိုပါ။

၁၅၅။ ဖြေ (က) ဩတိဏ္ဏပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပရိဏတစိတ္တပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်းတရားကား "ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစဿာဒရာဂ" ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ၌ သာယာသောရာဂဖြစ်ပါသည်။ ရာဂ ကြောင့် သာတ်သမဂ္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကို ဩတိဏ္ဏ ဝိပရိဏတစိတ္တဟုခေါ် ဆိုရသည်။

(ခ) ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဟုတ်သည်မဟုတ်သည်ကို နားလည်သော လူမိန်းမမျိုးကိုသာ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ မာတုဂါမဟု ဆိုရပါသည်။

(ဂ) ဝစ္စမဂ်၊ ပဿာဝမဂ်၊ မေထုန်နှင့်စပ်သော စကားမျိုး ကို ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဆိုပါသည်။

၁၅၆။ မေး (က) "ဒုဋ္ဌုလ္လာဟိဝါစာဟိဩဘာသေယျ"၌ အဘယ်အခြင်းအရာတို့၏ အစွမ်းဖြင့်ပြောဆိုမှုကို ဩဘာသန ဆိုပါသနည်း၊ (ခ) ဤဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာသိက္ခာပုဒ်၌သံဃာဒိသေသ် သို့ ရောက်စေနိုင်သော "သိခါပတ္တ" (ထိပ်တန်းအကျဆုံး) အက္ကောသဝစနမျိုးကိုလည်းပြဆိုပါ။

၁၅၆။ ဖြေ (က) "ဝဏ္ဏ၊ အဝဏ္ဏ၊ ယာစန၊ အာယာစန၊ ပုစ္ဆန၊ ပဋိပုစ္ဆန၊ အာစိက္ခဏ၊ အနုသာသန၊ အက္ကောသန" ဟူသောအခြင်းအရာတို့၏ အစွမ်းဖြင့် အမျိုးမျိုး အစားစား သော မသူတော်တို့၏ စကားကိုပြောဆိုမှုမျိုးကို ဩဘာသန ဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) "သိခရဏီသိ၊ သမ္ဘိန္နာ သိ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကာသိ" ဟူသော အက္ကောသဝစန ၃-မျိုးဖြစ်ပါသည်။

သိခရဏီ၊ ပဿာဝမဂ်အပြင်ဘက်သို့ ပိုထွက်သော အသားစွန်းရှိသူသည်။ အသိ၊ ဖြစ်၏။ သမ္ဘိန္နာ၊ ဝစ္စပဿာဝ မဂ်နှစ်ဝတို့တကွနက်စပ်သူသည်၊ အသိ၊ ဖြစ်၏။ ဥဘတော ဗျဉ္ဇနကာ၊ ဥဘတောဗျည်းသည်၊ အသိ၊ ဖြစ်၏။ (အနက်) ဝဏ္ဏ အဝဏ္ဏ စသည်တို့တွင် ဝစ္စမဂ် ပဿာဝမဂ်ကိုရည်၍ ချီးမွမ်းခြင်းသည်ဝဏ္ဏ၊ ကဲ့ရဲ့ခြင်းသည်အဝဏ္ဏ၊ မေထုန်ကိုတောင်း ခြင်းသည် ယာစန၊ အပြင်းအထန်တောင်းခြင်းသည် အာယာစန၊ မေထုန်မှီဝဲပုံကိုမေးခြင်းသည် ပုစ္ဆန၊ ထပ်ခါထပ်ခါမေး ခြင်းသည် ပဋိပုစ္ဆန၊ မိန်းမကမေးအပ်သည်ဖြစ်၍ မေထုန်မှီဝဲ ပုံကို ပြောဆိုခြင်းသည် အာစိက္ခဏ၊ မမေးအပ်ဘဲ နည်းပေး လမ်းပြဆုံးမ သွန်သင်ခြင်းသည် အနုသာသန "အနိမိတ္တာသိ နိမိတ္တမတ္တာသိ"စသောစကားတို့ဖြင့်ဆဲရေးခြင်းသည်အက္ကော သနမည်၏။

၁၂၇။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် တတိယသိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန ပုဂ္ဂလ ဝတ္ထုတို့ကိုပြဆို၍ (ခ) ဟတ္ထမုဒ္ဒာစသော ကာယ ဝိကာရဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လအမှုကိုပြုလုပ်ပြသပါက သံဃာဒိသေသ်မှ လွတ်မလွတ်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၅၇။ ဖြေ (က) နိဒါန သာဝတ္ထိပြည်၊ ပုဂ္ဂလ–ဥဒါယီ ထေရ်။ ဝတ္ထု–ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာကို ပြောဆိုမှု။

(ခ)ကာယဝိကာရဖြင့် ဒုဋ္ဌုလ္လအမှုကို ပြုလုပ်ပြသရာ၌အပြ ခံရသောမာတုဂါမက ပြရာခဏ၌ပင်ထို အဓိပ္ပာယ်ကိုနားလည် ပါလျှင် ပြသူရဟန်းမှာ သံဃာဒိသေသ်မှ မလွတ်ပါ။

၁၅၇။ မေး (က) တစ်ခွန်းတည်းသော ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာဖြင့် မိန်းမခေါ်ပါ်းများစွာကို အယုတ်တမာပြောဆိုသော ရဟန်း (ခ) တစ်ယောက်တည်းသော မိန်းမကို ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာအခွန်းပေါင်းများစွာဖြင့် အယုတ်တမာ ပြောဆိုသောရဟန်းတို့မှာ အာပတ်သင့်ပုံ မည်သို့ခြားနားကြပါသနည်း။ (ဂ) မိမိ၏ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာကို အပြောခံရသော မိန်းမကနားမလည်ပါလျှင် ပြောသောရဟန်းမှာ ဘာအပြစ်ရှိပါသနည်း။

၁၅၇။ ဖြေ (က) ရဟန်းမှာ အပြောခံရသော မိန်းမအရေအတွက်နှင့်အမျှ သံဃာဒိသေသ်အာပတ် သင့်ပါသည်။

(ခ) ရဟန်းမှာဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ "စကားခွန်း" အရေအတွက်နှင့်အမျှ သံဃာဒိသေသ်အာပတ်သင့်ပါသည်၊

(ဂ) အပြောခံရသော မိန်းမက နားမလည်ပါလျှင် ထုလ္လစ္စည်း သင့်ပါသည်။

၁၅၈။ မေး ရာဂသမ္ပယုတ္တစိတ်ဖြင့် မာတုဂါမ၏ ဝစ္စမဂ္ဂ ပဿာဝမဂ္ဂတို့မှ တစ်ပါးသောကိုယ်အရပ်နှင့်ကာယပဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုတို့ကိုရည်ရွယ်ကာ ဝဏ္ဏာဝဏ္ဏ စသည်ကို ပြောဆိုမှုအတွက် အဘယ်အပြစ် ရှိပါသနည်း။

၁၅၈။ ဖြေ (က) ညှပ်ရိုး၏အောက် ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်၏ အထက်ဖြစ်သော အရပ်ကိုရည်ရွယ်ပြောဆိုပါက ထုလ္လစ္စည်း၊

(ခ) ညှပ်ရိုး၏အထက်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်၏အောက်ဖြစ်သော အရပ်ကို ရည်ရွယ်ပြောဆိုပါက ဒုက္កဋ်၊

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) အင်္ဂါ(၁)ချည်စသော ကာယပဋိဗဒ္ဓဝတ္ထုကို ရည်ရွယ်ပြောဆိုပါက ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ ရောက်ခြင်းအပြစ်ရှိပါသည်။

အနက္ခက "ညှပ်ရိုး" ဇတ္တုမဏ္ဍလ "ဒူးဝန်း"တို့ကား ဒုက္ကဋ်ခေတ်ဖြစ်၏။

၁၆၀။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် တတိယသိက္ခာပုဒ်၏ လွတ်ခွင့်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၆၀။ ဖြေ (က) အင်္ဂါများအား ၁-မနုဿိတ္ထိ၊ လူမိန်းမဖြစ်ခြင်း၊ ၂-ဣတ္ထိသညာ၊ လူမိန်းမဟူသော အမှတ်အထင်သညာရှိခြင်း၊ ၃-ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစဿာဒရာဂေါ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ၌ သာယာသောရာဂရှိခြင်း။ ၄-တေနရာဂေန ဩဘာသနံ၊ ထိုရာဂဖြင့် အယုတ်တမာပြောဆိုခြင်း၊ ၅-ဝိဇာနနံ၊ ထိုပြောဆိုပြီးရာခဏ၌ သိခြင်း၊ ပေါင်း ၅-ပါး။

(ခ) "အနိမိတ္တာသိ"စသောပါဠိတို့၏အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ငဲ့၍ ပြောဆိုသောရဟန်း၊ 'အနိမိတ္တာသိ' စသော ပါဠိတို့ကို ငဲ့၍ ပြောဆိုရသော ရဟန်း အဆုံးအမကိုငဲ့၍ ပြောဆိုရသောရဟန်း ဥမ္မတ္တကရဟန်းစသည့်တို့မှာကျ၍သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်အပြစ်မရှိကြကုန်။

အင်္ဂါအတွက်ကျက်မှတ်ရန် ဆောင်ပုဒ်

လူမဖြစ်ခြင်း၊ယင်းသည့်သညာ၊ ဝါစာပါပ၊ ဒုဋ္ဌုလ္လ၌၊ အသာဒဖြစ်၊ ရာဂညစ်နေ၊ ထိုရာဂေါဖြင့်၊ ဆိုပြော ယုတ်မာ၊ နာသူမှာလည်း၊ မကြာစေရ၊ ထိုခဏ၌ သိရလေပြန်၊ အင်္ဂါတန်၊ မှတ်ရန်အင်္ဂ သရုပ။

တတိယသံဃာဒိသေသ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

စတုတ္ထသံဃာဒိသေသ်

၁၆၁။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် စတုတ္ထ သိက္ခာပုဒ်၌ ဩတိဏ္ဏပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပရိဏတစိတ္တပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်း တရားကို ညွှန်းပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်အရ လိုအပ်သော မာတုဂါမမျိုး နှင့်တကွ (ဂ) "အတ္တကာမ ပါရိစရိယာယ ဝဏ္ဏံဘာသေယျ" ၌ ဝဏ္ဏဘာသနာကာရကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၁၆၁။ ဖြေ (က) ဩတိဏ္ဏပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပရိဏတစိတ္တပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်းတရားကား အတ္တကာမပါရိစရိယာရာဂ "မိမိအကျိုး ငှာ မေထုန်ကာမဖြင့် လုပ်ကျွေးခြင်း၌ သာယာသော ရာဂ" တရားတည်း။

(ခ) ဒုဋ္ဌုလ္လဝါစာ ဟုဘ်သည် မဟုတ်သည်ကို နားလည် သောလူမိန်းမမျိုးကိုသာ ဤသိက္ခာပုဒ်၌မာတုဂါမဆိုပါသည်။

(ဂ) ပါဠိတော်၌ "ဧတဒဂ္ဂံဘဂိနီ။ လ။ ပရိစရေယျ" ဟူသော စကားသည် ဝဏ္ဏဘာသနာကာရကိုပြသောစကားဖြစ်ပါသည်။

၁၆၂။ မေး (က) "မေထုန ပဋိသံယုတ္တေန" ဟူသော ပါဠိအရ မေထုနပဋိသံယုတ္တဝါစာဟူသည် ဘယ်လိုစကားမျိုး ဖြစ်ပါသနည်း။ (ခ) အလွန်ဖျင်းအ၍ ဘယ်လို အဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်ပြောဆိုမှန်း မသိသောမိန်းမကို မေထုန ယာစနစကား ပြောကြားပါက အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာရှိပါသေးသလော၊ (ဂ) အတ္တကာမ သိက္ခာပုဒ်လာ နိဒါန်၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဝတ္ထုတို့ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၆၂။ ဖြေ(က) "အရဟာသိ တွံ မယှံ မေထုနံ ဓမ္မံ ဒါထုံ" သင်သည် ငါ့အား မေထုန်လှူထိုက်ပါသည် စသော စကားမျိုးကိုသာ မေထုနပရိသံယုတ္တဝါစာဆိုပါသည်။

(ခ) အပြောခံရသော မိန်းမကဘာပြောမှန်း မသိပါလျှင် ပြောသောရဟန်းမှာ ထုလ္လစ္စည်း သင့်ပါသည်။

(ဂ) နိဒါန-သာဝတ္ထိပြည်၊ ပုဂ္ဂလ-ဥဒါယိထေရ်၊ ဝတ္ထု၊ အတ္တကာမပါရိစရိယ ဝဏ္ဏဘာသန။

၁၆၃။ မေး (က) မိမိအား မေထုန် လှူပါဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို နှုတ်ကမဟုတ်ဘဲ ကာယပယောဂဖြင့်သာ သိစေသောရဟန်းမှာ သံဃာဒိသေသ်အာပတ် သင့်ပါသေးသလော (ခ)အတ္တကာမသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများနှင့်တကွ (ဂ)ထိုသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၁၆၃။ ဖြေ (က) ရဟန်းက သိစေလိုသော အဓိပ္ပာယ်ကို သိစေအပ်သည့် မာတုဂါမက ထိုခဏ၌ပင် သိနားလည်ပါလျှင် ရဟန်းမှာ သံဃာဒိသေသ်မှ မလွတ်ပါ။

(ခ) အင်္ဂါများကား ၁-မနုဿိတ္ထိ၊ လူမိန်းမဖြစ်ခြင်း ၂-ဣတ္ထိသညိတာ၊ လူမိန်းမဟူပင် အမှတ်အထင်သညာရှိခြင်း ၃-အတ္တကာမ ပါရိစရိယာယ ရာဂေါ၊ မိမိသည် အလိုရှိအပ်သောမေထုန်ဖြင့် လုပ်ကျွေးမှု၌ သာယာသော ရာဂရှိခြင်း၊ ၄-တေနရာဂေန ဝဏ္ဏဘဏနံ ထိုရာဂဖြင့် မေထုန်ဖြင့် လုပ်ကျွေး

http://www.dhammadownload.com

မှု၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ပြောဆိုခြင်း၊ ၅-တန်ခဏဝိဇ္ဇာနန်း၊ ထိုဆို ပြီးစ ခဏ၌ပင် အပြောခံရသော မိန်းမ၏သိရှိခြင်း၊ ပေါင်း အင်္ဂါ ၅-ပါး။

(ဂ) သက်န်းစသော အပ်စပ်သောဝတ္ထုတာမ ပစ္စည်းမျိုး တို့ကို ပေးလှူမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ပြောဆိုသော ရဟန်း ဉမ္မတ္တကစသော ရဟန်းတို့မှာ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ်ကြကုန်၏။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အသာဓာရဏပညတ်၊ အနာဏတ္တိက အဒိန္နာဒါနသမုဋ္ဌာန၊ ကိရိယ၊ သညာဝိမောက္ခ၊ သစိတ္တက၊ လော ကဝဇ္ဇ၊ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ အကုသလစိတ္တ၊ ဒွိဝေဒနာတည်း။

အင်္ဂါအတွက် ကျက်မှတ်ရန် ဆောင်ပုဒ်

လူအမည်၊ လူမဟုတ်ပင်၊ သညာရှိစေ၊ တထွေမိမိ၊ လိုရှိ ကာမ၊ ခေတုနဖြင့် ယုယပိုက်ထွေး၊ လုပ်ကျွေးရေး၌၊ နှစ်ခြိုက်တတ်သော၊ ရာဂေါ ရှိထ၊ ထိုရာဂဖြင့် ကိစ္စ ညစ်စေထး၊ ထိုအရေး၏၊ ကျေးဇူးဆိုပြန်၊ နာခံသူမ၊ သုဏန္တလည်း၊ ကြားရခြင်းပင်၊ သိမှုဝင်၊ အင်္ဂါပဉ္စ- သရုပ်တည်း။

စတုတ္ထ သံဃာဒိသေသ် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ပဌမသံဃာဒိသေသ်

၁၆၄။ မေး (က) သဥ္စရိတ္တပုဒ်၏ အစိတ်အပေါင်း ဝစ်နတ္ထနှင့် အဘိဋ္ဌယျကိုညွှန်းပြ၍ (ခ) "သမာပဇ္ဇေယျ"၌ မည်သည့်ကိစ္စကိုပြု၍ ရောက်မှုကို သမာပဇ္ဇန ဆိုသည်ဟုလည်း ဆိုးဖြတ်ပါ။

၁၆၄။ ဖြေ (က) "သဥ္စရဏံ သဥ္စရော၊ သဥ္စရော ဧတဿ တ္တီတိ သဥ္စရိ၊သဥ္စရိနော ဘာဝေါ သဥ္စရိတ္တံ"မိန်းမယောကျ်ား နှစ်ဦးသားတို့၏ စပ်ကြား၌ အောင်သွယ်လုပ်၍ သွားလာမှု "အောင်သွယ်မှုသည်" သဥ္စရိတ္တ မည်ပါသည်။

(ခ) ပဋိဂ္ဂဏှန ဝီမံသန ပစ္စာဟရဏ အမှုတို့ကို ပြု၍ ရောက်ခြင်းကို သမာပဇ္ဇန ဆိုပါသည်။

ပဋိဂ္ဂဏှနစသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်

မိန်းမဘက်ကဖြစ်စေယောကျ်ားဘက်ကဖြစ်စေအပြောခိုင်း သောစကားကို တစ်စုံတစ်ခုသော ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူ အရာတို့ဖြင့် ဝန်ခံခြင်းသည် ပဋိဂ္ဂဏှန ဝန်ခံတိုင်းပင် ကာယကံ ရှင်ဖြစ်သော ယောကျ်ား မိန်းမတို့ကိုဖြစ်စေ သို့မဟုတ်ထိုသူတို့ အားမှချပြောကြားသင့်ဖြစ်သောသူတို့၏မိဘစသည်တို့ကိုဖြစ် စေသွားရောက်၍ပြောပြခြင်းသည် ဝီမံသန သွားရောက်၍ပြော ဆိုသည့်အခါ ၎င်းတို့ထံမှလက်ခံသည်မခံသည်ကိုမူလခိုင်း ယဝဲး ပုဂ္ဂိုလ်အား ပြန်ကြားပြောဆိုခြင်းသည် ပစ္စာဟရဏမည်၏။

"သမာ ပဇ္ဇေယျာတိ ဘာဝ ပဋိဂ္ဂဏှန ဝီမံသန ပစ္စာဟရ ဏာနိ ကရောန္တော အာပဇ္ဇေယျ"ဟူသောအဋ္ဌကထာ၌"သမ္မာ အာပဇ္ဇေယျ"သာတည်း။ဤသံဝဏ္ဏနာဖြင့် "သမာပဇ္ဇေယျ"

http://www.dhammadownload.com

ဟူသော သံဝဏ္ဏနာဖွဲ့ကို "အာပဇ္ဇေယျ" ဟု ပဒစ္ဆေဒပြုသ်ကား သမ္မာအနက်ရှိသည်တဲ့ ပြ၏။ "ပဋိဂ္ဂဏှာ စိမံသန ပစ္စာဟရဏာနီ အရောဇ္ဇော" ကား "သမာပဇ္ဇေယျ" အရ သမ္မာပဇ္ဇ နာကာရ ကိုပြဆိုသော ပရိဝါရ စကားမျှ သာတည်း။ ထို့ကြောင့် ပဋိဂ္ဂဏှန စသည်တို့၏ သမာပဇ္ဇနာကာရ အဖြစ်ကိုရည်ရွယ်၍ ဤမေးခွန်းကိုထုတ်လိုက်သည်။ သမ္မာကို ပဋိဂ္ဂဏှာန စသည်တို့ နှင့် စပ်က အဖြေမှန်မရမည်ကြောင့် ဤအမှာကို ထည့်လိုက် သည်။

၁၆၅။ မေး (က) "ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိ ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိ" ဟူသော ပဒဒွယကို "ဇာယတ္တနေ ဝါ ဇာရတ္တနေ ဝါ" ဟူသော ပဒဒွယနှင့် သင့်သလို စပ်လျက်ပေါ်ထွက်လာသော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း (ခ) "ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိ ဇာယတ္တနေ ဝါ ဇာရတ္တနေ ဝါ" ဟုစပ်ယှဉ်လိုက်ပါကရသင့်သော အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်းကောင်း ဖော်ပြပါ။

၁၆၅။ ဖြေ (က) "ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိ ဇာယတ္တနေ ဝါ ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိ ဇာရတ္တနေ ဝါ" ဟု စပ်လျက် ယောကျ်ား၏ အလိုကို မိန်းမအား "မယားဖြစ်စေလိုသော ကြောင့်" ပြောကြားသည်၊ မိန်းမ၏အလိုကို ယောကျ်ားအား "လင်ဖြစ်စေလိုသောကြောင့်" ပြောကြားသည်ဟု အဓိပ္ပာယ် ရပါသည်။

(ခ) "ဣတ္ထိယာ ဝါ ပုရိသမတိ ဇာယတ္တနေ ဝါ ဇာရတ္တ နေ ဝါ" ဟု စပ်သည့်အခါ ယောကျ်ား၏ အလိုကို မိန်းမအား အမြဲတန်း မယားဖြစ်ရန် ခဏ္ဍ မယားဖြစ်ရန်အတွက် ပြော ကြားသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

"ပုရိသဿ ဝါ ဣတ္ထိမတိ ပဋိဘာဝေ ဝါ ဇောရဘာဝေ ဝါ" ဟုစပ်သည့်အခါ မိန်းမ၏အလိုကို ယောက်ျားအား အမြဲတမ်းလင်ဖြစ်ရန် ခေတ္တ လင်ဖြစ်ရန် အတွက် ပြောကြားသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

၁၆၆။ မေး "အန္တမသော တခဏိကာယ" ဟူသောစကားသည် ယောက်ျား၏ အလိုကိုမိန်းမအား ပြောဆိုမှုနှင့်သာဆိုင်ရကား မှုဟုတ္တိကော ဘဝိဿတိဟု ဣတ္ထိမတိကို ပုရိသအား ပြောကြားမှုမှာ သံဃာဒိသေသ်၏ အရာမဟုတ်ဟု မှတ်ရမည်လော ဆိုးဖြတ်ပါ။

၁၆၆။ ဖြေ တခဏိကာယပိ ဟူသောစကားမှာ ဖြစ်ပေါ်လာသော အကြောင်းဝတ္ထု အားလျော်စွာ ဟောတော်မူအပ်သည့် နိဒဿနစကားမျှသာဖြစ်ရကား ထိုစကားဖြင့် တခဏိကာယပိဟူသော နိဝဿိတဗ္ဗကိုလည်း ညွှန်ပြလေသည်ဖြစ်သောကြောင့် "ဣတ္ထိမတိကို ပုရိသအား ပြောကြားသည့် အတွက်လည်း သံဃာဒိသေသ်မှ မလွတ်နိုင်ပါ။

"ဤကွင်း" အတွင်းပါ စကားလောက်သာ ဖြေကလည်း ပြီးနိုင်သည်ပင်။

ဣတ္ထိမတိ၊ မိန်းမ၏အလိုဆန္ဒ။

၁၆၇။ မေး (က) သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်တို့၏ နိဒါန-ပုဂ္ဂလဝတ္ထုနှင့် အနုမညတ်တို့ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ရဟန်း၏အောင်သွယ်မှုမှာ အကျိုးမပြီး အချည်းနှီးဖြစ်ပါက အောင်သွယ်လုပ်သောရဟန်းမှာ အာပတ်သင့်ပါသေးသလောဆိုးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၆၇။ ဖြေ (က) နိဒါန်-ဒသ၁၈ တွင်ပြည့်၊ ပုဂ္ဂလ-ဥဒါယီ ထေရ်၊ ဝတ္ထု အောင်သွယ်လုပ်မှု၊ အနုပညတ်-အနုတ္တမသော တစ်ဆိကာယပိ။

(ခ) အကျိုးပြီးခြင်း မပြီးခြင်းမှာ လိုရင်းပမာဏမဟုတ်၊ အောင်သွယ်လုပ်ခြင်းသာ လိုရင်းပမာဏဖြစ်သဖြင့် အကျိုးပြီးသည်ဖြစ်စေ၊ မပြီးသည်ဖြစ်စေ အောင်သွယ်လုပ်ပါကသဉ္စရိတ္တသံဃာဒိသေသ်မှ မလွတ်သာသာတည်း။

၁၆၇။ မေး (က) မိန်းမဟောကျွေးတို့၏အလိုကို ပြောဆိုပါမည်ဟု ဝန်ခံပြီးနောက်မိမိကိုယ်တိုင် သွားရောက်၍ မပြောကြားဘဲ သူတစ်ပါးကိုအပြောခိုင်းပါက သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်သင့်မသင့်ကို ဆုံးဖြတ်၍ (ခ) သဉ္စရိတ္တအမှုဥ္စပဒ္ဓိဂုဏ်နှ၊ ဝိမံသန ပစ္စာဟရဏအင်္ဂါ ၃-ချက်တွင် ၁-ချက် ၂-ချက် ပြီးစွန်းသောရဟန်းမှာ အဘယ်အာပတ်သင့်ပါသနည်း။

၁၆၈။ ဖြေ (က) အကြင်သူအား အပြောခိုင်း၏၊ ထိုသူသည်-မချွတ်မုချ သွားရောက်ပြောဆိုမည့်သူဖြစ်ပါက သဉ္စရိတ္တသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်သင့်ပါသည်။

(ခ) အင်္ဂါ ၁-ချက် အတွက် ဒုက္ကဋ်၊ ၂-ချက် အတွက် ထုလ္လစ္စည်းသင့်ပါသည်။

၁၆၉။ မေး (က) သဉ္စရိတ္တ သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကို ပြဆို၍ (ခ) ထိုသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်အာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရသောပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၆၉။ ဖြေ (က) အင်္ဂါများကား ၁-တောသံမနုဿဇာတိကတာ၊ အောင်သွယ်ပေးအပ်သူတို့၏ လူဇာတ်ရှိသူများဖြစ်ခြင်း ၂-အလံဝစနီယတာ၊ အောင်သွယ်စကား ပြောကြားခွင့်ရှိခြင်း၊ ၃-ပဋိဂ္ဂဏှန၊ ဝန်ခံခြင်း၊ ၄-ဝီမံသန၊ သွားရောက်စုံစမ်း မေးမြန်းခြင်း၊ ၅-ပစ္စာဟရဏ၊ တစ်ဖန် ခိုင်းသူထံ ပြန်ပြောခြင်း ပေါင်း ၅-ပါး။

(ခ) ရတနာသုံးပါးနှင့် စပ်သောကိစ္စဖြင့် သွားရောက်ပြောဆိုသောရဟန်း၊ ဥမ္မတ္တကစသော ရဟန်းတို့မှာ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ်ကြကုန်၏။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အသာဓာရဏ ပဏ္ဏတ်၊ သာဏတ္တိက၊ ဆသမုဋ္ဌာန၊ ကိရိယ၊ နောသညာဝိမောက္ခ၊ အစိတ္တက၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ ကာယကမ္မ၊ ဝစီကမ္မ တိစိတ္တ၊ တိဝေဒနာတည်း။

အင်္ဂါအတွက်ကျက်မှတ်ရန်ဆောင်ပုဒ်

အောင်သွယ်ဆင့်ငြား၊ မနုဿကျားတို့၊ လူသားဖြစ်ကြ။
ကြားကရှက်ဆောင်၊ အောင်သွယ်ခွင့်ရှိ ပဋိဝီမံ၊ တစ်ဖန်
ပစ္စာ၊ သုံးဖြာထည့်လေ၊ အင်ဝါးထွေ့မှတ်လေသည်ရိုက်။

ပဉ္စမသံဃာဒိသေသ် ပြီး၏။

ဆဋ္ဌမသံဃာဒိသေသ်

၁၇၀။ မေး (က) ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ်လာ သံဃာဒိကာယ၌ သံဃာဒိသေသ်၏ အနက်ကို ညွှန်းပြ၍ (ခ) ဉာတိပါရိတာမဟုတ်သူထံ စူး၊ တောင်း၍ ဘေးဥပဒ်ရှိရာကျောင်းကိုတောင်း

http://www.dhammadownload.com

ရာဦ မူလစ္ဆေဒ၊ တာဝကာလိကဟူသော တောင်းခြင်း ၂-မျိုးတို့တွင် အဘယ်အမျိုးသာ ရဟန်းတို့အား အပ်စပ်သည်ကို ပြဆိုပါ။

၁၇၀။ ဖြေ (က) သံသဒ္ဒါသည် "အတ္တဝါစက" မိမိကိုယ်တိုင်ဟူသော အနက်ကို ဟောပြပါသည်။

(ခ) တာဝကာလိက ယာစနမျိုးသာ ရဟန်းတို့အား အပ်စပ်ပါသည်။

မူလစ္ဆေဒယာစနာ၊ အပြီးအပိုင် တောင်းခြင်း။
တာဝကာလိကယာစန၊ ခေတ္တငှားခဏငှားရမ်းခြင်း။

၁၇၁။ မေး ဉာတိပရိဝါရိတမဟုတ်သူကိုကျောင်းဆောက်ခြင်း စသောကိစ္စ၌ ကူညီပြုလုပ်၍ ပေးရန် ခိုင်းကောင်း မခိုင်းကောင်း အကြောင်းပြ၍ ဆိုးဖြတ်ပါ။

၁၇၁။ ဖြေ ခိုင်းကောင်းပါ၏။ အကြောင်းကား ကူညီပြုလုပ်၍ပေးပါဟူသော စကားမျိုးမှာ "ဟတ္ထကမ္မ" လက်အမှုကို တောင်းဆိုခြင်းသာဖြစ်၏၊ လက်အမှုဟူသည်မှာလည်း တစ်စုံတစ်ခု ဝတ္ထုပစ္စည်းမဟုတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် ထိုဟတ္ထကမ္မယာစနအမှုအတွက် အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ မရှိနိုင်ပါ။

၁၇၂။ မေး (က) ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ်၌ လာသော ကုဋိအမျိုးအစားကို အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ပြဆို၍ (ခ) "ကာရယမာနေန" ဟု ဆိုသဖြင့် သူတစ်ပါးကို ပြုစေမှသာ အာပတ်သင့်သည် မိမိကိုယ်တိုင် ပြုခြင်းကြောင့်ကား အာပတ်မသင့်ဟု မှတ်ရမည်လော ဆိုးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၇၂။ ဖြေ (က) ကုဋီသည် ၁-ဥလ္လိတ္တာ၊ ၂-အဝလိတ္တာ ၃-ဥလ္လိတ္တာဝလိတ္တာဟု ၃-မျိုးရှိပါသည်။ ထိုတွင် အမိုး၏ အတွင်းဘက်၌သာ လိမ်းကျံခွင့်ရှိသ မျှ "ဘိတ္တိ ဆဒန" ဟူသော လေပေါကာသတို့၌အင်္ဂတေမြေညက်တို့ဖြင့် လိမ်းကျံအပ်သော ကုဋီမျိုးသည် ဥလ္လိတ္တာဤနည်းအတိုင်း အမိုး၏အပြင်ဘက်၌ သာလိမ်းကျံအပ်သော ကုဋီမျိုးသည် အဝလ္လိတ္တာ အတွင်းအပ နှစ်ဌာနလုံးတို့၌ လိမ်းကျံအပ်သော ကုဋီမျိုးသည် ဥလ္လိတ္တာ-ဝလိတ္တာမည်ပါသည်။

(ခ) "ကာစရယမာနေန" ဟူသောပါဌ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း ဟူသော အနက်ကိုလည်း သမတ္တိယအားဖြင့် ပြလေသည် ဖြစ် ရကား ကိုယ်တိုင် ပြုခြင်းကြောင့်လည်း ကုဋိကာရအာပတ်မှ မလွတ်ပါ။

ဘိတ္တိ နံရံ။ ဆဒန အမိုး။
လေပေါကာသ လိမ်းကျံခွင့်ရှိရာ အရပ်။

၁၇၃။ မေး (က) "ဓသာမိကံ" ၌ သာမိ ဟူသည် အဘယ်နည်း။ အတ္တုဒ္ဒေသပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟပြု အရကောက်၍ (ခ) ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ်လာ ကုဋီ၏ အလျားအနံပမာဏကို မဇ္ဈိမပုရိသ ပကတိပုရိသတို့၏ ပမာဏဖြင့် တွက်ချက်၍ ပြပါ။

၁၇၃။ ဖြေ (က) ကျောင်းဒါယကာကို သာမိဆိုပါသည်။ ဥဒ္ဒိသိတဗ္ဗာတိ ဥဒ္ဒေသာ (ဓတ္တာ)၊ အတ္တာ ဥဒ္ဒေသော ဧတိဿာတိ အတ္တုဒ္ဒေသာ (ကုဋီ)။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အလျှားပမာဏ—မဇ္ဈိမပုရိသ ၁၈–တောင် ပကတိပုရိသ ၂၇–တောင်ရှိပါသည်။

အနံပမာဏ–မဇ္ဈိမပုရိသ ၂၀ တောင်နှင့်တစ်ထွာ၊ ပကတိပုရိသ ၁၅–တောင်နှင့် ၁၈–လက်သစ် ရှိပါသည်။

၁၇၄။ မေး ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ်လာ ကုဋိ၏ပမာဏမှာ မြတ်စွာဘုရား အထွာတော်ဖြင့် အလျား အနံ ပတ်ပတ်လည် ၃၈–ထွာရှိရာ အလျားအနံမမာဏအားဖြင့် ၉–ထွာနှင့် ၆–လက်သစ်စီအညီအမျှထားကာ ၃၈–ထွာပတ်ပတ်လည်ရှိသော ကုဋိကိုဆောက်လုပ်ပါက ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အပြစ်ရှိပါဦးမည်လော အကြောင်းပြ၍ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၇၄။ ဖြေ အပြစ်ရှိပါသည်။ အကြောင်းမှာ ၉–ထွာနှင့် လက် ၆–သစ်စီ အညီအမျှ ထားခြင်းဖြင့် အလျား အတွက် (ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ၁၂–ထွာပမာဏအောက်ပင်လျော့၍ နေသောကြောင့်) အပြစ်မရှိသော်လည်း အနံအတွက်မှာ ခွင့်ပြုတော်မူရင်း ၇–ထွာထက် ပိုလွန်၍ နေသောကြောင့် အပြစ်ရှိပါသည်။

အလျားကိုလျှော့၍ အနံကိုတိုးမှုအနံကိုလျှော့၍ အလျားတိုးမှုအတွက် ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အပြစ်မလွတ်ပါ။

၁၇၅။ မေး (က) အလျားအတောင် ၆၀၊ အနံ မဇ္ဈိမပုရိသ ၃–တောင်ရှိသော ကုဋိကို ဆောက်လုပ်မှုအတွက် ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်အာပတ်မှလွတ်ပါမည်လော၊ (ခ) “ဘိက္ခု အဘိနေတဗ္ဗာ” အရ မည်မျှအရေအတွက်ရှိသော ရဟန်းတို့ကို ပင့်ဆောင်ရမည်ကိုလည်းပြဆိုပါ။

၁၇၅။ ဖြေ (က) အလျားအတောင် ၆၀၊ အနံ မဇ္ဈိမ ပုရိသ ၃-တောင်ရှိသောကုဋိမျိုးမှာကုဋိဟူသောအရေအတွက်တွင် မပါဝင်သော ကုဋိမျိုးဖြစ်၍ဆောက်လုပ်မှုအတွက်အပြစ်မရှိပါ။

(ခ) သံဃပရိယာပန္န ရဟန်း အားလုံးတို့ကိုသော်လည်းကောင်း ဉတ္တိဒုတိယ(သို့မဟုတ်) အပလောကနကံဖြင့်သံဃာက သမုတ်အပ်သော "သံဃာမတ္တ" နှစ်ပါး သုံးပါးသော ရဟန်းတို့ကိုသော်လည်းကောင်း ပင့်ဆောင်ရပါမည်။

၁၇၆။ မေးကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်သော "အနာရမ္ဘ"ဟူသော ပုဒ်ကို "တေရသဟိ သောဠသဟိ ဥပဒ္ဒဝေဟိ ဝိရဟိတတ္တာ အနာရမ္ဘ"ဟုအဋ္ဌကထာဖွင့်ဆိုရာ၌တေရသ၊သောဠသ၊ဥပဒ္ဒဝ တို့၏ သရုပ်ကို ဖော်ထုတ်ရေတွက်လိုက်ပါ။

၁၇၆။ ဖြေ တေရသ သရုပ်ကား ၁-ပိုးရွတို့၏နေရာဖြစ်ခြင်း၊ ၂-ခြ၊ ၃-ကြွက်၊ ၄-မြွေ၊ ၅-ကင်းမြီးကောက်၊ ၆-ကင်းခြေများ၊ ၇-ဆင်၊ ၈-ခြင်္သေ့၊ ၉-ကျား၊ ၁၀-သစ်၊ ၁၁-ဝံ၊ ၁၂-အောင်း၊ ၁၃-အမှတ်မရှိသော တိရစ္ဆာန်တို့၏ နေရာဖြစ်ခြင်း၊ ပေါင်း ၁၃-ပါး။

သောဠသ သရုပ်ကား—၁-ကောက်ခင်းကိုမှီခြင်း၊ ၂-ပဲခင်း၊ ၃-ဒွတ္တိံသကမ္မကရဏကို ပြုရာအရပ်၊ ၄-လက် ခြေ [illegible]ကို ဖြတ်ရာအရပ်၊ ၅-သုသာန်၊ ၆-ဥယျာဉ်၊ ၇-မင်း၏နေရာဝန်း၊ ၈-ဆင်တင်းကုပ်၊ ၉-မြင်းတင်းကုပ်၊ ၁၀-နှောင်အိမ်၊ ၁၁-သေ

http://www.dhammadownload.com

တင်းကုပ်၊ (ဘုံဆိုင်) ၁၂-နွားသတ်ရုံ၊ ၁၃-လမ်းသုံးသွယ်တို့၏ အဆုံ၊ ၁၄-လမ်းလေးသွယ်တို့၏အဆုံ၊ ၁၅-အိမ်ဈေးသဘင်၊ ၁၆-တုတ်ချင်းမထွင်းသော ခရီးကိုမှီခြင်း၊ ပေါင်း ၀၆-ပါး၊
(အရကျက်ရန်လိုသည်)

၁၇၇။ မေး (က) "အပရိက္ကမန်" အရ ဘယ်ပုံလှည့်လည်ရမည်ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) "ဝတ္ထုဒေသသေတမ္ဘ" အရ ဒေသက ရဟန်းတို့သည် အဘယ်နေရာကနေ၍ အဘယ်ကံဖြင့် ဒေသနာပြုရမည်ကိုလည်း ဆိုးဖြတ်ပါ။

၁၇၇။ ဖြေ (က) လှည်းဘီးတစ်ခုကိုတံစက်မြိတ်ရေကျရာ အရပ်၌ ထား၍ အခြားလှည်းဘီးတစ်ခုကို အပြင်ဘက်ကထား၍ ကာ လှည့်လည်ရပါသည်။

(ခ) ကုဋ္ဌိဝတ္ထုဒေသနာကံပြုရန်အတွက်သံဃာလုံလောက်ပါလျှင် ထိုကုဋ္ဌိဆောက်မည့် နေရာ၌ပင် ဉတ္တိဒုတိယ ကံဖြင့် ဒေသနာအမှုကိုပြုရပါမည်၊ သံဃာ မလုံလောက်ပါလျှင် ကုဋ္ဌိဆောက်လုပ်မည့်ရဟန်းက သံဃာရှိရာသို့သွား၍ တောင်းပန်လျှောက်ထားကာ သံဃာကမိမိနေရာကပင် ဉတ္တိဒုတိယကံဖြင့် ကုဋ္ဌိဝတ္ထုဒေသနာအမှုကို ပြုပေါ်မည်။

၁၇၈။ မေး ကုဋ္ဌိကာရသိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန-ပုဂ္ဂလ-ဝတ္ထုတို့ကိုညွှန်းပြ၍ (က) အဒေသိတ ဝတ္ထုက၊ ပမာဏိက၊ သာရမ္ဘ အပရိက္ကမန (ခ) ဒေသိတဝတ္ထုက, ပမာဏာတိက္ကန္တ, အနာရမ္ဘ၊ အပရိက္ကမန (ဂ) အဒေသိတ ဝတ္ထုက၊ ပမာဏာတိက္ကန္တ၊ သာရမ္ဘ, အပရိက္ကမန ကုဋ္ဌိတို့ကို ဆောက်လုပ်မှုအတွက် သင့်ရောက်သော အာပတ်များကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၁၇၈။ ဖြေ နိဒါန-အာဠဝီပြည်၊ ပုဂ္ဂိုလ-အာဠဝီတိုင်း သား ရဟန်းများ၊ ဝတ္ထု-သံဃာစိတကုဋိကို ဆောက်လုပ်မှု။

(က) သံဃာဒိသေသ် ၁-ချက် ဒုက္ကဋ် ၂-ချက်။

(ခ) သံဃာဒိသေသ် ၁-ချက် ဒုက္ကဋ် ၂-ချက်။

(ဂ) သံဃာဒိသေသ် ၂-ချက် ဒုက္ကဋ် ၁-ချက်။

(ဃ) သံဃာဒိသေသ် ၂-ချက် ဒုက္ကဋ် ၂-ချက်။

၁၇၉။ မေး (က) ဒေသိတဝတ္ထုက ပမာဏာတိက္ကန္တကုဋိကို ဆောက်လုပ်သောရဟန်း၊ (ခ) အဒေသိတဝတ္ထုက ပမာဏိက ကုဋိကို ဆောက်လုပ်သောရဟန်းတို့မှာ သံဃာဒိသေသ် ချည်းသင့်ကြသည်ဖြစ်ရာ ၎င်းရဟန်း ၂-ပါး အချင်းချင်းတို့ အာပတ်ကို ဒေသနာ ကြားကောင်း ခံကောင်းပါမည်လော အကြောင်းနှင့်တကွ ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၇၉။ ဖြေ ဒေသနာ ကြားကောင်း ခံကောင်းပါသည်။ အကြောင်းကား ထိုသံဃာဒိသေသ် အာပတ်တို့မှာ အာပတ်သင့်ကြောင်း ဝတ္ထုအားဖြင့် ထူးခြားစွာ ဖြစ်သောကြောင့်ပါတည်း။

ဝတ္ထုသဘာဂအာပတ်ကိုသာ ဒေသနာမကြားကောင်းမခံကောင်းသည်။ အဝတ္ထုသဘာဂ အာပတ်ကိုကား ဒေသနာ ကြားခြင်း ခံခြင်းကြောင့် အပြစ်မရှိ။

၁၈၀။ မေး (က) ကုဋိကာရ သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မှ လွတ်ခွင့်ရသော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၀၀။ ဖြေ (က) အင်္ဂါများကား ၁-ဥလ္လိတ္တာဒီနံ အညတရတာ၊ ဥလ္လိတ္တစသော ကုဋီမျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်ခြင်း ၂-ဟေဋ္ဌိမပ္ပမာဏ သမ္ဘဝေါ၊ အနိမ့်အားဖြင့် မဇ္ဈိမပုရိသ လေးတောင်ဟူသော ဟေဋ္ဌိမပ္ပမာဏရှိခြင်း၊ ၃-အဒေသိတ ဝတ္ထုကတာ၊ မပြောကြားအပ်သော ကုဋီနေရာရှိခြင်း၊ ၄-ပမာဏာတိက္ကန္တတာ၊ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော အလျားအနံ ပမာဏကို လွန်ခြင်း၊ ၅-အတ္တုဒ္ဒေသိကတာ၊ မိမိဟူသော ရည်စူးအပ်သူရှိခြင်း၊ ၆-ဝါသာဂါရတာ၊ မိမိဖို့နေရာ ကျောင်းဖြစ်ခြင်း၊ ၇-လေပဃဋ္ဋနာ၊ လိမ်းကျံမှု အချောကိုင်မှုတို့၏ အားလုံးဆက်မိစပ်မိခြင်း၊ ပေါင်း ၇-ပါးတည်း။

အဒေသိတ ဝတ္ထုကတာနှင့် ပမာဏာတိက္ကန္တတာ ၂-ပါးတွင် တစ်ပါးပါးကိုသာ ယူရပါက ဒုက္ကဋ်ဖြစ်၏။

(ခ) မိမိဆောက်လုပ်၍ မပြီးသေးသော ကုဋီကိုသူ တစ်ပါးအား ပေးပစ်လိုက်သောရဟန်း၊ ကုဋီရာမြေကို ကောတိမြေနှင့် ညီမျှအောင်ပြုလုပ်၍ ဖျက်ဆီးပစ်သော ရဟန်း၊ လိုဏ် အုတ်စသည်ဖြင့် ပြီးသောဂူ-မြက်မိုးသောကျောင်း-သစ်ရွက်မိုးသော ကျောင်းတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုးကိုပြုလုပ်စေသောရဟန်း၊ သူတစ်ပါးနေဖို့ရာဖြစ်စေ နေဖို့ရာ ကျောင်းမျိုးမဟုတ်ဘဲ ဥပုသ်စသည် ပြုလုပ်ဖို့ရာဖြစ်စေ ကုဋီကို ဆောက်လုပ်သောရဟန်း၊ ဥမ္မတ္တကစသော ရဟန်းတို့မှာ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ်ကြကုန်၏။

http://www.dhammadownload.com

အင်္ဂါအတွက်ကျက်မှတ်ရန် ဂါထာပုဒ်

ဥလ္လိ ဘာဒိကုဋ္ဋိမျိုးတွင်ပါဝင်အဖြစ် ဟော၌မနှုံ၊ ပမာဏနှောင်၊ မပြောကြားအပ်ရှိသတ်ဝတ္ထုနှင့်ပြုအပ်ထ၊ ပမာဏကျော်ရည်ရွယ်အပ်သူ၊ ဟူသောမိမိရှိသည်တဖြာကိုယ်နေရာသည်း၊ မှန်စွာဖြစ်လတ်၊ စပ်စေခါပ၊ အင်သတ္တ၊ မှတ်ကြံသရုပ်သခေျတည်း။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် ဆာသမုဋ္ဌာန၊ ရံခါကိရိယရံခါကိရိယာကိရိယ နောသညာဝိမောက္ခ အစိတ္တက၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ၊ ကာယကမ္မ ဝစီကမ္မ၊ တိစိတ္တ၊ တိဝေဒနာတည်း။

ရံခါကိရိယာ ရံခါကိရိယာကိရိယ ဖြစ်ပုံကား....

ကုဋ္ဋိရာကိုပြောစေ၍ပမာဏတိက္ကန္တကုဋိကိုပြုသောရဟန်းမှာ မပြုရမည့်ပမာဏာတိက္ကမနအမှုကိုပြုခြင်း "ကိရိယ" ကြောင့်ဖြစ်၏ကုဋ္ဋိရာကို မပြောကြားစေဘဲ ပမာဏာတိက္ကန္တကို ကုဋ္ဋိပြုသောရဟန်းမှာ ပြုရမည့် ကုဋ္ဋိဝတ္ထုဒေသနာပန အမှုကိုမပြု၊ မပြုရမည့် ပမာဏာတိက္ကမနအမှုကိုပြုခြင်း ကိရိယာကိရိယ ကြောင့်ဖြစ်၏။

ဆဋ္ဌမသံဃာဒိသေသ်ပြီး၏။

○

http://www.dhammadownload.com

သတ္တမသံဃာဒိသေသ်

၁၈၁။ မေး သံဃာဒိသေသ် ဝိဟာရကာရ သိက္ခာပုဒ်၌ မဟန္တဘော ဂုဏ်ရှိသောကြောင့် မဟလ္လကဆိုရာ အဘယ်ထက် မဟန္တဖြစ်သည်တို့ကို ပြဆိုပါ။

၁၈၁။ ဖြေ သံဃာဝိတ ကုဋိထက် မဟန္တ ဖြစ်ပါသည်။ သဿာမိကဘာဝ "ကျောင်းရှင်ဒါယကာရှိခြင်းတည်းဟူသော အကြောင်း" ပမာဏ မဟန္တတာ "ပမာဏအားဖြင့် ကြီးမားသည်၏ အဖြစ်တည်းဟူသော အကြောင်း" ဤအကြောင်း ၂-ပါးအားဖြင့် မဟန္တဖြစ်ပါသည်။

၁၈၂။ မေး (က) ဝိဟာရကာရ သိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန်း ပုဂ္ဂလဝတ္ထုတို့ကို ညွှန်းပြ၍ (ခ) ကုဋိကာရသိက္ခာပုဒ်မှ ထူးသော ဝိဟာရကာရ သိက္ခာပုဒ်၏ ဝိသေသ ဌာနကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၁၈၂။ ဖြေ (က) နိဒါန်-ကောသမ္ဗီပြည်၊ ပုဂ္ဂလ ဆန္န ထေရ်၊ ဝတ္ထု လူတို့ အမြတ်တနိုးကိုးကွယ်ပူဇော်အပ်သော သစ်ပင်ကြီး ကို ခုတ်လှဲစေမှု။

(ခ) အကိရိယ သမုဋ္ဌာန်ကြောင့် သာဖြစ်ခြင်း၊ သံဃာဒိသေသ် တစ်မျိုးတည်းသာရှိခြင်းတို့မှာ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ဝိသေသ ဌာနများဖြစ်ပါသည်။

သတ္တမသံဃာဒိသေသ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဆဋ္ဌမသံဃာဒိသေသ်

၁၈၃။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် ပထမ ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၌ ဒုဋ္ဌ-ဒေါသပုဒ်တို့၏ ဝစနတ္ထအသီးသီးတို့ ဒုသိတ ဒူသကဖြစ်ထိုက်သည်တို့ကို ထောက်ပြ၍ (ခ)တစ်ဦးတည်းသော ဒေါသသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို ဒုဋ္ဌဟူ၍ လည်းကောင်း ဒေါသဟူ၍ လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုရခြင်း၏အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၁၈၃။ ဖြေ (က) ၁-ဒူသိယာတီတိဒုဋ္ဌော။ ၂-ဒူသေတီတိ ဒေါသော၊ ၁-အမှတ်ဝစနတ်၌ ဒူသိတကား ဒေါသသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၊ဒူသကကား ဒေါသတရားတည်း ၂-အမှတ်ဝစနတ်၌ ဒူသိတကား-ဒေါသသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖျက်ဆီးမှု စော်ကားမှုကို ခံရသော အခြားပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ဒူသကကား-ဒေါသ သမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်တည်း။

(ခ) တစ်ဦးတည်းသောဒေါသသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကိုပင် ဒေါသ တရား၏ အနိဋ္ဌဖိစက် အဖျက်အဆီးကို ခံရသောကြောင့် ဒုဋ္ဌ, ဒေါသထွက်လျက် သူတစ်ပါးကို ဖျက်ဆီး စော်ကားတတ်သော ကြောင့် ဒေါသဟု အာကာရ နာနတ္တအားဖြင့် ခေါ်ဆိုရပါ သည်။

၁၈၄။ မေး (က) ဒေါသသမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်ကိုအဘယ်ကြောင့် အပ္ပတီတဆိုပါသနည်း။ (ခ) "အမူလကေန ပါရာဇိကေန မေ့န"၌ မူလ၏အရကိုလည်းကောက်ပြပါ။

၁၈၄။ ဖြေ (က) ဒေါသသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တာန်မှာ ပီတိသုခတို့ မကပ်ကြသောကြောင့် ဒေါသသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂိုလ်ကို အပ္ပတီတဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) မူသာတို့ကား ဒသာန-မြင်ခြင်း သဝန-ကြားခြင်း ပရိသင်္ကိဘ-ယုံမှားသင်္ကာရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။

၁၀၅။ မေး သံသာဒိသေသ်ပထမဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၌ "အနုဒ္ဓံသေယျ" ပါဠိနှင့်စပ်၍ သိအပ်သော စောဒနာ ၄-မျိုးတို့ကို အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

၁၀၅။ ဖြေ စောဒန ၄-မျိုး၊ ၁-ဝတ္ထုသန္ဒဿနာ၊ ၂-အာပတ္တိသန္ဒဿနာ၊ ၃-သံဝါသပ္ပဋိက္ခေပ၊ ၄-သာမိစိပ္ပဋိက္ခေပ, ပေါင်း ၄-မျိုး။ ထိုတွင်

၁။ သင်မေထုန်မှီဝဲသည် စသည်ဖြင့် အာပတ်သင့်ခြင်း၏ အကြောင်းဝတ္ထုကိုဖော်ပြ၍ စောဒနာခြင်းသည် ဝတ္ထုသန္ဒဿနာမည်၏။

၂။ သင်မေထုန မှုအာပတ်သို့ ရောက်သည် စသည်ဖြင့် အာပတ်ကို ဖော်ပြ၍ စောဒနာခြင်းသည် အာပတ္တိသန္ဒဿနာမည်၏။

၃။ ကံကြီးကံငယ်ဟူသော သံဝါသကို အတူတကွ မပြုဘဲ ရှောင်လွှဲသောအားဖြင့် စောဒနာခြင်းသည်သံဝါသပ္ပဋိက္ခေပ မည်၏။

၄။ ရှိခိုးမှု ခရီးဦးကြိုဆိုမှု စသည်ကို မပြုလုပ်ဘဲ နေသောအားဖြင့် စောဒနာခြင်းသည် သာမိစိပ္ပဋိက္ခေပမည်၏။

ဆောင်ပုဒ်

အာပတ်ကိုပြ၊ ဝတ္ထုပြဟု၊ ပြမှုနှစ်သွယ်၊ သံဝါဖယ်ဘိ၊
သာမိစိဖြတ်၊ ဤလေးရပ်၊ သိအပ်စောဒနာ။

http://www.dhammadownload.com

၁၈၆။ မေး သံဂါသပ္ပဋိဒေက္ခပ၊ သာမိစိပ္ပဋိဒေက္ခ၊ စောဒနာတို့၌ သံဂါသ၊ သာမိစိတို့ကို ပယ်ရှုံ့မှုဖြင့် သံဃာဒိသေသ်သို့ ရောက်ပါသလား ဘယ်သို့ပြုမှ ရောက်ပါသနည်း။

၁၈၆။ ဖြေ သံဂါသ၊ သာမိစိတို့ကို ပယ်ရှုံ့မှုဖြင့် မရောက်ပါ။ သင်ကား ရဟန်းမဟုတ် သင်နှင့်အတူ ကံကြီးကံငယ်ကို မပြုနိုင်ဟုလည်းကောင်း၊ သင်ကား ရဟန်းမဟုတ် သင့်ကိုရှိခိုးမှုစသည်ကို မပြုနိုင်ဟုလည်းကောင်း သင်ရဟန်းမဟုတ်ဟူသော စကားလုံးနှင့်တွဲဖက်၍ ပြောဆိုမှသာ သံဃာဒိသေသ်သို့ရောက်ပါသည်။

၁၈၇။ မေး (က) သင်ရဟန်းမဟုတ်ဟူသော အစိပ္ပာယ်ကို ကိုယ်အမူအရာ ကာယပယောဂဖြင့် ဖော်ပြလျက် အနုဒ္ဓံသနအမှုကိုပြုသော ရဟန်းမှာ သံဃာဒိသေသ် သင့်ပါမည်လော (ခ) စောဒနာရာ၌ စောဒကရဟန်း၏အလို "အဓိပ္ပာယ" အမျိုးအစားတို့ကို ဖော်ပြလျက် ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၌လိုအပ်သော စောဒကအဓိပ္ပာယကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၈၇။ ဖြေ (က) ကာယပယောဂဖြင့် ပြသောရဟန်းသည်လည်း သံဃာဒိသေသ်သို့ ရောက်သည်ပင်ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) စောဒကာ ဓိပ္ပာယတို့ကား- ၁-စာဝနာဓိပ္ပာယ, ၂-အက္ကောသာဓိပ္ပာယ၊ ၃-ကမ္မာဓိပ္ပာယ၊ ၄-ဝုဋ္ဌာနာဓိပ္ပာယ ၅-ဥပေါသထဌပနာဓိပ္ပာယ၊ ၆-ပဝါရဏာဌပနာဓိပ္ပာယ ၇-အနုဝိဇ္ဇာ ဓိပ္ပာယ၊ ၈-ဓမ္မကထာဓိပ္ပာယတို့တည်း။

http://www.dhammadownload.com

စာဝနာ၊ ဓိပ္ပါယ တစ်မျိုးကိုသာ ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၌ လိုအပ်ပါသည်။ ကြွင်း ၇-မျိုးကိုမလိုပါ။

“အပ္ပဝနာမ လ၊စာဝဝေယျ”ဟူသောစကားဖြင့်စာဝနာ ဓိပ္ပါယတစ်ခုမျှကိုယူ၍ ကြွင်းအဓိပ္ပါယ ၇-မျိုးကိုပယ်သည် ဟူလို။

ဆောင်ပုဒ်

အနုဝိဇ္ဇနေ၊မေ့ကထာ၊စာဝနာနှင့်၊ဝုဋ္ဌာကမ္မ၊အက္ကောသ ထုတ်၊ဥပုသ်ပဝါရဏာ၊ ဤရှစ်ဖြာ၊ မှတ်ပါစောဒက၊ ဓိပ္ပါယ။

၁၈၈။ မေး (က) ဒုဋ္ဌဒေါသ၊သိက္ခာပုဒ်၌“ဘိက္ခုစဒေါသံ ပတိဋ္ဌာတိ”ဟူသောစကားအရ စောဒက ရဟန်းကမိမိအပြစ် ကိုဝန်ခံမှသာ သံဃာဒိသေသ်သို့ရောက်ပါသလော၊ အဘယ် အခါရောက်ပါသနည်း။ (ခ)အဓိကရဏဘေဒနှင့် တကွ (ဂ) “အမူလကဉ္စတံ အဓိကရဏံ ဟောတိ”၌ လိုအပ်သောအဓိ ကရဏကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၈၈။ ဖြေ (က) မိမိအပြစ်ကို ဝန်ခံမှသာ အာပတ်သို့ ရောက်ပါသည်။

“ဘိက္ခုစဒေါသံ ပတိဋ္ဌာတိ”ဟူသောစကားမှာအမူလက အပြစ်ဘင်ရှားရာကာလကိုပြုခြင်းငှာသာဆိုသောစကားဖြစ်ပါ သည်၊ အာပတ်သို့ရောက်ရာကာလကိုပြသောစကားမဟုတ်ပါ။

(ခ) အဓိကရဏဘေဒ ၁-ဝိဝါဒါဓိကရုဏ်း၊ ၂-အနုဝါဒါ ဓိကရုဏ်း၊ ၃-အာပတ္တာဓိကရုဏ်း၊ ၄-ကိစ္စာဓိကရုဏ်း၊ ပေါင်း ၄-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ပါရာဇိက အာပတ်ဟူသော "အာပတ္တာ ခိကရုဏ်း" ကိုသာ ဤ၌ လိုအပ်ပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ ဝိဝါ၊ နုဝါ၊ အာပတ္တာ ကိစ္စာဓိကရုဏ်း။
၂။ အဓိကရုဏ်၊ စတုက္က၊ သိကြွလေအားလုံး။

၁ဂ၉။ မေး (က) ပဌမ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်၏ နိဒါန်၊ ပုဂ္ဂလ၊ ဝတ္ထုတို့ကို ပြဆို၍ (ခ) အစွပ်စွဲခံရသော "စုဒိတက" ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပါရာဇိကာပန္နအသုဒ္ဓဖြစ်ပါက စောဒကရဟန်းမှာ သံဃာဒိသေသ်သို့ ရောက်ပါသေးသလော ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁ဂ၉။ ဖြေ (က) နိဒါန် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၊ ပုဂ္ဂလ–မေတ္တိယ ဘုမ္မဇက ရဟန်းများ၊ ဝတ္ထုအခြေအမြစ်ရှိသော ပါရာဇိက ဖြင့် အရှင်ဒဗ္ဗကို စွပ်စွဲမှု။

(ခ) စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်က အသုဒ္ဓ ဖြစ်စေကာ စုဒိတကပုဂ္ဂိုလ်၌ မိမိစွဲအပ်သော ပါရာဇိက မရှိမှန်းသိလျက် သက်သက် စောဒနာ ဓိပ္ပာယဖြင့် စောဒနာပါကစောဒနာရဟန်းမှာသံဃာဒိသေသ်မှ မလွတ်ပါ။

၁၉၀။ မေး (က) စုဒိတက ရဟန်းကို စောဒနာခွင့် မတောင်းဘဲ ပါရာဇိကဖြင့် စွပ်စွဲသော ရဟန်းမှာ သံဃာဒိ သေသ်မှတပါး အခြားအာပတ် သင့်ပါသေးသလော။

(ခ) အက္ကောသာဓိပ္ပာယတို့ဖြင့် စောဒနာရာ၌ သင့်ရောက် ထိုက်သော အာပတ်များကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၉၀။ ဖြေ (က) စောဒနာ၍ အခွင့်မတောင်းသည့်အတွက် သံဃာဒိသေသ် အပြင် ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပါသေးသည်။

(ခ) အက္ကောသာဓိပ္ပာယဖြင့် စောဒနာသော ရဟန်းမှာ အခွင့်မတောင်းဘဲ စောဒနာပါက ပါစိတ်နှင့် ဒုက္ကဋ် အခွင့်တောင်း၍ စောဒနာပါက ပါစိတ်တစ်မျိုး သင့်ပါသည်။

အခွင့်တောင်း၍ စောဒနာရမည်ကို အခွင့်မတောင်းဘဲ စောဒနာပါက ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ ရောက်သည်ဟုမှတ်။

၁၉၁။ မေး (က) စောဒကာဓိပ္ပာယ ရှစ်မျိုးတို့တွင် မည်သို့သော အဓိပ္ပာယဖြင့် စောဒနာသော ရဟန်းမှာ မိမိစွပ်စွဲမည့် ပုဂ္ဂိုလ်ထံ သွားသကမှ "ခွင့်တောင်းမှု"ကို မပြုဘဲ ရနိုင်ပါသနည်း၊ (ခ) စုဒိတကရဟန်း၏မျက်ကွယ်ရာ၌တစ်စုံတစ်ခုသော အာပတ်ဖြင့် စွပ်စွဲစောဒနသော ရဟန်းမှာ မည်သည့်အာပတ် သင့်သည်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၁၉၁။ ဖြေ (က) ကမ္မာဓိပ္ပာယ၊ ဝုဋ္ဌာနာ ဓိပ္ပာယ၊ ဥပေါသထ ထပနာဓိပ္ပာယ၊ ပဝါရဏာ ထပနာဓိပ္ပာယ၊ အနုဝိဇ္ဇနာ ဓိပ္ပာယ၊ ဓမ္မကထာဓိပ္ပာယတို့ဖြင့် ပြောဆိုသော ရဟန်းမှာ အပြောခံရသော ရဟန်းထံမှ ပြောခွင့် ဆိုခွင့်ကို တောင်းဖွယ် မရှိပါ။

(ခ) စုဒိတကရဟန်း၏ မျက်ကွယ်၌ အာပတ်ခုနစ်ပုံတို့တွင် တစ်စုံတစ်ခုသော အာပတ်ဖြင့် စောဒနာပါက ဒုက္ကဋ်သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၁၉၂။ မေး ပထမ ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါတို့ကို ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၁၉၂။ ဖြေ အင်္ဂါတို့ကား ၁-အစွပ်အစွဲခံရသူ၏ ဥပသမ္ပန္န ဝေါဟာရသို့ ရောက်သူဖြစ်ခြင်း၊ ၂-မိမိစွပ်စွဲအပ်သော ပုဂ္ဂိုလ် အပေါ်၌ သုဒ္ဓဟူသော အယူရှိခြင်း၊ ၃-စွပ်စွဲကြောင်းဖြစ်သော ပါရာဇိက၏ အမူလကဖြစ်ခြင်း၊ ၄-စာဝနာဓိပ္ပာယဖြင့် စုဒိတက၏ မျက်မှောက်၌ စောဒနာခြင်း၊ ၅-စုဒိတက၏ ထိုခဏ၌ပင် ငါ့ကို စွပ်စွဲသည်ဟု သိရှိခြင်း၊ ပေါင်း ၅-ပါး။

အင်္ဂါအတွက် ကျက်မှတ်ရန် ဆောင်ပုဒ်

ဥပသမ္ပန္န၊ ဝေါဟာရသို့၊ ရောက်ထသူကို၊ စွဲဆိုပြုလတ်၊
စွပ်စွဲအပ်ထ၊ ပုဂ္ဂလ၌၊ သုဒ္ဓဟုပင်၊ မှတ်ထင်မှုရှိ၊ ပါရာဇိကာ၊
ယင်းမှု၏၊ မူလသုံးပျိုး၊ မရှိရိုးမှန်၊ ထတန်စာဝန၊
ဓိပ္ပာယဖြင့်၊ သမ္မုခတွင်၊ ပြစ်တင်စွဲဆို၊ ပုဂ္ဂိုလ်သုဏန်၊
အစွဲခံလည်း၊ လျင်မြန်မှုချ၊ ထခဏတွင်၊ သိမှုဝင်၊ ပဉ္စင်
သရုပ်သကောင်တည်း။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် သစေတနကပညတ် သာဏတ္တိကတည်း။ သမုဋ္ဌာန် စသည်တို့မှာ အဒိန္နာဒါန် သိက္ခာပုဒ်နှင့် တူကုန်၏။ ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ကျူးလွန်သောပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝေဒနာတိက်အရ ဒုက္ခဝေဒနာ သမင်္ဂီပုဂ္ဂိုလ်တည်း။

အဋ္ဌမ သံဃာဒိသေသ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

နဝမ သံဃာဒိသေသ်

၁၉၃။ မေး ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်လာ "အညဘာဂိယဿ အဓိကရဏဿ" ဟူသောပါဠိ၌ အည၏ အပါဒါန်နှင့် အညဘာဂ, အညဘာဂိယ, အဓိကရဏတို့၏အရကို ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိလာတိုင်း ကောက်ပြပါ။

၁၉၃။ ဖြေ အရှင်ဒဗ္ဗ၏မနုဿဇာတိနှင့် ဘိက္ခုဘာဝသည် အညအပါဒါန်၊ မေတ္တိယဘုမ္မဇက ရဟန်းတို့က ဒဗ္ဗဟု အမည်ပေးအပ်သော ဆိတ်ဖို၏ တိရစ္ဆာန်ဇာတိနှင့် ဆဂလကဘာဝသည် အညဘာဂိယ၊ အညဘာဂိယ အဓိကရဏတို့၏အရကား ဆိတ်ဖိုတည်း။

ဆိတ်ဖိုသည်တိရစ္ဆာနဇာတိ ဆဂလကဘာဝ-ဟူသောအညဘာဂရှိသောကြောင့်အညဘာဂိယ၊ဒဗ္ဗဟူမှည့်ခေါ်အပ်သောအမည်သညာ၏ တည်ရာဖြစ်သောကြောင့် အဓိကရဏမည်၏။

၁၉၄။ မေး (က) "ကိဉ္စိဒေသံ လေသမတ္တံ" ၌ ဒေသ လေသပုဒ်တို့ကို ဝိဂြိုဟ်ပြုအရကောက်၍ (ခ) ပဌမဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်လာ အဓိကရဏနှင့် ဒုတိယ ဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်လာ အဓိကရဏတို့၏ ခြားနားခြင်း ရှိ,မရှိကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၁၉၄။ ဖြေ (က)ဒိဿတိ"ဥပါဟရီယတိတိ"ဒေသော၊ လိဿတိ"ဤသကံ အလ္လီယတီတိ" လေသော (ဇာတိလေသ-စသည်တို့တွင် တစ်ပါးပါးသော လေသကိုကောက်။)

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ခြားနားခြင်းရှိပါသည်၊ ပထမဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်လာ အဓိကရဏကား ပါရာဇိကအာပတ်ဟူသော အာပတ္တာဓိကရုဏ်းဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပုဒ်လာ အဓိကရဏကား ဇာတိလေသစသည် တို့၏ ထည့်ရာပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ပါသည်။

လေသာ ၁၀-ပါး သရုပ်ပြ သင်္ဂဟဂါထာ

လေသာ ဇာတိ နာမ ဂေါတ္တ၊ လိင်္ဂါ ပတ္တိဝသာပိ စ။
ပတ္တ စီဝရုပဇ္ဈာယာ၊ စရိယာ ဂါသ သော ဒုသ။

နဝမသံဃာဒိသေသ် ပြီး၏။

○

ဒသမ သံဃာဒိသေသ်

၁၉၅။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် ဒသမ သိက္ခာပုဒ်၌ "သမဂ္ဂ သံဃဿ" အရ သမဂ္ဂသံဃာဟူသည် ဘယ်လိုညီညွတ်သော သံဃာမျိုးပါနည်း။ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်လာ အဓိကရဏဟူသည် အောက်ဒုဋ္ဌဒေါသ သိက္ခာပဒ ဒွယလာ အဓိကရဏနှင့် တူသည် ထူးသည်ကိုလည်း ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

၁၉၅။ ဖြေ (က) သမာနသံဝါသက သမာနသီမဋ္ဌဖြစ်၍ စိတ္တသာမဂ္ဂီရအားဖြင့် အဝိယုတ္တ ဖြစ်သော သံဃာကို သမဂ္ဂ သံဃာ ဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်လာ အဓိကရဏအား သမဂ္ဂ သံဃာ၏ ကွဲပြားခြင်းကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်း ဘေဒကရ ဝတ္ထု ဖြစ်၍ အောက် သိက္ခာပဒဒွယလာ အဓိကရဏများနှင့် မတူ ထူးခြား ကွဲပြားကြပါသည်။

(အဓိကရဏ ၄-မျိုး အထူးကို သတိပြုပါ။)

မှတ်ရန်

ဤသိက္ခာပုဒ်လာ အဓိကရဏ သဒ္ဒါဖြင့် ဘေဒကရ ဝတ္ထု ၁၈-ပါးကို ပြ၏။

ဘေဒကရဝတ္ထု ၁၈-ပါးကား

၁။ အဓမ္မကို ဓမ္မဟုပြောဆိုခြင်း၊ ၂-ဓမ္မကို အဓမ္မဟု ပြောခြင်း (ဓမ္မဒုက်) ၃-အဝိနယကို ဝိနယဟုပြောဆိုခြင်း၊ ၄-ဝိနယကို အဝိနယဟု ပြောဆိုခြင်း (ဝိနယဒုက်) ၅-အဘာသိတကို ဘာသိတဟုပြောဆိုခြင်း၊ ၆-ဘာသိတကို အဘာသိတဟုပြော ဆိုခြင်း (ဘာသိတဒုက်) ၇-အနာစိဏ္ဏကို အာစိဏ္ဏဟုပြောဆို ခြင်း။ ၈-အာစိဏ္ဏကို အနာစိဏ္ဏဟုပြောဆိုခြင်း (အာစိဏ္ဏဒုက်) ၉-အပညတ္တကို ပညတ္တဟုပြောဆိုခြင်း၊ ၁၀-ပညတ္တကို အပညတ္တ ဟုပြောဆိုခြင်း(ပညတ္တဒုက်) ၁၁-အနာပတ္တိကို အာပတ္တိဟုပြော ဆိုခြင်း၊ ၁၂-အာပတ္တိကို အနာပတ္တိဟု ပြောဆိုခြင်း (အာပတ္တိ ဒုက်) ၁၃-လဟုကာ ပတ္တိကို ဂရုကာ ပတ္တိဟု ပြောဆိုခြင်း၊ ၁၄-ဂရုကာပတ္တိကို လဟုကာပတ္တိဟု ပြောဆိုခြင်း (လဟုကဒုက်) ၁၅-သာဝသေသာပတ္တိကို အနဝသေသာပတ္တိဟု ပြောဆိုခြင်း၊ ၁၆-အနဝသေသာပတ္တိကို သာဝသေသာပတ္တိဟု ပြောဆိုခြင်း၊

http://www.dhammadownload.com

(သာဝသေသဒုက်) ၁၇-ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိကို ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိဟုပြော ဆိုခြင်း၊ ၁၈-အဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိကို ဒုဋ္ဌုလ္လာပတ္တိဟု ပြောဆိုခြင်း (ဒုဋ္ဌုလ္လဒုက်) ပေါင်း ၉-ဒုက် ၁၈-ပါး။

သင်္ဂဟဂါထာများ

၁။ ဓမ္မဗ္ဗိနယာ ဘာသိတာ၊ စိဏ္ဏပညတ္တိကာ ဒွိကာ။
အာပတ္တိ လဟု ဒုဋ္ဌုလ္လာ၊ သာဝသေသ ဒုကာနိစ။

၂။ တောနိ ဋ္ဌာချာသဘာဒ၊ ကရဝတ္ထုတိ ဝုစ္စရေ။
ဝိပလ္လာသဂ ဟိတာနိ၊ ဝါဒမူလူပနိဿယာ။

၁၉၆။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် သံဃာဒိသေသကိုကျွာ ပုဒ်၌ သံဃဘေဒက ရဟန်းအား ဘယ်လိုရဟန်းတို့က ပြောဆို ဆုံးမရမည်နည်း။ (ခ) သံဃဘေဒက ရဟန်းသည် တခြား ကျောင်းတိုက်၌ နေသူဖြစ်ပါက ပြောရမည့်တာဝန် ရှိပါသေး သလော၊ တာဝန်ရှိလျက် မပြောပါက မည်သည့်အပြစ်ကို ရပါသနည်း။

၁၉၆။ ဖြေ (က) သံဃဘေဒက ရဟန်း၏ အပြုအမူကို မြင်ကုန် ကြားကုန်သော ရဟန်းတို့က ပြောဆိုဆုံးမရပါမည်။

(ခ) သံဃဘေဒက ရဟန်းနှင့်အတူတူပင် နေသည်ဖြစ်စေ တစ်ကျောင်းတိုက်စီပင် နေသည်ဖြစ်စေ၊ သဗ္ဗန္တိမ ပရိစ္ဆေဒအား ဖြင့် ယူဇနာဝက်ခရီးသို့ပင် သွားရောက်ပြောဆိုဆုံးမပေါ်မည်၊ ပြောရမည့်တာဝန်ရှိလျက် မပြောပါက ဝတ္တရားပျက်ကွက်မှု အတွက် ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပါသည်။

ပရက္ကမန္တိ သံဃဿ၊ ဘိန္ဒု ဝေဒါယ ဘိက္ခုနော။
ဒိသွာ သုတွာ ဟိဝါ ဥတွာ၊ အဝဒန္တဿ ဒုက္ကဋံ။

http://www.dhammadownload.com

၁၉၇။ မေး- သံဃဘေဒက အမှုသည် ဘိက္ခုနီနှင့် ဆိုင်သည် မဟုတ်ခြင်း၊ သံဃဘေဒက ရဟန်းမှာလည်း မပြုအပ်သော သံဃဘေဒကအမှုကိုပြုခြင်းကြောင့် သံဃဘေဒကသိက္ခာပုဒ်မှာ အသာဓာရဏပညတ္တိ ကိုရိယသာ ဖြစ်သင့်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့် သာဓာရဏပညတ္တိအကိရိယဖြစ်နေပါသနည်း။

၁၉၇။ ဖြေ ဘိက္ခုနီသည် သံဃဘေဒကအမှုကို မပြုသည်ကား မှန်၏။ သို့ရာတွင် ဘေဒါယပရက္ကမန အမှုကိုကား ပြုလေသည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်ကို သာဓာရဏပညတ္တိဟု ဆိုပါသည်၊ သံဃာဒိသေသ် အာပတ်သို့ ရောက်သည်မှာ မပြုအပ်သော သံဃဘေဒက အမှုကိုပြုခြင်းကြောင့်မဟုတ်၊ "ပဋိနိဿဇ္ဇာမိ"ဟုကာယဝိကာရကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဝစီဘေဒကိုသော်လည်းကောင်း ပြုရမည် မပြုခြင်းကြောင့်သာ ဖြစ်ရကား အကိရိယဟု ဆိုပါသည်။

၁၉၈။ မေး (က) သံဃဘေဒကရဟန်းကို ဉတ်ကမ္မဝါစာဖြင့်ပြောဆိုဆုံးမရာ ဉတ်ကမ္မဝါစာအတွင်း ထိုရဟန်း၌ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သင့်ရောက် ကောင်းသော အာပတ်မျိုးတို့ကို ခွဲခြားဖော်ပြ၍ (ခ) သံဃဘေဒက သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၁၉၈။ ဖြေ (က) သံဃဘေဒကရဟန်းအား ဉတ်အဆုံး၌ ဒုက္ကဋ်၊ ကမ္မဝါစာ ၂ ကြိမ်တို့ဖြင့် ထုလ္လစ္စည်း ၂-ချက် "ဧသော ဘာသေယျ"ဟု တတိယကမ္မဝါစာ "ယျ"အက္ခရာသို့ ရောက်သည်ရှိသော် ဒုက္ကဋ်နှင့် ထုလ္လစ္စည်းတို့ပျောက်၍ သံဃာဒိသေသ် အာပတ်တစ်ခုသာ သင့်ရောက်တော့၏။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အင်္ဂါများကား ၁-သမဂ္ဂသံဃာကို ကွဲပြားအောင် ပြုခြင်း၊ ၂-ဓမ္မကံဖြင့် သမနုဘာသန အမှုကိုပြုခြင်း၊ ၃-ကမ္မဝါစာ၏ပြီးဆုံးခြင်း၊ ၄-မိမိအမှုကိုမစွန့်လွှတ်ခြင်းပေါင်း ၄ ပါး။

အင်္ဂါအတွက် ကျက်မှတ်ရန် ဆောင်ပုဒ်

> **စိတ်တူကိုယ်မျှ၊ မြတ်သံဃကို၊ ပါပစိတ်ဆောင်၊ ကွဲပြားအောင်ပြု၊ သမနုဘာသန၊ ဓမ္မကံလောက်၊ ပြီးမြောက်ကမ္မ၊ ကိုယ့်ဝါဒကို မချမပယ်၊ ဤလေးသွယ်၊ မှတ်ဖွယ် အင်္ဂါရှုပ်တည်း။**

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် သာဓာရဏပညတ္တိ၊ အနာဏတ္တိက။ သမနုဘာသနသမုဋ္ဌာန်၊ အကိရိယ၊ သညာဝိမောက္ခ၊ သစိတ္တက၊ လောကဝဇ္ဇ၊ ကာယကမ္မ၊ ဝစီကာမ၊ အကုသလစိတ္တ၊ ဒုက္ခဝေဒနာတည်း။

ဒသမသံဃာဒိသေသ် ပြီး၏။

○

ဧကာဒသမသံဃာဒိသေသ်

၁၉၉။ မေး (က) ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပုဒ်၌ ဘယ်လို ရဟန်းမျိုးကို ဘေဒနုဝတ္တက ရဟန်းဟု ခေါ်ပါသနည်း။ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၌ "ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ" ဟု သတ်မှတ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၁၉၉။ ဖြေ (က) သံဃာဒိသေသ ရဟန်း၏ဒိဋ္ဌိ၊ ခန္တီ၊ ရုစိ ဟူသောအယူ၊ နှစ်လိုမြဲနိရွက် သက်ဝင်ခြင်း၊ ကြိုက်နှစ်သက်ခြင်းတို့ကို ယူကာ ထိုရဟန်းသို့အတုလိုက်၍ ပြုမူကျင့်ကြံနေထိုင်သော ရဟန်းမျိုးကို ဘေဒါနုဝတ္တက ရဟန်းမျိုးခေါ်ပါသည်။

(ခ) ၃-ပါးထက်လွန်ကုန်သော ၄-ပါး ၅-ပါးစသော ရဟန်းတို့ကိုနိဂ္ဂဟကံမပြုထိုက်သောကြောင့် "ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ တယော ဝါ" ဟူသော သင်္ချာသတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ (ဥဗ္ဗာဟိကာ၊ စသောကံမျိုးကိုကား များစွာသော ရဟန်းတို့အားလည်း ပြုထိုက်၏။)

ဘေဒါနုဝတ္တကသိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါများကား သံဃဘေဒက သိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါ ၄-ပါးတို့တွင် "ပရက္ကမနံ" အင်္ဂါအစား "အနုဝတ္တန" အင်္ဂါကိုထည့်၍ ၄-ပါးပင်တည်း။

ဘေဒါနုဝတ္တကသံဃာဒိသေသ် ပြီး၏။

○

ဒုဗ္ဗစသံဃာဒိသေသ်

၂၀၀။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် ဒုဗ္ဗစ သိက္ခာပုဒ်၌ "ဥဒ္ဒေသပရိယာပန္နေသု သဟဓမ္မိကံ ဝုစ္စမာနော" ပုဒ်တို့၌ "ဥဒ္ဒေသအရ၊ သဟဓမ္မိက အရနှင့်တကွ (ခ) အဘယ်ကြောင့် သဟဓမ္မိက ခေါ်ကြောင်းကို ပြဆိုပါ။

၂၀၀။ ဖြေ (က) ဥဒ္ဒေသဟူသည် ပါတိမောက္ခတည်း။ သဟဓမ္မိက ဟူသည် ဗုဒ္ဓ ပညတ္တ သိက္ခာပဒတည်း။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ပါတင်းသုံးဖော် ၅-ဦးတို့ ကျင့်သင့်ကျင့်ထိုက်ကြရမည် ဖြစ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ပါတင်းသုံးဖော် ၅-ဦးတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သိက္ခာပုဒ်တော်ကို သဟာဓမ္မိက ခေါ်ရပါသည်။

ဤဒုပ္ပံစ သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကား သံဃာဒိသေသဒေအ သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါ ၄-ပါးတွင် "ပရက္ကမန" အင်္ဂါအစား "အာသနီယအရဏဘာ" အင်္ဂါကိုထည့်၍ ၃-ပါးပင်တည်း။

ဘိက္ခုပိ သာမဏေရော စ၊ သိက္ခမာနာ စ ဘိက္ခုနီ။
သာမဏေရီတိ ကထိတာ၊ ပဉ္စတေ သဟာဓမ္မိကာ။

ဒွာဒသမသံဃာဒိသေသ် ပြီး၏။

တေရသမသံဃာဒိသေသ်

၂၀၁။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် တေရသမ သိက္ခာပုဒ်၌ "ဂါမံဝါ နိဂမံဝါ" ဟုဆိုသဖြင့်နဂရမှာ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အရာမဟုတ်ဟု မှတ်ရမည်လော၊ (ခ) ဘယ်လိုရဟန်းမျိုးကို ကုလဒူသကရဟန်းခေါ် ဆိုကြောင်းကိုလည်းညွှန်းပြပါ။

၂၀၁။ ဖြေ (က) နဂရသည်လည်း ဂါမ၌ အတွင်းဝင်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ်အရပင်ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ပုပ္ဖဒါနပန်းပေးခြင်းစသော မလျောက်ပတ်သော အလုပ်မျိုးတို့ဖြင့် ဒါယကာဒါယိကာမတို့၏ အစစ်အမှန်ဖြစ်သော သဒ္ဓါတရားကို ဖျက်ဆီးတတ်သော ရဟန်းမျိုးကိုကုလဒူသကရဟန်းခေါ် ဆိုရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဒါယကာဒါယိကာမတို့အားပန်း၊ သစ်သီးစသည်တို့ကိုပေးသောရဟန်းသည်မိမိကဲ့သို့ ပန်း၊ သစ်သီးစသည် မပေးသောရဟန်းတော်ကောင်းတို့အပေါ်၌ ဒါယကာဒါယိကာမတို့မကြည်ညိုအောင် သဒ္ဓါပျက်အောင် လုပ်သူဖြစ်ရကား ကုလဒူသကဖြစ်တော့၏။

၂၀၂။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် ကုလဒူသကသိက္ခာပုဒ်၌ "ကုလဒူသကော" ဟူသော ပါဠိနှင့်စပ်၍ သိအပ်သော ကုလဒူသနာအမှုမျိုးတို့ကို ထုတ်ပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ကုလဒူသကရဟန်း၏ ပဗ္ဗာဇနီယ ကမ္မာရဟအဖြစ်ကို ပြသော ပါဠိဝါကျစုကိုလည်းထုတ်ပြပါ။

၂၀၂။ ဖြေ (က) ကုလဒူသန အမှုများကား-ပုပ္ဖဒါန-ပန်းပေးခြင်း၊ ဖလဒါန-သစ်သီးပေးခြင်း၊ စုဏ္ဏဒါန-ဆပ်ပြာမှုန့် ပေးခြင်း၊ မတ္တိကာဒါန-မြေညက်ပေးခြင်း မျက်နှာချေပေးခြင်း၊ ဒန္တကဋ္ဌဒါန ဒန်ပူပေးခြင်း၊ ဝေဠုဒါန-ဝါးပေးခြင်း၊ ဝေဇ္ဇိက-ဆေးကုခြင်း၊ ဇင်္ဃပေသနိက--သလုံး မြင်းခေါင်းဖြင့် လူတို့၏ အစေအပါးခံခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်

ပွင့်၊ သီး၊ မှုန့်၊ မြေ၊ ဝါး၊ ပူ၊ ခြေ၊ ဝေဇ္ဇဒူရှစ်ဖြာ၊

(ခ) အာယသ္မာခေါ် ကုလဒူသကောၤလ၊ အလံတေ ဣဓဝါသေန။

(ဖြေလျှင်ပါဠိကိုပေယျာလမခံဘဲ အကုန်ဖော်ရေး)

http://www.dhammadownload.com

၂၀၃။ မေး (က) ပဗ္ဗာဇနီယကံအပြုခံရသော ''ပဗ္ဗာဇနီယကမ္မကတ'' ရဟန်းသည် ဘယ်သို့သော အပြစ်ဒဏ်ကို ခံရပါသနည်း။ (ခ) ကုလဒူသန အမှုမျိုးအတွက် သင့်ရောက်ထိုက်သော အာပတ်မျိုးကိုလည်း အကြောင်းဝတ္ထုနှင့် တကွ ခွဲခြားဖော်ပြပါ။

၂၀၃။ ဖြေ (က) ပဗ္ဗာဇနီယ ကမ္မကတ ရဟန်းသည် အကြင်ကျောင်း၌ နေ၍ အကြင်မြို့ရွာ နိဂုံး၌ကုလဒူသန အမှုကို ပြု၏၊ ထိုကျောင်း၌လည်း ဆက်လက်၍ နေခွင့်မရ၊ ထိုမြို့ရွာ နိဂုံး၌လည်း ဆွမ်းအလို့ငှာ လှည့်လည်ကျက်စား သွားလာခွင့် မရတော့ပါ။

(ခ) ဒါယကာတို့ကို ချီးမြှောက်ခြင်း၊ ''ကုလ်သင်္ဂဟ'' အကျိုးငှာ ကိုယ့်ဥစ္စာကို ပေးခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ် သံဃိက ပစ္စည်းကို အစိုးတရပေးခြင်းကြောင့် ထုလ္လစ္စည်း၊ အနိုင်အထက် ပြုလုပ်၍ ပေးခြင်းကြောင့် ပါရာဇိက။

၂၀၄ မေး (က) ကုလဒူသကရဟန်းအား ''မာယသ္မာ ဝေံ အာစ'' စသော စကားဖြင့် တားမြစ်ရသည်မှာ အဘယ် အကျိုးငှာပါနည်း၊ (ခ) တားမြစ်ပြောဆိုပါလျက် မိမိအကျင့်ကို မစွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့် မည်သည့်အပြစ်ထပ်မံ၍ဖြစ်ပါသေးသနည်း။

၂၀၄။ ဖြေ (က) ''ဆန္ဒာဂါမိနော စ ဘိက္ခူ'' စသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှ ရပ်စဲရန် တားမြစ်ရပါသည်။ ကုလဒူသန အမှုကိုပြုခြင်းမှ ရပ်စဲရန် တားမြစ်သည်မဟုတ်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) တားမြစ် ပြောဆိုအပ်ပါလျက် မိမိအကျင့်ကို မစွန့်လွှတ်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်ထပ်မံ၍ သင့်ပါသည်။

ဤကုလဒူသကသိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါများကား-သံဃာဒိသေသကသိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါ ၄-ပါးတွင် “ပရက္ကမန” အင်္ဂါအစား “ဆန္ဒာဒီဟိပါပန” အင်္ဂါကိုထည့်၍ ၄-ပါးပင်တည်း။

၂၀၅။ မေး (က) “နဝ ပဌမာပတ္တိကာ၊ စတ္တာရော ယာဝတတိယကာ” ဟူသော ပါဠိ၌ ပဌမာပတ္တိကပုဒ်ကို ဝိဂ္ဂဟ နုတ္တပြု၍ (ခ) ပဌမာပတ္တိက ယာဝတတိယက-အမည်ရကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၂၀၅။ ဖြေ (က) ပဌမံ အာပတ္တိ ဧတေသန္တိ ပဌမာပတ္တိကာ။

(ခ) ဦးစွာမလှ စိတ်ကျူးမနက္ခဏ၌ သင့်ရောက်ခြင်းရှိသောကြောင့် “ပဌမာပတ္တိက”၊ ယာဝတတိယ သမနုဘာသနကံ၏ အဆုံး၌ သင့်ရောက်ခြင်းရှိသောကြောင့် “ယာဝတတိယက” အမည်ရပါသည်။

၂၀၆။ မေး (က) “ဇာနံ ပဋိစ္ဆာဒေတိ” ၌ ဇာနံ-အရ ဇာနိတဗ္ဗအာပတ်ကို ယူရမည်လော အဘယ်ကို ယူရမည်နည်း။ (ခ) “ပဋိစ္ဆာဒေတိ” ပါဠ်အရ အဋိစ္ဆန္နအာပတ်ဟု သိမှတ်ရကြောင်းဖြစ်သော ပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာများကိုလည်း အကျဉ်းမျှ ညွှန်းပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၀၆။ ဖြေ (က) ဇာနံ-အရ ဇာနိတဗ္ဗအာပတ်ကို မယူရပါ။ ပဋိစ္ဆာဒနကြိယာ၏ ကတ္တားဖြစ်သော ဇာနန္တရဟန်းကို သာ ယူရပါမည်။

(ခ) ပဋိစ္ဆာဒနလက္ခဏာများ ၁-အာပတ္တိသဉ္စ်ရောက်သော အာပတ်၏သံဃာဒိသေသ် ၁၃-ပါးတို့တွင်တစ်ပါးပါးဖြစ်ခြင်း၊ ၂-အာပတ္တိသညီ၊ သံဃာဒိသေသ် အာပတ်သင့်မှန်းကိုသိခြင်း၊ ၃-ပကတတ္တော၊ ပကတတ်ရဟန်းဖြစ်ခြင်း၊ ၄-ပကတတ္တသညီ၊ ငါ ပကတတ်ရဟန်းဟုသိရှိခြင်း၊ ၅-အနန္တရာယိကော၊ ရာဇန္တရာယ် စသော ၁၀-ပါးသော အန္တရာယ် မရှိခြင်း၊ ၆-အန္တိရာယိက သညီ၊ အန္တရာယ် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိဟုသိရှိခြင်း၊ ၇-ပဟုအခြား ရဟန်းထံသို့သွား၍ သင့်ရောက်သော အာပတ်ကို ပြောကြား ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ ၈-ပဟုသညီ၊ ထိုသို့ စွမ်းနိုင်သည်ဟု သိရှိခြင်း၊ ၉-ဆာဒေတုကာမော၊ သင့်ရောက်သော အာပတ်ကို မဖော်မကြား ဖုံးဖိ၍ထားလိုခြင်း၊ ၁၀-ဆာဒေတိ၊ ဖုံးဖိ၍ထား လိုသည့်အတိုင်း၊ မဖော်မကြား ဖုံးဖိထားလျက် အရုဏ်တက် စေခြင်း။

ဤဆိုပြီးလက္ခဏာ ၁၀-ပါးနှင့်ပြည့်စုံညီညွတ်ပါက ဖုံးလွှမ်း ရာသို့ ရောက်တော့၏။ ဖုံးလွှမ်းသည် မည်တော့၏။ မည်သည့် အာပတ်ကိုမဆို ဖုံးလွှမ်းသည့်အတွက်လည်း အရုဏ်တက်သည် နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ပဋိစ္ဆာဒနဒုက္ကဋ် ထပ်မံ၍ သင့်သေးသည်။

အမှာ

ဖြေရာ၌ဤမေးခွန်းအရ ပါဠိသက်သက်မျှကိုဖြစ်စေ၊မြန်မာ သက်သက်ကိုဖြစ်စေ ဖြေဆိုခြင်းဖြင့် ပြီးနိုင်၏။

http://www.dhammadownload.com

ဘောင်ပုဒ်

၁။ သင်တိုံအာပတ်၊ ပကတတ်၊ ကင်းလတ်အန္တရာယ်။
၂။ ကြားငှာစွမ်းပြြား၊ သညီပွားရှစ်ပါးသရုပ်ခြ ...
၃။ ဖုံးလွှမ်းလိုငြား၊ ဖုံးလွှမ်းငြား၊ ဆယ်ပါး ဖုံးလွှမ်း ဖွယ်။

၂၀၇။ မေး (က) အကြွင်ရဟန်းသည် သံဃာဒိသေသ် အာပတ်သို့ ရောက်ပါလျက် အာပတ်လုံးလုံးမသင့် ဟူသော အထင်မျိုး၊ အခြားအာပတ် သင့်သည်ဟူသော အထင်မျိုး၊ သံဃာဒိသေသ်အာပတ် ဟုတ်လေ သလား-မဟုတ်လေသလား-ဟူသော ယုံမှားဒွိဟ ဝေမတိကမျိုး ရှိသဖြင့် မဖွင့်မကြားဖုံးဖိ၍ ထားပါက ထိုရဟန်း၏အာပတ်မှာ ဖုံးလွှမ်းအပ်သောအာပတ် ဟုဘိ-မဟုတ်ကိုဆုံးဖြတ်၍ (ခ) "ယာဝတီဟံ"ပါဠိအရ အစ, အဆုံးဖြစ်သော ပရိဝါသ ဒိဝသတို့ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၀၇။ ဖြေ (က) ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အာပတ်မဟုတ်ပါ။ အစ္ဆန္နအာပတ်သာ ဖြစ်သည်။

(ခ) အစနေ့ကား-ပဋိစ္ဆာဒိ တဒိဝသ၊ အဆုံးနေ့ကား အာရောစိတဒိဝသတည်း။

သံဃာဒိသေသ်အာပတ်ဟု မသိစေကာ ယခု ငါကျူးလွန်သော အမှုသည် အာပတ်သင့်သော အမှုမျိုး ဖြစ်သည် ဟု ပဋိစ္ဆန္နဖြစ်တော့၏။

၂၀၈။ မေး "အကာမာ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံ"ပါဠိအရ ပရိဝါသ ဘေဒကို မူလဘေဒ-အနုဘေဒရသင့်သမျှထုတ်ပြပါ။

၂၀၃။ ဖြေ မူလဘေဒ-ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသ်၊ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ်၊ သမောဓာနပရိဝါသ်၊ ပေါင်း ၃-ပါး။

အနုဘေဒ-စူဠသုဒ္ဓန္တ မဟာသုဒ္ဓန္တဟု သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ် ၂-ပါး၊

ဩဓာနသမောဓာန၊ အဂ္ဃသမောဓာန၊ မိဿကသမောဓာန ဟု သမောဓာနပရိဝါသ် ၃-ပါး ဖြစ်ပါသည်။

၂၀၄။ မေး ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသ်ဟူသည် ဘယ်လိုပရိဝါသ်မျိုးကိုဆိုပါသနည်း။ ဤပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသ်အရာ၌ (က) ၁၅-ရက် ဖုံးလွှမ်းရှိထားအပ်သော သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ အာပတ် တစ်ခုအတွက် ပရိဝါသ်တောင်းပုံ ပါဠိနှင့် (ခ) တစ်ကြိမ်တည်း ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အာပတ် ၁၅-ခုအတွက် ပရိဝါသ်တောင်းပုံ ပါဠိတို့ကို ရေးပြပါ။

၂၀၄။ ဖြေ ဖုံးလွှမ်းရှိထားအပ်သော အာပတ်ရှိခဲ့သော် ဖုံးလွှမ်းအပ်သော နေ့ရက်အရေအတွက်အတိုင်း ပေးရသော ပရိဝါသ်မျိုးကို ပဋိစ္ဆန္နပရိဝါသ်ဆိုပါသည်။

(က) အဟံ ဘန္တေ ဧကံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇိံ သဉ္စေတနိကံ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိံ ပက္ခပ္ပဋိစ္ဆန္နံ၊ သောဟံ ဘန္တေ သံဃံ ဧကိဿာ အာပတ္တိယာ သဉ္စေတနိကာယ သုက္ကဝိဿဋ္ဌိယာ ပက္ခပ္ပဋိစ္ဆန္နာယ ပက္ခပရိဝါသံ ယာစာမိ။

(ခ) အဟံ ဘန္တေ သမ္ဗဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော၊ သောဟံ ဘန္တေ သံဃံ တာသံ သမ္ဗဟုလာနံ အာပတ္တီနံ ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာနံ ဧကာဟပရိဝါသံ ယာစာမိ။

၂၁၀။ မေး (က) သံဃာဒိသေသ် အာပတ်တစ်ခု သင့်၍ ပရိဝါသ် ဆောင်းရာ၌ ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ရက် အရေအတွက်အားလျော်စွာ မည်သို့ပြောင်းလဲ ပြုပြင်၍ဆိုရမည်ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) သုက္ကဝိဿဋ္ဌိ ကာယသံသဂ္ဂ စသော နာနာဝတ္ထုက သံဃာဒိသေသ်အာပတ်တို့အတွက် ပရိဝါသ်ဆောင်းရာ၌ "နာနာဝတ္ထုကာယော" ဟု မဆိုဘဲ ဆောင်းနိုင် မဆောင်းနိုင်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

၂၁၀။ ဖြေ (က) တစ်ရက်မှစ၍ ၁၄-ရက်ထိ လွှမ်းဖုံးရာ၌ "ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နံ၊ လ၊ စုဒ္ဒသာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နံ" ဟု ဖုံးလွှမ်းအပ်သော ရက်ရှိသမျှ သင်္ချာတင်၍ဆို၊ ၁၅-ရက် ဖုံးလွှမ်းလျှင် "ပက္ခပ္ပဋိစ္ဆန္နံ" ဟုဆို၊ ၁၅-ရက်အထက် တစ်လအောက်ဖုံးလွှမ်းလျှင် 'အတိရေကပက္ခပ္ပဋိစ္ဆန္နံ' ဟုဆို၊ တစ်လဖုံးလွှမ်းလျှင် "မာသပ္ပဋိစ္ဆန္နံ" ဟုဆို၊ တစ်လအထက် ၂-လအောက် ဖုံးလွှမ်းလျှင် "အတိရေကမာသပ္ပဋိစ္ဆန္နံ" ဟုဆို၊ ဤနည်းအတိုင်း "ဒွေမာသပ္ပဋိစ္ဆန္နံ၊ တေမာသပ္ပဋိစ္ဆန္နံ၊ လ၊ အတိရေကဒွါဒသမာသပ္ပဋိစ္ဆန္နံ" ဟု လိုက်သလိုပြောင်းလဲ၍ဆို၊ တစ်နှစ်ပြည့်လျှင် "ဧကသံဝစ္ဆရပ္ပဋိစ္ဆန္နံ" ဟုဆို၊ ဤနည်းအတိုင်း ပြောင်းလဲပုံကို သိလောက်ပြီ။

အာပတ်များပြားဖြစ်လျှင် "ဧကာဟပ္ပဋိစ္ဆန္နာယော" စသည်ဖြင့် ဝုစ်ပြောင်း၍ ဆိုရပေ၏။

(ခ) "နာနာဝတ္ထုကာယော" ဟု မဆိုဘဲလည်း ဆောင်းနိုင်ပါသည်၊ "သမ္ဗဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိံ" ဟု သဇာတိ သာဓာရဏ် နာမတွေ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်း

http://www.dhammadownload.com

ကောင်း၊ "သမ္ဗဟုလာ အာပတ္တိယော အာပဇ္ဇိ" ဟု သဗ္ဗသာဓာရဏနာမမတ္တ၏ အစွမ်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ တောင်းခြင်းဖြင့်လည်းပြီးနိုင်သည်ဟု အဋ္ဌကထာ ခွင့်ပြုတော်မူလျက်ရှိသည်။

၂၁၁။ မေး (က) ဝတ်ဆောက်တည်သော ပါဠိ ဝတ်ချသော ပါဠိတို့ကို ရေးပြ၍ (ခ) ဝတ်ဆောက်တည်သည့်အခါ ဝတ်ချသည့်အခါ၌ လိုအပ်သော သံဃာ အရေအတွက်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၁၁။ ဖြေ (က) ဝတ်ဆောက်တည်ပုံ "ပရိဝါသံ သမာဒိယာမိ၊ ဝတ္တံ သမာဒိယာမိ" ဝတ်ချပုံ "ပရိဝါသံ နိက္ခိပါမိ ဝတ္တံ နိက္ခိပါမိ"။

(ခ) တစ်ပါးတည်းသော ရဟန်း၏ အထံ၌ပင်သော်လည်း ဝတ်ကို ဆောက်တည်နိုင် ချနိုင်ပါသည်။

ဝတ်ကိုဆောက်တည်ရာ၌ "ပရိဝါသံ သမာဒိယာမိ၊ ဝတ္တံ သမာဒိယာမိ ၂-ပုဒ်တွင် တစ်ပုဒ်တည်းကိုရွတ်ဆိုခြင်းဖြင့်လည်း ဆောက်တည်မှုကိစ္စပြီးစီးပါသည်။ ၂-ပုဒ်ဖြင့်ကား သာ၍ပင် ပြီးတော့၏။ ဝတ်ချရာ၌လည်း နည်းတူပင်။

၂၁၂။ မေး မိမိနေရာ ကျောင်းတိုက်၏ အပြင်ဘက်သို့ ထွက်၍ဝတ်စောင့်ခွင့်ရသောရဟန်းသည် နေရာကျောင်းတိုက်မှ ဘယ်လောက်ဝေးသော အရပ်သို့ သွားရမည်၊ (ခ) ရဟန်း ဘယ်မျှ ခေါ်သွားရမည်။ (ဂ) ဘယ်လိုနေရာမျိုး၌ နေ၍ ဝတ်စောင့်သင့်သည်။ (ဃ) ဝတ်ကို ဘယ်အခါကြွားရမည်။ (င) ဘယ်အခါချရမည်တို့ကို ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၁၂။ ဖြေ (က) မိမိနေရာကျောင်းတိုက်သည် တံတိုင်းအာရာမ်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ဖြစ်ပါက တံတိုင်းအာရာမ်မှ ခဲ ၂-ကျ အရပ်၊ တံတိုင်းအာရာမ် မရှိပါက အာရာမ်ထိုက်ရာ "ပရိက္ခေပါရဟဌာန"မှ ခဲ ၂-ကျအရပ်၏ အပြင်ဘက်သို့ထွက်သွားရမည်။ (ရဟန်းတို့၏ အသံကို မကြားရန် ဖြစ်သည်။)

(ခ) ရဟန်း တစ်ပါးပါးလျှင်ပင် ကိစ္စပြီးတော့သည်။ များလျှင်ကား ဆိုဖွယ်ရာမရှိ ကောင်းလှ၏။

(ဂ) သူငါကစသွားလာကြသည့် လမ်းမကြီးမှ ဘေးသို့ဖဲ၍ ချုံဖြင့်ဖြစ်စေ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အကာအရံဖြင့် ဖြစ်စေ အဖုံးအလွှမ်း အကာအကွယ် ရှိရာအရပ်၌ နေသင့်ပါသည်။ (ရဟန်းတို့ကို မမြင်ရန် ဖြစ်သည်။)

(ဃ) ဝတ်ကို အရုဏ်မတက်မီ ဆောက်တည်၍ ကြားရပါသည်။

(င) အရုဏ်တက်ပြီးမှ ဝတ်ကို ချရပါသည်။

ဝတ်ချပြီးနောက် ပကတတ်အဖြစ်သို့ရောက်၍အခြားရဟန်းတို့နှင့်အတူတကွ ကိစ္စခပ်သိမ်းအတွက် ဆက်ဆံခွင့်ရတော့၏။

၂၁၃။ မေး (က) နံနက်စောစော ဝတ်စောင့်နေဆဲမှာ မိမိနှင့်အတူတကွ ကျောင်းကပါလာသော ပကတတ်ဟောန်းက ကိစ္စတစ်စုံတစ်ရာအတွက် အရုဏ်မတက်ခင် ပြန်သွားပါက ဘယ်သို့ ပြုရပါမည်နည်း၊ (ခ) အဓ္ဓာန်မသွင်းရသေးသမျှ ဥပဇ္ဈာယ်လုပ်၍ ရဟန်းခံပေးမှုစသည်ကို ပြုရဟု ပြောကြသည်မှာဟုတ်ပါ၏လော၊ 'ဧရေကော သဟိတ'ဝိနိစ္ဆယ ညွှန်းပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၁၃။ ဖြေ (က) အချက်တင်လာလျှင် ကျောင်းကို ပြန်သွား၍ လက်ဦးဆုံးတွေ့သော ရဟန်း တစ်ပါးထံ၌ ဝတ်ကို ကြား၍ ချရမည်။

(ခ) ထိုသို့ပြောကြသည်မှာ အနိက္ခိတ္တဝတ္တ ရဟန်းမျိုးကို ရည်ရွယ်ပါက ဟုတ်မှန်ပါသည်၊ နိက္ခိတ္တဝတ္တရဟန်းအဖို့မှာတား "နိက္ခိတ္တကာလတော ပဋ္ဌာယ ပကတတ္တဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ" ဟူသော အဋ္ဌကထာအရ ဝတ်ကိုချထားပါက အဗ္ဘာန်မသွင်းရသေးစေကာ ပကတတ်ရဟန်းပင် ဖြစ်နေရကား အခြားပကတတ် ရဟန်းများပမာ ဥပဇ္ဈာစရိယအဖြစ် စသည်ကို ထိုက်ပါတော့သည် စင်းစင်းတည်း။

၂၁၄။ မေး (က) သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ် ဟူသည် ဘယ်လို ပရိဝါသ် မျိုးပါနည်း။ (ခ) ထိုသုဒ္ဓန္တပရိဝါသ် အပြားကိုလည်း အစိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ပြဆိုပါ။

၂၁၄။ ဖြေ (က) သံဃာဒိသေသ်အာပတ်တစ်ခု ဖြစ်စေ အများဖြစ်စေ သင့်ပြီး၍ ထိုအာပတ် ဖုံးလွှမ်းသော ရတ္တိပရိစ္ဆေဒကို အားလုံးဖြစ်စေ၊ တစ်ချို့တစ်ဝက်ဖြစ်စေ၊ မသိရှိ မမှတ်မိသောရဟန်းမျိုး၊ ယုံမှားဒွိဟ၊ ဝေမတိက ဖြစ်နေသော ရဟန်းမျိုးအား ပေးရသည့် ပရိဝါသ်မျိုးကို သုဒ္ဓန္တပရိဝါသ် ဆိုပါသည်။

(ခ) စူဠသုဒ္ဓန္တ-ဝါရဟန်းဖြစ်ပြီးသည်မှစ၍ မည်သည့် ရက်၊ လ၊ တိုင်အောင် သံဃာဒိသေသ်မှ စင်ကြယ်သည် မည်သည့် ရက်၊ လ၊ မှစ၍ မစင်ကြယ်ဟု မှတ်ထင်မှုရှိနေသော ရဟန်းမျိုး၊

http://www.dhammadownload.com

ရဟန်းခံပြီးသည့်မှစ၍ မည်သည့်လ၊ မည်သည့်ရက်ကျမှ စင်ကြယ်သည်ဟု မှတ်ထင်သော ရဟန်းမျိုးအား မစင်ကြယ်ဟုထင်သောနေ့ အရေအတွက်အတိုင်း ပေးရသော ပရိဝါသ်မျိုး။

မဟာသုဒ္ဓန္တ-ရဟန်းဖြစ်သည့် နေ့မှစ၍ ပရိဝါသ်ယူသောနေ့ကိုင်အောင်ပင် သံဃာဒိသေသ်မှ ငါမစင်ကြယ်ဟုမှတ်ထင်မှုရှိသော ရဟန်းမျိုးအား ရဟန်းဖြစ်သည့်နေ့မှစ၍ ပရိဝါသ်ယူသည့်နေ့တိုင်အောင် နေ့ရက်တို့ကို ရေတွက်၍ ပေးရသော ပရိဝါသ်မျိုး။

အာပတ္တိ ပရိယန္တကို သိမှုမသိမှုမှာ ဤသုဒ္ဓန္တ ပရိဝါသ်အရာ၌ လိုရင်းပမာဏမဟုတ်ပေ။

၂၁၅။ မေး (က) သမောဓာန ပရိဝါသ် ဟူသည် ဘယ်လိုပရိဝါသ်မျိုးပါနည်း။ (ခ) ထိုပရိဝါသ်၏ အပြားကိုလည်း အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ဖော်ပြပါ။

၂၁၅။ ဖြေ (က) ''သမောဓာနေတွာ ဒါတဗ္ဗော ပရိဝါသော သမောဓာန ပရိဝါသော''ဟူသည်နှင့်အညီ နာနာကာလိက၊ နာနာဝတ္ထုက အာပတ်တို့ကို ''အဋ္ဌ'' စသည့် တို့၏ အစွမ်းဖြင့် တပေါင်းတည်းပြု၍ ပေးအပ်သော ပရိဝါသ်မျိုးကို သမောဓာန ပရိဝါသ် ဆိုပါသည်။

(ခ) ဩဓာနသမောဓာန- ဂတ်၏အတွင်းမှာ သံဃာဒိသေသ်အာပတ်ထပ်သင့်ပြန်ပြီးလျှင်ဖုံးလွှမ်း၍ထားသောရဟန်းအား နောက်ကစောင့်ခဲ့ပြီးသော နေ့တို့ကိုဖျက်၍ မူလအာပတ်၏ ဒိဝသပရိစ္ဆေဒ၌ နောက်ထပ် သင့်သော အန္တရာပတ်ကို ပေါင်း၍ ပေးအပ်သော ပရိဝါသ်မျိုး။

http://www.dhammadownload.com

အဂ္ဃသမောဓာန ကောဟပ္ပဋိစ္ဆန္န အာပတ်၊ ဒွိဟပ္ပဋိစ္ဆန္န အာပတ် စသည်ဖြင့် ဖုံးလွှမ်းသည့်ရက်၊ မတူမျှသော သံဃာဒိသေသ် အာပတ်များရှိနေရာ ရက်အကြာဆုံး ဖုံးလွှမ်းထားသော အာပတ်၌ ရှိသမျှ အာပတ်အားလုံးကို ပေါင်းရုံးသွင်းသိပ်၍ ပေးအပ်သော ပရိဝါသ်မျိုး။

မိဿကသမောဓာန– သုက္ကဝိဿဋ္ဌိကာယသံသဂ္ဂစသည်ဖြင့် အာပတ်သင့်ကြောင်း ဝတ္ထုအားဖြင့် တခြားစီ ဖြစ်နေသော သံဃာဒိသေသ် အာပတ်တို့ကိုတစ်ပေါင်းတည်း ပေါင်းရုံး၍ ပေးအပ်သော ပရိဝါသ်မျိုး။

အန္တရာပတ်ဟူသည် ဝတ်ကိုမချေသေးမီ ဝတ်ဘင်းလင်းရှိနေခိုက်မှာ သင့်ရောက်လာသော သံဃာဒိသေသ် အာပတ်တည်း။ ထိုအန္တရာပတ်သည် ၁-ပရိဝတ်ကျင့်စဉ်၊ ၂-မာနတ်ထိုက်စဉ်၊ ၃-မာနတ်ကျင့်စဉ်၊ ၄-အဗ္ဘာန်ထိုက်စဉ်ဟူသော ခေတ် ၄-မျိုး၌ သင့်ထိုက်ရကား အန္တရာပတ်သင့်သော ရဟန်းမျိုးသည်လည်း "ပါရိဝါသိက၊ မာနတ္တာရဟ၊ မာနတ္တစာရိက၊ အဗ္ဘာနာရဟ" ဟူ၍ ၄-မျိုး ၄-စားပင် ကွဲပြား၏။ ဝတ်ချ၍ထားသော နိက္ခိတ္တဝတ္တရဟန်းသည်ကား ပကတတ်ရဟန်းပင် ဖြစ်၏။ ပကတတ်ရဟန်းမျိုးမှာလည်း အန္တရာပတ်သင့်ရသည် မဟုတ်ချေ။ ထို့ကြောင့် ဝတ်ချထားခိုက်မှာ သံဃာဒိသေသ်အာပတ်သင့်လျှင် မူလာယပဋိကဿနအမှုကိုမပြုရ၊ ထိုအာပတ်အတွက်သက်သက် သီးခြားဝတ်စောင့်ရသည်၊ မဖုံးလွှမ်းလျှင်လည်း မာနတ်ကိုသာ ကျင့်ရ၏။ အဗ္ဘာနာရဟစခန်းအထက်တန်းသို့ ရောက်နိုင်၍ပင်

http://www.dhammadownload.com

ဖြစ်စေကာ အန္တရာယ်သင့်ရောက်ပါက နောက်ကစောင့်ပြီး ကျင့်ပြီးသော ပရိဝါသ်မာနတ်တို့ အကုန်ပျက်၏။ အသစ်ပြန်၍ ပရိဝါသ်စောင့်ရသည် မာနတ်ကျင့်ရသည်။

၂၁၆။ မေး (က) မာနတ်အမျိုးအစားကို အဓိပ္ပာယ်နှင့် တကွ ဖော်ပြ၍ (ခ) မာနတ်တည်ဆောက်ရန် သွားသည့်အခါ ပကတတ်ရဟန်း ဘယ်နှစ်ပါးပါရမည်၊ ဘယ်ပုံ ဆောက်တည် ရမည်တို့ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၁၆။ ဖြေ (က) မာနတ်သည်ပဋိစ္ဆန္နမာနတ်၊ အပ္ပဋိစ္ဆန္န မာနတ်ဟု ၂-မျိုးရှိပါသည်။

ပဋိစ္ဆန္နမာနတ်-ဖုံးလွှမ်းအပ်သော အာပတ်ရှိသော ရဟန်း အား ပရိဝါသ်အဆုံး၌ ပေးရသောမာနတ်မျိုး။

အပ္ပဋိစ္ဆန္နမာနတ်– မဖုံးလွှမ်းအပ်သော အာပတ် ရှိသော ရဟန်းအား ပရိဝါသ်ကို မပေးဘဲ ပေးရသောမာနတ်မျိုး။

(ခ) နံနက်စောစော အနည်းဆုံးရဟန်း ၄-ပါး ပါစေ၍ ပါရိဝါသိက ရဟန်းနေထိုင်သည့် အရပ်မျိုးသို့ပင် သွားကာ "မာနတ္တံ သမာဒိယာမိ၊ ဝတ္တံသမာဒိယာမိ"ဟု ဆို၍ဆောက် တည်ရပါမည်။

"မာနတ္တံနိက္ခိပါမိ၊ ဝတ္တံနိက္ခိပါမိ" ဟု ချလေ။

၂၁၇။ မေး (က) "အဗ္ဘာန်"ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုဖော်ပြ၍ (ခ) အဗ္ဘာန်သွင်းရာ၌ သံဃာ ၂၀-မပြည့် သည်ကိုသိလျက် အဗ္ဘာန်သွင်းပေးသော ရဟန်းတို့မှာ အဘယ် အပြစ်ရှိသည်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၁၇။ ဖြေ (က)“အဗ္ဘာန”ဟူသောဝိနည်းကံ၏အစွမ်းဖြင့် သံဃာ့ဘောင်သို့ခေါ်ဆောင်သွတ်သွင်းမှုကို“အဗ္ဘာန်”ဟု ဆိုပါသည်။

(ခ) သံဃာ ၂၀-မပြည့်မှန်း သိလျက် အဗ္ဘာန်သွင်းသောရဟန်းတို့မှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ ရောက်ကြကုန်သည်။

ပရိဝါသ်မာနတ်နှင့်စပ်၍ ပြည့်စုံသော အဓိပ္ပာယ် အဆုံးအဖြတ်အကျယ်ကို ကျေးဇူးရှင်စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၏“ပရိဝါသမာနတ္တာဒိဝိနိစ္ဆယကျမ်း”မှ ယူကြလေကုန်။

တေရသမ သံဃာဒိသေသ်ပြီး၏။

သံဃာဒိသေသ်ကဏ္ဍ အလုံးစုံပြီး၏။

○

http://www.dhammadownload.com

အနိယတ ကဏ္ဍ

ပထမ အနိယတ

၂၁၈။ မေး (က) ပထမအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌ လိုအပ်သော မာတုဂါမမျိုးကို ပြဆို၍ (ခ) ရဟော-အရ စက္ခု၊ သောတ ရဟောဒွယတွင် အဘယ်ကို ယူရမည်ကိုလည်း အကြောင်းနှင့် တကွ ဖြေဆိုပါ။

၂၁၈။ ဖြေ (က) ယခုနမွေးဖွားသောအသက်ရှင်နေသည့် မိန်းကလေးမှစ၍ ဇီဝမာနကမနုဿိတ္ထိ ဟူသမျှကို ဤသိက္ခာ ပုဒ်၌ မာတုဂါမဟူ ဆိုအပ်ပါသည်။

(ခ) ပါဠိတော်၌ စက္ခုသောတ ရဟောဒွယတွင် ပထမ ဆိုင်ရာဖြစ်သော ပဋိစ္ဆန္နေ အလံကမ္မနိယေ' ဟူသော ပုဒ်တို့ကို ဟောတော်မူသောကြောင့် စက္ခုရဟောကိုသာ ယူရပါမည်။

ရဟန်းနှင့်မာတုဂါမတို့၏ပြောစကားကို ကြားလောက်ရာ သဝနူပစာအတွင်း၌တံခါးပိတ်ထားသော အခန်းတွင်းမှာနေ သောဝိညူပုရိသနှင့် အနားမှာကပ်နေသောမျက်စိကန်း 'အန္ဓ' ပုဂ္ဂိုလ်တို့ရှိကြစေကာ ဤသိက္ခာပုဒ်အရအာပတ်မှ မလွတ်သည် ကိုထောက်၍ သောတရဟောနှင့် မဆိုင်ကြောင်းကိုသိလေ။

၂၁၉။ မေး (က) ပထမအနိယတ သိက္ခာပုဒ်၌ 'ကောယ' ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် ရဟန်းနှင့် မိန်းမ တစ်ယောက်ချင်းသာ မနေကောင်းသည်၊ မိန်းမပေါင်းများစွာ တို့နှင့်ကား နေကောင်းသည်သာ ဟု မှတ်ရပါမည်လော။ (ခ) 'နိသဇ္ဇံ ကပ္ပေယျ' ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် အိပ်ခြင်း ဣရိယာပုတ်တို့ဖြင့် နေခြင်းမှုကား အပြစ်မရှိပါဟုဆိုရမည်လော။

၂၁၉။ ဖြေ (က) 'ကောယ' ဟူသော စကားသည် ဥပလက္ခဏ စကားမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ ဣတ္ထိနံ ပနဲ သတံပိ ကရောတိ ဟူသော အဋ္ဌကထာအရ မိန်းမပေါင်းများစွာနှင့် နေသော်လည်း အာပတ်မှ မလွတ်ပါ။

(ခ) 'နိသဇ္ဇ' ဖြင့် သယနကိုလည်း ယူအပ်ပြီးသည် ဖြစ် သောကြောင့်အိပ်ခြင်းဣရိယာပုတ်ဖြင့်နေသော်လည်းအာပတ် မှ မလွတ်ပါ။

၂၂၀။ မေး ပထမ အနိယတ သိက္ခာပုဒ်၌ ရဟန်းက ဝန်ခံ သည်ဖြစ်စေ မခံသည်ဖြစ်စေ ယုံကြည်လောက်သော စကား ရှိသော အရိယာသာဝိကာမ၏ စကားအတိုင်းသာ အာပတ် တပ်ကောင်းပါလျက် အဘယ်ကြောင့် ရဟန်း၏ ဝန်ခံချက် အတိုင်းသာ ဆုံးဖြတ်ရပါသနည်း။

၂၂၀။ ဖြေ စက္ခုဖြင့် မြင်မှုဟူသည် မြင်တိုင်း ဟုတ်သည် လည်းရှိ၏၊ မဟုတ်သည်လည်းရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်သဒ္ဒေယျဝစသာ 'အရိယာသာဝိကာမက ပြောစေကာ' သူမြင်တိုင်း လိုက်၍ ဆုံးဖြတ်ခွင့်မရှိပါ၊ ထို့ကြောင့်ရဟန်း၏ ဝန်ခံချက်အတိုင်းသာ ဆုံးဖြတ်ရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယ အနိယတ

၂၂၁။ မေး (က)ဒုတိယအနိယတသိက္ခာပုဒ်၌"ရဟော" အရ၈ကူ့ရဟော၊ သောတရဟောတို့တွင်အဘယ်ကိုယူရမည်ကို အကြောင်းနှင့်တကွပြဆို၍ (ခ) အယံဓမ္မော အနိယတော"၌ အနိယတဖြစ်ရကြောင်းကိုလည်း ဖော်ပြပ ။

၂၂၁။ ဖြေ (က) "နဟေဝ ခေါပန ပဋိစ္ဆန္နံ အာသနံ ဟောတိ။လ။ ဩဘာသိတုံ"ဟူသောပါဠိတော်အရ သောတ ရဟောကိုသာ လိုအပ်ပါသည်။

(ခ) ရဟန်းကဝန်ခံတိုင်းသော အာပတ်ဝတ္ထုသို့လိုက်၍သာ ဆုံးဖြတ်ရသောကြောင့် အနိယတ ဖြစ်ရပါသည်။

၂၂၂။ မေး (က) အနိယတ သိက္ခာပုဒ်များ၌ ရဟန်း၏ ဝန်ခံချက်အတိုင်းသာ ဆုံးဖြတ်ရမည်ဆိုရာ ရဟန်း၏ အလဇ္ဇီ ဖြစ်နေလျှင်လည်းသူပြောတိုင်းပင် လုပ်ရမည်လော၊(ခ)ဆိုင်ရာ သိက္ခာပုဒ်များရှိပြီးဖြစ်လျက်အနိယတုဒ္ဒေသကိုဟောပြန်ရခြင်း မှာ အကျိုးမည်သို့ ရှိပါသနည်း။

၂၂၂။ ဖြေ (က) အလဇ္ဇီပုဂ္ဂိုလ်ပင် ဖြစ်စေကာမူ သူဝန် မခံပါက အာပတ်ဖြင့်မဆုံးဖြတ်ရ။ နေဝသုဒ္ဓနာယဒ္ဓ-ဟူ၍သာ ဆုံးဖြတ်ခွင့်ရှိပါသည်။ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း "ဗဟုမ္ပိ အလဇ္ဇီ ဘာသေယျ၊ ဝတ္တာနုသန္ဓိ တေန ကာရယေ"ဟူသော ပရိဝါ ပါဠိအရ အလဇ္ဇီအဖို့မှာ သူ၏ အကျင့်နှင့် သူပြောဆိုသော စကားကိုစပ်၍သာ သုံးဖြတ်ခွင့်ရှိပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

အချို့စာများ၌ ဝုတ္တာနုသန္ဓိ-ဟု ရှိနေသည်၊ ဝတ္တံ-ရှိမှ ပရိဝါ အဋ္ဌကထာနှင့်ညီမည်။

(ခ) ဒိဋ္ဌိ၊ သုတိ၊ ပရိသင်္ကိတ-ဟူသော မူလရှိသောအမှုလက္ခဏာဒေသနာ၌ဝတ္ထုကိုဝန်ခံမှသာအာပတ်ဖြင့်ဆုံးဖြတ်ရမည်။ ဝန်မခံခဲ့လျှင်အာပတ်တပ်၍ဆုံးဖြတ်ချက်မချရဟူသောအာပတ္တာရောပန လက္ခဏာကို ပြခြင်းအကျိုးငှာ အနိယတုဒ္ဒေသကို ဟောတော်မူရပါသည်။

ဒုတိယအနိယတ ပြီး၏။

အနိယတကဏ္ဍ အလုံးစုံပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

နိဿဂ္ဂိယ ပါစိတ္တိယ ကဏ္ဍ

(စီဝရဝဂ်)

ပဌမနိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်

၂၂၃။ မေး (က) "နိဋ္ဌိတစီဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ"၌ အဘယ် အကြောင်းခြင်းရာတို့ဖြင့် စီဝရ၏ နိဋ္ဌာနဖြစ်သည်ကို ပြဆို၍ (ခ) "ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ" ပါဠိနှင့်စပ်၍ သိအပ်သောကထိ နတ္ထာရကိစ္စ၌ ဘယ်လိုရဟန်းမျိုးတို့အားသာ ကထိန် ခင်းခွင့် ပြုသည်။ (ဂ) အနည်းဆုံးရဟန်းမည်မျှရှိမှ ကထိန်ခင်းနိုင်သည် တို့ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

၂၂၃။ ဖြေ (က) အကြောင်း ခြင်းရာများ သူစိကမှ ပရိယောသာန၊ အပ်ချုပ်မှုနှင့်စပ်သော လုပ်ငန်း၏ ပြီးစီးခြင်း နဋ္ဌ၊ သူခိုး့ခိုးခြင်းစသော အကြောင်းကြောင့်ပျောက်ပျက်ခြင်း၊ ဝိနဋ္ဌ၊ ခြကိုက်ခြင်းစသော အကြောင်းကြောင့် ပျက်စီးခြင်း၊ ဒဍ္ဎ၊ မီးလောင်ခြင်း၊ စီဝရာသာဥပစ္ဆိန္န၊ မည်သူ့ထံမှ သင်္ကန်း ရလိမ့်မည်ဟူသော မျှော်လင့်ချက် ပြတ်စဲခြင်း။

(ခ) ဝါမကျိုးသော "ပုရိမဝဿံဝုတ္ထ" ရဟန်းမျိုးတို့အား သာ ကထိန်ခင်းခွင့် ပြုပါသည်။

(ဂ) အနည်းဆုံးရဟန်း ၅-ပါးရှိမှသာ ကထိန်ခင်းနိုင် ပါသည်။

ကထိနကံသည်စတုဝဂ္ဂကရဏီယကံဖြစ်၍ကထိန်သင်္ကန်းပေး မည့်ရဟန်း ၄ ပါး၊ ကထိန်ခံရမည့်ရဟန်းတစ်ပါးပေါင်း၅-ပါး ရှိမှ ဖြစ်နိုင်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၂၄။ မေး (က) တစ်ခုသောကျောင်းတိုက်၌ ပုရိမဝဿံဝုတ္ထ ရဟန်း ၃-ပါးသာရှိရာ ထိုရဟန်းတို့အား ကထိန်သင်္ကန်း ဖြစ်ပေါ်လာပါက ဘယ်လိုကထိန် ခင်းရမည်နည်း။ (ခ) သင်္ကန်း ၉-ထည်တို့တွင် အဘယ်သင်္ကန်းမျိုးဖြင့်သာ ကထိန် ခင်းနိုင်သည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၂၄။ ဖြေ ပုရိမဝဿံဝုတ္ထ ရဟန်းက ၃-ပါးမျှသာရှိနေပါလျှင် ဤကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ "ပစ္ဆိမဝဿူပဂတ" ရဟန်းတို့ကိုဖြစ်စေ၊ အခြားကျောင်းတိုက်က ရဟန်းတို့ကိုဖြစ်စေ၊ ဂဏပူရကပြု၍ ခင်းရမည်။ (ဂဏပူရက ရဟန်းတို့မှာအာနိသင်မရ)။

(ခ) သင်္ကန်း ၉-ထည်တို့တွင် သံဃာဋိ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂ၊ အန္တရဝါသက ဤ ၃-ထည်တွင် တစ်ထည်ထည်ဖြင့်သာ ကထိန်ခင်းနိုင်ပါသည်။

၂၂၅။ မေး (က) ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးက ဘယ်သို့ဆို၍ လှူသောသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းရသည်။ (ခ) ဘယ်လိုပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသာ ကထိန်ခင်းထိုက်သည်။ (ဂ) ဘယ်ပုံကထိန်ခင်းရသည်တို့ကို ဖြေဆိုပါ။

၂၂၅။ ဖြေ (က) ဒေဝ-မနုဿ-ဂဟဋ္ဌ-ပဗ္ဗဇိတတို့တွင် မည်သူကမဆို "ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ" ဟု ဆို၍ လှူသော သင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းနိုင်ပါသည်။

(ခ) ပုဗ္ဗကရဏဇာနန-ပုဗ္ဗကရဏကို သိခြင်းစသောအင်္ဂါ ၈-ပါးနှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်မျိုးသာကထိန်ခင်းထိုက်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ကထိန်ခင်းလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် သိမ်အပြင်၌သံဃာ ကို စည်းဝေးစေ၍ မဟာဝဂ္ဂ ကထိန်နက္ခန္ဓကလာ ဉတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာက သင်္ကန်းပေးပြီးနောက် ဒုကုဋ်ဖြင့် ခင်းမည်ဖြစ်လျှင် အရင်ကအဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး ဒုကုဋ်ဟောင်းရှိနေ ပါက ထိုဒုကုဋ်ဟောင်းကို "ဣမံ သံဃာဋိံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ" ဟု အဓိဋ္ဌာန်ချ၍ ကထိန်ခင်းမည့် ဒုကုဋ်သစ်ကို ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးပြီးလျှင် "ဣမံ သံဃာဋိံ အဓိဋ္ဌာမိ" ဟု အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ "ဣမာယသံဃာ ဋိယာ ကထိနံ အတ္ထရာမိ" ဟု ဆို၍ ခင်းအပ်၏။ ဧကသီဖြင့်ခင်း လျှင် "ဣမိနာ ဥတ္တရာ သင်္ဂေန ကထိနံအတ္ထရာမိ" ဟု ဆို၍ သင်းပိုင်ဖြင့်ခင်းလျှင် "ဣမိနာ အန္တရဝါသကေန ကထိနံ အတ္ထရာမိ" ဟု ဆို၍ ခင်းရသည်။

ကထိန်ခင်းမည့်ကင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန်မတင်မီသင်္ကန်းဟောင်း ကို အဓိဋ္ဌာန်ချရသည်မှာ မူလက အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး သင်္ကန်း ဟောင်းရှိနေမှသာ ချရသည်။ အဓိဋ္ဌာန်ချစရာ မူလက တင်ပြီး သင်္ကန်းမရှိသဖြင့် ချက်ချင်းတင် ချက်ချင်းချ လုပ်ကြရသည်မှာ အပိုသာဖြစ်၏။

၂၂၆။ မေး (က) ကထိန်ခင်းပြီးသော မထေရ်ကြီးစာ ကြွင်းသော ရဟန်းတို့ကို အနုမောဒနာပြုရန် တိုက်တွန်းသော ပါဠိနှင့်ကြွင်းသော ရဟန်းတို့က အနုမောဒနာပြုကြသောပါဠိ တို့ကိုရေး၍ (ခ) ကထိန်ခင်းသောကျောင်းတိုက်ရှိ ပုရိမဝဿံ ဝုတ္ထရဟန်းတိုင်း ကထိန်အာနိသင် ရသည် မရသည်ကိုလည်း ဖြေဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၂၆။ ဖြေ (က) "တိုက်တွန်းပုံ"အတ္တကုံ အာဝုသော သံဃာ ကထိနံ မမှိကော ကထိနတ္ထာရော အနုမောဒထ။

"အနုမောဒနာပြုပုံ" အတ္တတံ ဘန္တေသံဃာ ကထိနံ ဓမ္မိ ကော ကထိနတ္ထာရော အနုမောဒါမ။

(ခ) ပုရိမဝဿံဝုတ္ထ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်း ကထိနာ နိသံသကိုရသည် မဟုတ်ပါ၊ "အတ္တတံ ဘန္တေ"စသောပါဠိကို နှုတ်မြွက်၍ဆို ကာ အနုမောဒနာပြုမှသာ ရရှိနိုင်ပါသည်။

ပါဠိများ၏အနက်

အာဝုသော၊ တို့။ သံဃာ၊ သံဃာသည်။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ အတ္ထတံ၊ ခင်းအပ်ပြီ၊ ကထိနတ္ထာရော၊ ကထိန်ခင်းခြင်းသည်၊ ဓမ္မိကော၊ တရားနှင့်လျော်၏။ တုမှေ၊ တို့သည်။ အနုမော ဒထ၊ အနုမောဒနာပြုကြကုန်လော့။ ဝါ၊ ဝမ်းမြောက်ပါ ကုန်လော့။ မယံ၊ တို့သည်။ အနုမောဒါမ၊ ဝမ်းမြောက်ပါ ကုန်၏။

ဝေဒနာ၊ သုနန္ဒတို၏ ထေရ၊ နဝ-ကောဗဟု အားလျော်စွာ "ဘန္တေအာဝုသော အနုမောဒထ-အနုမောဒါဟိ-အနုမော ဒါမ အနုမောဒါမိ" ပါဠိပြောင်းလဲ၍ ဆိုတတ်စေ။

၂၂၇။ မေး ကထိန်အာနိသင် ၅-မျိုးကိုအမိပ္ပာယ်ချုပ်နှင့် တကွ ဖော်ပြပါ။

၂၂၇။ ဖြေ ကထိနာနိသံသ-အနာမန္တစာရ၊ အသမာဒါန စာရ၊ ယာဝဒတ္ထစီဝရ၊ ဂဏဘောဇန၊ ယောစတတ္ထ စီဝရုပ္ပါဒ- ပေါင်း ၅-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

အစီပွာယ်အတွက် ကျက်မှတ်ရန်

အနာဂမန္တာ၊ အသမာဒနှင့်၊ တစ်ဖြာဂဏာ၊ ယာဝ, ယောတတ်၊ ယင်းငါးရပ်၊ မှတ်လောအာနိသင်။

အနာဂမန္တစာရ

ဦးစွာပင့်အပ်၊ ဆွမ်းရှိလတ်လျက်၊ တပ်ဘပ်ထင်ရှား၊ ရဟန်းအားကို၊ မကြားမပန်၊ သွားနိုင်ပြန်၊ မှတ်ရန် နာဂမန္တာ။

အသမာဒါနစာရ

ဆိုင်ရာနာမ၊ ဓိဋ္ဌာန်ဖြင့်၊ ကိစ္စပြီးပြေ၊ စီးသုံးတွေ့နှင့် ကင်းကွေအရှုံး၊ နေပါတုံလျက်၊ ပြစ်မထွက်၊ လွှစ်မြောက်အသမာ။

ဂဏဘောဇန်

ဝဋိဝိညတ်၊ မအပ်နိမန်၊ ကြောင်းနှစ်တန်ကြောင့်၊ ဂိုဏ်းထံရောက်လာ၊ ဘောဇနာကို၊ စားပါလျက်ပင်၊ ပြစ်မထင်၊ ကျိုးအင်ဂဏာသာ။

ယာဝဒတ္ထစီဝရ

အဓိဋ္ဌာန်၊ ဝိကပ္ပမှု၊ ပြုထိုက်သမျှ၊ စီဝရကို–မပြုလိုက၊ မပြုရဘဲ၊ ငါးလအတွင်း၊ ထားနိုင်ခြင်း၊ ကျိုးယင်းယာဝသာ။

ယောတတ္ထစီဝရုပ္ပါဒ

ကထိန်ခင်းသည့်၊ တိုက်တွင်းဖြစ်လာ၊ သံဃာပိုင်ထ၊ စီဝရပင်၊ ဖြစ်လေလျှင်လည်း၊ နိသဂ်မရ၊ ကြွစ်းသံဃာအား၊ ပေးဌားမှုပြု၊ ယူနိုင်မှု၊ မှတ်ရှုယောတတ္ထာ။

http://www.dhammadownload.com

ကထိနိခင်းသော်လည်း အသမာဒါနမှ တစ်ပါးသော အာနိသင် ၄-ပါးတို့မှာ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့သို့တိုင်အောင်သော စီဝရမာသ တစ်လအတွင်း၌ ထိုက်သောကြောင့် ကာလနိသံသ တို့မည်ကုန်၏။ အနတ္ထတကထိန ရဟန်းတို့သည်လည်း အသမာဒါနစာရမှ တစ်ပါးသော အာနိသင် ၄-ပါးတို့ကို စီဝရမာသ၌ ရနိုင်ကြကုန်သည်ဟု ဆိုလို၏။

၂၂၈။ မေး "တံ ဧဝံ တံ ကထိနံ အဋ္ဌသု မာတိကာသု အညတရဝသေန ဥဗ္ဘရိယတိ" ပါဠိအရ ကထိန်နုတ်ရာ အဋ္ဌမာတိကာသရုပ်ကို ဖော်ထုတ်ရေတွက်လိုက်ပါ။

၂၂၈။ ဖြေ မာတိကာ ၈-ပါး၊ ၁-ပက္ကမနန္တိကာ၊ ဖဲသွားခြင်းလျှင် အဆုံးပိုင်းအခြားရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ၂-နိဋ္ဌာနန္တိကာ၊ အာနိသင်သင်္ကန်း၏ ပြီးဆုံးခြင်းလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ၃-သန္နိဋ္ဌာနန္တိကာ၊ စိတ်ကိုဆုံးဖြတ်ခြင်းလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ၄-နာသနန္တိကာ၊ အာနိသင် သင်္ကန်း၏ ပျောက်ဆုံးခြင်းလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြားရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ၅-သဝနန္တိကာ၊ ကထိန်နုတ်ပြီဟု ကြားခြင်းလျှင် အဆုံးအပိုင်းအခြား ရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ၆-အာသာဝစ္ဆေဒိကာ၊ သင်္ကန်းမျှော်၌ ဖြစ်သော အားထား၏ပြတ်စဲခြင်းရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ၇-သီမာတိက္ကမနန္တိကာ၊ ဥပစာရသိမ်၏အပြင်၌ သင်္ကန်းကာလကို လွန်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ၈-သဟုဗ္ဘာရာ၊ တိုက်တွင်း ရဟန်းတို့နှင့် အတူတကွပြုအပ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်း။

http://www.dhammadownload.com

အဓိပ္ပာယ်ကိုမရေးဘဲ"ပက္ကမနန္တိကာ နိဋ္ဌာနန္တိယာ"စသည် ဖြင့်သရုပ်ပြ ပါဠိလောကီရေးလျှင် ဤမေးခွန်းအရပြေပါပြီ။

ဆောင်ပုဒ်

ပက္က၊ နိဋ္ဌာ၊သန္နိဋ္ဌာနှင့်၊ တစ်ဖြာမှတ်ကြ၊ နာသန၊ သာဝန၊ အာသာဝေဇ္ဇော၊ သိမေ၊ သဟ၊ ဥဇ္ဈာရ၊ အဋ္ဌမာတိကာ။

၂၂၉။ မေး (က) ပထမ ကထိန သိက္ခာပုဒ်၌ လိုအပ်သော စီဝရ၏ ဇာတိဘေဒနှင့် ပမာဏကိုပြဆို၍ (ခ) အနုလောမ ထက်နီးမျိုးတို့ကိုလည်း ထုတ်ဖော်ညွှန်းပါ။

၂၂၉။ ဖြေ (က) ဇာတိဘေဒ-ခေါမ၊ ကပ္ပါသိက၊ ကောသေယျ၊ ကမ္ဗလ၊ သာဏ၊ ဘင်္ဂ ၆-မျိုး။

ပမာဏ-အဓိဋ္ဌာန်တင်လောက် ဝိကပ္ပနာ ပြုလောက်သော အလျား အနံရှိရပါမည်။

(ခ) အနုလောမစီဝရ-ဒုကူလ၊ပဋ္ဋုဏ္ဏ၊သောမာရပဋ၊စီနပဋ၊ ဣဒ္ဓိဇ၊ ဒေဝဒိန္န ၆-မျိုး။

မှတ်ရန်အဓိပ္ပာယ်

ခေါမ-ခုံချည်သက်နီး၊ကပ္ပါသိက ဝါချည်သက်နီး၊ကောသေယျပိုးချည်သက်နီး၊ ကမ္ဗလ-သက္ကလပ်သက်နီး၊ သာဏ-ပိုက်ဆံချည်သက်နီး၊ ဘင်္ဂ-ဘန်ချည်သက်နီး၊ ဒုကူလဘွဲ့ဖြူ-ပုဆိုးဖြင့်ပြုအပ်သောသက်နီး၊ ပဋ္ဋုဏ္ဏပဋ္ဋုဏ္ဏတိုင်း၌ဖြစ်သောသက်နီး၊ သောမာရပဋ သောမာရတိုင်း၌ဖြစ်သောသက်နီး၊စီပဋန-စိန့်တိုင်း၌ဖြစ်သော သက်နီး ဣဒ္ဓိဇ-ဧဟိဘိက္ခုရဟန်းတို့၏ ပုညိဒ္ဓိကြောင့်ဖြစ်သော သက်နီး၊ ဒေဝဒိန္န-နတ်တို့လှူအပ်သော ပဒေသာပင်၌ဖြစ်သော သက်နီး။

http://www.dhammadownload.com

တရှုတ်ပြည်ကို စိနရဌ "စိန့်တိုင်း"ဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာမှ တစ်ပါး အခြားလူမျိုးများက တရှုတ်ကို "ချိန" ဟုခေါ်ကြသည်။ ချိန-စိန အရှေ့တိုင်းဟု ဆိုလို၏။

၁၊ ခေါမ ကောသေယျ ကမ္ဗလာ၊ သာနဘင်္ဂါနိကမ္ဗလံ။
ကပ္ပိယာနိ ဆဠေ့တာနိ၊ သာနုလောမာနိဇာတိတော။

၂။ ဒုကူလဥ္စ ပဋ္ဋုဏ္ဏ၊ ပဋ္ဋံ သောမာရ စိနဇံ။
ဣဒ္ဓိဇံ ဒေဝဒိန္နဉ္စ၊ တဿတဿာနုလောမိကံ။

၂၉၀။ မေး (က) အတိရေကစီဝရ-ဟူသည် ဘယ်လိုသင်္ကန်းမျိုးပါနည်း။ (ခ) အဘယ်ကြောင့် အတိရေကစီဝရဆိုပါသနည်း။

၂၉၀။ ဖြေ (က) အဓိဋ္ဌာန်မတင်အပ်၊ ဝိကပ္ပနာလည်း မပြုအပ်သော အနဓိဋ္ဌိတ-အဝိကပ္ပိတ သင်္ကန်းမျိုးကို အတိရေကစီဝရ ဆိုပါသည်။

(ခ) အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်၊ ဝိကပ္ပနာပြုအပ်သော သင်္ကန်းတို့တွင် မပါဝင်ဘဲ ပိုလျှံ၍နေသောကြောင့် အတိရေကစီဝရဆိုပါသည်။

၂၉၁။ မေး (က) သင်္ကန်း ၉-ထည်၏ အမည်သရုပ်ကိုဖော်ထုတ်၍ (ခ) ဝိကပ္ပနူပဂ စီဝရ၏ သဗ္ဗ ပစ္ဆိမ အလျားအနံ ပမာဏလည်း သုဂတ၊ မဇ္ဈိမပုရိသ၊ ပကတိပုရိသတို့၏ အတိုင်းအရှည်အရ ခွဲခြား၍ပြဆိုပါ။

၂၉၁။ ဖြေ (က) ၁-သံဃာဋိ၊ ဒုကုဋ်၊ ၂-ဥတ္တရာသင်္ဂ၊ ကိုယ်ရုံ၊ ၃-အန္တရဝါသက၊ သင်းပိုင်၊ ၄-ပရိက္ခာရစောဠ၊ ရေစစ်ပဝါ လက်သုတ်ပဝါစသော တိုလီမိုစ စောဠကပရိက္ခာရမျိုး

http://www.dhammadownload.com

၅-ဝဿိကာသာဒ္ဒိက၊ မိုးရေခံသင်္ကန်း၊ ၆-ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိက အမာဒလွှမ်းသင်္ကန်း၊ ၇-ပစ္စတ္ထရဏ၊ အခင်းလွှမ်းအိပ်ရာခင်း၊ ၈-မုခပုဉ္ဆန၊ မျက်နှာသုတ်ပဝါ၊ ၉-နိသီဒန၊ နိသီဒိုင်။

ဆောင်ပုဒ်

သံ၊ ဥတ်၊ အန်၊ ပ၊ ဝသ်၊ ကဏ် ပ၊ မုခ၊ နိသီဒိုင်။

(ခ) ဝိကပ္ပနူပဂ စီဝရ၏ပမာဏကား သုဂတဖြင့် အလျား လက် ၈-သစ်၊ အနံ လက် ၄-သစ်၊ မဇ္ဈိမပုဖြင့် အလျားတစ်တောင်၊ အနံတစ်ထွာ၊ ပကတိဖြင့် အလျားတစ်တောင့်ထွာ၊ အနံတစ်ထွာ နှင့် လက် ၆-သစ် ရှိပါသည်။

ဝိကပ္ပနူပဂ—ဝိကပ္ပနာလောက်။

မဇ္ဈိမနှင့်ဝဍ္ဍကီအတူတူဖြစ်၏လက်သမားတောင်ခေါ်သည်၊ ပကတိပုရိသဟူသည် ယခုလူများတည်း။

၂၃၂။ မေး (က) 'တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာတုံန ဝိကပ္ပေတုံ'ဟု ဟောတော်မူခြင်းကြောင့် တိစီဝရိက်ကို အဓိဋ္ဌာန်သာ တင်ရသည်၊ ဝိကပ္ပနာမပြုရဟု မှတ်ရမည်လော (ခ) မည်သည့်ကာလ အတွင်းသာ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည်။ ထိုကာလကိုလွန်က အဓိဋ္ဌာန် မတင်ရဟု အဓိဋ္ဌိတကာလပရိစ္ဆေဒရှိသော သင်္ကန်းမျိုး ရှိပါက ဆိုင်ရာကာလနှင့်တကွ ပြဆိုရ၍ (ဂ) အဓိဋ္ဌိတကာလကို လွန်က ဘယ်သို့ပြုရမည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၃၂။ ဖြေ 'တိစီဝရံ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတုံ' ဟူသော ပါဠိတော်၌ 'နဝိကပ္ပေတုံ' ဟူသောစကားဖြင့် 'ဣမံ သံဃာဋိံ တုယှံ ဝိကပ္ပေမိ' စသည်ဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုလိုသော သင်္ကန်း၏

http://www.dhammadownload.com

သံသာဒ္ဒီစသော အမည်ကို ထုတ်ဖော်၍ ဝိကပ္ပနာ ပြုမှုကိုသာ တားမြစ်ပါသည်။ လုံးလုံး ဝိကပ္ပနာ မပြုရဟု မတားမြစ်ပါ၊ ထိုကြောင့် သံသာဒ္ဒီစသော အမည်ကိုမထင်ဘဲ စီဝရဟူသော အမည်သာမန်ဖြင့် 'ဣမံ စီဝရံ တုယှံ ဝိကပ္ပေမိ'ဟု ဝိကပ္ပနာ ပြုကောင်းပါသည်။

(ခ) ဝဿိကသာဒ္ဒီက- မိုးရေသက်နှုန်း၊ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ၏ အမာလွှမ်းသက်နှုန်းတို့မှာ အဓိဋ္ဌိတကာလ ပရိစ္ဆေဒ ရှိကြပါသည်။ ဝဿိကသာဋိက၏ အဓိဋ္ဌာကာလကား မိုး ၄-လ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိက၏ အဓိဋ္ဌာ ကာလကား အနာ ရှိနေသမျှ ကာလဖြစ်ပါသည်။

(ဂ) အဓိဋ္ဌိတကာလကိုလွန်က ဝိကပ္ပနာပြုရပါမည်။

'ဝဿိကသာဒ္ဒီကံ ဝဿာနံ စတုမာသံ အဓိဋ္ဌာတုံ တတော ပရံ ဝိကပေတုံ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ ယာဝ အာဗာဓာ အဓိဋ္ဌာတုံ၊ တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတုံ' ကင်္ခါ၌ ထုတ်ပြသော ဤပါဠိတော် သက်သက်မျှကို ရေးလျှင်လည်း ပြီးနိုင်၏။

၂၃၃။ မေး (က) အဓိဋ္ဌာန်နှုတ ဖြစ်သော သံသာဒ္ဒီ၊ ဥတ္တရာသင်၊ အန္တရဝါသက တို့၏ ပမာဏကို ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဟာဝက ပရိစ္ဆေဒအားဖြင့်ပြဆို၍ (ခ) ထိုပမာဏအတိုင်းကျော်ဘဲ ဦးနှ- အဓိက ဖြစ်နေပါလျှင် ဘယ်လိုအဓိဋ္ဌာန် တင်ရမည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၃၃။ ဖြေ (က) ထိုသက်နှုန်း ၃-ထည်လုံး၏ ပမာဏမှာ ဥက္ကဋ္ဌ ပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား သင်္ကန်းတော်လောက် နီးနီးကြီးနိုင်ပါသည်။ လာမကပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် ဝ ၁း သံသာဒ္ဒီ-

http://www.dhammadownload.com

ဥတ္တရာသင်္ဂြိုဟ်မှာ အလျား 'မုဋ္ဌိပဉ္စက' ၅-တောင် တောင်ဆုပ်၊ အနံ 'မုဋ္ဌိတ္တိက' ၃-တောင် တောင်ဆုပ်ရှိပါသည်။ အန္တရဝါသကမှာ အလျား 'မုဋ္ဌိပဉ္စက' ၅-တောင် တောင်ဆုပ်၊ အနံ 'အစ္ဆေတေယျ-ဒွိဟတ္ထ' ၂-ထောင့်ထွာ+၂-တောင်ရှိပါသည်။

(ခ) ထိုပမာဏအတိုင်း မကျဘဲ ဦးနှ-အဓိက-ဖြစ်နေပါက ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရပါမည်။

တောင်ပြည့် ၄-တောင်နှင့် တောင်ဆုပ် ၁-တောင်ကို ၅-တောင် တောင်ဆုပ်ဆိုသည်။ အကြွင်းနည်းတူသိ။

၁။ သံဃာဋိ ပစ္ဆိမန္တေန၊ ဒီဃသော မုဋ္ဌိ ပဉ္စကော။
ဥတ္တမန္တေန သုဂတ၊ စိဝရူနာပိ ဝဋ္ဋတိ။

၂။ မုဋ္ဌိတ္တိကဉ္စ တိရိယံ၊ တထာ တိသ်ကာယမပိ။
အန္တရဝါသကော စာပိ၊ ဒီဃသော မုဋ္ဌိပဉ္စကော။
အစ္ဆေတေယျာ ဒွိဟတ္ထော ဝါ၊ တိရိယန္တေန ဝဋ္ဋတိ၊

၂၃၄။ မေး (က) အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း အမျိုးအစားမည်မျှ ရှိသည်ကို အဓိပ္ပာယ်နှင့်တကွ ပြဆို၍ (ခ) အနီးအဝေး အနည်း အများ တင်ရာ၌ ကွဲပြားပုံကိုလည်း သိသာရုံမျှညွှန်ပြပါ။

၂၃၄။ ဖြေ (က) အဓိဋ္ဌာန် တင်နည်းသည် ကာယာဓိဋ္ဌာန၊ ကိုယ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း၊ ဝါစာဓိဋ္ဌာန၊ နှုတ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်းဟု နှစ်မျိုး နှစ်စား ရှိပါသည်။ ထိုတွင် အဓိဋ္ဌာန်တင်မည့် သင်္ကန်းကို လက်ဖြင့် ကိုင်တွယ် သုံးသပ်၍ "ဣမံ သံဃာဋိံ အဓိဋ္ဌာမိ" ဤဒုကုဋ်ကို ငါ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပါ၏ ဟု စိတ်ထဲက နှလုံးသွင်းလိုက်လျှင် "ကာယာဓိဋ္ဌာန" ကိုယ်ဖြင့်

အဓိဋ္ဌာန်တင်မှု ဖြစ်ပါသည်။ တစ်စုံတစ်ခုသော ကိုယ်အင်္ဂါဖြင့် ကိုင်တွယ် သုံးသပ်မှုကိုမပြုဘဲ "ဣမံ သံဃာဋိံ အဓိဋ္ဌာမိ"ဟု နှုတ်မြွက်မှုသက်သက်ကိုသာ ပြုပါက "ဝါစာဓိဋ္ဌာန" နှုတ်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်မှုဖြစ်ပါသည်၊ ဥတ္တရာသင် စသည်၌လည်း နည်းတူသိပါ။

(ခ) အနီးကို 'ဣမ' သဒ္ဒါ၊ အဝေးကို 'ဧတ' သဒ္ဒါနှင့် သုံးစွဲရပါသည်၊ ထို့ကြောင့် အနီး၊ အနည်းဖြစ်လျှင် 'ဣမံ' အနီး အများဖြစ်လျှင် 'ဣမာနိ' အဝေး အနည်းဖြစ်လျှင် 'ဧတံ' အဝေးအများဖြစ်လျှင် 'ဧတာနိ'ဟု ပြောင်းလဲ ပြင်ဆင်ရပါသည်၊ ၂-တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်အတွင်းကို အနီးဆိုသည်။

အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၌ နှုတ်ကလည်းဆို ကိုယ်ကလည်းကိုင်တွယ် သုံးသပ်ပါက 'ကာယဝါစာဓိဋ္ဌာန်'ကိုယ် နှုတ် ၂-ပါးလုံးဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း ဖြစ်ရာ၏၊ သို့ရာတွင် ပရိဝါ ပါဠိတော်၌ 'ဒွေ စီဝရဿ အဓိဋ္ဌာနာနိ'ဟု အသေအချာ သင်္ချာတပ်လျက် လာသဖြင့် ၂-မျိုးသာ ခွဲလိုက်သည်၊ ဤပါဠိကို မှီရာပြုကာ ကာယဝါစာဓိဋ္ဌာန-မရှိဟူ၍ကား မမှတ်သားရာ။

၂၃၅။ မေး အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော အဝတ်အထည်တို့ကို သံဃာဋိစသည် ချုပ်လုပ်နိုင်ပါက မူလတင်ပြီးအဓိဋ္ဌာန် ပျက်သွားပါသလော၊ နောက်ထပ်တစ်ဖန်အဓိဋ္ဌာန်တင်ဖွယ်ကိစ္စရှိပါသေးသလော။

၂၃၅။ ဖြေ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းမှာ အဓိဋ္ဌာန်ပျက်ကြောင်း ၈-ပါးတွင် မပါဝင်သဖြင့် မူလအဓိဋ္ဌာန် မပျက်ပါ၊ သို့ဖြစ်၍ သံဃာဋိစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်ပြီး၍ ဆိုးမှု ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးမှုများပြီးစီး

http://www.dhammadownload.com

ခဲ့သော် 'ဣမံ သံဃာဋိံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ' ဟု ပစ္စုဒ္ဓရိပြီးသော 'ဣမံ သံဃာဋိံ အဓိဋ္ဌာမိ' စသည်ဖြင့် နောက်ထပ်တစ်ဖန် အဓိဋ္ဌာန် တင်ရပါသေးသည်။

ဂဏ္ဌိအဆို

ပရိက္ခာရစောဠ၏အမည်ဖြင့်အဓိဋ္ဌာန်ထင်၍ထားအပ်သော ပုဆိုးတို့ဖြင့် ဒုကုဋ်စသည်ချုပ်သော်လည်း တဖန်အဓိဋ္ဌာန်မတင်ရပြီ၊ ရှေးတင်ပြီးသော အဓိဋ္ဌာန်ပင်အဓိဋ္ဌာန်ဖြစ်လာသတည်း။

၂၃၆။ မေး (က) အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၌ သံဃာဋိ စသော ဆိုင်ရာအမည်ကိုထုတ်ဖော်၍တင်ခြင်းမှတစ်ပါး အခြားအဓိဋ္ဌာန် တင်ရန် မည်သို့သော နည်းလမ်းများ ရှိပါသေးသနည်း။ (ခ) သင်္ကန်း ၉-ထည်တို့တွင် မည်သည့်သင်္ကန်းကို အထည် ပေါင်းမည်မျှ အဓိဋ္ဌာန်တင်နိုင်ခွင့် ရသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၂၃၆။ ဖြေ (က) ဆိုင်ရာအမည်ဖြင့်အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်းမှ တစ်ပါး ပရိက္ခာရစောဠ အမည်ဖြင့်အဓိဋ္ဌာန်တင်ရသောနည်း တစ်မျိုးရှိပါသေးသည်၊ 'ဣမံ စီဝရံ ပရိက္ခာရစောဠံ အဓိဋ္ဌာမိ' ဟု ဆို၍ တင်ရပါသည်၊ အနီးအဝေး အနည်းအများ အလိုက် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ 'ဣမံ ဣမာနိ ဧတံ ဧတာနိ' ဟု ပြောင်းလွှဲ၍ဆိုလေ။

(ခ) သင်္ကန်း ၉-ထည်တို့တွင် သံဃာဋိ ဥတ္တရာသင်္ဂ အန္တရဝါသက ဝဿိကသာဋိက ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ နိသီဒန ၆-ထည် တို့မှာ တစ်ထည်စီသာ အဓိဋ္ဌာန် တင်ရပါသည်၊ ပစ္စတ္ထရဏ

ပရိက္ခာရစောဠ မုခပုဉ္ဆန ဤ ၃-ထည်တို့မှာကား အထည်အရေအတွက် အများအပြားပင် အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားနိုင်ပါသည်။ မုခပုဉ္ဆနကို ၂-ထည်ဟုလည်း အဆိုရှိ၏။

တစ်ထည်သာ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည်ဟူရာ၌ တစ်ခါအဓိဋ္ဌာန်တင်လျှင်တစ်ထည်သာတင်ရမည်၊ တစ်ကြိမ်တည်း ၂-ထည်ပူး မတင်ရဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော သင်္ကန်း တစ်ထည်သာ ရှိရမည်၊ ၂-ထည်မရှိရ၊ အသစ်တစ်ထည်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်လိုက မူလအဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး သင်္ကန်းဟောင်းကို အဓိဋ္ဌာန်ချပြီးမှသာ တင်ရမည် ဟူလိုသည်။

၂၃၇။ မေး (က) ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်မှုမှာ အိတ် ပဝါစသော ပရိက္ခာရစောဠ သင်္ကန်းမျိုးနှင့်သာ ဆိုင်ပါသလော၊ (ခ) အားလုံးနှင့်ပင် ဆိုင်သည်ဆိုပါက သံဃာဋိ စသော သူ့ဆိုင်ရာ အမည်ဖြင့်မတင်ဘဲ ပရိက္ခာရစောဠအမည်ဖြင့် တင်ရခြင်းအတွက် ဘယ်သို့သော အကျိုးထူး ထွက်ပါသေးသနည်း။

၂၃၇။ ဖြေ (က) ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်းမှာ သင်္ကန်း ၉-ထည်လုံးနှင့် သက်ဆိုင်ပါသည်။ (ပရိက္ခာရစောဠ ယောသမ္ဘံ၊ တထာ ဝတ္တာ အဓိဋ္ဌတိ။

(ခ) ပရိက္ခာရစောဠ အမည်ဖြင့် တင်ရခြင်းအတွက် သုခ ပရိဘောဂတ္ထ ဆိုင်ရာ အမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန် တင်ထားသော သင်္ကန်းလို လုပ်ငန်းကိစ္စ မထူးဘဲ လွယ်ကူချမ်းသာစွာအသုံး ပြုနိုင်ခြင်း အကျိုးရှိပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၃၈။ မေး (က) သက်န်း ၉-ထည်တို့တွင် ဆိုးရန် ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးရန်လိုသော သင်္ကန်းမျိုး မလိုသော သင်္ကန်းမျိုး တို့ကို သတ်မှတ် ပြဆို၍ (ခ) လိုသော သင်္ကန်းမျိုးတွင် မည်သည့် သင်္ကန်းအတွက် မည်မျှ လိုသည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၃၈။ ဖြေ (က) ဆိုးရန် ကပ္ပဗိန္ဒုဆိုးရန် လိုသော သင်္ကန်းမျိုးကား သံဃာဋိ၊ ဥတ္တရာသင်၊ အန္တရဝါသက၊ ဝဿိက သာဋိက၊ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိက၊ ဤသင်္ကန်း ၅-ထည်မှာ ဆိုးမှုကပ္ပ ဗိန္ဒုထိုးမှုကိုပြုရပါသည်။ ပရိက္ခရစောဠ၊ ပစ္စတ္ထရဏ၊ မုခပုဉ္ဆန၊ နိသီဒန ဤသင်္ကန်း ၄-ထည်မှာ ဆိုးမှု ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးမှု မလိုပါ။

(ခ) ဆိုးမှု ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးမှု လိုသော သင်္ကန်းများတွင် သံဃာဋိ၊ ဥတ္တရာသင်၊ အန္တရဝါသက ဤ ၃-ထည်မှာ ကောင်းမွန်ကျန သာရုပ္ပဖြစ်အောင် ဆိုးဖို့လိုပါသည်။ ထိုသို့ ကောင်းမွန်စွာ ဆိုးမှုလည်း အဓိဋ္ဌာန် နားပါသည်။ ဝဿိက သာဋိက၊ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိက ဤ ၂-ထည်မှာ 'ဝဏ္ဏဘေဒမတ္တ' မူလအဆင်း ပျက်ရုံမျှလောက်သာ ဆိုးဖို့လိုပါသည်။ ကပ္ပဗိန္ဒု ဆိုးမှုအတွက် ပြောဖွယ်မရှိပါ။

ဆောင်ပုဒ်

ပ၊ပ၊နိ၊မု၊ ဤလေးခု၊ ဗိန္ဒုထိုးရန် မရွေးတည်း။

၂၃၉။ မေး အဓိဋ္ဌာန်လောက်သော အလျားအနံ ပမာဏရှိပါလျက် အဓိဋ္ဌာန် မတင်ဘဲ ထားနိုင်သေးဦး အဝတ် အထည် ပရိက္ခရာမျိုး ရှိကောင်းပါက မည်သည့် အရာများ ဖြစ်သည်ကို ညွှန်းပြပါ။

၂၃၉။ ဖြေ ၎င်းအရာများကား မဉ္စဘိသိ ညောင်စောင်း ပေါ်၌ခင်းသော ဘုံလျှို၊ ပီဌဘိသိ-အင်းပျဉ်ပေါ်၌ခင်းသော ဘုံလျှို၊ ဗိမ္ဗောဟန-ခေါင်းအုံး၊ ပါဝါရ စုလျား အခင်း၊ ကောဇဝ-ကော်ဇော၊ ဤအခင်း ၅-မျိုးနှင့်တကွ သေနာသန ပရိက္ခာရ ကျောင်းအသုံးအဆောင် ပရိက္ခရာအကျိုးငှာလှူအပ်သော ‘ပစ္စတ္ထရဏ’ အပေါ် လွှမ်း အခင်းမျိုးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

မဉ္စဘိသိ စသော ၅-မျိုးတို့မှာလည်း သေနာသန ပရိက္ခာရ ဖြစ်သောကြောင့် အဓိဋ္ဌာနကိစ္စမရှိသည်ကို သိလေ။

၂၄၀။ မေး (က) အဓိဋ္ဌာန်ကျကြောင်း ၈-ပါးကိုဖော်ပြ၍ (ခ) တိစီဝရိက်နှင့်သာဆိုင်သော အဓိဋ္ဌာန်ကျကြောင်းကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၄၀။ ဖြေ (က) အဓိဋ္ဌာန်ကျကြောင်း ၈-ပါးအညာသာ ဒါန၊ သူတစ်ပါးအားပေးထိုက်ခြင်း၊ အစ္ဆိန္ဒိတွာဂဟဏ၊ သူတစ်ပါးလုယက်၍ ယူသွားခြင်း၊ ဝိဿာသဂ္ဂါဟ၊ အကျွမ်းဝင်၍ ယူသွားခြင်း၊ ဟီနာယာဝတ္တန၊ သိက္ခာကိုမချဘဲ လူဝတ်လဲခြင်း သိက္ခာပစ္စက္ခာန၊ သင်္ကန်းဝတ်လျက် သိက္ခာချခြင်း၊ ကာလံကိရိယာ၊ သင်္ကန်းရှင်ရဟန်း သေခြင်း၊ လိင်္ဂပရိဝတ္တန၊ လိင်ပြောင်းခြင်း၊ ပစ္စုဒ္ဓရဏ၊ ပစ္စုဒ္ဓိရ်ပြုခြင်း၊ ပေါင်း ၈-ပါး၊ (ဤ ၈-ပါးကား ၉-ထည်လုံးနှင့် ဆိုင်၏။)

ပါဠိသက်သက်ဖြစ်စေ၊ မြန်မာသက်သက်ဖြစ်စေရေးနိုင်သည်။

(ခ) တိစီဝရိက် ၃-ထည်တွင် သံဃာဋိ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂ တို့၏ အလျားအစွန်းမှ တစ်ထွာ၊ အနံအစွန်းမှ လက် ၈-သစ် အန္တရဝါသက၏အလျားအစွန်းမှတစ်ထွာ၊ အနံအစွန်းမှလက်

http://www.dhammadownload.com

၄-သစ်မျှ ပမာဏရှိသော အရပ်၏ အတွင်းဘက်၌ လက်သန်း လက်သည်းခွံမျှ အပေါက်ပေါက်ခဲ့သော်အခိဋ္ဌာန်ကျ၏။ သတ်မှတ် ပြဆိုအပ်သောအရပ်၌ ပြဆိုအပ်ခဲ့သလောက် အပေါက် ပေါက်ခြင်းသည် တိစိဝရိက်နှင့်သာ ဆိုင်သော အာဝေဏိက အခိဋ္ဌာန်ကျကြောင်း ဖြစ်၏။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ လက်သန်းသည်းမျှ၊ပေါက်လတ်အံ့၊ သုံးဝ တိစိဝရိက် အကြောင်းတည်း။

၂။ လျှားဆယ်နှစ်သစ်၊ နံရှစ်သစ်၊ လေးသစ် သင်္ဂိုင်း နံပေါက်တည်း။

ဤတိစိဝရိက် အခိဋ္ဌာန်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သောအပေါက်မှာ 'ဝိနိဝိဒ္ဓဆိဒ္ဒ'ထုတ်ချင်းထွင်းသောအပေါက်ဖြစ်ရမည်။ချည်မျှင် တစ်မျှင်လောက်တန်း၍ ကျန်နေသေးလျှင် အခိဋ္ဌာန်မကျ၊ဤ 'ဝိနိဝိဒ္ဓဆိဒ္ဒ'နှင့်တကွ တိစိဝရိက် အခိဋ္ဌာန်ကျကြောင်း၉-ပါး ရှိသည်ကို သတိပြုလေ။

သိက္ခာကိုပင် မချသော်လည်း တကယ်လူထွက်လိုသော စိတ်ဖြင့် သင်္ကန်းကို အာလယပြတ်စွန့်ကာ လူဝတ်လဲခြင်း ဟူသော "ဟီနာယာဝတ္တန"သင်္ကန်းကိုပင် ကိုယ်မှာဝတ်လျက်ကပ်လျက် ရှိသေးသော်လည်း သိက္ခာကို ချလိုက်ခြင်းဟူသော 'သိက္ခာ ပစ္စက္ခာန'အကြောင်းတို့ကြောင့် အခိဋ္ဌာန်ကျသည်ကို အထူး မှတ်သား ထားပါ။ ဝါဒကွဲပြားရာဌာန ဖြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၄၁။ မေး မိုးရေခံသင်္ကန်း အမာလွှမ်း သင်္ကန်းတို့မှာ မိမိတို့ဆိုင်ရာ အခွင့်ကာလ ပရိစ္ဆေဒကို လွန်ပါက အလိုလို အခွင့်ဘန် ကျသွားပါသလော။ သို့မဟုတ် တမင် အဓိဋ္ဌာန်ချမှ ပင် ကျပါသလော ဆုံးဖြတ်ပါ။

၂၄၁။ ဖြေ တမင် အဓိဋ္ဌာန် ချနေရသည်မဟုတ်ပါ။ ဆိုင်ရာ ကာလကို လွန်ပါက အလိုလိုအခွင့်ဘန် ကျပါသည်။

မှတ်ရန်

ဤအဖြေမှာကခ်ါ ဋီကာ သစ်အလိုအားလျော်စွာဖြေဆိုအပ်သော အဖြေသာတည်း။ 'ဝဿိကသာဋိကာ ဝဿာန မာသာ တိက္ကမေနာပိကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ အာဗာဓစူပသမေနာပိအဓိဋ္ဌာနံ ဝိဇဟတိ' (ကခ်ါ) ဤကခ်ါပါဌ်လာ 'ဝဿာနမာသာ တိက္ကမေနာပိအာဗာဓစူပသမေနာပိ' ဟူသောပုဒ်တို့၌သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထ (အပိ) သဒ္ဒါဖြင့်မိုးရေခံသင်္ကန်းအမာလွှမ်းသင်္ကန်းတို့သည် 'အညာသာ ဓါနစသောအကြောင်း ၈-ပါးတို့ကြောင့်သာ အဓိဋ္ဌာန်ကို စွန့်ကုန်သည်မဟုတ်သေး၊ စင်စစ်သော်ကားဝဿာနမာသာတိက္ကမ အကြောင်း အာဗာဓစူပသမ အကြောင်းတို့ကြောင့်လည်း အဓိဋ္ဌာန်တို့စွန့်ကြကုန်သေးသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကိုသိရမည်ဟု ဋီကာကြီးတို့ တညီတညွတ်တည်းဆိုကြကုန်၏။ ဤဝါဒအရ မိုးရေခံသင်္ကန်း အမာလွှမ်းသင်္ကန်းတို့၌ အဓိဋ္ဌာန် ကျကြောင်း ၉-ပါးဖြစ်ရာ၏။

၂၄၂။ မေး "နိဿဂ္ဂိယံ ပါစိတ္တိယံ" ဟူသော ပါဠ်၌ နိဿဂ္ဂိယ ပါစိတ္တိယ ၂-ပုဒ်ကို အနက်တူကြံ၍ တစ်နည်းအနက်

http://www.dhammadownload.com

ပြားကြ၍တစ်နည်းအားဖြင့် နည်း ၂-ပါးအရအဓိပ္ပာယ် ဖော်ပြပါ။

၂၄၂။ ဖြေ အနက်တူ ကြံပါက စွန့်လွှတ်ခြင်း ဟူသော 'နိဿဂ္ဂိယ'ဝိနည်းကံ ရှေးရှိသော ပါစိတ်အာပတ်သင့်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

အနက်ပြားကြံပါက သင်္ကန်းသည်လည်း စွန့်ထိုက်သော သင်္ကန်းဖြစ်သွားသည်။ ပါစိတ်အာပတ်လည်း ထိုရဟန်းအား သင့်သေးသည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။

၂၄၃။ မေး (က) လဆန်းတစ်ရက်နေ့ကသင်္ကန်းကိုရရှိရာ ထိုသင်္ကန်းအတွက် ဒသာဟ ရေတွက်ရာ၌သင်္ကန်းမရကလွန်ပြီးခဲ့သော လဆန်းတစ်ရက်နေ့၏ အချက်ကိုပါ ထည့်သွင်းရေတွက်ရပါသေးသလော၊ (ခ) ဒသာဟ တိက္ကန္တ နိဿဂ္ဂိယ ဖြစ်ပါက ပြုရမည့် အစီအရင်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၂၄၃။ ဖြေ (က) သင်္ကန်းဖြစ်ရာ လဆန်းတစ်ရက်နေ့၏ လွန်ခဲ့ပြီးသော အရုဏ်မှာ 'စီဝရုပ္ပန္န ဒိဝသ နိဿိတ' သင်္ကန်းဖြစ်ရာ လဆန်းတစ်ရက်နေ့ကိုမှီသည်ဖြစ်သောကြောင့်ထိုအရုဏ်ကိုပါ ထည့်သွင်းရေတွက်ရပါသည်။

(ခ) ဒသာဟာတိက္ကန္တ ဖြစ်၍ နိဿဂ္ဂိ ဖြစ်ခဲ့သော် ၁-ထိုနိဿဂ္ဂိသင်္ကန်းကို သံဃာအားဖြစ်စေ၊ဂိုဏ်းအားဖြစ်စေ၊ပုဂ္ဂိုလ်အားဖြစ်စေ စွန့်ရမည်။ ၂-စွန့်ပြီးလျှင် ဒေသနာ ကြားရမည်။ ၃-ဒေသနာ ကြားပြီးလျှင် စွန့်ရာဖြစ်သော သံဃာ ဂိုဏ်း ပုဂ္ဂိုလ်က ပြန်ပေးရပါသည်။ (လုပ်ငန်း) ၃-ခု ရှိပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

နိဿဇ္ဇိတ္ဗာနဒေသယျ၊ အာပတ္တိံ တေန ဘိက္ခုနာ။
ပဋိဂ္ဂဟေတ္ဗာ အာပတ္တိံ၊ ဒေယျံနိဿဋ္ဌစီဝရံ။

၂၄၄။ မေး ဒသဟာတိကန္တ နိဿဂ္ဂိယ သက်ိန်းကို သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ပုဂ္ဂိုလ်တို့အားစွန့်ပုံပါဠိနှင့် သံဃာ၊ဂိုဏ်း၊ပုဂ္ဂိုလ်တို့က ပြန်ပေးပုံပါဠိတို့ကို ရေးပြပါ။

၂၄၄။ ဖြေ သံဃာအား စွန့်ပုံပါဠိ ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ ဒသာဟာတိက္ကန္တံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ ဟု ဆို။

ဂိုဏ်းအားစွန့်ရာ၌ သံဃဿ နေရာတွင် အာယသ္မန္တာနံ၊ ဟူ ဆို။

ပုဂ္ဂိုလ်အား စွန့်ရာ၌ သံဃဿ နေရာတွင် အာယသ္မတော ဟု ဆို။

သံဃာကပြန်ပေးပုံ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ဣဒံ၊ စီဝရံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော နိဿဂ္ဂိယံ သံဃဿ နိဿဋ္ဌံ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ဣမံ စီဝရံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျ၊ (ဗျတ္တ ပဋိဗလ ရဟန်းက ဆို)။

ဂိုဏ်းက ပြန်ပေးပုံ သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တာ၊ ဣဒံ စီဝရံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော နိဿဂ္ဂိယံ အာယသ္မန္တာနံ နိဿဋ္ဌံ၊ ယဒါယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ၊ အာယသ္မန္တာ ဣမံ စီဝရံ ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒဒေယျုံ၊ (ဗျတ္တ ပဋိဗလ ရဟန်းကဆို)

ပုဂ္ဂိုလ်ကပြန်ပေးပုံ ဣမံ စီဝရံ အာယသ္မတော ဒမ္မိ။

http://www.dhammadownload.com

အနီးအဝေး အနည်းအများအလိုက် "ဣမံ၊ ဣမာနိ တံ၊ တာနိ"ဟု ထိုက်သလို ပြောင်းလဲဆို။

မှတ်ရန်

ပါဠိ ဝတ္တံ[အာသဏ္ဍောန္တေန အညာတာပိ ဝတ္တဗ္ဗံ]ဟု အဆိုရှိရကား "ဣဒံ မေ ဘန္တေ"စသောပါဠိကို မဆိုနိုင်သောရဟန်းသည် မိမိစွမ်းနိုင်ရာ အခြားဘာသာဖြင့်လည်း ဆိုနိုင်ခွင့်ရှိသည်ကို သိလေ။

၂၄၅။ မေး (က) စွန့်လွှတ်အပ်သော နိဿဂ္ဂိ ဝတ္ထုကို ပြန်မပေးပါက မည်သို့အပြစ်ရှိပါသနည်း။ (ခ) နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုကို မစွန့်လွှတ်ဘဲ အသုံးပြုနေပါက မည်သည့်အာပတ် သင့်ပါသနည်း။

၂၄၅။ ဖြေ (က) ဝါ့အားပေးသည် ငါ့ဟာဖြစ်ပြီဟူသော အမှတ်အထင် သကသညာမျိုးဖြင့် ပြန်မပေးဘဲနေပါက ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်၊ စွန့်လာသော ရဟန်း၏ဥစ္စာမှန်း သိပါလျက် ဆက်သက်အမြွက်တောင်ကာ ပြန်မပေးဘဲ နေပါမူကား ဥစ္စာရှင်ရဟန်းက 'န မယှံ ဒါဝိဿတိ' ငါ့ ပြန်ရတော့မည်မဟုတ်ပါဟု စိတ်ချလိုက်လျှင် ပစ္စည်းတန်ဖိုးအလိုက် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ဒုက္ကဋ်၊ ထုလ္လစ္စည်း၊ ပါရာဇိက၊ အာပတ်များ သင့်ရောက်ပါသည်။

(ခ) ဝုဿဂ္ဂိယဝတ္ထုကို မစွန့်လွှတ်ဘဲ အသုံးပြုနေပါက ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

အနိဿဇ္ဇိတွာ နိဿဂ္ဂိံ၊ ပရိဘုဉ္ဇေ န ဒေယျဝါ။
နိဿဇ္ဇိ၊ သကသညာယ၊ ဒုက္ကဋံ အညထေတရံ။

မှတ်ရန်

ရဟုန်းတင်ပါး၏ နိဿဂ္ဂိယပစ္စည်းကို အခြားရဟန်းတစ်ပါးက အသုံးပြုမှုကား၊ အနာပတ္တိဟု ရှိကာဥ်ဆို၏၊ ‘အညဿ တံ ပရိဘုဥ္ဇတော ပိ အနာပတ္တိ၊ အညေန ကတံ ပဋိလာဘိတွာ ပရိဘုဥ္ဇတိတိ အာဒိဝစနေဋ္ဌတ္တ သာမကေ’။

၂၄၆။ မေး (က) ဒသာဟာ နတိက္ကန္တ သင်္ကန်း၌ အတိက္ကန္တ သညာရှိလျက် သုံးဆောင်သောရဟန်း၊ (ခ) ဝေမတိကရှိလျက် သုံးဆောင်သောရဟန်း (ဂ) ဒသာဟာတိက္ကန္တ သင်္ကန်း၌ အနတိက္ကန္တ သညာရှိလျက် သုံးဆောင်သောရဟန်း (ဃ) ဝေမတိကရှိလျက် သုံးဆောင်သော ရဟန်းတို့မှာ မည်သည့် အာပတ်များ သင့်ပါသနည်း။

၂၄၆။ ဖြေ (က) ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်။
(ခ) ရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်။
(ဂ) ရဟန်းမှာ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်။
(ဃ) ရဟန်းမှာ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်။

၂၄၇။ မေး ပဌမ ကထိန သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကို ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၂၄၇။ ဖြေ (က) ၁-အင်္ဂါများပမာဏ သမ္မန္တသစီဝရသာ အတွက်နော သန္တကဖြစ်ခြင်း၊ ဇာတ်ပမာဏနှင့်ပြည့်စုံသော သင်္ကန်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာမှန်ခြင်း၊ ၂-ငါ ကာနုပဂတစ၊ နေ့ဟူသော အရေ အတွက်သို့ ရောက်ခြင်း၊ ၃-ဆိန္နပလိဗောဓာ ဝေါ၊ ၄ပြီး

သော စီဝရပလိဗောဓ၊ အာဝါသပလိဗောဓရှိခြင်း၊ ၄-အတိရေက စီဝရတာ၊ အတိရေက သင်္ကန်းဖြစ်ခြင်း၊ ၅-ဒသာဟာတိက္ကမော၊ ဆယ်ရက်ကိုလွန်ခြင်း ပေါင်း ၅-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

ဥဒ္ဒိဿပမာဏ၊ သမ္ပန္နဂုဏ်၊ လောက်လုံပြည့်ဝ၊ စီဝရ၏။
သ သန္တက်၊ ကိုယ်ပိုင်မှန်၍၊ မှတ်ရန်တစ်ဆူ၊ ဂဏ္ဍူပဂ၊
ဆိန္နပလိ၊ ဗောဓရှိစေ၊ အတိရေက စီဝရလှော်က်၊
လွန်မြောက်ဒေသ၊ အဟာထည့်ပြန်၊ အင်္ဂါတန်၊ မှတ်ရန်
ပထမ ကထိန။

ဂဏ္ဍူပဂ-ဟူသည် ငါ့သင်္ကန်း ငါ့လက်သို့ ရောက်သည်မှာ ရက်ပေါင်းမည်မျှရှိပြီဟု ရက်ကိုရေတွက်ထိုက်သော သင်္ကန်းမျိုး ဖြစ်ရမည်၊ လက်သို့ရောက်ပြီးဖြစ်ရမည်ဟု ဆိုလို၏၊ တင်ရပ်တစ်ရွာက မိမိအတွက် လှူကြုံတွင်အပ်၍ လှူထိုက်သော သင်္ကန်းမျိုးမှာ မိမိလက်သို့မရောက်သေးသော်လည်းကောင်း၊ အရှင်ဘုရားအား မည်သူက သင်္ကန်းလှူလိုက်ပါသည်ဟု အကြောင်းမကြား၍မသိရသေးသော်လည်းကောင်း ထိုသင်္ကန်းမျိုးမှာ ဂဏ္ဍူပဂမဖြစ်။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် သာဝေရတာပညတ္တိ အနာဏတ္တိက ကထိန သမုဋ္ဌာန-အကိရိယ-နောသညာဝိမောက္ခ-အစိတ္တက ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ-ကာယကမ္မ-ဝစီကမ္မ-တိဝေဒနာတည်း။

ပထမ နိဿဂ္ဂိယပါစိတ် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဒုတိယ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၂၄၈။ မေး (က) ဒုတိယ ကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ "တိစီဝရေန"ဟုဆိုခြင်းကြောင့် တိစီဝရ ပရိယာယ်ပန္န ကောကစီဝရနှင့်မှ ကင်းကောင်းသည်ဟု မှတ်ယူရမည်လော(ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အတိရေကစီဝရ၊ အနတိရေက စီဝရ၊ တို့တွင်ဘယ်လိုတိစီဝရမျိုးကို လိုသည်ဟုလည်း ခွဲခြားနိုင်ရှိသမျှ ခွဲခြားသတ်မှတ်၍ပြပါ။

၂၄၈။ ဖြေ (က) "သံဃာဋိအာဒီသု ယေန ကေနစိ" ဟူသော စကားအရ ကောကစီဝရနှင့်လည်း ကင်း၍ မနေကောင်းပါ။

တိစီဝရ-ဟူသောအမည်သည် သင်္ကန်း၃-ထည်လုံး၏အမည်နာမ 'သမုဒါယဝေါဟာရ'တည်း။ ထိုကို သံဃာဋိ၊ဥတ္တရာသင်္ဂ အန္တရဝါသကဟူသော အဝယဝ၌တင်၍ကောကစီဝရကိုပင် ကဒေသူပစာနည်းအရ တိစီဝရဟုဝေါဟာရပြုထားသည်ဟူ၏။

(ခ) အနတိရေက တိစီဝရကိုသာ လိုပါသည်၊ ထိုအနတိရေက တိစီဝရသည်လည်း အဓိဋ္ဌိတ၊ ဝိကပ္ပိတဟု ၂-မျိုးရှိရာ အဓိဋ္ဌိတတိစီဝရကိုသာ လိုပါသည်၊ ထိုအဓိဋ္ဌိတ တိစီဝရသည်လည်းပရိက္ခာရစောဠာဓိဋ္ဌိတ၊ တိစီဝရာဓိဋ္ဌိတဟု ၂-မျိုးရှိပြန်ရာ တိစီဝရာဓိဋ္ဌိတ တိစီဝရကိုသာ ဤနေရာ၌ လိုအပ်ပါသည်။

သံဃာဋိစသော ဆိုင်ရာအမည်ဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော တိစီဝရိက်ကိုသာ လိုသည်ဟူ၏။

http://www.dhammadownload.com

၂၄၉ မေး (က) 'တိစီဝရေနဝိပ္ပဝသေယျ' ၌ ဝိပ္ပဝါသဟူသည် အဘယ်ကိုဆိုပါသနည်း၊ (ခ) ပါဠိတော်၌ ဟောတော်မူအပ်သော စီဝရနိက္ခေပဌာနများကိုလည်း ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၂၄၉။ ဖြေ (က) ဂါမ-နိဝေသနစသော စီဝရနိက္ခေပဌာနတို့တွင် တစ်ခုခုသော ဌာန၌ သင်္ကန်းကိုထား၍ သင်္ကန်းထားရာ ဂါမစသည်တို့၏ အပြင်အပ ဟတ္ထပါသ်လွတ်ရာဌာန၌ အရုဏ်ကို တက်စေခြင်း၊ အရုဏ်တက်ဆဲအခါ သင်္ကန်းနှင့် ဟတ္ထပါသ်မှ လွတ်၍နေခြင်းတည်း။

(ခ) စီဝရနိက္ခေပဌာနများ ဂါမ၊ ရွာ၊ နိဝေသန၊ အိမ်၊ ဥဒ္ဒေါသိတ၊ ဘဏ္ဍာတိုက်၊ အဋ္ဋ၊ ပြအိုး၊ မာဠ၊ တန်ဆောင်း၊ ပါသာဒ၊ ပြာသာဒ်ရှည်၊ ဟမ္မိယ၊ ပြသာဒ်ဦးပြည်း၊ နာဝါ၊ လှေ၊ သတ္ထ၊ လှည်း၊ ခေတ္တ၊ လယ်၊ ဓညကရဏ၊ ကောက်နယ်တလင်း၊ အာရာမ၊ အာရာမ်၊ ဝိဟာရ၊ ကျောင်း၊ ရုက္ခမူလ၊ သစ်ပင်ရင်း၊ သစ်ပင်အောက်၊ အဇ္ဈောကာသ၊ လွင်တီးခေါင်၊ ၁၅-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

ရွာ၊ အိမ်နှင့်တိုက်၊ ထီးစိုက်၊ ဦးပြည်း၊ လှေ၊ လှည်း၊ ပြလယ်။ ကောက်နယ်၊ ဆစ်ပင်၊ လွင်၊ အာရာမ်ကျောင်း၊ တန်ဆောင်း၊ ပဉ္စဒ၊ ကေုလ၊ အဝိပ္ပဝါသ အရပ်တည်း။

ဂါမေ နိဝေသနေ ဥဒ္ဒေါသိတပါသာဒ ဟမ္မိယေ။
နာဝါဋ္ဋမာဠ အာရာမေ၊ သတ္ထ ခေတ္တ ခလေ ဒုမေ။
အဇ္ဈောကာသေ ဝိဟာရေဝါ၊ နိက္ခိပိတွာ တိစီဝရံ။
ဘိက္ခုနော မုတ္တိယာ ညုတ္တံ၊ ဝိပ္ပဝတ္ထုံ နဝဋ္ဌတိ၊

၂၅၀။ မေး (က) ဒုတိယ ကထိနသိက္ခာပုဒ်လာ အညတြ ဘိက္ခု သမ္မုတိယာဟူသော ပါဠိ၌ မည်သည့်သမ္မုတိမျိုး ဖြစ်သည်ကို အဝိပ္ပါယ်နှင့်တကွ ပြဆို၍ (ခ) ထိုသမ္မုတိမျိုးကို မည်သို့သော ရဟန်းအားပေးထိုက်သည်၊ မည်သူက မည်သို့ ပေးရသည်တို့ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၅၀။ ဖြေ (က) အဝိပ္ပဝါသ သမ္မုတိ ဖြစ်ပါသည်။ အဝိပ္ပဝါသ သမ္မုတိ ဆိုသည်မှာ တိစီဝရိက်နှင့် ညဥ့်ကင်း၍ နေစေကာမူ ညဥ့်ကင်း၍ နေခြင်း မရှိသော ရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်း၊ဝါ၊ ညဥ့်ကင်း၍နေလိုလျှင် နေစေဟူသော ဘုရားရှင်၏ ခွင့်ပြုချက် အမိန့်တော်ကို ရရှိသောရဟန်းဟု သမုတ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ထိုအဝိပ္ပဝါသ သမ္မုတိကို ဂိလာန ရဟန်းအား သံဃာက ပါဠိတော်လာ ဉတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးရပါသည်။

၂၅၁။ မေး (က) အရပ်တစ်ပါးသို့ ရောက်နေသဖြင့်တိစီဝရိက်နှင့် ညဥ့်ကင်းတော့မည် ရှိနေသည့်အခါ ဘယ်သို့ပြုရပါမည်နည်း၊ (ခ) ဂိလာနရဟန်းသည် အကြင်ရောဂါကြောင့် အဝိပ္ပဝါသသမ္မုတိကို ရ၏။ ထိုရောဂါပျောက်ပြီးမှ တစ်ဖန်ပြန်ထခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အခြားရောဂါတစ်မျိုး ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့သော်လည်းကောင်း အသစ်တစ်ဖန် သမ္မုတိပေးရန် ကိစ္စရှိမရှိကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၂၅၁။ ဖြေ (က) ရောက်ရှိနေရာအရပ်ကပင် အဓိဋ္ဌာန် ချုပ်လိုက်ရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) 'လဒ္ဓကပ္ပိယ မေဝ ပုန သမ္မုတိ ဒါနကိစ္စံ နတ္ထိတိ အဓိပ္ပာယော' ဟူသောစကားအရ အသစ်တစ်ဖန်သမ္မုတိပေးရန် ကိစ္စမရှိတော့ပါ။

အဝေးမှလှမ်း၍ အဓိဋ္ဌာန်တင်ချရာ၌ 'ထပိတဋ္ဌာနံ သလ္လက္ခေတဗ္ဗာ'ဟူသောစကားအရ အဓိဋ္ဌာန်တင်လိုချလိုသောသင်္ကန်း ထားရာအရပ်ကိုလည်းကောင်း၊ သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း၊ စိတ်က မှတ်သားရမည်၊ ရည်မှန်းရမည်။ ဤ၌ ထပိတဋ္ဌာနကိုမှတ်ခြင်းကား လိုရင်း မဟုတ်၊ စီဝရကိုမှတ်ခြင်းသာ လိုရင်းတည်း။

၂၅၂။ မေး (က) ဒုတိယ ကထိနသိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါများကို ရေတွက်ဖော်ပြ၍ (ခ) ပဌမ ကထိနသိက္ခာပုဒ်နှင့် ဒုတိယ ကထိနသိက္ခာပုဒ် အာကိရိယဖြစ်ပုံချင်းတူသည်ထူးသည်ကိုလည်း ရှင်းပါ။

၂၅၂။ ဖြေ (က) အင်္ဂါများ ၁-အဓိဋ္ဌိတစီဝရတာ၊ အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်းဖြစ်ခြင်း၊ ၂-အနတ္ထတ ကထိနတာ၊ မခင်းအပ်သော ကထိန်ရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၃-အလဒ္ဓသမ္မုတိတာ၊ မရအပ်သော သမ္မုတိရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၄-ရတ္တိဝိပ္ပဝါသော ညဥ့်ကင်းခြင်းပေါင်း ၄-ပါး။

(ခ) ပဌမ ကထိနသိက္ခာပုဒ်မှာ "အနဓိဋ္ဌာန်အဝိကပ္ပန" အဓိဋ္ဌာန်မတင်ခြင်း၊ ဝိကပ္ပနာမပြုခြင်းသည် အကိရိယ၊ ဒုတိယ ကထိနသိက္ခာပုဒ်မှာ "အပစ္စုဒ္ဓရဏ" ပစ္စုဒ္ဓိရ် မပြုခြင်းသည် အကိရိယ ဖြစ်၍ အကိရိယ ဖြစ်ပုံချင်း ထူးကြပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ပုဒ်

အခိဋ္ဌိတ၊ စီဝရမျိုး၊ ဖြစ်ရှိးတသင်း၊ ခင်းမှုကထိန်၊
မကြိမ်သူဖြစ်၊တလစ်ထိုမှ၊မရအပ်ဘိ၊သမ္မုတိလည်း၊
ရှိသူမှန်စေ၊ ကင်းကွေ့ညဥ့်ဆွယ်၊ အင်လေးသွယ်၊
မှတ်ဖွယ် ဒုတိယ ကထိန။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အသာဓာရဏပညတ္တိ အနာဏတ္တိက ကထိန သမုဋ္ဌာန-အကိရိယ-နောသညာဝိမောက္ခ-အစိတ္တက-ပဏ္ဏတ္တိ ဝဇ္ဇ ကာယကမ္မ-ဝစီကမ္မ-တိစိတ္တ-တိဝေဒနာတည်း။

ဒုတိယ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏

တတိယ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၂၅၃။ မေး (က) တတိယ ကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ အကာလ စီဝရ်အရ အကာလစီဝရဟူသည် ဘယ်လိုသင်္ကန်းမျိုးပါနည်း။ (ခ) စီဝရကာလအရလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၅၃ ဖြေ (က) စီဝရကာလမှ တစ်ပါးသော ကာလကို အယော ကာလော အကာလော' အရ အကာလဆိုပါသည်။ ဤအကာလအခါ၌ဖြစ်ပေါ်လာသော သင်္ကန်းမျိုးကိုအကာလ စီဝရဆိုပါသည်။

(ခ) ကထိန်မခင်းပါက သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိတစ်လ၊ကထိန်ခင်း ပါက သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှ တပေါင်း လပြည့်နေ့အထိ ၅-လသည် စီဝရကာလ၊ဤစီဝရကာလအတွင်း ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော သင်္ကန်းမျိုးကို ကာလစီဝရဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ကာလသမယကိုကုစ္ဆိသမယ၊ အကာလသမယကိုပိဋ္ဌိသမယ ဟူ၍လည်း ဝိနည်းကျမ်းဂန်များ၌အသုံးအနှုန်းရှိ၏၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပိဋ္ဌိသမယ အကာလ၌ဖြစ်သော နိပ္ပရိယာယ-အကာလ စီဝရကိုသာ လိုသည်။

၂၅၄။ မေး (က) စီဝရကာလ ကုစ္ဆိသမယ၌ ဖြစ်ပါလျက် အကာလစီဝရဟု ဆိုနိုင်သော သက်နီးမျိုးရှိပါသလော၊ ဘယ်သင်္ကန်းမျိုးပါနည်း။ (ခ) 'အကာလစီဝရ ဥပ္ပဇ္ဇေယျ'၌ သင်္ကန်းဖြစ်ပေါ်ပုံအခြင်းအရာ 'စီဝရုပ္ပဇ္ဇနာကာရ' ကိုလည်း အဋ္ဌကထာနည်းအရ ထုတ်ဖော်ညွှန်းပြပါ။

၂၅၄။ ဖြေ (က) ရှိပါသည် 'ဣဒံ အကာလစီဝရံ'ဟု ရည်ညွှန်းပိုင်းခြား၍ သံဃာအား လှူအပ်သော သင်္ကန်းမျိုးသည်လည်းကောင်း၊ 'ဣဒံ တုယှံ ဒမ္မိ'ဟု တစ်စုံတစ်ယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အားရည်ညွှန်းပိုင်းခြား၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းမျိုးသည်လည်းကောင်း အကာလ သင်္ကန်းပင်မည်ပါသည်။

ဤသို့ကုစ္ဆိသမယ စီဝရကာလ၌ဖြစ်သောအကာလစီဝရမျိုးမှာပရိယာယအကာလစီဝရသာဖြစ်သည်၊ ဤအကာလစီဝရမျိုးကို တတိယ ကထိန သိက္ခာပုဒ်၌မလို။

(ခ) သံဃာမှဖြစ်စေ၊ သုတ္တန္တိကစသော ဂိုဏ်းမှဖြစ်စေ၊ မိမိ၏အဖို့ဘာဂရသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဉာတိမိတ္တတို့ထံမှရသော အားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ပံ့သကူရသောအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ မိမိပိုင် ဝါချည်စသော ဥစ္စာမှ သော်လည်းကောင်း၊ သင်္ကန်းပေါ်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်။

၂၅၅။ မေး 'အကာလစီဝရံဥပ္ပဇ္ဇေယျ'၌ ပါဠိတော်လာ စီဝရုပ္ပါဒ အဋ္ဌမာတိကာ သရုပ်ကို ဖော်ထုတ်ရေတွက်ပြပါ။

၂၅၅။ ဖြေ သိမာယဒါနံ၊ ဥပစာရသိမ်စသည်၌ ပေးလှူခြင်း၊ ကတိကာယဒါနံ၊ ကတိကဝတ်ပြုရာအရပ်၌ ပေးလှူခြင်း၊ ဘိက္ခာပညတ္တိယာဒါနံ၊ အမြဲဆွမ်းဝတ် တည်ရာအရပ်၌ ပေးလှူခြင်း၊ သံဃဿဒါနံ၊ သံဃာအားပေးလှူခြင်း၊ ဥဘတောသံဃဿဒါနံ၊ ဥဘတော သံဃာအားပေးလှူခြင်း၊ ဝဿံဝုတ္ထ သံဃဿဒါနံ၊ ဝဿံဝုတ္ထ သံဃာအားပေးလှူခြင်း၊ အာဒိဿဒါနံ ရည်ညွှန်းပိုင်းခြား၍ ပေးလှူခြင်း၊ ပုဂ္ဂလဿ ဒါနံ၊ ပုဂ္ဂိုလ်အား ပေးလှူခြင်း ပေါင်း ၈-ပါး။

'သိမာယဒါနံ၊ ကတိကာယဒါနံ' စသည်ဖြင့်ပါဠိသက်သက် လည်းရေးနိုင်သည်၊ သားကိုဖြစ်စေတတ်သောအမိမသေ့သင်္ကန်း ရရှိခြင်းအကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သောကြောင့် သိမာဒါန စသည် ကို မာတိကာ ဆိုသည်။

ဆောင်ပုဒ်

သိမ်, ကတိကာ၊ ဘိက္ခာဒါန၊ သုံးသံဃနှင့်၊ အာဒိဿ
ထည့်၊ ပုဂ္ဂလိ။ ရှစ်ရှိ မာတိကာ။

၂၅၆။ မေး (က) သင်္ကန်းဖြစ်ရာမာတိကာ ၈-ပါးတို့တွင် 'သီမာယ ဒေတိ'ဟူသော မာတိကာအရ သီမာဘေဒကို ထုတ်ပြ၍ (ခ) သင်္ကန်းလှူသူ ဒါယကာက သီမာဘေဒကို နားမလည် ခဲ့သဖြင့် 'သီမာယဒမ္မိ, သီမဋ္ဌကသံဃော ဂဏှာတု' ဟု သာမညဆို ၍လှူခဲ့သောသင်္ကန်းကို ဘယ်ရဟန်းတို့အား ဝေဖန်မည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၅၆။ ဖြေ (က) သီမာဘေဒ-ခဏ္ဍသိမ်၊ ဥပစာရသိမ်၊ သမာနသံဝါသကသိမ်၊ အဝိပ္ပဝါသသိမ်၊ လာဘသိမ်၊ ဂါမသိမ်၊ နိဂမသိမ်၊ နဂရသိမ်၊ အဗ္ဘန္တရသိမ်၊ ဥဒကုက္ခေပသိမ်၊ ဇနပဒသိမ်၊ ရဋ္ဌသိမ်၊ ရဇ္ဇသိမ်၊ ဒီပသိမ်၊ စက္ကဝါဠသိမ်၊ ပေါင်း ၁၅-မျိုး။

(ခ)'သီမာယဒမ္မိ'ဟု သာမညဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းကို ဥပစာရသိမ်အတွင်းရှိ ရဟန်းများဝေခြမ်း၍ ယူကြရပါသည်။

ဥပစာရသိမ်ကို တံတိုင်းအရံရှိသော ကျောင်းတိုက် ဖြစ်က ထိုတံတိုင်းအရံဖြင့် မရှိသော ကျောင်းတိုက်ဖြစ်က အရံထိုက်ရာ အရပ်ဖြင့် ပိုင်းခြားရမည်၊ ပရိက္ခေပ ပရိက္ခေပါရဟ ဌာနတို့၏ အတွင်းကို ဥပစာရသိမ် ဆိုလို၏။

ဆောင်ပုဒ်

> ဥပစာရ၊ ခဏ္ဍ, သမာ၊ အဝိပ္ပါနှင့်၊ လာ-ဂါနိ နှ၊ ရဋ္ဌ ဒီစကၠ၊ ဆောစွက်အဗ္ဘ၊ ရဇ္ဇံ ဇန၊ ဥဒကထပ်၊ ပန္နရသ်၊ သိအပ် သိမ်အပြား။

၂၅၇။ မေး (က) 'ဂါမသီမာယ ဒေမ'ဟု ဆို၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းကို ထိုဂါမသိမ်အတွင်းရှိ ဗဒ္ဓသိမ်၌ နေကုန်သော ရဟန်းတို့ ရထိုက်ပါသလော (ခ) ကျောင်းတိုက်တွင်းသို့ ဝင်ပြီး 'သံဃဿဒေမ'ဟု ဆို၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းကို ဘယ်ရဟန်းတို့ ရထိုက်သည်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၂၅၇။ ဖြေ (က) 'ဂါမသီမာယ ဒေမ'ဟု ဆို၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းကို ဗဒ္ဓသိမ၌ ရဟန်းတို့လည်း ရထိုက်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ကျောင်းတိုက်တွင်းသို့ ဝင်ပြီး 'သံဃဿဒေမ' ဟု ဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းကို ဥပစာရသိမ်အတွင်းရှိ ရဟန်းအစားလုံးတို့သည်လည်းကောင်း၊ ထိုဥပစာရသိမ၌ ရဟန်းတို့နှင့် 'ကေဗဒ္ဓ' တစ်ဆက်တည်း တစ်စပ်တည်း တည်နေကြကုန်သော ရှိဟန်းတို့သည်လည်းကောင်း ရထိုက်ကြပါကုန်သည်။

၂၅၈။ မေး (က) တတိယ ကထိနသိက္ခာပုဒ်၌ ခိပ္ပမေဝ ကာရေတဗ္ဗံ'အရနေ့ချင်းပြီးအောင်ပင် ပြုမည်လော။အဘယ်မျှ မြန်မြန် ပြုရမည်နည်း။ (ခ) ပစ္စာသာ သင်္ကန်းက မူလသင်္ကန်းနှင့် အတူမဟုတ်ဘဲ ထူလ, သဏှ ဖြစ်နေသဖြင့် တွဲစပ်၍ ချုပ်နိုင်ခွင့်မရပါက ဘယ်လိုလုပ်ရမည်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၅၈။ ဖြေ (က) အတိရေကစီဝရ ခေါ်ရကအေခေတ် ဖြစ်သော ဆယ်ရက်အတွင်းမှာ ပြီးစီးအောင် ပြုလုပ်ရပါမည်။

(ခ) ပစ္စာသာသင်္ကန်းကိုထူလဖြစ်နေသဖြင့် တွဲစပ်၍မချုပ်လိုခဲ့သော် မူလသင်္ကန်းကို သိမ်းထားသော ရက်,လမပြည့်သေးသဖြင့် ဆက်လက်၍ သိမ်းထားနိုင်ခွင်ရှိသေးပါက မူလသင်္ကန်းနှင့် တွဲစပ်၍ ချုပ်ဖို့ သင့်တော်သော နောက်ထပ် ပစ္စာသာသင်္ကန်းကို မျှော်လင့်စောင့်ဆိုင်းကာ အချိန်မီ ရပါက မူလသင်္ကန်းနှင့် တွဲစပ်၍ ချုပ်လိုက်ရန်ပင်ဖြစ်၏။ အချိန်မီမရပါက မူလသင်္ကန်းနှင့်တကွ ရရှိပြီးဖြစ်သော ထူလပစ္စာသာ သင်္ကန်းပါပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာန်တင်လိုက်ရမည်၊ပစ္စာသာသင်္ကန်းက မူလသင်္ကန်းထက် ကောင်းမွန်စွာလှ သဏှဖြစ်နေပြန်သဖြင့် တွဲစပ်၍ မချုပ်လိုခဲ့သော် မူလသင်္ကန်းကို ပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာန်

http://www.dhammadownload.com

တင်၍ မစ္စခသာသက်န်းကို မူလသက်န်းလုပ်၍ ထားလိုက်ရမည်။ မူလသက်န်းလုပ်၍ထားသော ပစ္စခသာ သက်န်းမှာ တစ်လထားခွင့် ရပြန်၏။

၂၅၉။ မေး (က) ရတ္တိဝိပ္ပဝုတ္ထ သက်န်းကို စွန့်ပုံပါဠိနှင့် မာသာ တိက္ကန္တ အကာလသက်န်းကို စွန့်ပုံပါဠိတို့ကိုရေးပြ၍ (ခ) ကထိနသိက္ခာပုဒ်တို့၌လာသော 'နိဋ္ဌိတ စီဝရသ္မိံ ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ'ပါဌ်တို့ဖြင့် မည်သည့် ပလိဗောဓ ပြတ်စဲကြောင်းကို အသီးသီး ပြဆိုသည်ဟူလည်း ညွှန်ပြပါ။

၂၅၉။ ဖြေ (က) ဣမံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ ရတ္တိဝိပ္ပဝုဋ္ဌံ အညတြ ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(ရတ္တိဝိပ္ပဝုတ္ထ သက်န်းစွန့်ပုံ)

ဣဒံ မေ ဘန္တေ အကာလစီဝရံ မာသာတိက္ကန္တံ နိဿဂ္ဂိယံ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(မာသာတိက္ကန္တ အကာလစီဝရကိုစွန့်ပုံ)

(ခ) 'နိဋ္ဌိတ စီဝရသ္မိံ ဘိက္ခုနာ' ဖြင့် စီဝရပလိဗောဓ ပြတ်စဲသည်ကို ပြ၏။ ''ဥဗ္ဘတသ္မိံ ကထိနေ''ဖြင့် အာဝါသ ပလိဗောဓ ပြတ်စဲသည်ကို ပြ၏။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် သာရေဏပည်တ္တိ အနုဏတ္တိကပြစ်၏။ သမုဋ္ဌာန်စသည်မှာ ပထမ ကထိန သိက္ခာပုဒ်အတိုင်းတည်း။

ဒုတိယ နိဿဂ္ဂိပါစိတ် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

စတုတ္ထနိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၂၆၀။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ်စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၌ ဘိက္ခုနီအရ သုဒ္ဓဘိက္ခု သံဃာ၌ ပဉ္စင်းဖြစ်သော ရဟန်းမ၊ သုဒ္ဓဘိက္ခုနီသံဃာ၌ပဉ္စင်းဖြစ်သောရဟန်းမ ဉဘသောသံဃာ၌ ပဉ္စင်းဖြစ်သော ရဟန်းမတို့တွင် ဘယ်လိုရဟန်းမမျိုးကိုယူရပါမည်နည်း။ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ဘယ်လိုသင်္ကန်းမျိုးကိုပုရာဏစီဝရဆိုသည်ဟုလည်းပြဆိုပါ။

၂၆၀။ ဖြေ (က) သုဒ္ဓဘိက္ခုသံဃာ၌ ပဉ္စင်းဖြစ်သော ရဟန်းမမျိုးကိုသာ ယူရပါမည်။

(ခ) ဆိုးမှု၊ ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးမှုကိုပြုလုပ်ကာ တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ဝတ်ရုံပြီးသော သင်္ကန်းမျိုးကိုဖြစ်စေ၊ အယုယသဖြင့် သွားရာ လာရာ၌ပခုံးပေါ် ဦးခေါင်းပေါ် တင်မှုဖြင့်အသုံးပြုခဲ့ဖူးသော သင်္ကန်းမျိုးကိုဖြစ်စေ၊ပုရာဏစီဝရ ဆိုပါသည်။ သိပ်ဟောင်းမှ မဟုတ်။

သုဒ္ဓဘိက္ခုသံဃာ၌ ပဉ္စင်းဖြစ်သော ရဟန်းမမျိုးကိုနှင့်ဉဘတောသံဃာ၌ ပဉ္စင်းဖြစ်သော ရဟန်းမမျိုးကိုသာ ပုရာဏစီဝရကိုအလျှော်အဖွပ်ခိုင်းခြင်းကြောင့်နိဿဂ္ဂိပါစိတ်သင့်သည်၊သုဒ္ဓဘိက္ခုနီသံဃာ၌ပဉ္စင်းဖြစ်သောရဟန်းမမျိုးကိုခိုင်းခြင်းကြောင့်ကား နိဿဂ္ဂိပါစိတ်မသင့်ဟူ၏။

၂၆၁။ မေး (က) ရဟန်း ယောကျ်ားလက်သို့ ပုရာဏစီဝရကို လျှော်ဖွပ်ရန် ပေးလိုက်ရာ ထိုရဟန်း ယောကျ်ားက လိင်ပြန်၍ဘိက္ခုနီဖြစ်သွားပြီးမှ ထိုသင်္ကန်းကိုလျှော်ဖွပ်ပါလျှင်

http://www.dhammadownload.com

အလျှော်ခိုင်းသောရဟန်းမှာနိဿဂ္ဂိပါစိတ်မှလွတ်ပါမည်လော၊ (ခ) ဘိက္ခုနီကို အလျှော်ခိုင်းမိသဖြင့် နိဿဂ္ဂိယ ဖြစ်သောသင်္ကန်းကိုစွန့်ပုံ ပါဠိကိုလည်းရေးပြပါ။

၂၁၆။ ဖြေ (က) အလျှော်ခိုင်းသော ရဟန်းမှာ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်မှမလွတ်ပါ။

ဘိက္ခုနီမဟုတ်သူကို ခိုင်းသော်လည်း ထိုသူက တစ်နည်းနည်းဖြင့် ဘိက္ခုနီဖြစ်ပြီးမှ လျှော်ဖွပ်ပါလျှင် ဤနည်းနှင်နှင်ချည်း မှတ်ပါ။

(ခ)'စွန့်ပုံပါဠိ' ဣဒံ မေ ဘန္တေ ပုရာဏစီဝရံ အညာတိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဓောဝါပိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

၂၆၂။ မေး အညာတိကာဘိက္ခုနီမလက်သို့ပုရာဏစီဝရကို ပေးအပ်ကာ ဓောဝ န,ရဇန, အာကော်ဋန အမှုကိစ္စ၃-ခုကို ပြုစေဝါက နိဿဂ္ဂိယပါစိတ် ၃-ချက်သင့်မသင့်အကြောင်းနှင့်တကွ ဖြေဆိုပါ။

၂၆၂။ ဖြေ ပါစိတ် ၃-ချက်မှသင့်ပါ၊ ပါစိတ် ၁-ချက် ဒုက္ကဋ် ၂-ချက် သင့်ပါသည်။ အကြောင်းကား -နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်-၃-ချက်သင့်လျှင်သင်္ကန်းတစ်ထည်တည်းကို ၃-ခါထပ်စွန့်ရလိမ့်မည်။ ထိုသို့လည်း စွန့်ခွင့်မရှိရကား ခိုင်းအပ်သောကိစ္စ ၃-ချက်တွင် တစ်ချက်အတွက် နိဿဂ္ဂိယပါစိတ် ကြွင်း ၂-ချက်အတွက် ဒုက္ကဋ် ၂-ချက်ဆင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၆၃ မေး (က) သုဒ္ဓဘိက္ခုနီသံဃာ၌ ပဉ္စင်း ဖြစ်သော ရဟန်းအမကိုခိုင်းသောရဟန်း (ခ) သူတစ်ပါးသင်္ကန်းကိုဘိက္ခုနီအားအလျှော်အဖွပ်ခိုင်းသောရဟန်း၊ (ဂ) မိမိ၏ နိသီဒန, ပစ္စတ္ထရဏ စသည်ကို အဖွပ်ခိုင်းသောရဟန်း (ဃ) ဉာတိဖြစ်သော ဘိက္ခုနီကို ဉာတိမဟုတ်သော အထင်ဖြင့် ခိုင်းသော ရဟန်း (င) ဉာတိမဟုတ်သော ဘိက္ခုနီကို ဉာတိအထင်ဖြင့် ခိုင်းသောရဟန်း (စ) သိက္ခမာန်, သာမဏေရီတို့ကိုအလျှော် အဖွပ်ခိုင်းသောရဟန်းတို့အား အဘယ်အာပတ်သင့်ပါသနည်း။

၂၆၃။ ဖြေ (က) (ခ) (ဂ) (ဃ) ရဟန်းတို့မှာ ဒုက္ကဋ်၊ (င) ရဟန်းမှာ နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်အာပတ် သင့်ရောက်ပါသည်၊ (စ) ရဟန်းမှာ အနာပတ္တိဖြစ်ပါသည်။

၂၆၄။ မေး နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ် စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါများကို ဖော်ပြပါ။

၂၆၄။ ဖြေ အင်္ဂါများ ၁-ပုရာဏစီဝရတာ၊ သင်္ကန်းဟောင်းဖြစ်ခြင်း, ၂-ဥပစာရေ ဌတွာ အညာတိကာယဘိက္ခုနိယာ အာဏာပနံ၊ ၁၂-တောင်ဥပစာအတွင်း၌တည်၍အညာတိကာဘိက္ခုနီကို စေခိုင်းခြင်း၊ ၃-တဿ ဓောဝနာဒီနိ၊ ထိုရဟန်း၏ လျှော်ဖွပ်မှု စသည်ကိုပြုခြင်း၊ ပေါင်း ၃-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

သင်္ကန်းဟောင်းဖြစ်၊ တင်လှန်ထိုမှ၊ ဒွာဒသ ဟတ်၊ ရှိလတ်
ဥပစာ၊ တွင်းမှာတည်လျက်၊ ဘာ့ဝိဇက်မှ၊ ဆက်ညာတိ

http://www.dhammadownload.com

ဘိက္ခုနီကို၊ အလိုအတိုင်း ခိုင်းသည့်တစ်ဘန်၊ စေခံဖြစ်ထ
ထိုနီမလည်း၊ ခိုင်းသမျှမှု အားလုံးပြုပေ၊ ဤသုံးထွေ၊
မှတ်လေ အင်္ဂါရပ်တည်း။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အသာဓာရဏပညတ္တိ၊ သာဏတ္တိက၊ အဠဌရိတ္တ သမုဋ္ဌာန၊ ကိရိယ၊ နောသညာဝိမောက္ခ အစိတ္တက၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇ၊ ကာယကမ္မ၊ ဝစီကမ္မ၊ တိစိတ္တ၊ တိဝေဒနာတည်း။

စတုတ္ထနိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

○

ပဉ္စမနိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၂၆၅။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ် ပဉ္စမ သိက္ခာပုဒ်၌ စီဝရအရ အမည်ဖြစ်သော သင်္ကန်း၏ဇာတိပမာဏကို ပြဆို၍ (ခ) 'ပဋိဂ္ဂဏှေယျ' ဟူသော ပါဠိ၌အရ အဘယ်သို့ပြုမှုသည်ကို ပဋိဂ္ဂဏှန ဆိုသည်ဟုလည်း ညွှန်ပြပါ။

၂၆၅။ ဖြေ (က) ဇာတိအားဖြင့် ခေါမ၊ ကပ္ပာသိက၊ ကောသေယျ၊ ကမ္ဗလ၊ သာဏ၊ ဘင် ဟူသော သင်္ကန်း ၆-မျိုးတို့တွင် တစ်မျိုးမျိုး၊ ပမာဏအားဖြင့် ဝိကပ္ပနာပြုလောက်သော အလျားအနံပမာဏရှိသောသင်္ကန်း ဖြစ်သည်လုံးပင်ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ပဋိဂ္ဂဏှန' ဟူသည် ဘိက္ခုနီမကိုယ်တိုင် ရဟန်း၏ လက်သို့ဆက်ကပ်ခြင်း၊ ရဟန်း၏ အနီးအပါး၌ ချထားခြင်း၊ ရဟန်းတရားဟောနေစဉ် ကောင်းချီးသြဘာ ပေးသောအနေ

ဖြစ်၍အစေ်းမှပစ်မြောက်၍ပေးလိုက်ခြင်း ဤအမှုတို့ဖြင့် ရရှိသော သင်္ကန်းကို သာယာမှု လက်ခံမှုမျိုးဖြစ်ပါသည်။ လက်ဖြင့်ခံယူမှ သာ ပဋိဂ္ဂဟကျုံးဖြစ်သည် မဟုတ်ဟူ၏။)

၂၆၆။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဘိက္ခုနီမ ၏ သင်္ကန်းမှန်လျှင် ဘယ်လိုနည်းနှင့်မျှ မခံယူကောင်းဟု မှတ်ရ မည်လော။ သာယာခံယူစေကာမူ အပြစ်ကင်းသောနည်းလမ်း များ ရှိပါသေးသလော။

၂၆၆။ ဖြေ ဘိက္ခုနီမက အနုပသမ္ပန္န၏ လက်သို့အပ်နှံ၍ ပို့သအပ်သော သင်္ကန်းမျိုးကို ခံယူခြင်း၊ ပံ့သကူကောက်ယူလိမ့် မည်ဟု နှလုံးပြုကာ အမှိုက်ပုံ စသည်တို့၌ ပစ်ထားအပ်သော သင်္ကန်းမျိုးကို ပံ့သကူဟူသော နှလုံးသွင်းဖြင့်ပင် ကောက်ယူ ခြင်းတို့အတွက် အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါ။

၂၆၇။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ပါရိဝတ္တကအမှုကို ခွင့်ပြုရာ၌ထားရာအလားတူဖြစ်မှသာ သင်္ကန်း မျိုးကို လက်ငင်းပေးပြီးလဲမှသာ ပါရိဝတ္တက ဖြစ်ပါသလော (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိယ သင်္ကန်းကို စွန့်ပုံပါဋ်ကိုလည်း ရေးပြပါ။

၂၆၇။ ဖြေ (က) 'အန္တမသော ဟရိတကီခဏ္ဍမ္ပိ ဒတွာ ဟူ၍ကား အလားတူဖြစ်သော သင်္ကန်းမျိုးကို ပေးမှသာ ပါရိ ဝတ္တက ဖြစ်သည်မဟုတ်ပါ။ လဲလှယ်သည်ဟုပြောရရုံတစ်စုံတစ်ခု သော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို ပေးရုံမျှဖြင့်လည်း ပါရိဝတ္တက ဖြစ်ပါ သည်။ 'ဒဿာမီတိ အာဘောဂံ ကတွာဝ'ဟူ၍လည်း လက်ငင်း

http://www.dhammadownload.com

ပေးပြီးလဲမှသာ ပါရိဝတ္တကဖြစ်သည်မဟုတ်ပါ။ နေ့ခင်းအခါမှ တစ်စုံတစ်ခုကိုပေးတော့မည်ဟူသော နှလုံးသွင်းမျိုးဖြင့် ယူပါ လည်း ပါရိဝတ္တကပင် ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) 'စွန့်ပုံပါဠိ' ဣဒံမေ သန္တကံ စီဝရံ အညာတိကာယ ဘိက္ခုနိယာ ဟတ္ထတော ပဋိဂ္ဂဟိတံ အညတြ ပါရိဝတ္တကာ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

၂၆၇။ မေး (က) အညာတိက ဘိက္ခုနီ၏ လက်မှမည် သည့်ပစ္စည်း ပရိက္ခရာမျိုးကိုမှ မခံယူကောင်းဟု မှတ်ရမည်လော။ (ခ) ဘိက္ခုနီ၏ စီဝရကို ခဏခေတ္တယူဝင်မှု၊ သိက္ခာမာန် သာ မဏေမတို့၏လက်မှ သင်္ကန်းကို ခံယူမှုတို့အတွက်လည်း အပြစ် တစ်စုံတစ်ရာ ရှိပါသလော။

၂၆၇။ ဖြေ (က) အဓိဋ္ဌာန် တင်ထိုက်သည့် ပစ္စည်းမျိုး မဟုတ်သော သပိတ်အိတ်စသော ပရိက္ခရာမျိုးကိုကား ခံယူ ကောင်းပါသည်။

(ခ) ဘိက္ခုနီ၏ လက်မှ ခဏခေတ္တ ယူဝင်မှု၊ သိက္ခမာန် သာမဏေရီတို့၏လက်မှ သင်္ကန်းကို ခံယူမှုများအတွက် အပြစ် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိပါ။

၂၆၈။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ်ပဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါ များကို ဖော်ပြပါ။

၂၆၈။ ဖြေ အင်္ဂါများကား ၁–ဝိကပ္ပနူပဂစီဝရတာ ဝိကပ္ပနာ လောက်သော သင်္ကန်းဖြစ်ခြင်း၊ ၂-ပါရိဝတ္တကာ ဘာဝေါ၊ လဲလှယ်မှု၏မရှိခြင်း၊ ၃–အညာတိကာယ ဟတ္ထတော ဂဟဏံ၊အမျိုးမတော်သောဘိက္ခုနီ၏ လက်မှခံယူခြင်း၊ ပေါင်း ၃-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ပုဒ်

ဝိကပ္ပနာ၊ ပြင့္စာလောက်င၊ စီရဖြစ်စေ၊ မျိုးဆွေမဆက်၊
နီလက်မှ၊နှစ်သက်ကြည်ဖြူ၊ခံယူမှုသွင်း၊ လဲလှယ်ခြင်း၊
လည်း၊အလျှဉ်းမပါ၊ဤသုံးဖြာမှတ်ပါအင်္ဂါသရုပ်တည်း။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် အသာဓာရဏပညတ်၊ အနဏတ္တိက ထဋ္ဌရိတ္တာသမုဋ္ဌာန၊ ကိရိယတည်း (အကြွင်း စတုတ္ထသိက္ခာပုဒ် အတိုင်း။)

ပဉ္စမနိဿဂ္ဂိပါစိတ် ပြီး၏။

ဆဋ္ဌမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၂၇၀။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌ အိမ်ပိုင်ရှင်မဟုတ်သော ယောကျ်ားမျိုး၊ မိန်းမမျိုးကို ဂဟပတိ ဂဟပတာနီဆိုနိုင်ပါမည်လော၊ အဘယ်လို ယောကျ်ား မိန်းမမျိုး ကို ဆိုပါသနည်း။ (ခ) 'ဝိညာပေယျ'၌ ဝိညာပန ဟူသည် ဘာကိုဆိုလိုသည်ဟုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၇၀။ ဖြေ (က) 'ဂဟပတိ' ဟူသည် ရဟန်းတို့ထံ၌ ရှင်ရဟန်းပြု၍ နေသူ မဟုတ်သော အနုပသမ္ပန္နပုရိသကို ဆိုပါသည်။

'ဂဟပတာနီ' ဟူသည် ရဟန်းမတို့ထံ၌ရှင်ရဟန်းပြု၍ နေသူ မဟုတ်သော အနုပသမ္ပန္နဣတ္ထိကို ဆိုပါသည်။ အိမ်ပိုင်ရှင်ဖြစ်မှု မဖြစ်မှုမှာ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ပမာဏမဟုတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) 'ဝိညာဏပေယျာလတိ ယာဝစေယျ ယာဝစာပေယျံ ဝါ' ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် မိမိအလိုငှာ မိမိကိုယ်တိုင်တောင်းမှု၊ သူတစ်ပါးကို အတောင်းခိုင်းမှု ဤယာစန-ယာစာပန အမှု ၂-မျိုးလုံးကိုပင် ဝိညာပန ဆိုရပါသည်။

၂၇၁။ မေး နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ်ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိသက်နိုးကို စွန့်ပုံပါဠိကို ရေး၍ (က) ရဟန်းတစ်ပါး၏ ဉာတိပဝါရိတတို့ကို ထိုရဟန်းအတွက်ပင် တောင်းရသော ရဟန်း (ခ) အခြားရဟန်းတစ်ပါးကို ထိုရဟန်းအတွက်ပင်သူ၏အညာတက အပဝါရိတကိုထံ အတောင်းခိုင်းသော ရဟန်းတို့မှာ ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မှ လွတ် မလွတ်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၂၇၁။ ဖြေ 'စွန့်ပုံပါဠိ' ဣဒံမေ ဘန္တေ စီဝရံ အညာတကံ ဂဟပတိကံ ဝိညာပိတံ အညတြ သမယာ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(က) (ခ) ရဟန်း ၂-မျိုးလုံး ဤသိက္ခာပုဒ်အရအာပတ်မှ လွတ်ကြပါသည်။

(ခ) ရဟန်းမျိုးမှာ အခြားရဟန်းတစ်ပါးကို အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်ကို အလွန်အကြူးခိုင်းသော ရဟန်းမျိုးဖြစ်သည်။

ဤသိက္ခာပုဒ်မှာ အနာဏတ္တိကဖြစ်သဖြင့် ထိုသို့သောစေခိုင်းမှုမျိုးအတွက် ဤသိက္ခာပုဒ်အရ အာပတ်မသင့်ပေ။

၂၇၂။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကို ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၇၂။ ဖြေ အင်္ဂါများ၊ ၁-ဝိကပ္ပနူပဂစီဝရထာ၊ ဝိကပ္ပနာ လောက်သောသက်နိုင်းဖြစ်ခြင်း၊ ၂-သမယောဘာဝေါ၊ တောင်း သင့်သော အခါမဟုတ်ခြင်း၊ ၃-အညာတကဝိညတ္တိ၊ အမျိုး မတော်သူကိုတောင်းခြင်း၊ ၄-တာယပဋိလာဘော၊ ထိုတောင်း မှုဖြင့် ရခြင်းပေါင်း ၄-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

> ဝိကပ္ပနံ၊ ပြုရန်လောက်ငေ၊ စီဝရမှန်၊ တောင်းရန်သင့်စွာ၊
> ခွင့်အခါလည်း၊ ဘလာနတ္တိ၊ အညာတကို၊ တောင်းဆို
> ပြုနိုလျှင်း၊ ထိုတောင်းခြင်းဖြင့်၊ လက်တွင်းရောက်စေ၊
> ဤလေးထွေ၊ မှတ်လေ အင်္ဂ သရုပ်တည်း။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည်သာဓရဏပတိတ္တိ, အနာဏတ္တိကတည်း။

(သမုဋ္ဌာန်စသည် စတုတ္ထအတိုင်း၊)

ဆဋ္ဌနိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

သတ္တမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၂၇၃။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ်သတ္တမသိက္ခာပုဒ်၌ 'တံ' ဟူသော ပုဒ်အရ ဘယ်ရဟန်းမျိုးကို ယူရမည်နည်း။ (ခ) 'အဘိဟတ္ထုံ ပဝါရေယျ' ၌ ကာယာဘိဟာရ, ဝါစာဘိ ဟာရပဝါရဏာ ၂-မျိုးတွင် အဘယ်မျိုးကို လိုသည်ဟု ညွှန်း ပြ၍ (ဂ) ထိုပဝါရဏာဒွယ၏ အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၇၃။ ဖြေ (က) 'တိ'အရသက်န်းကိုသူခိုး အခိုးခံရသော ရဟန်း, သင်္ကန်းပျောက်ပျက်သော ရဟန်းမျိုးကို ယူရပါမည်။

(ခ) 'အဘိဟဋ္ဌုံ ပဝါရေယျ' ကာယာဘိဟာရ, ဝါစာဘိဟာရ ပဝါရဏာ ၂-မျိုးလုံးကိုပင် လိုအပ်ပါသည်။

(ဂ) ကာယာဘိဟာရပဝါရဏာဟူသည် ရဟန်း၏အထံသို့ အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို ဆောင်ယူခဲ့လျက် အလိုရှိသမျှ ကောက်ယူတော်မူပါဟု ဖိတ်မန်မှုမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဝါစာဘိဟာရ ပဝါရဏာဟူသည် ထိုသို့ ရဟန်း၏အထံသို့ အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို ဆောင်ယူ၍ မလာခဲ့ဘဲ တပည့်တော်၏ အဝတ်အထည်ထားရာ ဘဏ္ဍာတိုက်ထဲမှ အရှင်ဘုရား အလိုရှိသမျှ ယူတော်မူပါဟု ဖိတ်မန်မှုမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

၂၇၄။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် သတ္တမသိက္ခာပုဒ်၌ 'သန္တရုတ္တရ ပရမံ သာဒိတဗ္ဗံ'ဟုဆိုခြင်းကြောင့် မည်သည့် နဋ္ဌစီဝရ ရဟန်းမျိုးမဆို သင်းပိုင် ကိုယ်ဝတ် ၂-ထည်ကို ခံယူနိုင်သည်ဟု မှတ်ရမည်လော၊ မည်သည့်ရဟန်းမျိုးမှာ သင်္ကန်းမည်မျှသာ ခံယူရမည်ဟူသော စည်းကမ်းများ ရှိပါသေးသလော။

၂၇၄။ ဖြေ 'သန္တရုတ္တရ ပရမံ' ဟူသော စကားမှာဥက္ကဋ္ဌ ပရိစ္ဆေဒအားဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားသာ ဖြစ်ရကား ဆိုလတ္တံ့သော စည်းကမ်းများ အတိုင်းသာ ခံယူခွင့်ရှိပါသည်။

တိစီဝရိက်ဆောင်သော ရဟန်းအား ၃-ထည်လုံး ပျောက်ပျက်သွားပါက ၂-ထည်မျှခံယူရပါမည်၊ ၂-ထည်ပျောက်ပျက်သွားပါက တစ်ထည်မျှသာ ခံယူရပါမည်။ တစ်ထည်မျှသာ ပျောက်ပျက်သွားပါက တစ်ထည်မျှပင် မခံယူရပါ။

http://www.dhammadownload.com

ပင်ကိုယ်ကပင် ထင်းပိုင်ကိုယ်ဝတ် ၂–ထည်မျှဖြင့်သာ သွားလာနေထိုင်သော ရဟန်းမျိုးမှာ ၂–ထည်လုံး ပျောက်ပျက်သွားပါက ၂–ထည်ခံယူရပါမည်၊ တစ်ထည်ပျောက်ပျက်သွားပါက တစ်ထည်မျှကိုသာ ခံယူရပါသည်။

ပင်ကိုယ်ကပင် တစ်ထည်သာရှိသော ရဟန်းမှာထိုတစ်ထည်ပင်ပျောက်ပျက်သွားပါက ၂-ထည်မျှ ခံယူရပါသည်။

ဘိက္ခုနီမများ အဖို့မှာ ၅–ထည်လုံး ပျောက်ပျက်လျှင် ၂–ထည်၊ ၄–ထည်ပျောက်ပျက်လျှင် တစ်ထည် ခံယူရပါမည်၊ ၃–ထည် ပျောက်ပျက်ပါက တစ်ထည်မျှပင်ခံယူခွင့်မရပါ။

၂၇၅။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် သတ္တမသိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိယ သင်္ကန်းကိုစွန့်ပုံပါဠိကို ရေးပြ၍ (ခ) ဒါယကာတို့လှူလာသောမည်သည့်သင်္ကန်းမျိုးကိုမဆိုသန္တရုတ္တရ၍ပိုထက်မခံယူရတော့ပြီလော ဆုံးဖြတ်ပါ။

၂၇၅။ ဖြေ (က) 'စွန့်ပုံပါဠိ' ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ အညာတကံ ဂဟပတိကံ ဥတ္တရိ၊ ဝိညာပိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(ခ) ၂–ထည်ကပို၍ ပြန်ပေးပါလျက် လှူသူဒါယကာက အပိုကိုလည်း အရှင်ဘုရားပင် ယူပါတော့ဟုဆို၍ ကပ်လှူသော သင်္ကန်းမျိုး၊ ခိုးသူလုယက်ခြင်း၊ သင်္ကန်းပျောက်ပျက်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းမျိုးမှ တစ်ပါးသောအကြောင်းကြောင့် လှူအပ်သောသင်္ကန်းမျိုးတို့ကိုမူ၊ အလိုရှိတိုင်းခံယူကောင်းပါသည်၊

http://www.dhammadownload.com

'သန္တရုတ္တရုပရုမ်'ဟူသော စကားမှာအစ္ဆိန္နစိဝရ, နဠ္ဌစိဝရ အကြောင်းကြောင့် ဒါယကာတို့ လှူသောသင်္ကန်းကို အလှူခံ ရဟန်းက မိမိဆန္ဒအတိုင်း ယူမှုကိစ္စ၌သာ ကန့်သတ်သော စကားဖြစ်သည်။

၂၇၆။ မေး နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ်ဘတ္တမသိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါ များကို ဖော်ပြပါ။

၂၇၆။ ဖြေ အင်္ဂါများ ၁-တတုတ္တရိတာ၊ ထိုသင်းပိုင် ကိုယ်ရုံထက်ပိုလွန်ခြင်း၊ ၂-အစ္ဆိန္နာဒိကာရဏတာ၊ခိုးသူလုယက် မှုစသော အကြောင်းရှိခြင်း၊ ၃-အဉာတကဝိညတ္တိ၊ အမျိုး မတော်သူကိုတောင်းခြင်း၊ ၄-တာယပဋိလာဘော၊ထိုတောင်းမှု ဖြင့် ရရှိခြင်း ပေါင်း ၄-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

> တတုတ္တရိ၊ဖြစ်ဘိတစ်ဖြာ၊အစ္ဆိန္နာဒိ၊ စသည့်အကြောင်း
> ထည့်လောင်းဖြည့်စွက်၊ မကွက်မျိုးဆွေ၊လူစိမ်းတွေကို၊
> တောင်းလေ ယပ်ဆင့်၊ ထိုဖြင့်ရပြန်၊ ဤလေးတန်၊
> မှတ်ရန် အင်္ဂါရပ်တည်း။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည်သာ ဓာရဏပညတ်၊ အနာဏတ္တိကတည်း။ (သမုဋ္ဌာန် စသည်စတုတ္ထအတိုင်း။)

သတ္တမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဆင္ဌမနိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၂၇၇။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ် ဆဋ္ဌမ သိက္ခာပုဒ်၌ 'အညာတကော ဉာတိ'ဟူသော ဝေါဟာရဝစနၴ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြဆို၍ (ခ) 'ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျ'၌ ဝိသဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထအဓိပ္ပာယ်နှင့် ကပ္ပံသဒ္ဒတ္ထကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၇၇။ ဖြေ (က) 'အညာတကော ဉာတိ'၌ ဖုံးလွှမ်းခြင်း 'အညာတန'ဟူသည် အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်ပေးလှူခြင်း 'ဒါနတ္ထ' ပင် ဖြစ်ပါသည်။ 'အညာတကော ဉာတိ ဒသာမိ' ကိုထောက်ပါ။

(ခ) ဝိသဒ္ဒါ၏သဒ္ဒတ္ထကား--ဝိသိဋ္ဌတ္ထ၊ အဓိပ္ပာယ်တ္ထကား--အဓိကတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။ ကပ္ပသဒ္ဒတ္ထကား စီရင်ခြင်း ဝိဓေတ္ထ ဖြစ်ပါသည်။

'ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျ'ဟူ၍ဝိသိဋ္ဌတပ္ပံ အဓိကဝိဓာနံ အာပဇ္ဇေယျ' ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ ဝိသိဋ္ဌဖြင့် 'ဝိ' သဒ္ဒါ၏ သဒ္ဒတ္ထကို ပြသည်၊ အဓိကဝိဓာနံဖြင့် အဓိကတ္ထဟူသော 'ဝိ' သဒ္ဒါ၏ အဓိပ္ပာယ်တ္ထနှင့်ဝိဓေတ္ထဟူသော ကပ္ပသဒ္ဒတ္ထကိုပြသည်။

၂၇၈။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ဆဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ 'ဝိကပ္ပံ အာပဇ္ဇေယျ'အရ စီရင်ပုံအခြင်းအရာ ဝိဓေပ္ပကာရ' ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိသက်နိုးကို စွန့်ပုံပါဠိကိုလည်း ရေးပြပါ။

၂၇၈။ ဖြေ (က) 'သာဓု ဝတ မံ အာယသ္မာ၊လ၊ အစ္ဆာဒေဟိ' ဟူသော ပါဠိမှာ ဝိကပ္ပနာကာရကို ပြသော ပါဠိ ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတံ အညာတကံ ဂဟပတိကံ ဥပသင်္ကမိတွာ ရိကပ္ပံ အာပန္နံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

၂၇၉။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ဆဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ စီရင်ရုံမျှဖြင့် အာပတ်သင့်ပါသလော။ မည်သို့သော စီရင်မှုမှာ အပ်သည်၊ မည်သို့သောစီရင်မှုမှာ မအပ်ဟု ကွဲပြားမှုရှိပါအံ့နည်း သလော။ (ခ) မအပ်သောစီရင်မှုကို အကြောင်းပြုကာ အရိုက် အတန့်အားလျော်စွာ သင့်ရောက်ကောင်းသော အာပတ်များ ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၇၉။ ဖြေ (က) စီရင်ရုံမျှဖြင့် အာပတ် မသင့်ပါ။ ရဟန်းက ဘယ်လိုပင် စီရင်စီရင် ဒေလှူရှင် ဒါယကာက ဘာမျှ မလုပ်ပါလျှင် စီရင်သူ ရဟန်းမှာ ဘာမျှမဖြစ်ပါ။ သို့ရာတွင် လှူလိုသည်ထက် ပိုလှူအောင် စီရင်ပုံမျိုးမှာ စီရင်တိုင်း ပိုလှူပါက မအပ်သည်ဖြစ်၍မအပ်သော စီရင်မှုမျိုးဖြစ်သည်ဟုဆိုပါသည်။ လှူလိုသည်ထက် မပိုစေရ အညီအမျှပင် ဖြစ်အောင် စီမံမှု၊ လှူလို သမျှအောင်ပင် လျော့အောင် နည်းအောင် တစ်နည်းတစ်လမ်း စီမံမှုမျိုးမှာကား ထိုအစီအမံအတွက် ရရှိသော ပစ္စည်းမှာ အပ် သည်သာဖြစ်၍ အပ်သော စီရင်မှုမျိုးဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါသည်။

(ခ) မအပ်သောစီရင်မှုအတွက် မိမိစီရင်စွက်ဖက်ချက်အရ သင်္ကန်းကိစ္စအတွက် ဒါယကာပယောဂ ပြုတိုင်းပြုတိုင်းရဟန်း မှာ ဒုက္ကဋ်၊ သင်္ကန်းရလာခဲ့သော် နိဿဂ္ဂိပါစိတ်သင့်ပါသည်။

၂၈၀။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါ များကိုဖော်ပြပါ။

၂၈၀။ ဖြေ အင်္ဂါများ ၁-စီဝရေ ဘိုယျောဂကမျှတာ၊ သက်န်း၌ များသည်၏အဖြစ်ကို အလိုရှိခြင်း၊ ၂-ဉာတက ဝိညတ္တိ၊ အမျိုးမစပ် မဖိတ်အပ်သူကို တောင်းခြင်း၊ ၃-တာယ ပဋိလာဘေ၊ ထိုဝိညတ်အမှုဖြင့် ရရှိခြင်း။ ပေါင်း ၃-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

သင်္ကန်းများစွာ၊ လိုရှိပါ၍၊ ဆွေညာမစပ်၊ မဖိတ်အပ်သူ၊ နှစ်မျိုးလူကို၊ တောင်းယူသောအား၊ ရရှိငြား၊ မှတ်သား အင်္ဂါတို့။

ဤသိက္ခာပုဒ်သည် သာခါရကာပဏ္ဏတ္တိအနာဏတ္တိကတည်း။ သမုဋ္ဌာန်စသည်စတုတ္ထတိုင်း။ ဤသိက္ခာပုဒ်ကို ပထမဥပက္ခဋ သိက္ခာပုဒ်ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။

အဋ္ဌမနိဿဂ္ဂိပါစိတ် ပြီး၏။

(၈)

နဝမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်

၂၈၁။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ် အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၏ အနုပညတ်နှင့်တူသော သိက္ခာပုဒ်ကား အဘယ်သိက္ခာပုဒ်ပါနည်း၊ (ခ) ထိုသိက္ခာပုဒ်နှင့် အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်တို့မှာ မည်သို့ခြားနားကြပါသေးသနည်း။

၂၈၁။ ဖြေ (က) နိဿဂ္ဂိယ-စီဝရဝဂ် နဝမသိက္ခာပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။

အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ဒါယကာတစ်ဦးတည်းကို ညွှန်းပန်းသည်၊ နဝမသိက္ခာပုဒ်၌ ဒါယကာ ၂-ဦးကိုညွှန်းပန်းသည်။ ဤသို့ထူးကြပါသည်။

နဝမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ် ပြီး၏။

ဒသမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်

၂၈၂။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ် ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌ 'စီဝရစေတာပန္န'အရ ကပ္ပိယာ အကပ္ပိယာ စေတာပန္န ၂-မျိုးတွင် အဘယ်ကို ယူရပါမည်နည်း၊ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ် ပါဠိ၌ အာဂမန သဒ္ဒါကို ပြဆိုသော စကားစုရပ်ကိုလည်းရေးပြပါ။

၂၈၂။ ဖြေ (က) ဟိရည သုဝဏ္ဏစသော အကပ္ပိယ စီဝရ စေတာပန္နမျိုးကိုသာ လိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အာဂမန သုဒ္ဓိဒဿန စကားကား 'ဣမိနာ စီဝရ စေတာပန္နေန စီဝရံ စေတာပေတွာ ဣတ္ထန္နာမံ ဘိက္ခုံ စီဝရေန အစ္ဆာဒေဟိ'။

၂၀၂။ မေး နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ် ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌ပေသက ဖြစ်သော ရာဇ၊ ရာဇမဟာမတ္တ စသူတို့က ဒူတအား 'ဣမိနာ စီဝရ စေတာပန္နေန' စသည်ဖြင့် မမှာကြားလိုက်ဘဲ....'ဣဒံ စီဝရသောတာပန္နံဣတ္ထန္နာမဿဘိက္ခုနောဒေဟိ'ဟုမှာကြား၍ လွှတ်လိုက်ပါက မည်သို့ အပြစ်ရှိပါသေးသနည်း။

၂၀၃။ ဖြေ ဣဒံ စီဝရစေတာပန္နံ 'ဣတ္ထန္နာမဿ ဘိက္ခုနော ဒေဟိ'ဟူသော စကားမှာ ကပ္ပိယဖြစ်သော သက်နှုံးဖိုး ကို အလှူခိုင်းသည့် စကားမဟုတ်၊ အကပ္ပိယသက်နှုံးဖိုးကို အလှူ ခိုင်းသည့် စကားဖြစ်၍ ဤစကားအရ အာပမနသုဒ္ဓိ မဖြစ် သောကြောင့် ရဟန်းက ကပ္ပိယကာရကကိုပင် ညွှန်းပြခွင့်မရှိ တော့ပါ၊ ဥဘတောသုဒ္ဓိဖြစ်ရန်ကို ရည်ရွယ်ဟန်ရှိ၏။)

အာဂမန သုဒ္ဓိဖြစ်မှု မဖြစ်မှုမှာ လိုရင်းမဟုတ်။ တမန်ကို ကပ္ပိယဝေါဟာရဖြင့် လျှောက်ပါက ကပ္ပိယကာရကညွှန်းပြ ကောခပ်းသည်သာဟု သာရတ္ထ ဋီကာရှင် မိန့်၏။

၂၀၄။ မေး နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ်ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌'ဣမိနာ စီဝရစေတာပန္နေန' စသော စကားအရ စီဝရစေတာပန္နမှာ အာဂမနသုဒ္ဓိဖြစ်ပါလျက် အဘယ်ကြောင့်ရဟန်းက 'နခေါ မယံ' စသည်ဖြင့် ပယ်ရပါသနည်း၊ အာဂမနသုဒ္ဓိ ဖြစ်သော ကြောင့် မပယ်မလှန် လက်ခံသင့်သည် မဟုတ်ပါလော။

http://www.dhammadownload.com

၂၀၄။ ဖြေ မူလက အာဂမနသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပါသော်လည်း 'ဣဒံခေါ် သင်္ကေတ၊ လ။ ပဋိဂဏှာတု အာယသ္မာ စီဝရစေတာပန္နံ' ဟူသော တမန်ယောကျ်ား၏ စကားအတွက် အကပ္ပိယဖြစ်သွားပါသဖြင့် ပယ်ခွင့် ရောက်လာသည့် အားလျော်စွာ 'နဲ့ ခေါ် မယ်' စသည်ဖြင့် ပယ်ရပါသတည်း။

၂၀၅။ မေး (က) ဒါယကာကလျှစေကာမူ ရဟန်းတို့မခံယူကောင်းသော ဝတ္ထုပစ္စည်းတို့ကို ဖော်ပြ၍ (ခ) မည်သည့်ဝတ္ထုပစ္စည်းမျိုးကိုခံယူပါကမည်သည့်အာပတ်သင့်ရောက်သည်ကိုလည်း ညွှန်းပြပါ။

၂၀၅။ ဖြေ (က) သုဝဏ္ဏ၊ရွှေ၊ ရဇတ၊ ငွေ၊ကဟာပဏ၊ ဒင်္ဂါး၊ မာသက အစရှင်းအဝယ်ကိစ္စ၌ သုံးစွဲရသော ပိုက်ဆံ၊ မုတ္တာ ပုလဲ၊ မဏိ၊ ပတ္တမြား၊ ဝေဠုရိယ၊ ကျောက်မျက်၊သခ်၊ ခရုသင်းသိလာ၊ကျောက်သလင်းပဝါဠ၊ သန္တာ၊ လောဟိတင်္က ပတ္တမြားနီ၊မသာရဂလ္လ၊ပတ္တမြားပြောက်၊ သတ္တဗြ၊ စပါးမျိုး ၇-ပါး၊ ဒါသီ၊ ကျွန်မိန်းမ၊ ဒါသ၊ ကျွန်းယောကျ်ား၊ ခေတ္တ၊ လယ်၊ ဝတ္ထု၊ ယာ၊ ပုပ္ဖာရာမ၊ ပန်းဥယျာဉ်၊ ဖလာရာမ၊သစ်သီးဥယျာဉ်စသည်။

(သရုပ်တွေ့ကိုရအောင် ကျက်ထားဖို့လိုသည်။)

(ခ) သုဝဏ္ဏရဇတ–ကဟာပဏ–မာသကဤဝတ္ထုပစ္စည်း ၄-မျိုးမှာ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို အလှူခံပါကနိဿဂ္ဂိပါစိတ်၊ မုတ္တာ မဏိ-စသည်တို့မှာ ဒုက္ကဋ် ဝတ္ထုများဖြစ်၍ ၎င်းတို့ကို အလှူခံပါက ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ဒင်္ဂါး၊ ပိုက်ဆံမျှား ခံငြား နိဿဂ္ဂီ။

၂။ ပတ္တမြား၊ ပုလဲ၊ ကျောက်မျက်ရှဲသွင်း၊ ခရုသင်းနှင့် သလင်းသန္တာ၊ မှတ်ရာတခြားပတ္တမြားနီ ပြောက်၊ သွင်းလျှောက်ခြေ၊ သက္ကမျိုးမည်၊ ဒါသီ၊ ဒါသ ခေတ္တဝတ္ထုနှစ်ခုအာရာမ်၊ အလှူခံအမှန် ဒုက္ကဋ်ချည်း။

ဤနိဿဂ္ဂိယ ဝတ္ထု ဒုက္ကဋ် ဝတ္ထုတို့ကို မိမိအဖို့သာ အလှူမခံရသည်မဟုတ်၊ စေတီ၊ သံဃာ၊ ဂိုဏ်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့အဖို့လည်း အလှူမခံကောင်းပေ၊ စေတီအတွက် အရှင်ဘုရားအား လှူပါသည်ဆိုလျှင် အလှူမခံကောင်း။ စေတီကိုပဋိဂ္ဂါဟက သမ္မုဒါန်ထားလျက် 'စေတိယဿ ဒေမ' ဟု ဆို၍ လှူလျှင်ကား စေတီအား မလှူနဲ့ဟု ထားမြစ်ရန် အခွင့်မရှိ။

၂၈၉။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စိဝရဂ် ၁ သမ သိက္ခာပုဒ်၌ ဟောန်းက ထမန်အစ း 'စီရဝဉ္စ ခေါမယံ ပဒိဂ္ဂဏှာမ' ဟူသော စကားကို ပြောဆိုခြင်းမှာ ထက်န်းရလိုမှုအတွက် ပရိယာယ်ပြောရာ မရောက်ပါလော၊ အဘယ်ကြောင့် ဤသို့ ပြောဆိုခွင့် ရပါသနည်း။

၂၈၆။ ဖြေ ပြောဆိုခွင့် ရှိသဖြင့်သာ ပြောဆိုခြင်းဖြစ်ရကား ပရိယာယ် ပြောရာသို့မရောက်ပါ။ ဤသို့ ပြောဆိုခွင့် ရသည်မှာလည်း သင်္ကန်းဖိုးက မိမိကိုရည်စူးကာ မိမိအတွက် ယူလာသော သင်္ကန်းဖိုး ဖြစ်သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၈၇။ မေး 'ဝေယျာဝစ္စကရော နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗော'ဟူသော စကားအရ ဘယ်လိုလျှောက်ထားမှု ရဟန်းက ကပ္ပိယကာရက ကို ညွှန်းပြကောင်းသည်၊ ဘယ်လိုလျှောက်ထားပါက မညွှန်းပြ ကောင်းသည်ကို ပြဆို၍ (ခ) 'အာရာမိကော ဝါ ဥပါသကော ဝါ' ဟူသောစကားအရ အာရာမိကနှင့် ဥပါသကတို့ကိုသာ ကပ္ပိယကာရက ညွှန်းပြကောင်းသည်၊ အခြားသူတို့ကို မညွှန်း ကောင်းဟု မှတ်ရမည်လော။

၂၈၇။ ဖြေ (က) ဤရာဇသိက္ခာပုဒ်၌လာရှိသော 'အတ္ထိ ပန ဘန္တေ ကောစိ ဝေယျာဝစ္စကရော' ဟူသောစကားမျိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ ကပ္ပိယညွှန်းပြတော်မူပါ ဟူသော စကားမျိုးဖြင့် ဖြစ်စေ၊ လျှောက်ထားမှသာ ကပ္ပိယကာရက ညွှန်းပြကောင်း ပါသည်။ ဤဝတ္ထုပိုက်ဆံကို ဘယ်သူလက်ခံ ယူငင်ပါမည်နည်း။ ဤဝတ္ထုပိုက်ဆံကိုဘယ်သူအား ပေးထားခဲ့ရပါမည်နည်းစသည် ဖြင့် လျှောက်ထားပါက ကပ္ပိယကာရကကို မညွှန်းပြကောင်း ပါ။

(ခ) သီတင်းသုံးဖော် ၅-ဦးတို့မှတစ်ပါး မည်သူကို မဆို ကပ္ပိယညွှန်းပြကောင်းပါသည်၊ အာရာမိကနှင့် ဥပါသကတို့ကို ထုတ်ဖော်၍ ပြောဆိုခြင်းမှာကား ဗာထူး သင့်တော်သော ကြောင့်သာ ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ သာမဏေရ၊ သာမဏေရီ၊ သိက္ခမာန ဟူသော သီတင်းသုံးဖော် ၅-ဦးတို့မှတပါး မည်သူမဆို ကပ္ပိယကာရက လုပ်နိုင်သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၈၈။ မေး (က) ဒါယကာက ကပ္ပိယ ညွှန်းပြတော်မူပါ ဟု လျှောက်သည့်အခါ ရဟန်းက မည်သို့မည်ပုံ ပြုကျင့်ရမည်၊ မည်သို့မည်ပုံ မပြုကျင့်ရမည်လို ပြဆို၍ (ခ) ရာဇ သိက္ခာပုဒ်၌ တမန်ယောကျ်ားက 'ယံခေါ ဘန္တေ အာယသ္မာ' စသောစကားကို အဘယ်ကြောင့် ဆိုရသည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၂၈၈။ ဖြေ (က) 'ဧသော ခေါ အာဝုသော ဘိက္ခူနံ ဝေယျာဝစ္စကရော' ဟူသော ရာဇသိက္ခာပုဒ်လာ စကားအတိုင်း ဖြစ်စေ၊ ငါ၏ ကပ္ပိယကာရ မောင်ဖြူဖြစ်သည် စသည်ဖြင့် အလားတူ အပ်စပ်သော စကားမျိုးကို ဖြစ်စေ၊ ပြောဆို၍ ကပ္ပိယညွှန်းရပါမည်။ ဆင်၏ဝတ္ထု၊ 'ပိုက်ဆံ' ကို မည်သူ့ထံ ပေးထားခဲ့ စသည်ဖြင့်ကား မပြောကြားကောင်းပါ။

(ခ) 'ယံခေါ ဘန္တေ' စသောစကားကို မလျှောက်ထားဘဲ ကပ္ပိယကာရက၏ လက်ထဲသို့အပ်နှံ၍ သွားရုံမျှဖြင့် ရဟန်းက မတောင်းကောင်းပါ။ ထို့ကြောင့် တောင်းခွင့် ရစေခြင်းငှာ 'ယံခေါ ဘန္တေ' စသော စကားကို လျှောက်ထားရပါသည်။

၂၈၉။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ရာဇသိက္ခာပုဒ်၌ တမန် ယောကျ်ားက 'ယံခေါ ဘန္တေ' စသော စကားကို လျှောက် ထားခြင်းမပြုပါက ကပ္ပိယကာရကထံ မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သင်္ကန်းကို မတောင်းဆိုကောင်းဟု မှတ်ရမည်လော။ တောင်းဆို ခွင့်ရသော အစီအရင်အထူးရှိပါက ညွှန်းပြပါ။

၂၈၉။ ဖြေ ရဟန်းက မျက်မှောက်၌ပင် ဤသူကား ငါ၏ ကပ္ပိယကာရကတည်းဟု ညွှန်းပြ၍ တမန်ယောကျ်ားကလည်း မျက်မှောက်စုံညီပင် ရဟန်း၊ ညွှန်းပြသော ကပ္ပိယကာရကာ လက်သို့

http://www.dhammadownload.com

သင်္ကန်းဖိုးကိုအပ်နှံကာ အရှင်မြတ်အား သင်္ကန်းဝယ်၍လှူလိုက်ပါဟု မှာထားခြင်းမပြုပါလျှင် 'ယံ ခေါ ဘန္တေ' စသော စကားကို မလျှောက်ထားစေကာ ကပ္ပိယကာရကထံ သင်္ကန်းတောင်းနိုင်ပါတော့သည်။

'ယံ ခေါ ဘန္တေ' စသော စကားမှာ ကပ္ပိယကာရက၊ ကမျက်ကွယ်ညွှန်းအပ်သော ပရမ္မုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌ ကပ္ပိယကာရကမျိုးဖြစ်သောကြောင့်သာ ဆိုခွင့်ရှိသော စကားဖြစ်သည်။

၂၉၀။ မေး နိဿဂ္ဂိယစီဝရဝဂ် ရာဇသိက္ခာပုဒ်၌ ရဟန်းကမျက်ကွယ်ညွှန်းပြသော ပရမ္မုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌ ကပ္ပိယကာရကထံသင်္ကန်းဖိုးကို အပ်နှံရာ တပန်ယောကျ်ားက မည်သို့ပြုလုပ်မှ ရဟန်းက တောင်းခွင့်ရပါမည်နည်း။

၂၉၀။ ဖြေ တမန် ယောကျ်ားက 'ယခု အရှင်ဘုရားညွှန်းပြသော ကပ္ပိယကာရကထံ တပည့်တော် သင်္ကန်းဖိုးကိုအပ်နှံခဲ့ပါမည်။ အရှင်မြတ်သင်္ကန်းအလိုရှိသောအခါ တောင်းခံတော်မူပါ'ဟုသင်္ကန်းဖိုးသွားမအပ်မီကပင် လျှောက်ထားသော်လည်းကောင်း၊ ရဟန်းညွှန်းပြလိုက်သော ကပ္ပိယကာရကထံသို့သင်္ကန်းဖိုးကိုအပ်နှံပြီးလျှင်မိမိကိုယ်တိုင်ပြန်မလျှောက်ဘဲအခြားသူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကို လွှတ်၍ 'အလိုရှိသောအခါသင်္ကန်းအလှူခံရန် လျှောက်ထားခိုင်းခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ မိမိကိုယ်တိုင်ပင် ပြန်လာပြီးလျှင် ပါဠိတော်၌လာသော 'ယံ ခေါဘန္တေ' စသော စကားကိုလျှောက်ထားခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ဤလုပ်ငန်း ၃-ခုတွင် တစ်ခုခုကို တမန်ကပြုလုပ်မှ ရဟန်းကတောင်းခွင့်ရပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဤအဖြေစကားအရ ရဟန်းက မျက်ကွယ်ညွှန်းကပ္ပိယ ကာရက ၃-ယောက်ရှိသည်ကိုသိလေ၊တမန်၏လုပ်ငန်းကိုလိုက် ၍ ပြားရသည်။

၂၉၀။ မေး နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ရာဇသိက္ခာပုဒ်၌ (က) သင်္ကန်းဖိုး အပ်နှံထားသော ကပ္ပိယကာရကထံ သင်္ကန်းကို နှုတ်ဖြင့် တောင်းဆိုရာ 'အတ္ထော မေ အာဝုသော စီဝရေန' ဟူသော မာဂဓဘာသာဖြင့်သာ တောင်းဆိုခွင့် ရှိပါသလော။ (ခ) 'ဒေဟိ မေ, အာဟရမေ' စသည်ဖြင့် တောင်းဆိုပါက လည်း အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာ ရှိပါသေးသလော။

၂၉၁။ ဖြေ (က) 'အတ္ထော မေ အာဝုသော စီဝရေန' ဟူသော စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဘယ်လိုဘာသာမျိုးဖြင့် မဆို ပြောဆိုနိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

(ခ) မလုပ်ကောင်းဟု ပယ်အပ်သည်ကို ပြုလုပ်လေသော ကြောင့် ဝတ္တဘေဒ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သို့ ရောက်ခြင်း အပြစ်ရှိပါ သည်။ [တောင်းခြင်းကိစ္စကား အထမြောက်သည်ပင်။]
ပဋိက္ခိတ္တံ ကတတ္တာ ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋံ အာပဇ္ဇတိ။

၂၉၂။ မေး (က) သင်္ကန်းဖိုး အပ်နှံထားသော ကပ္ပိယ ကာရကထံသို့သွား၍သင်္ကန်းကိုရလိုမှုဖြင့် ရပ်နေရာဒါယကာက အဘယ်အကြောင်းဖြင့် ကြွလာပါသနည်းဟုမေးလျှောက်သည့် အခါမည်သို့ပြန်ပြောရပါမည်နည်း။ (ခ) ရပ်မှုမဖက် တောင်းမှု သက်သက်ကိုသာ လည်းကောင်း၊ တောင်းမှုမဖက် ရပ်မှုသက် သက်ကိုသာလည်းကောင်း၊ ပြုလုပ်ပါက အကြိမ်ပေါင်းမည်မျှ တောင်းနိုင် ရပ်နိုင်သည်ကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၉၂။ ဖြေ (က) 'ဇာနာဟိ ဆာဝုသော' ဒါယကာ သင်ပင်သိလေအောင်ဟု ပြောဆိုရပါမည်။

(ခ) တောင်းမှုသက်သက်ကိုသာ ပြုပါက ၆-ကြိမ်၊ ရပ်မှု သက်သက်ကိုသာပြုပါကသော ၁၂-ကြိမ်၊ တောင်းနိုင်ရပ်နိုင်ပါသည်၊ တောင်းမှုရပ်မှု ၂-မျိုးလုံးကိုပင်ပြုပါကတောင်းမှု ၁-ကြိမ်

အတွက်ရပ်မှု ၂-ကြိမ်လျော့၏၊ ရပ်မှု ၂-ကြိမ်အတွက်တောင်းမှု ၁-ကြိမ်လျော့၏ ထို့ကြောင့် ဤဆိုလတ္တံ့သော တိုးပုံလျော့ပုံ စည်းကမ်းကိုသိရာ၏။

တစ်ကြိမ်တောင်းလျှင် ၁၀-ကြိမ်ရပ်၊ ၂-ကြိမ်တောင်းလျှင် ၈-ကြိမ်ရပ်၊ ၃-ကြိမ်တောင်းလျှင် ၆-ကြိမ်ရပ်၊ ၄-ကြိမ်တောင်း လျှင် ၄-ကြိမ်ရပ်၊ ၅-ကြိမ်တောင်းလျှင် ၂-ကြိမ်ရပ်၊ ၆-ကြိမ် တောင်းလျှင် လုံးလုံးမရပ်ရတော့ပြီ။ ဤကားတောင်းချိန်တိုး သည့်အတွက် ရပ်ကြိမ်လျော့ပုံတည်း။

၁-ကြိမ် ၂-ကြိမ်ရပ်လျှင် ၅-ကြိမ်တောင်း၊၊ ၃-ကြိမ်၄-ကြိမ် ရပ်လျှင် ၄-ကြိမ်တောင်း၊၊ ၅-ကြိမ် ၆-ကြိမ်ရပ်လျှင် ၃-ကြိမ် တောင်း၊၊ ၇-ကြိမ် ၈-ကြိမ်ရပ်လျှင် ၂-ကြိမ်တောင်း၊ ၉-ကြိမ် ၁၀-ကြိမ်ရပ်လျှင် ၁-ကြိမ်သာတောင်း၊၊ ၁၁-ကြိမ် ၁၂-ကြိမ် ရပ်လျှင် လုံးလုံးမတောင်းရတော့ပြီ။ ဤကား ရပ်ကြိမ်တိုးသည့် အတွက် တောင်းကြိမ်လျော့ပုံတည်း။

'သစေဉဘာယံကာရေတိ၊ကောသ စေဒနာယ ဒွေဋ္ဌာနာနိ ဟာပေတဗ္ဗာနိ'ဟူသော အဋ္ဌကထာ စကား၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အကျယ်သိကြရန် ဝေဖန်လိုက်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၂၉၃။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ စီဝရဝဂ် ဆုဇသိက္ခာပုဒ်အရာ၌ ရသင့်ရထိုက်သော ကပ္ပိယကာရက တစ်ကျိပ်ကို ရေတွက်ဖော်ပြ၍ (ခ) ထိုကပ္ပိယကာရကတို့ထံ တောင်းခံမှုကိစ္စ၌ အတူအမျှပင် ကျင့်ရမည်၊ တစ်မျိုးတစ်ဖုံစီကျင့်ရမည့်တို့ကိုလည်း ခွဲဝေဖန် သတ်မှတ်၍ပြပါ။

၂၉၃။ ဖြေ (က) ရဟန်းကသော်လည်းကောင်း၊ အလှူရှင်ဒါယကာကသော်လည်းကောင်း၊ မညွှန်းအပ်သော အနိဒ္ဒိဋ္ဌ ကပ္ပိယကာရက ၂-ယောက် ညွှန်းအပ်သော နိဒ္ဒိဋ္ဌ ကပ္ပိယကာရက ၈-ယောက် ပေါင်း ၁၀-ယောက်။

တစ်နည်း။ ။မျက်မှောက်၌ ညွှန်းအပ်သော 'သမ္မုခါနိဒ္ဒိဋ္ဌ' ကပ္ပိယကာရက ၂-ယောက်၊ မျက်ကွယ်၌ညွှန်းအပ်သော 'ပရမ္မုခါဒိဒ္ဒိနိဋ္ဌ' ကပ္ပိယကာရက ၆-ယောက်၊ မျက်ကွယ်၌သော်လည်းကောင်း၊ မျက်မှောက်သော်လည်းကောင်း မညွှန်းအပ်သော 'အနိဒ္ဒိဋ္ဌ' ကပ္ပိယကာရက ၂-ယောက် ပေါင်း ၁၀-ယောက်။

တစ်နည်း။ ။ရဟန်းက ညွှန်းအပ်သော 'ဘိက္ခုနိဒ္ဒိဋ္ဌ' ကပ္ပိယကာရက ၄-ယောက် အလှူရှင်ဒါယကာက ညွှန်းအပ်သော 'ဒါယကာနိဒ္ဒိဋ္ဌ' ကပ္ပိယကာရက ၄-ယောက် ရဟန်းကသော်လည်းကောင်း အလှူရှင်ကသော်လည်းကောင်း မညွှန်းအပ်သော 'အနိဒ္ဒိဋ္ဌ' ကပ္ပိယကာရက ၂-ယောက်ပေါင်း ၁၀ ယောက်။

[ညွှန်းပုံအစီအရင်အကျယ်ကိုမရေးသားတော့ပြီ။]

http://www.dhammadownload.com

(ခ) အတူအမျှ မကျင့်ရပါ၊ ကဲ့ပြားပုံကား ရဟန်းက ညွှန်းပြအပ်သော ကပ္ပိယကာရကအပေါ်၌ ဂျီရာဇသိက္ခာပုဒ်လာ နည်းလမ်းအတိုင်း ပြုကျင့်ရပါသည်။ အလှူဒါယကာက ညွှန်းပြအပ်သော ကပ္ပိယကာရကအပေါ်၌ မေဏ္ဍကသိက္ခာပုဒ်လာ နည်းလမ်းအရ စိဝရာဒိကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို အကြိမ်အပိုင်း အခြားမရှိ တောင်းချင်တိုင်းတောင်းနိုင်ခွင့်ရှိပါသည်၊ မည်သူကမျှ မညွှန်းအပ်သော 'အနိဒ္ဒိဋ္ဌ' ကပ္ပိယကာရကမျိုးအပေါ်၌ကား အညာတက အပ္ပဝါရိတ ဉာတ ဉာတမတ္တိ၌ ကျင့်ရသလို ပင် ကျင့်ရပါသည်။ (တစ်စုံတစ်ရာ ဘာကိုမျှ ပြောခွင့်ဆိုခွင့်မရ သူတို့အလိုအလျောက် လှူလာမှသာ အလှူခံရန် ရှိတော့သည် ဟူလို။)

၁။ မညွှန်းအပ်ငြား၊ ညွှန်းအပ်ငြား နှစ်စားကပ္ပိယ။
၂။ မညွှန်းအပ်နှစ်၊ ညွှန်းအပ်ရှစ်၊ ဖြစ်သည့်ဒဿက။
၃။ ရဟန်းညွှန်းလေး လူညွှန်းလေး ပေါင်းရေးရှစ်ယောက်ရ။
၄။ မျက်မှောက်မှာတစ်၊ ကွယ်သုံးဖြစ်၊ ညွှန်းလစ်ရဟန်းက
၅။ ဒကာကလည်း၊ ရဟန်းနည်း၊ ညွှန်းပြီးလေးယောက်ရ။
၆။ ရှေ့အပ်ပြန်ကြား စေ၍ကြား၊ မှာထားသွားသည်ပ။
၇။ ဒကာညွှန်းလည်း၊ လေးပါးတည်း၊ ထိုနည်းတူအမျှ။
၈။ ရှေ့အပ်မကြား၊ ကွယ်အပ်သွား၊ နှစ်ပါးညွှန်းပ။

၂၉၄။ မေး (က) မုခဝေဝဋ္ဋိက ကပ္ပိယကာရကဟူသည် အဘယ်လို ကပ္ပိယကာရကမျိုး ပါနည်း။ (ခ) ရာဇသိက္ခာပုဒ် အရ နိဿဂ္ဂိယ သိက္ခာပုဒ်နှင့်ပုံ ပါဠိရေးပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၂၉၄။ ဖြေ(က)ရဟန်းကလည်းမညွှန်း၊ဒါယကာကလည်း မညွှန်းဘဲ သူ၏ အလိုအလျောက်ပင် ကျွန်ုပ် ကပ္ပိယကာရက လုပ်ပါမည်ဟု နှုတ်မြွက်ပြောဆို၍ ပြုလုပ်သော ကပ္ပိယကာရက မျိုး ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ အတိရေက ဒသာဟာတိက္ကန္တံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

၂၉၅။ မေး နိဿဂ္ဂိယစီဝရဂ် ရာဇသိက္ခာပုဒ်၌ ကပ္ပိယ ကာရကသက်နိုးကို မလှူဘဲနေပါက (က) အလှူရှင်တို့အားပြန် ကြားပြောဆိုမှုမပြုသော ရဟန်းမှာ မည်သို့အပြစ်ရသနည်း။ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၂၉၅။ ဖြေ (က) ဝတ္တဘေဒဒုက္ကဋ် အာပတ် သင့်ပါသည်။

(ခ) အင်္ဂါများကား ၁-ရဟန်းကညွှန်းပြအပ်သောကပ္ပိယ ကာရကဖြစ်ခြင်း၊ ၂-တမန်ကို ပြန်ကြားပြောဆို သိစေခြင်း၊ ၃-(၆) ကြိမ်ထက်ပို၍ တောင်းခြင်း၊ ရပ်ခြင်း၊ ၄-တောင်း မှု ရပ်မှုဖြင့် ရရှိခြင်း ပေါင်း ၄-ပါးတည်း။

ဆောင်ပုဒ်

ရဟန်းညွှန်ထား၊ကပ္ပိယမှန်၊ တမန်ပြန်ကြား၊သိစေဖြေား
လျက်၊ခွင့်ပြုချက်လွန်၊အားသွန်ကြိုးစား၊ရလေငြားမြန်
ဤခလးတန်၊ မှတ်ရန် အင်္ဂါသရုပ်တည်း။

http://www.dhammadownload.com

ဤရာဇသိက္ခာပုဒ်၌(ဒုတ)ဟူသောစကားမှာ ဒေသနာမတ္တ ဖြစ်၏၊ အလျှုရှင်ကိုယ်တိုင် သင်္ကန်းကို လှူသော်လည်း ဤ အတိုင်းပင် အလုပ်လုပ်ရသည်။

ဒသမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်ပြီး၏။

စီဝရဝဂ်ပြီး၏။

၁

(ကောသိယဝဂ်)

ပထမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်

၂၉၆။ မေး (က) ကောသိယဝဂ် ပထမ သိက္ခာပုဒ်၌ ကောသေယျမိဿက သန္ထတကို ဘယ်လိုပြုလုပ်ရပါမည်နည်း။ (ခ) အကာယ်မျှလောက် များပြားသော ပိုးချည်တို့ဖြင့် ရောမှ ကောသေယျမိဿက ဖြစ်ပါသနည်း၊ (ဂ) တမင်သက်သက် ထည့်သည် မဟုတ်ဘဲ တစ်စုံတစ်ခုသော နည်းလမ်းအားဖြင့် ပိုချည်၊အနည်းငယ်မျှ မခတော်တဆပါသွားပါက ကောသေယျမိဿက ဖြစ်ပါသေးသလော အကြောင်းပြ၍ဖြေဆိုပါ။

၂၉၆။ ဖြေ (က) ညီညွတ်သောမြေအပြင်၌ ပိုးချည်မျှင် တို့ကို အဆင့်ဆင့်ဖြန့်ခင်းကာ ပုံးရည်စသည်တို့ဖြင့်သွန်းဖျန်း၍ ပြုလုပ်ရပါသည်။

(ခ) ပစ်ချောင်းကည်းသော ပိုးချည်မျှင်ဖြင့်ရောလျှင်ပင် ကောသိယသိက္ခာ ဖြစ်ပါတော့သည်။

(ဂ) ဤသိက္ခာပုဒ်မှာ အစိတ္တက ဖြစ်သောကြောင့် တမင်သက်သက်မထည့်ဘဲ လေဖြင့်လွင့်၍ ပါလာခြင်းစသောတစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းကြောင့် အမှတ်မဲ့ ပါသွားလျှင်လည်း ကောသေယျမိဿကပင် ဖြစ်ပါတော့သည်။

ဤသိက္ခာပုဒ်လာ သန္ထတဟူသည် ရက်အပ်သောအခင်းမျိုး မဟုတ်။ 'သန္ထတံနာမ သန္ထရိတွာ ကတံ ဟောတိအဝါယိမံ' (ပဒဘာဇနီပါဠိ)

၂၉၇။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ ဇွေကလောမဝဂ် ပထမသိက္ခာပုဒ်၌ 'သန္ထတံကာရာပေယျ' ဆိုခြင်းကြောင့် ကာရာပန အမှုအတွက်သာ အာပတ် သင့်သည်။ ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်းကရဏအမှုအတွက်ကား အာပတ်သင့်သည်ဟုမှတ်ရမည်လော။ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏ နိဿဂ္ဂိက်နှုန်းကိုစွန့်ပုံ ပါဠိကိုလည်း ရေးပြပါ။

၂၉၇။ ဖြေ (က) ကရဏ ကာရာပန ၂-မျိုးလုံးအတွက်ပင် အာပတ်သင့်ပါသည်။

(ခ) ဣဒံမေ ဘန္တေ ကောသေယျမိဿကံ သန္ထတံ ကာရာပိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

၂၉၈။ မေး နိဿဂ္ဂိယဇွေကလောမဝဂ်ပထမ သိက္ခာပုဒ်၌ ရထိုက်သောအင်္ဂါများကို ဖော်ပြပါ။

၂၉၇။ ဖြေ ၁-ကောသိယဘာဝေါ၊ ပိုးချည်ဖြစ်ခြင်း၊ ၂-အတ္တနော အတ္ထာယ သန္ထတဿ ကာရဏကာရာပနံ၊ မိမိအတွက် အခင်းကိုပြုခြင်းပြုစေခြင်း၊ ၃-ပဋိလာဘော ရရှိခြင်း၊ ပေါင်း ၃-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

> ပိုးချည်ဖြစ်ဘိ၊ မိမိအတွက်၊ ပြုချက်တစ်သင်း၊ ပြုစေခြင်းလျှောက်။လက်ရောက်ရလာ၊ ဤသုံးဖြာ၊ မှတ်ပါအင်္ဂ ကောသိယ။

သမုဋ္ဌာန်စသည် ခေဝ ါပနသိက္ခာပုဒ် အတိုင်း။

ပထမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်ပြီး၏။

ဒုတိယ-တတိယ နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်

၂၉၈။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ ဧဠကလောမဝဂ် ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌ သုဒ္ဓကာဠကဟူသည် အပြစ်ဒေါသ ကင်းလျက်နက်သားကောင်းလှသောသိုးမွေးမျိုးကို ဆိုပါသလော။ဘယ်လို သိုးမွေးမျိုးကို ဆိုပါသနည်း။ (ခ) တတိယ ဒွေဘာဂသိက္ခာပုဒ်လာ အခင်းမျိုးပြုလုပ်ပုံ အစီအရင်ကိုလည်းပြဆိုပါ။

၂၉၉။ ဖြေ (က) အညစ်အကြေးကင်း၍ ဘန့်ရှင်း စင်ကြယ်လျက် နက်သားကောင်းလှသော သိုးမွေးမျိုးကို သုဒ္ဓကာဠကဆိုအည်မဟုတ်ပါ။ ကာဠကမှတစ်ပါးသောသိုးမွေးတို့နှင့်မရောမယှက် 'ကာဠက ဧဠကလောမ' သက်သက်ကိုသာ သုဒ္ဓကာဠက ဆိုပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

'သုဒ္ဓကာဠကာနံ'၌ သုဒ္ဓသဒ္ဒါသည် စင်ကြယ်ခြင်း'ဝိသုဒ္ဓ' အနက်ကိုမဟော၊ မရောယှက်ခြင်း 'အသမ္မိဿ' အနက်ကိုသာ ဟောသည်။ ကာဠက-အရ သူ့အလိုလိုနက်သော 'သဘာဝ ကာဠက'ဆိုထားရှိနက်သော 'ရဇနကာဠက' ၂-မျိုးလုံးကိုယူ၊

(ခ) အခင်းလုပ်မည်သိုးမွေးတို့ကို ချိန်တွယ်ပြီးလျှင်အမွေး အချောင်းရေကို မရေတွက်ရ။ သိုးမွေးအနက် ၂-ပုံ သိုးမွေး အဖြူတစ်ပုံ၊ သိုးမွေးအကြောင်တစ်ပုံ ပါဝင်၍ပြုလုပ်ရပါသည်။

၃၀၀။ မေး နိဿဂ္ဂိယ ဒွေဘာဂလောမဝဂ်တတိယ သိက္ခာပုဒ် အရ ဒွေဘာဂသန္တတကိုပြုလုပ်ရာ၌ သုဒ္ဓကာဠကကို ဒွေဘာဂ၊ ဩဒါတ ဂေါစရိယတို့ကို ကောဘာဂ စီထက် အယုတ်အလွန် ယူ၍ လုပ်သင့်မလုပ်အပ်ကိုပြဆို၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏ ကိရိယ ဖြစ်ပုံကိုလည်း ရှင်းလင်းပါ။

၃၀၀။ ဖြေ (က) သုဒ္ဓကာဠကကိုဒွေဘာဂထက်ပို၍မယူ ရပါ၊ လျော့လျှင်ကား အပြစ်မရှိ၊ဩဒါတဂေါစရိယတို့ကို ကော ဘာဂစီထက် လျော့၍မယူရပါ၊ ပိုလျှင်ကား အပြစ်မရှိ။

(ခ) မယူရမည့် အတိုင်းအရှည် အမျိုးအစားကို ယူ၍ ပြုလုပ်ခြင်း၊ယူရမည့်အတိုင်းအရှည်ကို အမျိုးအစားကိုမယူရဘဲ ပြုလုပ်ခြင်းတို့ကြောင့် ကိရိယာ ကိရိယ ဖြစ်ပါသည်။

ဒွေဘာဂ-မှာ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဖြစ်သည်၊ ကောဘာဂစကား ဟောဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒဖြစ်သည်။ ထိုမှကြောင့် ဒွေဘာဂကို လွန်ခြင်း ကောဘာဂအောက် လျော့ခြင်းတို့ကြောင့်သာ အပြစ်ရှိသည်၊ ဂေါစရိယ ဟူရာ၌ သုဒ္ဓကာဠကနှင့် ဩဒါတတို့ကို ချင်းချန်၍ ကြွင်းသမျှ သိုးမွေးအားလုံးသည် ဂေါစရိယချည်းဖြစ်၏။

http://www.dhammadownload.com

၃၀၁။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ ဋ္ဌေကစေလာမှဝင် ဒုတိယ တတိယ သိက္ခာပုဒ်တို့အရ နိဿဂ္ဂိယ သန္တတကို စွန့်ပုံပါဠိကို ရေးပြ၍ (ခ) နိဿဂ္ဂိယဖြစ်သော တောသေယျမိဿကာဒိ သန္တတတ္တယကို ဝိနည်းကံအရ စွန့်လွှတ်ပြီးပါက ဆက်လက်၍ အသုံးပြု၍ ရ,မရကိုလည်း ဆိုးဖြတ်ပါ။

၃၀၁။ ဖြေ (က) ဣဒံ မေ ဘန္တေ သုဒ္ဓကာဠကာနံ ဋ္ဌေကလောမာနံ သန္တတံကာရာပိတံနိဿဂ္ဂိယံ၊ဣမာဟံအာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ၊ (ဒုတိယအတွက်)

ဣဒံ မေ ဘန္တေ သန္တတံ အနာဒိယိတွာ တုလံဩဒါတာနံ တုလံဂေါစရိယာနံကာရာပိတံနိဿဂ္ဂိယံ ဣမာဟံအာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။ (တတိယအတွက်)

(ခ) အသုံးပြုခွင့်မရတော့ပါ၊ ပြုလျှင် ဒုက္ကဋ်။

နိဿဂ္ဂိ ပဋိလဒ္ဓံပိ အာဒိတော သန္တတတ္တယံ န ကပ္ပတိ။

ဒုတိယ တတိယ နိဿဂ္ဂိပါဠိတ်ပြီး၏။

စတုတ္ထနိဿဂ္ဂိပါဠိတ်

၃၀၂။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ ဋ္ဌေကလောမဝဂ် စတုတ္ထ သိက္ခာပုဒ်၌လာသော သမ္မုတိဟူသည် ဘယ်လိုသမ္မုတိမျိုးပါ နည်း၊ မည်သည့် ရဟန်းမျိုးအား မည်သူက မည်သို့ ပေးရပါ

http://www.dhammadownload.com

သနည်း။ (ခ) သူတစ်ပါးအတွက် ပြုလုပ်ခြင်း၊ သူတစ်ပါးပြုလုပ်ထားသော သန္ထကို အသုံးပြုခြင်းတို့ကြောင့် အပြစ် ရှိ၊ မရှိကိုလည်း ဆိုပြတ်ပါ။

၃၀၂။ ဖြေ (က) သန္ထတသမ္မုတိ ဖြစ်ပါသည်၊ ဂိလာနရဟန်းအား သံဃာက ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးရပါသည်။

(ခ) အပြစ်မရှိပါ။

ဤ၌ ဂိလာနရဟန်းဟူသည် သန္ထတနှင့် ကင်းနေရလျှင်လည်း မချမ်းသာ၊ သန္ထတကို ယူဆောင်၍သွားခြင်းငှာလည်း မစွမ်းနိုင်သော ရဟန်းမျိုးကိုဆိုသည်။

အနာပတ္တိ ပရတ္တာယ၊ ကာရာပေတိ ကရောတိ ဝါ၊
ကတံ ဝါ ပန အညေန၊ လဒ္ဓါ ဘုတ္တာ ပရိဘုဉ္စတော။

စတုတ္ထနိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်ပြီး၏။

ပဥ္စမ နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်

၃၀၃။ မေး။ (က) နိဿဂ္ဂိယ ဧဠကလောမဝဂ် ပဥ္စမသိက္ခာပုဒ်၌ ပုရာဏသန္ထတ ဟူသည် စိဏ္ဏသန္ထတကို ဆိုပါသလော၊ ဘယ်လိုသန္ထတမျိုးပါနည်း၊ (ခ) 'သာမန္တာသုဂတဝိဒတ္ထိ အာဒါတဗ္ဗာ'၌ ယူပုံအခြင်းအရာ အာဒါနာကာရကိုလည်း ပြဆိုပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၀၃။ ဖြေ (က) တစ်ကြိမ်တစ်ခါမျှ ထိုင်ခြင်း၊ အိပ်ခြင်း၊ ကိစ္စဖြင့် အသုံးပြုဖူးရာ ဖြစ်သော သန္တတမျိုးကို ပုရာဏသန္တတ ဆိုပါသည်။

(ခ) ပုရာဏသန္တတ၏ နံဘေးတစ်ဖက်ဖက်ဟူသော သာမန္တဌာနမှ လုံးလုံးဝန်းဝန်းဖြစ်စေ၊ လေးထောင့်ဖြစ်စေ ဖြတ်၍ ယူသည့်နေရာ တစ်ထွာလောက်ရှိအောင် ယူရပါသည်။

သာမန္တာအရ သာမန္တဌာနဟူသည် ပုရာဏသန္တတ၏ ကေပသ၊ နံဘေးတစ်ဖက်တည်း၊ ဌွေကလောမဝဂ် ပဌမ၊ ဒုတိယ၊ တတိယ၊ စတုတ္ထ၊ ပဥ္စမ သိက္ခာပုဒ်၌ ၅-ခုဖြင့်ပြအပ်သောအခင်း ၅-မျိုးတို့တွင် ပ၊ ဒု၊ တ၊ ဟုသော ရှေ့အခင်း ၃-မျိုးမှာဝိနည်းကံဖြင့် စွန့်၍ ပြန်ရသော်လည်း အသုံးမပြု ကောင်းတော့ပြီ၊ နောက်အခင်း ၂-မျိုးကိုကား အသုံးပြုနိုင်ပါသေး၏။ ။(အဌကထာကြီး။)

၃၀၄။ မေး (က) နိသီဒန် သန္တတကို ခင်းပုံ လုပ်ပုံ အခြင်းအရာ သန္တရဏာကာရကပြဆို၍၊ (ခ) နိသီဒန သန္တတကို ပြုလုပ်ရာ၌ ပုရာဏသန္တတ၏သာမန္တဌာနမှ သုဂတဝိဒတ္ထိပမာဏကို လုံးဝန်းယူ၍ဖြစ်စေ၊ အယုတ်အလွန်အားဖြင့် ယူ၍ဖြစ်စေ ပြုလုပ်ပါက အပြစ်ရှိ၊ မရှိဆုံးဖြတ်ပါ။

၃၀၄။ ဖြေ (က) အခင်းသစ်၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်သော နေရာ၌ဖြစ်စေ၊ အခင်းဟောင်းက ဖြတ်ယူထားသော အပိုင်းအစကို ဖြေဖျက်ပြီးလျှင် အခင်းသစ်နှင့်ရောနှော၍ဖြစ်စေ ခင်းရ လုပ်ရပါမည်။

(ခ) မူလအခင်းဟောင်း လုံးလုံးမရှိသဖြင့် လုံးလုံးမယူဘဲ ပြုလုပ်ရသည်ဖြစ်စေ၊ အခင်းဟောင်းမှ တစ်ထွာပြည့်အောင် မရသဖြင့် တစ်ထွာအောက် ယုတ်လျော့၍ ယူရသည်ဖြစ်စေ အပြစ်မရှိပါ၊ တစ်ထွာထက် အပို အလွန်ယူ၍ ပြုလုပ်မှုကား အပြစ်မကင်းပါ။

သုဂတဝိဒတ္ထိဟူသော ပရိစ္ဆေဒမှာ ဥက္ကဋ္ဌပရိစ္ဆေဒဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့် ပုရာဏ သန္ထတမှ ဝိဒတ္ထိပမာဏထက် ပို၍ မယူရ၊ ဤသိက္ခာပုဒ်၌ အနာဒါ ဟူသောပုဒ်သည် ပဋိသင်္ခါပုဒ်ကဲ့သို့ တွာပစ္စယာဒေသရိယ ယကာရလောပပုဒ်တည်း။

၃၀၅။ မေး နိဿဂ္ဂိ ဧဠကလောမဝဂ် ပဥ္စမသိက္ခာပုဒ်၌ 'အညာတိကာယတာယေတုံကတန္တကင့်လဘိတွာ ဘုဉ္ဇိတုံဝဋ္ဋတိ' ဟုဆိုသောကြောင့်နိသီဒနသန္ထတကိုသူတစ်ပါးအတွက်ပြုလုပ်မှု သူတစ်ပါးလုပ်ပြီးသည်ကိုရရှိ၍သုံးစွဲမှုအတွက်မည်သည့်အာပတ် မျှမသင့်ဟု မှတ်ရမည်လော။

၃၀၅။ ဖြေ သူတစ်ပါးအတွက် ပြုလုပ်မှုကြောင့် နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်အာပတ်မသင့်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကား သင့်ပါသည်။

နိဿဂ္ဂိပါစိတ်မသင့်သည်ကိုရည်ရွယ်ကာ အဋ္ဌကထာ၌ဝဋ္ဋတိ ဆိုသည်။

သူတစ်ပါးလုပ်ပြီးသည်ကိုရရှိ၍သုံးစွဲမှုအတွက်ကြောင့်ကား မည်သည့်အာပတ်မျှ မသင့်ပါ။

အညဿတ္ထာယ ကရောတိ ဝါ ကာရာပေတိ ဝါ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋဿ အနာပတ္တိ အညေန ကတံ ပဋိလဘိတွာ ဘုဉ္ဇတိ။

(ပဒဘာဇနီပါဠိ)

ဤသိက္ခာပုဒ်လာ နိသီဒန သန္ထတမှာ နိသီဒနဖဝရမဟုတ်ဖ ကားဗုတင်သောစီဝရိကရဟန်းထားအပ်၏။ စတုတ္ထစီဝရမဟုတ် ဟူပေ။

ပဉ္စမနိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

ဆဋ္ဌနိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၀၆။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ, ဥက္ကဋ္ဌလောမဝဂ် ဆဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ်၌ 'အဒ္ဓါန မဂ္ဂပ္ပဋိပန္နဿ'ဟု ဆိုခြင်းကြောင့် ခရီး သွားယင်းရမှသာ သိုးမွေးတို့ကို ခံယူရမည်လော၊ (ခ) ၃-ယူဇနာကို မည်မျှလွန်က၊ မည်သည့်အာပတ်သင့်သည်ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၃၀၆။ ဖြေ (က) မည်သည့်နည်းမျိုးဖြင့်ပင်ရရ တရား သဖြင့် ရခဲ့လျှင် ခံယူကောင်းသည်ပင် ဖြစ်သည်။

အကြောင်းဝတ္ထု အားလျော်စွာသောအဒ္ဓါနမဂ္ဂပဋိပန္နဿ ဟူသော စကားကို ဆိုခြင်းဖြစ်၏။

(ခ) ၃-ယူဇနာကို ခြေတင်လှမ်းလွန်စေသော ဒုက္ကဋ်၊ ဒုတိယ ခြေလှမ်းကို လွန်စေက နိဿဂ္ဂိပါစိတ်။

၃၀၇။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ ဥဋ္ဌလောမဝဂ် ဆဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ်အရ ငွေကလောမတို့ကို ၃-ယူဇနာ အတွင်းမှာပင် ဆောင်ယူသည် ဖြစ်ပါလျက် အာပတ်သင့်သေးသည် ဆိုပါက မည်သည့်အတွက်မည်သည့်အာပတ်သင့်ပါသနည်း၊ (ခ) ဆောင် ယူသည့်လမ်းတာ ၃-ယူဇနာကျော်ပါလျက် အာပတ်မသင့်ဟု ဆိုပါလျှင်လည်း ဘယ်လိုဆောင်ယူနည်းမျိုးပါသနည်း။

http://www.dhammadownload.com

၃၀၇။ ဖြေ (က) ခု-ယူဇနာကို မလွန်သေးဘဲလျက် ခု·ယူဇနာထက် လွန်သည်ဟူသော အတိရေက သညာမျိုးဖြင့် ဆောင်ယူသည့်အတွက် ဒုက္ကဋ်သင့်ပါသည်။

(ခ) ခု-ယူဇနာအတွင်းမှာပင် အသွားအပြန် ဆောင်ယူမှု သိုးမွေးတို့ကို ဆောင်ယူကာ ခု·ယူဇနာ အတွင်းရှိ တစ်နေရာ တစ်ဌာနတွင် နေပါတော့မည်ဟု သွားပြီးမှ နေရာကျေသဖြင့် ရှေ့သို့ဆက်လက်၍ ဆောင်ယူသွားမှု ခိုးသူ လုယက်အပ်သော သိုးမွေး၊ ဝိနည်းကံဖြင့် စွန့်အပ်ပြီးသော သိုးမွေးတို့ကို ပြန်ရသဖြင့် ဆောင်ယူမှု၊ သူတစ်ပါးကို ဆောင်ယူစေမှု၊ ကြိုးဖြင့်ဖွဲ့ချည်၍ထားသော သိုးမွေး၊ ချည်အထုံးကိုဖြစ်စေ သိုးမွေးတို့ဖြင့်ပြုလုပ်၍ထားအပ်သော ဝတ္ထုပစ္စည်းမျိုးကိုဖြစ်စေ ဆောင်ယူမှုတို့အတွက် အာပတ်မသင့်ပါ။

ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ခု-ယူဇနာကိုလွန်၍ မဆောင်ရဟု တားမြစ်အပ်သော သိုးမွေးမှာ ကြိုးစသည်တို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်း ချည်တုပ်ဘဲသက်သက်ထားသော သိုးမွေးမျိုးတည်း။

၃၀၈။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ ဧဠကလောမဝဂ် ဆဋ္ဌ သိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိယ ဧဠကလောမတို့ကို စွန့်ပုံပုဂ္ဂိုလ်ကိုရေးပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၌ရထိုက်သော အင်္ဂါများကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၀၈။ ဖြေ (က) ဣမာနိ မေ ဘန္တေ ဧဠကလောမာနိ တိယောဇန ပရမံ အတိက္ကာမိတာနိ နိဿဂ္ဂိယာနိ ဣမာနာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၁–တစ်စုံတစ်ခုဝတ္ထုပစ္စည်းပြုလုပ်၍ထားသောသိုးမွေး မဟုတ်ခြင်း၊ ၂–ရှေးဦးစွာ ခြင်းဖြင့်ရရှိသော သိုးမွေးဖြစ်ခြင်း၊ (ခိုးသူလက်မှ ပြန်ရခြင်းမျိုးကား ဒုတိယပဋိလာဘဖြစ်သည်) ၃–၃,ယူဇနာကို လွန်စေခြင်း၊ ၄–အသွားအပြန် ဆောင်ယူမှုမျိုး မဟုတ်ခြင်း၊ ၅–၃,ယူဇနာအတွင်းရှိ ကျောင်း၌ အမြဲနေမည်ဟူသော အလိုဆန္ဒ ဝါသာဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ဆောင်ယူမှု မဟုတ်ခြင်း ပေါင်း ၅-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

> တစ်စုံတစ်ရာ၊ ဘဏ္ဍာဝတ္ထု၊ မပြုအပ်ထား၊ ငွေထားဖြစ်၊ တစ်လှစ်
> ထိုမှဦးစွာရနှင့်၊ ယောဇနတိ၊ လွန်ဘိတစ်ထွေ၊ အစဉ်
> နေမည်၊ ရည်ရွယ်စိတ်ရင်း၊ မသွင်းမထား၊ သွားပြန်
> ဆောင်ခြင်း။ မဟုတ်လျှင်းပေ၊ ဤငါးထွေ၊ မှတ်လေ
> အင်္ဂါသရုပ်တည်း။

ဆဋ္ဌနိဿဂ္ဂိယပါစိတ် ပြီး၏။

ဆဋ္ဌမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်

၃၁၉။ မေး (က) ငွေကာလာမဝင် အဋ္ဌမ သိက္ခာပုဒ်၌ ရွှေငွေမဟုတ်သော ကြေးပြားပိုက်ဆံ မူးစေ့မတ်စေ့ငွေစက္ကူ စသည်တို့ကို ခံယူပါက အပြစ်ရှိသည်မရှိသည်ကိုအကြောင်းနှင့် တကွ ဖြေဆို၍ (ခ) မိမိအားလှူလာသော ရွှေငွေမျိုးတစ်နေရာ တစ်ဌာနတွင်ပိုင်ရှင်မရှိ နိပ္ပရိဂ္ဂဟိတ ဖြစ်သောရွှေငွေမျိုးတို့တွင် ဘယ်လိုရွှေငွေမျိုးကိုခံယူမှသာ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့်အပြစ်ရှိသည်၊ ကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၀၉။ ဖြေ (က) အပြစ်ရှိပါသည်၊ အကြောင်းကား ဤသိက္ခာပုဒ်၌ ရောင်းဝယ်မှုကိစ္စမျိုးတွင်အသုံးပြုနိုင်ခွင့်ရှိသော ငွေစက္ကူစသည်တို့ကို ရူပိယဟု ဆိုအပ်သောကြောင့်ပါတည်း။ ရတဇ-အရငွေစက္ကူစသည်တို့လည်းယူရသည်ဟူ၏။

(ခ) ရွှေငွေဆိုလျှင် ဘယ်လိုရွှေငွေမျိုးကိုပင် ခံယူ ခံယူ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အပြစ်သင့်သည်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ရွှေ၊ ငွေ ဖြစ်မှုသာ လိုရင်းဟူ၏။

တစ်စုံတစ်ခုသောနေရာတွင် ရွှေငွေကို မြင်တွေ့၍ ငါ ကောက်ရသည်ဟု ယူလျှင်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အပြစ်မလွတ်ပေ။ ကိုင်ရုံမျှဖြင့်ပင် ဒုက္ကဋ်သင့်လေပြီ။

၃၁၀။ မေး ငွေကိုလောမဝဂ်အ ၁၀မသိက္ခာပုဒ်၌ ဥပနိက္ခိတ္တံ သာဒိယေယျ'ဖြင့် ပြအပ်သော ဥပနိက္ခိတ္တ သာဒိယန ဟူသည် ဘယ်လိုအမှုမျိုးဖြစ်သည်ကို ပြဆိုပါ။

၃၁၀။ ဖြေ အရှင်ဘုရားအား လှူပါ၏ဟု လျှောက်ဆို၍ အလှူခံရဟန်း၏ အနီးအပါး 'မျက်မှောက်သို့' ဆောင်ယူချထားအပ်သော ရွှေငွေမျိုးကိုဖြစ်စေ၊ မည်သည့်နေရာဌာနတွင် တည့်တောင်ပိုင် ရွှေငွေရှိပါသည်၊ထိုရွှေငွေကို အရှင်ဘုရားအား လှူပါ၏ဟု လျှောက်ထား၍ လှူအပ်သော မျက်ကွယ် ရွှေ၊ ငွေမျိုးကိုဖြစ်စေ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မငြင်းပယ်ရှားတဲ့နေမှု စိတ်ထဲက သာယာမှုမျိုးကို ဥပနိက္ခိတ္တ သာဒိယနဆိုပါသည်။

အထက်ပါအဖြေစကားအရမျက်မှောက်၌ ထားအပ်သော ဓာတရူပရဇတကိုသာ ဥပနိက္ခိတ္တဆိုသည်မဟုတ်၊ သမ္မုခါ ဋ္ဌိတ ပရမ္မုခါ ဋ္ဌိတ ၂-မျိုးလုံးကိုပင်ဥပနိက္ခိတ္တ ဆိုသည်ဟု သိနိုင်ပြီ၊

လူ့ရာ၌လည်းလှူပါသည်ဟု နှုတ်ကမပြောဘဲ လှူပါသည်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ကိုယ်အမူအရာ ကာယပယောဂဖြင့် သိစေလျှင်လည်း လှူသည်ပင်မည်တော့၏။

စိတ်ကလိုချင်စေကာမူ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့်ပယ်ရှားခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် မပယ်ရှားစေကာ သာယာမှု မဝင်စင်ကြယ်သောစိတ်ရှိလျက် 'နယိဒံ အမှာကံ ကပ္ပတိ' ဤ ရွှေငွေဟာ တို့မှာအပ်တာမဟုတ်ဟု နှလုံးပြုကာ မသာယာဘဲ နေခဲ့သော်လည်းကောင်း အပြစ်မရှိ၊ ကိုယ်နှုတ်ဖြင့်ပယ်ပယ် စိတ်ဖြင့်ပယ်ပယ် ပယ်ရာရောက်သည်ဟူလို။

၃၁၁။ မေး (က) ငွေက လောမဝဂ်အဋ္ဌမ သိက္ခာပုဒ်၌ ငွေကျပ်တစ်ရာကို တစ်ကျပ်စီ တစ်ကျပ်စီအကြိမ်တစ်ရာပင်သာယာခံယူမှု၊ ငွေတစ်ရာအထုပ်ကို တစ်ကြိမ်တစ်ခါတည်း အထုပ်လိုက် သာယာခံယူမှုတို့အတွက် အာပတ်သင့်ပုံတူသည်မတူသည်ကို ခွဲခြားပြဆို၍ (ခ) ဤနိဿဂ္ဂိယ ဇာတရူပရဇတကို သံဃာဂိုဏ်း ပုဂ္ဂိုလ်တို့တွင် အဘယ်၌ စွန့်ရမည် ဘယ်ပုံစွန့်ရမည်ကိုလည်း ညွှန်ပြပါ။

၃၁၁။ ဖြေ (က) ဤခံယူမှု ၂-မျိုးလုံးအတွက် ခံယူအပ်သောအရေအတွက်အားလျော်စွာ နိဿဂ္ဂိယ ပါစိတ်တစ်ရာစီပင်သင့်ပါသည်ဖြင့် အာပတ်သင့်ပုံချင်း အတူတူပင်ဖြစ်ပါသည်။ (အထုပ်အတွင်းရှိ ငွေသည်လည်း သမ္ဗန္ဓတစ်လုံးတစ်ခဲ တစ်တွဲတစ်စပ်တည်းမဟုတ်။)

(ခ) သံဃာ့အလယ်၌သာ စွန့်ရပါသည်၊ စွန့်ပုံကား 'အဟံ ဘန္တေ ရူပိယံ ပဋိဂ္ဂဟေသိံ၊ ဣဒံ မေ ဘန္တေ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ'။

http://www.dhammadownload.com

ခံယူအပ်သော နိဿဂ္ဂိ ဝတ္ထုကာ တစ်လုံးတစ်ခဲ တစ်တွဲတစ်စပ်တည်း ဃနဗဒ္ဓဖြစ်နေလျှင်ကား နိဿဂ္ဂိပါစိတ်တစ်ချက်သာ။

၃၁၂။ မေး (က) ရွှေငွေကို စေတီယ၊ သံဃ၊ ဂဏ၊ အည ပုဂ္ဂလတို့အကျိုးငှာ အလှူခံပါက မည်သို့ အပြစ်ရှိပါသနည်း။ (ခ) ရူပိယသိက္ခာပုဒ်၏ ရံခါကိရိယ၊ ရံခါအကိရိယ ဖြစ်ပုံကိုလည်း သိသာရုံမျှဖြေရှင်းပါ။

၃၁၂။ ဖြေ (က) ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။ (ခ) ရံခါ မခံယူရမည့် ရွှေငွေကိုခံယူခြင်းကြောင့် ကိရိယ၊ ရံခါ—ပြုလုပ်ရမည့် ပယ်ရှားမှုကို မပြုလုပ်ခြင်းကြောင့်အကိရိယဖြစ်ပါသည်။

အဋ္ဌကထာ၌ 'သိယာ အကိရိယံ ပဋိက္ခေပဿ အကရဏတော'ဟူသော ပါဠိဝယ် 'ပဋိက္ခေပဿ အကရဏတော' ဖြင့် ကိုယ်နှုတ်တို့ဖြင့် ပြုသင့်သော ပဋိက္ခေပ အမှုကိုမပြုခြင်းကြောင့်သာ အာပတ်သင့်ရသည်၊ စိတ်က သာယာရုံမျှဖြင့် အာပတ် မသင့်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြလေရကား 'မနောဒွါရေ အာပတ္တိနာမ နတ္ထိ'ဟူသော နိဒါန ကဏ္ဍလာ အဋ္ဌကထာစကားမှာ သြဇဝန္တတရရန် ဆင့်ငြသော စကားပေတည်းဟု ဋီကာကြီးဆို၏။ ဥပနိက္ခိတ္တသာဒိယနာ အာပတ်သည်လည်း နိဒါန ကဏ္ဍလာ ဝစီဒွါရ၌ အကိရိယသမုဋ္ဌာန် သမ္ပဇာနမုသာဝါဒ ဒုက္ကဋ်ပမာ ကာယဒွါရ ဝစီဒွါရ၌ အကိရိယသမုဋ္ဌာန်အာပတ်သာတည်း၊ မနောဒွါရ၌ဖြစ်သော အာပတ်မဟုတ်။

၃၁၃။ မေး ဧဠကလောမဝဂ် အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ ရထိုက်သော အင်္ဂါများကို ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၁၃။ ဖြေ ၁-ခံယူအပ်သော ဝတ္ထု၏ ဇာတရူပ ရဇတ ဖြစ်ခြင်း၊ ၂-မိမိအတွက် ရည်ရွယ်ချက် ရှိခြင်း, ၃-ဂဟဏ ဂါဟာပဏ ဥပနိက္ခိတ္တ သာဒိယနတို့တွင် တစ်ခုခုကို ပြုခြင်း ပေါင်း ၃-ပါး။

ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ရွှေငွေပုလဲ၊ ပတ္တမြားစသော နိဿဂ္ဂိယ ဝတ္ထု-ဒုက္ကဋ် ဝတ္ထုတို့ကို မခံယူရဟု တားမြစ်သည်။

ဆောင်ပုဒ်-ရွှေငွေဖြစ်ဘိ၊မိမိအတွက်၊ရည်ရွယ်ချက်ပါ၊ ဂဟာ ဏာဒိ၊ကံတို့တွင်၊ပါဝင်ယေဘြား၊ တစ်ပါးပါးဟူ၊ အင်္ဂါသုံးဆူ၊ လွယ်ကူမှတ်ကြရှုပီယ။

အစီပွာယ်

ဤရူပိယသိက္ခာပုဒ်၌ ရူပိယဒိုက္ဂါတက ရဟန်းကသံဃာ့ အလယ်တွင် စွန့်အပ်သောရွှေငွေကို မည်သို့မည်ပုံပြုလုပ်ရမည် ဟူသော အစီအရင်ကို ကခ်္ခါတွင်ဆိုသမျှ ထုတ်ပြဦးအံ့။

ရွှေ ငွေကိုစွန့်ရ ဌာနသို့ လူဒါယကာ တစ်ယောက်ယောက် ရောက်ရှိလာပါက ထိုဒါယကာအား 'ဉာဏ်ဇာနာဟိ' ဤရွှေငွေ ကို သင်သိလော့ဟု ပြောဆိုရမည်၊ ဒါယကာက ဤရွှေ ငွေ ဖြင့် အဘယ်အရာဝတ္ထုကို တပည့်တော် ဆောင်ယူခဲ့ရပါမည် နည်းဟုမေးလျှောက်ခဲ့သော် သင်္ကန်း၊ ဖိနပ်စသည် ဤမည် သော အရာဝတ္ထုကို ဆောင်ယူခဲ့ဟု မပြောမဆိုကောင်း၊ သင်္ကန်း၊ဖိနပ်စသည် ဤမည်သောအရာဝတ္ထုသည် ရဟန်းတို့ အား အပ်စပ်၏ ဟုသာပြောဆိုရမည် ဤသို့သော ပြောကောင်း သည်၊ထိုစကားအရ ဒါယကာ၊ သံဃာ ညွှန်ကြားပြသော ဝတ္ထုဖြည်း

http://www.dhammadownload.com

ကိုဆောင်ယူလာလျှင်ဝတ္ထုပစ္စည်းကိုရွှေငွေကိုခံယူသော ရူပိယဆဋ္ဋိတာက ရဟန်းမှတစ်ပါးကြွင်းရဟန်းအားလုံးကိုဝေဖန်ခွဲခြမ်း၍အသုံးပြုကောင်း၏။ ရူပိယပဋိဂ္ဂါဟကရဟန်းသည်ကား မိမိခံယူထားသောထိုရွှေငွေမှဖြစ်ပေါ်၍လာသည့်ဝတ္ထုပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကိုသူတစ်ပါးလက်မှတစ်ဆင့်ရစေကာမူမခံယူမသုံးစွဲကောင်းတော့ပြီ။ ကုန်ကုန်ပြောရလျှင်ထိုရွှေငွေကိုအကြောင်းပြုကာတစ်နည်းတစ်လမ်းအားဖြင့်ဖြစ်ပေါ်၍လာသောသစ်ပင်၏ အရိပ်ကိုပင် နားခိုမှု၊နေထိုင်မှု အသုံးပြုခွင့်မရတော့ပြီ။

ဒါယကာကတစ်စုံတစ်ခုဝတ္ထုပစ္စည်းကိုမဆောင်ယူလိုခဲ့လျှင် ‘ဤမံဆန္ဒေဟိ’ ဤရွှေငွေကို စွန့်လိုက်ပါဟု ပြောရမည်၊ ဒါယကာက တစ်နေရာတစ်ဌာန၌ ချထားခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ယူသွားသော်လည်းကောင်း မထားနှင့် မယူနှင့်ဟု မပြောဆိုရ၊ မတားမြစ်ရ၊ ဒါယကာကမစွန့်ပစ်ဘဲမျက်နှာလွှဲ၍သွားဘိမူကား ဆန္ဒာဂတိသို့မလိုက်ခြင်း၊ ဒေါသာဂတိသို့မလိုက်ခြင်း၊ မောဟာဂတိသို့မလိုက်ခြင်း၊ ဘယာဂတိသို့မလိုက်ခြင်း၊ စွန့်အပ်၊ မစွန့်အပ်သည်ကို သိခြင်းဟူသော အင်္ဂါရပ်ငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောရဟန်းကို ရူပိယဆဍ္ဍကသမ္မုတိပေးရမည်၊ ထိုသမ္မုတိရ ရူပိယဆဍ္ဍကရဟန်းက တစ်စုံတစ်ခုမှ အမှတ်နိမိတ်မပြုဘဲ (ပြုလျှင်ဒုက္ကဋ်)မစင်ကိုစွန့်ပစ်သည်ပမာ နိရာပေက္ခ စွန့်ပစ်လိုက်ရမည်။

ကုလ ဒူသနအပြုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရရှိသော ကုသလဒူသကာ ထမ္မုပ္ပန္န ပစ္စည်းမျိုး၊ ဈာန် မဂ်ဖိုလ်ကိုမရဘဲ ရ၏ဟု ပြောဆိုမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်ရရှိသော အသန္တသမ္ဘာဝနုပ္ပန္န ပစ္စည်းမျိုး၊ ဣရိယာပထသန္နိဿိတစသောကုဟနဝတ္ထုစသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်

http://www.dhammadownload.com

ပေါ်ရရှိသော ကုဟာနာ ဒ၂ [ပွဲ]နှ ပစ္စည်းမျိုးမှာ 'နေဝတာယ နအညာယ ဝန္တိ' ဟူသော အဋ္ဌကထာကြီးစကားအရ အမူသည် ရဟန်းရော အခြားရဟန်းများပါ အသုံးမပြုကောင်းတော့ပြီ။

ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုကြည့်ရှုမှတ်သားကာရွှေငွေကိုစွန့်ရာဌာနသို့ အခန့်သင့်ရောက်ရှိလာသော ဒါယကာက ဤရွှေငွေဖြင့် ဘယ်လိုဝတ္ထုပစ္စည်းမျိုးကို ဆောင်ခဲ့ပါမည်နည်းဟု မေးလျှောက်ပါက မည်သို့ပြောဆိုရမည်နည်း စသော မေးခွန်းမျိုးကို ဖြေဆိုတတ်ပါစေ

ဆဋ္ဌမနိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

နဝမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၁၄။ မေး ငွေကိုသောမဂ် နဝမသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ရွှေငွေစသော နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု ပုလဲ၊ ပတ္တမြား စသော ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုများကို မလဲလှယ်ရဟု တားမြစ်ခြင်းကြောင့် မည်သည့်ဝတ္ထုဖြင့် မည်သည့်ဝတ္ထုလဲလှယ်က မည်သို့ အာပတ်သင့်သည်ကို ခွဲဖြန်ခွဲခြမ်း၍ ပြပါ။

၃၁၄။ ဖြေ ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထု အချင်းချင်း လဲလှယ်မှု၊ ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုနှင့် ကပ္ပိယဝတ္ထုကို လဲလှယ်မှု၊ ကပ္ပိယဝတ္ထုနှင့် ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုကို လဲလှယ်မှုတို့အတွက် ဒုက္ကဋ်သင့်၏။

နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု အချင်းချင်း လဲလှယ်မှု၊ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုနှင့် ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုကိုလဲလှယ်မှု နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုနှင့် ကပ္ပိယဝတ္ထုကို လဲလှယ်မှု၊ ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုနှင့်နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုကိုလဲလှယ်မှု၊ ကပ္ပိယဝတ္ထုနှင့်နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုကို လဲလှယ်မှုအတွက်နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်သင့်၏။

ဤအဖြေကိုကြည့်ရှုက (က) မိမိ၏ပုလဲနှင့် သူတစ်ပါး၏ ပတ္တမြားကိုလဲလှယ်ပါက ဒုက္ကဋ်။ (ခ) မိမိ၏ပုလဲနှင့်သူတစ်ပါး၏ အကိန်းကိုလဲလှယ်ပါက ဒုက္ကဋ်။ (ဂ) မိမိ၏ပုလဲနှင့်သူတစ်ပါး၏ ရွှေငွေကိုလဲလှယ်ပါက နိဿဂ္ဂိပါစိတ်စသည်ဖြင့်သိလေ၊ အကြွင် ဝတ္ထုဖြင့် အကြွင်ဝတ္ထုကို လဲလှယ်၏၊ ထိုလဲလှယ်ကြောင်းဝတ္ထု လဲလှယ်အပ်သော ဝတ္ထုတို့တွင် တစ်ခုခုက နိဿဂ္ဂိယ ဝတ္ထုဖြစ် လျှင် နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်၊ ဝတ္ထု ၂-မျိုးလုံး နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုမဟုတ် ဘဲ ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထု ကပ္ပိယဝတ္ထုဖြစ်လျှင် ဒုက္ကဋ်ဟုအချုပ်မှတ်လေ။

၃၁၅။ မေး (က) ငွေကလောမဝဂ် နဝမသိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုကို စွန့်ပုံပါဠိကို ရေး၍ (ခ) ဤ သိက္ခာပုဒ်၌ ရှုတိုက်သောအင်္ဂါများကိုလည်း ရေတွက်ပြပါ။ ၄

၃၁၅။ ဖြေ (က) အဟံ ဘန္တေ နာနာပ္ပကာရကံ ရူပိယ သံဝေါဟာရံ သမာပဇ္ဇိံ၊ ဣမံ မေ ဘန္တေ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ သံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ။

(ခ) ၁-လဲလှယ်အပ်သော ဝတ္ထုနှင့်လဲလှယ်ကြောင်းဝတ္ထု တို့တွင် တစ်ခုခုက နိဿဂ္ဂိယ ဝတ္ထုမျိုးဖြစ်ခြင်း၊ ၂-လဲလှယ်ခြင်း ပေါင်း အင်္ဂါ ၂-ပါး။

ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထု ဒုက္ကဋ်ဝတ္ထုတို့ကို လဲလှယ် ဖလှယ်ခြင်းကို တားမြစ်သည်။

ဆောင်ပုဒ်

လဲကြောင်းလဲအပ်၊ နှစ်ရပ်ပြားသီ။ ဝတ္ထုဒွိတွင်၊ နိဿဂ္ဂိမျိုး၊
ဖြစ်ရိုးတစ်ခု၊ လဲမှုတစ်ဖြာ၊ ဒွိအင်္ဂါ၊ မှတ်ပါငွေကနဝမ။

နဝမ နိဿဂ္ဂိယပါစိတ် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

ဝယာမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၁၆။ မေး (က) ငွေကလောမဝဂ် ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌ ကယဝိက္ကယဖြစ်ပုံကို ထင်ရှားအောင်ပြဆို၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်အာ နာနာပ္ပကာရဝတ္ထုနှင့် ရှေးနဝမ သိက္ခာပုဒ်လာ နာနာပ္ပကာရ ဝတ္ထုတို့၏ ခြားနားပုံကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၃၁၆။ ဖြေ (က) ငါ့တွင်ရှိသော ဤဆန်ဖြင့် သင့်တွင်ရှိသော ဤဆီကိုပေးလော့ ဆောင်ယူခဲ့လော့-လဲလယ်လော့-ဝယ်ယူလော့ဟုဆို၍ သူတစ်ပါး၏သက်နီးစသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုယူလျှင် ဝယ်ခြင်း 'ကယ' အမှုသို့ရောက်၏၊ မိမိ၏ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကိုပေးလျှင် ရောင်းခြင်း 'ဝိက္ကယ' အမှုသို့ ရောက်၏။

(ခ) ဤဒသမသိက္ခာပုဒ်လာ နာနာပ္ပကာရ ဝတ္ထုကား သင်္ကန်းစသော ကပ္ပိယဘဏ္ဍာတည်း၊ ရှေးနဝမ သိက္ခာပုဒ်လာ နာနာပ္ပကာရ ဝတ္ထုကား ရွှေ၊ ငွေ-စသော အကပ္ပိယဘဏ္ဍာတည်း။

ဤကယဝိက္ကယအမှုကို သီတင်းသုံးဖော် ၅-ယောက်တို့မှ တစ်ပါးအခြားသော်သူ ဘစ်စုံတစ်ယောက်နှင့်မျှမပြုလုပ်ကောင်း၊ ဤထမင်းကိုစားပြီး ဤဆပ်ပြာကိုယူပြီး ငါ့ကျောင်းဝိုင်းထဲမှာ မြက်ပေါက်ပေး စသည်ဖြင့် မခိုင်းကောင်း၊ ခိုင်းလျှင် နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုမဖက် ပါစိတ်သက်သက်သင့်သည်၊ စားပြီး ယူပြီးဟူသော နောက်စကားကိုငဲ့ကွက်သည့်စကားလုံးမျိုးမသုံးဘဲစားတော့-ယူတော့-ဟု ပြီးပြီးပြတ်ပြတ် ပြောပြီးမှ ခိုင်းလိုရာကိစ္စကို ခိုင်းမူကား အပြစ်မရှိ။

http://www.dhammadownload.com

၃၁၇။ မေး (က) မိမိ၏ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာဖြင့် သူတစ်ပါး၏ ကပ္ပိယဘဏ္ဍာကို ကယဝိက္ကယံ မဖြစ်အောင် ဘယ်လိုပြုလုပ်၍ ယူရမည်နည်း (ခ) ကယဝိက္ကယ အမှုဖြင့်ရသော နိဿဂ္ဂိယ ဝတ္ထုလို စွန့်ပုံပါဠိကိုလည်း ရေးပြပါ။

၃၁၇။ ဖြေ (က) ငါ့မှာ သင့်န်းသာရှိသည် ငါကလည်း သင့်န်းကိုမလို, ဖိနပ်ကိုသာလိုချင်သည် စသည်ဖြင့်ပြောဆိုကာ မိမိ၏ဥစ္စာဖြင့် ရရှိသော ပစ္စည်းမျိုးကို ယူကောင်းပါသည်။

(ခ) အဟံ ဘန္တေ နာနပ္ပကာရကံ ကယဝိက္ကယံသမာပဇ္ဇိံ၊ ဣဒံ မေ ဘန္တေ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

သံဃာ၊ဂိုဏ်း၊ပုဂ္ဂိုလ်တို့ထံတွင် စွန့်လိုရာ၌ စွန့်နိုင်သည်။

၃၁၈။ မေး ဋ္ဌကလောဓမ္မဂ ဒသမသိက္ခာပုဒ်၌ ရထိုက်သော အင်္ဂါများကို ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၃၁၈။ ဖြေ ၁-တေသံကပ္ပိယဝတ္ထုလာထိုလဲလှယ်ကြောင်း ဖြစ်သောဝတ္ထု၊ ၂-ခုတို့၏ကပ္ပိယဝတ္ထုချည်းဖြစ်ခြင်း၊ ၂-အသဟာ ဓမ္မိကဏ၊ သီတင်းသုံးဖော် အချင်းချင်းမဟုတ်ခြင်း၊ ၃-ကယ ဝိက္ကယ သမာပဇ္ဇနံ၊ ရောင်းမှု ဝယ်မှု အနေသို့ ရောက်ခြင်း ပေါင်း ၄-ပါး။

ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် ဆင့်န်း၊ ဖိနပ် စသော ကပ္ပိယဝတ္ထုချင်း လဲလှယ်မှုကို တားမြစ်သည်။

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ပုဒ်

ကမ္ဗိယ ၇၊ ဝတ္ထုနှစ်သွယ်၊ လဲလှယ်မိစေ၊ ထစ်ထွေသီတင်း၊
သုံးဖော်ခြင်းလည်း၊ အလျှင်းမဖြစ်၊ ရောက်လစ်ကာယ၊
ဝိဇ္ဇာယဟူ၊ ဤသုံးဆူ၊ မှတ်ယူအောင် သရုပ်တည်း။

ဒသမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

ဒွေကလောမဝဂ်ပြီး၏။

(ပတ္တဝဂ်)

ပဌမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၁၉။ မေး။ ပတ္တဝဂ် ပဌမသိက္ခာပုဒ်၌ (က) အတိရေက ပတ္တဟူသည် ဘယ်လို သပိတ်မျိုးပါနည်း၊ သပိတ်အမျိုးအစား ပတ္တဘေဒ ကိုလည်း (ခ) ဇာတိအားဖြင့် လည်းကောင်း (ဂ) ပမာဏအားဖြင့်လည်းကောင်း ခွဲခြားဝေဖန်ရှုပြပါ။

၃၁၉။ ဖြေ (က) အဓိဋ္ဌာန်လည်း မတင်အပ်၊ ဝိကပ္ပနာလည်း မပြုအပ်သော 'အနဓိဋ္ဌိတ အဝိကပ္ပိယ' သပိတ်မျိုးကို အတိရေကပတ္တဆိုပါသည်။

(ခ) ဇာတိဘေဒအားဖြင့် အယောပတ္တ-သံသပိတ်၊ ဘူမိပတ္တ-မြေသပိတ်ဟု ၂-မျိုး ၂-စား ကွဲပြားပါသည်။

(ဂ) ပမာဏဘေဒအားဖြင့် 'ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌ၊ ဥက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမ ဥက္ကဋ္ဌောမက'ဟု ဥက္ကဋ္ဌသပိတ် ၃-မျိုး၊ 'မဇ္ဈိမုက္ကဋ္ဌ မဇ္ဈိမမဇ္ဈိမ၊ မဇ္ဈိမောမက'ဟု မဇ္ဈိမသပိတ် ၃-မျိုး၊ 'ဩမကုက္ကဋ္ဌ၊ ဩမကမဇ္ဈိမ၊ ဩမကောမက'ဟု ဩမက သပိတ် ၃-မျိုး ပေါင်း ၉-မျိုး ရှိပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥက္ကဋ္ဌ မဇ္ဈိမ ဩမကဟူသော မူလသပိတ် ၃-လုံးတွင် တစ်လုံးတစ်လုံး၌ ဥက္ကဋ္ဌ မဇ္ဈိမဩမကဟု ၃-မျိုးစီကွဲပြားသဖြင့် ၃x၃=၉ လုံး ဖြစ်ရ၏။

၃၂၀ ။ မေး (က) ဥက္ကဋ္ဌ မဇ္ဈိမ ဩမက သပိတ်တို့၏ ပမာဏကို ပြဆို၍ (ခ) သပိတ် ၆-လုံးတို့တွင် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခွင့် ဝိကပ္ပနာပြုခွင့်ရှိသော 'ပမာဏယုတ္တ' သပိတ်တစ်မျိုး မရှိသော 'အပ္ပမာဏယုတ္တ' သပိတ်တို့ကိုလည်း ခွဲခြား၍ပြဆိုပါ။

၃၂၀။ ဖြေ (က) ဆန်တစ်ပြည်ချက် စိတ်ထက်ဝက် ဖြစ်သော ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ထိုဆွမ်း၏ ၄ပုံတစ်ပုံ ဖြစ်သော လက်ကော်ရ ပဲနောက်ဟင်းနှင့် ငါးအမဲစသော ဟင်းလျာကိုလည်းကောင်း၊ ဤသို့ဆွမ်းရောဟင်းပေါင်း ၃ ပြည်သားသာသာတို့ကို ထည့်လိုက်က အနားရေးနှင့် အညီအမျှရှိသော သပိတ်ကို ဥက္ကဋ္ဌခေါ်ပါသည်။ ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်၏ ထက်ဝက် ၃ ခွက်သား သာသာဝင်မျှ ပမာဏရှိသော သပိတ်ကို မဇ္ဈိမခေါ်ပါသည်။ မဇ္ဈိမသပိတ်၏ ထက်ဝက်၁-စလည်သား သာသာဝင်မျှပမာဏ ရှိသော သပိတ်ကို ဩမကသပိတ်ခေါ်ပါသည်။

(ခ) အကြီးဆုံး 'ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌ' နှင့်အငယ်ဆုံး 'ဩမကောမက' သပိတ်တို့မှာ 'အပ္ပမာဏယုတ္တ' ကြွင်း ၇-လုံးမှာ ပမာဏယုတ္တသပိတ်များ ဖြစ်ကြပါသည်။

၃-ပြည်သား သာသာမျှရှိသော ဆွမ်းနှင့်ဟင်းတို့ကို ထည့်လိုက်ပါက အနားရေးသို့မမီမရောက် ခပ်ဟောက်ဟောက် ဖြစ်နေလျှင်ဥက္ကဋ္ဌုက္ကဋ္ဌအနားရေးကိုလွန်လျက်စို့ စို့ မို့မို့ ထက် နေလျှင်ဥက္ကဋ္ဌောမကသပိတ်ခေါ်သည်၊ (သပိတ်ကြီး၍ဟောက်

http://www.dhammadownload.com

သည်သပိတ်ယော်၍ မောက်သည့်ကို ရိပ်မိစေ) မဏ္ဍိမုက္ကဋ္ဌ-မဏ္ဍိမောမက ဩမကုက္ကဋ္ဌ-ဩမကောမတို့၌လည်း နည်းတူသိလေ၊ အပ္ပမာဏယုတ္တံ သပိတ် ၂-လုံးကို ထာလဓာ ခွက်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုခွင့်ရ၏။

၃၂၁၊ မေး (က) ပတ္တဝဂ်ပထမ သိက္ခာပုဒ်၌ "အမဏာသာရုပ္ပေနပတ္တ" ဟူသောစကားအရ အကြိမ်ပေါင်း မည်မျှဖုတ်မှသမဏာသာရုပ္ပဆိုရမည်နည်း၊ (ခ) သပိတ်လုံးရေပေါင်း မည်မျှအဓိဋ္ဌာန် တင်ထားနိုင်သည်ကိုလည်းပြဆိုပါ။

၃၂၁။ ဖြေ (က) သံသပိတ်ကို ၅-ကြိမ် မြေသပိတ်ကို ၂-ကြိမ်ဖုတ်ရမည်ဟု အဋ္ဌကထာကြီးတွင် သတိမှတ် ပြဆိုပါသည်၊ ထာ်ါ၌ တိုက်ရိုက်အဆိုမရှိ။

(ခ) အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ တစ်လုံးသာ တင်ရပါသည်၊ ကြွင်းသပိတ်များ ရှိနေပါက ဝိကပ္ပနာ ပြုထားရပါသည်။

သပိတ်ဖုတ်ရာ၌ မည်းမည်းနက်နက်ကျက်ဖို့သာလိုရင်းဖြစ်ရကား ၅-ကြိမ် ၂-ကြိမ်ဟု သတိမှတ်သည်မှာ၎င်းမျှလောက်ဖုတ်ပါက မည်းမည်းနက်နက် ကျက်လောက်ပြီဟု ပြဆိုမှုဖြစ်သော သတ်မှတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ မနက်သည်ဖြစ်စေ နက်ဆည်ဖြစ်စေ ၅-ကြိမ် ၂-ကြိမ် ဖုတ်ပါက အဓိဋ္ဌာနုပက ဖြစ်ပြီဟု ပြလိုရင်းမဟုတ်၊ သို့ဖြစ်၍ မည်းမည်းနက်နက် ကျက်ပါလျှင် တစ်ကြိမ်တည်းပင်ဖုတ်စေကာ အဓိဋ္ဌာနုပဂဖြစ်ပြီ ဟူသော ဝါဒကို လာရတ္ထ၌ပြဆို၏။ သပိတ် ၂-လုံးကိုတစ်ပြိုင်နက်အဓိဋ္ဌာန်တင်မှုတစ်လုံးမျှ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာမရောက်၊ တစ်လုံးပြီးတစ်လုံး တင်မူကား ရှေ့တစ်လုံးသာ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာရောက်သည်။

http://www.dhammadownload.com

၃၂၂။ မေး (က) မိမိလက်တွင်းသို့ရောက်ပြီး ဖြစ်သော အဓိဋ္ဌာန်လောက်သည့် ဓာတ်၊ ဝဏ္ဏ၊ ပမာဏ သမ္ပန္န ဖြစ်သော သပိတ်မှန်လျက် အဓိဋ္ဌာန်မတင်ထိုက်သော သပိတ်မျိုး ရှိပါသေးသလော၊ (ခ) သပိတ်အဓိဋ္ဌာန်ကျကြောင်းများကိုလည်း ရေတွက်ဖော်ပြပါ။

၃၂၂။ ဖြေ (က) အဖိုးပေး၍ ဝယ်ရသော သပိတ်ဖြစ်ပါက မိမိအသုံးပြုနေသဲပင် ဖြစ်စေကာ ပေးရန် သပိတ်ဖိုး ကျန်ရှိပါသေးလျှင် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခွင့်မရပါ။

(ခ) 'ထွက်၊ ယူ၊ ပေး၊ လု၊ မစွဲ၊ လိင်ပြန်၊ အဓိဋ္ဌာန်ချ၊ သိက္ခာချ၊ ဟူသောအကြောင်း ၈-ပါး၊ အနားရေးမှ လက်နှစ်သစ်အောက် ဆပ်ဆန် ထမင်းလုံး ထွက်လောက်အောင် အပေါက်ပေါက်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းတစ်ပါးပေါင်း ၉-ပါးရှိပါသည်။

သပိတ်အဖိုးမကျေသေးပါက အဓိဋ္ဌာန်ရုစဝ သပိတ်မဖြစ် ထိုသပိတ်ကိုဝိနယ ဝိကပ္ပနာလည်းမပြုရ၊ ထပန်ဝိကပ္ပနာသာ ပြုရသည်။ ထပန်ဝိကပ္ပနာဟူသည်မှာဘာမျှမလုပ်ဘဲထားလိုက်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်၊ ဤထပန် ဝိကပ္ပနာကို ရည်ရွယ်ပင် ကခ်ါ၌ 'အပ္ပတ္တိုဒ္ဓရနေ့နဝိကပ္ပတဗ္ဗော'ဟု ဆိုသည်။ 'ထပေတဗ္ဗောတိ အဓိပ္ပာယော'ဟု ဋီကာဆို၏။

၃၂၃။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် ပထမ သိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကို ဖော်ပြ၍ (ခ) ဓသာဟာတိက္ကန္တ နိဿဂ္ဂိယ သပိတ်ကို စွန့်ပုံပါဠိတို့လည်းရေးပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၂၃။ ဖြေ (က) စီဝရဂ် ပထမ ဘိက္ခုပုဗ်၏ အင်္ဂါ ၅–ပါးတွင် 'ဆိန္နပလိဗောဓ ဘာဗေါ' ဟူသော အင်္ဂါကို ချန်ထား၍ ကျန်အင်္ဂါ ၄–ပါးမှာ ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများ ဖြစ်ထိုက်ပါသည်။ (ဆရာတော်ဦးဗုဓ်နိသျှဥ်ကား ၅–ပါးပင် ပြ၏)။

(ခ) အယံ မေ ဘန္တေ ပတ္တော ဒသာဟာတိက္ကန္တော နိဿဂ္ဂိယော၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

ပထမနိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်ပြီး၏။

ဒုတိယနိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်

၃၂၄။ မေး ပတ္တဝဂ် ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌ မြေသပိတ်တွင် မည်သည့်နေရာက စည်မျှကွဲအက်နေပါလျှင် အဖွဲ့ပေါင်းမည်မျှ ဖွဲ့ရမည်ကိုပြဆိုပါ။

၃၂၄။ ဖြေ သပိတ်၏အနားရေးမှအောက်၌လက် ၂–ဆစ် မျှပမာဏရှိသော ကွဲကြောင်းအက်ကြောင်းတစ်ခု ပေါ်လာပါက တစ်ဖွဲ့ဖွဲ့ရပါမည်၊ လက် ၂–သစ်ရှိသော ကွဲကြောင်းအက်ကြောင်း ၂-ခုဖြစ်စေ၊ လက် ၄-သစ်ရှိသော ကွဲကြောင်းအက်ကြောင်း တစ်ခုတည်းဖြစ်စေ၊ ပေါ်လာပါက ၂-ဖွဲ့ဖွဲ့ရပါမည်။ လက် ၂-သစ်ရှိသောကွဲကြောင်းအက်ကြောင်း၃-ခုဖြစ်စေ လက် ခြောက်သစ်ရှိသော ကွဲကြောင်းအက်ကြောင်း တစ်ခုတည်းဖြစ် စေပေါ်လာပါက ၃-ဖွဲ့ ဖွဲ့ရပါမည်။ လက် ၂-သစ် ရှိသော ကွဲကြောင်း အက်ကြောင်း ၄-ခုဖြစ်စေ လက် ၈-သစ်ရှိသော ကွဲကြောင်းအက်ကြောင်း တစ်ခုတည်းဖြစ်စေ ပေါ်လာပါက

http://www.dhammadownload.com

၄-ဖွဲ့ဖွဲ့ရပါမည်၊လက် ၂-သစ်ရှိသောကွဲကြောင်းအက်ကြောင်း ၅-ခုဖြစ်စေ၊လက် ၁၀-သစ်ရှိသော ကွဲကြောင်း အက်ကြောင်း တစ်ခုတည်းဖြစ်စေ ပေါ်လာပါက ၅-ဖွဲ့ ဖွဲ့ရပါသည်။

၃၂၅။ မေး (က) ကွဲကြောင်း အက်ကြောင်းပေါ်လာသောသပိတ်ကို ဖွဲ့ရာ၌ မည်သို့မည်ပုံဖွဲ့ရသည် (ခ) ဖွဲ့ပြီးသည့်နောက် ထပ်မံ၍ အဓိဋ္ဌာန်တင်ဖွယ် ကိစ္စ ရှိသေးသည်မရှိသည်ကိုပြဆိုပါ။

၃၂၅။ ဖြေ (က) ကွဲအက်သော အရေးအကြောင်း၏ အောက်အစွန်းက သပိတ်ပေါက်ဆူးယော်ဖြင့် ပေါက်၍မီးဖုတ်ပြီးလျှင် ချည်ကြိုး၊ လျှော်ကြိုး၊ ခဲကြိုးစသည်တို့ဖြင့် ဖွဲ့ချည်ရာ ထိုဖွဲ့ရာ စည်ရာအရပ်၌ အာမိသ မကပ်စိမ့်သောငှာ ခဲပြားဖြင့်သော်လည်း ဖုံးအုပ်၍ထားရမည်၊ ထစ်စေးဖြင့် သော်လည်း လိမ်းသုတ်၍ထားရမည်။

(ခ) ဖွဲ့ပြီးသော သပိတ်ကိုလည်း အဓိဋ္ဌာန် တင်၍သာ အသုံးပြုရပါသည်။

သံသပိတ်အတွက်ကား ၅-ပေါက်ဖြစ်စေ၊ ထိုထက် အလွန်ဖြစ်စေ၊ ပေါက်လာလျှင် ထိုအပေါက်တို့ကို သံမှုန့်ဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သံမျော့ဖြင့်ဖြစ်စေ၊သံပြားဖြင့်ဖြစ်စေ ပိတ်ဆို့ဖာထေး၍ ပြေပြစ်မျောမောသေးပါလျှင် ထိုသပိတ်ကိုပင်ဆက်လက်၍အသုံးပြုရမည်။ ဖာလိုထေးလိုပင်။ မပြေပြစ်လောက်အောင် အပေါက်ကြီးမျိုးပေါက်လာလျှင်ကား သပိတ်အသစ်ကို တောင်းခွင့်ရောက်တော့သည်။

http://www.dhammadownload.com

၃၂၆။ မေး (က) ပတ္တာဝင် ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိ သပိတ်ကို စွန့်ပုံပါဠိကိုရေး၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါ များကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၂၆။ ဖြေ (က) 'အယံ မေ ဘန္တေ ပတ္တော ဦန ပဉ္စဗန္ဓနေန ပတ္တေန စေတာပိတော နိဿဂ္ဂိယော၊ ဣမာဟံသံဃဿ နိဿဇ္ဇာမိ' (သံဃာ၌သာ စွန့်ရသည်။)

(ခ) ၁–လက်ရှိသပိတ် ၅-ဖွဲ့ မပြည့်ခြင်း၊ ၂–မိမိအတွက် ရည်စူး၍တောင်းခြင်း၊ ၃–ဉာတိပဝါရိတမဟုတ်သူထံတောင်း ခြင်း၊ ၄–တောင်းမှုဖြင့် ရရှိခြင်းပေါင်း ၄-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

ငါးဖွဲ့မပြည့်၊ သပိတ်ရှိလျက်၊ ကိုယ့်အတွက်သာ၊ အပဝါရိ၊ အဉာတိထံ၊ တောင်းခံသော်အား၊ ရရှိငြား မှုဘီသာ်အင်စတုတ်။

အဓိပ္ပာယ်

ဤပတ္တဝဂ်ဒုတိယသိက္ခာပုဒ်၌ 'ယော စ တဿ ဘိက္ခု ပရိသာယ ပတ္တပရိယန္တော၊ သော တဿ ဘိက္ခုနော ပဒါတဗ္ဗော ဟူသောပါဠိမှောက်ပါဠိဝယ် အဓိပ္ပာယ်သင်္ခေပကိုကမ်္ဘာ့ဆိုရာ မှ ထုတ်ပြပါဦးအံ့။

နိဿဂ္ဂိယသပိတ်ကိုစွန့်ရာ၌ နည်း လာရောက်ကြမည့်ရဟန်း တို့သည် မူလကပင်အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီး ဖြစ်သော မိမိသပိတ်ကို ဆောင်ယူ၍ လာရောက်ကြရမည်။ 'ပကတိကာဠေ အတ္တနော အတ္တနော အဓိဋ္ဌိတပတ္တံ ဂဟေတွာ' ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဠိ၌

http://www.dhammadownload.com

ဝယ်'ပက္ကတိယာဝေ'ဟူသော စကားဖြင့်ပင်ကိုက အဓိဋ္ဌာန်တင်နေသောသပိတ်ကိုသာယူခဲ့ရသည်။ သပိတ်ကောင်းကို ယူမည်ဟုနှလုံးပြုကာသွားခါနီးမှညံ့သောသပိတ်ကိုချက်ချင်းအဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ယူမသွားရဟု ပြသည်။ ဤသို့ပြုလျှင် ဒုက္ကဋ်သံဃ အစုအညီစည်းဝေးမိကြသည့်အခါ ဆန္ဒဂတိသို့မလိုက်ခြင်းစသော အင်္ဂါ ၅-ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းကို ပဒဘာဇနီလာ ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်ပတ္တဂ္ဂါဟာပကသမ္မုတိပေး၍ထိုသမ္မုတိရရဟန်းက နိဿဂ္ဂိယသပိတ်၏ ဟုတ်မှန်သော ဂုဏ်ကျေးဇူးကိုချီးမွမ်းပြောဆိုပြီးလျှင် အကြီးဆုံးသံဃာ့ထေရ်အား ဤသပိတ်ကိုယူတော်မူပါဟု လျှောက်ထား၍ သပိတ်ကိုပေးအပ်ရမည်။ မထေရ်ကြီးက သပိတ်ကို ကြိုက်၍ဖြစ်စေ၊ အပ္ပိစ္ဆတာဂုဏ်နှင့်ပြည့်စုံ၍ဖြစ်စေ၊ မယူဘဲနေလျှင်အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာမရှိ၊ နိဿဂ္ဂိယသပိတ်ရှင်ရဟန်းအပေါ်၌ သနားငဲ့ညှာမှုဖြင့် မယူဘဲနေမူကား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏ မထေရ်ကြီးကယူခဲ့လျှင် နိဿဂ္ဂိယသပိတ်ကို မထေရ်ကြီးအားပေး၊ မထေရ်ကြီး၏ မူလရှိရင်းသပိတ်ကို ဒုတိယမထေရ်အားပေး။ ဒုတိယမထေရ်၏သပိတ်ကို တတိယမထေရ်အားပေး၊ ဤနည်းနှင်နှင် သံဃနဝက အငယ်ဆုံး'သံဃနဝ'အထိ ပေးလေ၊ အငယ်ဆုံးရဟန်းက စွန့်လိုက်သောသပိတ်သည်ကား 'ပတ္တပရိယန္တ' အဆုံး၌ တည်သော သပိတ်ဖြစ်တော့၏။

ထိုသပိတ်ကို နိဿဂ္ဂိယသပိတ်ရှင် ရဟန်းအား ပေးရမည်။ ထိုရဟန်းကလည်း မိမိရရှိသော ပတ္တပရိယန္တကို–ရှိရိုသေစွာ ကောင်းကောင်းမွန်မွန် အသုံးပြုရမည်၊ လှူဒါယကာပစ်မည် မတော်ရာ၌ ထားမည်ဆိုလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ရောက်၏။ ဤသို့ သပိတ်ကို

http://www.dhammadownload.com

အဆင့်ဆင့်ပေးရာ၌ ကိုယ်မလိုချင်၍ မယူဘဲနေသည့် အတွက် အပြစ်တစ်စုံတစ်ရာမရှိသည်ကိုလည်း သတိပြုပါ။

ဒုတိယနိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်ပြီး၏။

တတိယနိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်

၃၂၇။ မေး ပတ္တဝဂ် တတိယ သိက္ခာပုဒ်၌ သပ္ပိ၊ နဝနီတ စသော သတ္တာဟကာလိကနိဿဂ္ဂိဝတ္ထုတို့ကိုကင်္ခါအဆိုအတိုင်း ပိုင်းခြား သတိမှတ် ပြပါ။

၃၂၇။ ဖြေ နွားစသော အသားအပ်သော သတ္တဝါမျိုး တို့၏ နို့ရေမှဖြစ်သော ထောပတ်သည် သပ္ပိ၊ ထိုအသားအပ် သော သတ္တဝါတို့၏ နို့ရေမှဖြစ်သော ဆီဥ၊မသာ၊ထောပတ် သည် နဝနီတ၊ နှမ်း၊မုန်ညင်း၊ သစ်မည့်စေ့၊ ကြက်ဆူ၊ သားဆီ စသည်တို့မှ ထုတ်ယူအပ်သော အဆီသည် တေလ၊ ယင်ပျား ပျားငယ် ပျားကြီးတို့ ပြုလုပ်အပ်သော ပျားရည်သည် မဓု၊ ကြံရည်ကိုအစပြု၍ မချက်အပ်သော အပက္ကဝတ္ထု အဖတ်မပါဘဲ ချက်အပ်သော အပက္ကဖြစ်သော ကြံအထူးကို တင်လဲ 'ဖာဏိတ' ခေါ်ပါသည်။

အသားမအပ်သော သတ္တဝါတို့၏ နို့ရည်မှ ဖြစ်သော ထောပတ် ခဲဥတို့သည်လည်း အပ်ကုန်သည်သာ၊ သို့ရာတွင် ရှင်းထိုမှာ ရက္ကင်္ဂဝတ္ထုများသာဖြစ်သောကြောင့် ဤသိက္ခာပုဒ် အရ မလိုအပ်ကုန်။

၃၂၈။ မေး ပတ္တဝဂ် တတိယ သိက္ခာပုဒ်၌ (က) ပဋိသာယ နီယာနိ' ဟူသောပါဌ်၌ (ခ) 'တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ' ဟူသော ပါဌ်တို့ဖြင့် ပြအပ်သော ဒိပနတ္တဝိဓေ သကိုညွှန် ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၂၈။ ဖြေ (က) 'ပဋိသာယနီယာနိ' ဟူသော ပါဠိဖြင့် မိမိကိုယ်တိုင်ကိုင်တွယ်၍ အကပ်ဖျက်၍ထားအပ်ကုန်သော သပ္ပိနဝနီတ စသည်တို့ကို ၇-ရက်ကိုလွန်စေသော်လည်း အာပတ်မသင့်ဟူသော အတ္ထဝိသေသကို ပြပါသည်၊ (မသုံးဆောင်ထိုက်ရကား ပဋိသာဒယနီယ ဝတ္ထုမဟုတ်သောကြောင့်ဟူလို၊)

(ခ) 'တာနိ ပဋိဂ္ဂဟေတွာ' ဟူသော ပါဠိဖြင့် သားဆီမှ တစ်ပါးနို့ ရေစသော ယာဝကာလိက ဝတ္ထုမှ ဖြစ်လာသော ထောပတ်စသော ဆေးတို့ဖြစ်ကြောင်း၊ မူလ နို့ ရေစသော ယာဝကာလိက ဝတ္ထုရင်းတို့ကို အကပ်ခံကာ ပြုလုပ်အပ်ကုန်သော ထောပတ်စသည်တို့ကို ၇-ရက်ကို လွန်စေသော်လည်း အာပတ်မသင့်ဟူသော အတ္ထဝိသေသကို ပြပါသည်၊ (အကပ်ခံအပ်သော ဝတ္ထုမှာ 'တာနိ' ဟူသော ပါဠိအရ သပ္ပိစသော ဘေသဇ္ဇမဟုတ်ဘဲ 'ခီရ' စသော မူလဝတ္ထုဖြစ်နေသောကြောင့်ဟူလို၊)

ဤအဖြေစကားရပ်များအရ အကပ်မခံဘဲမိမိကိုယ်တိုင် ကိုင်၍ သိမ်းဆည်းထားအပ်သော ထောပတ် စသည်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ နို့ ရေစသော မူလဖြစ်ကြောင်းဝတ္ထုရင်းကို အကပ်ခံ၍ ပြုလုပ်အပ်သော ထောပတ်တို့ကိုလည်းကောင်း၊ ၇-ရက်ကို လွန်သော်လည်း ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်သည်ကိုသိလေ။

၃၂၉။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် တတိယ သိက္ခာပုဒ်အရ သတ္တာဟကာလိကဖြစ်မည့် 'ဝသာတေလ' သားဆီကိုပြုလုပ်ရာ၌ မူလဝတ္ထုဖြစ်သော အဆီခဲကို ရဟန်းကိုယ်တိုင်အကပ်ခံ၍ အဆီဖြစ်အောင် ကိုယ်တိုင် ချက် ကောင်း၊ ထုတ်ကောင်း၊

http://www.dhammadownload.com

ပါသော (ခ) ထိုသို့ကိုယ်တိုင် ပြုလုပ်အပ်သော အဆီမျိုးနှင့် လူသာမဏေတို့ ပြုလုပ်၍ ပေးအပ်သော အဆီမျိုးကို အတူ အမျှပင် အသုံးပြုနိုင်သည် မပြုနိုင် သည်ကိုလည်း ပိုင်းခြား သတ်မှတ်၍ပြပါ။

၁၂၉။ ဖြေ (က) ပုရေဘတ္တကာလဌ္ဌမူလ ဝတ္ထုဖြစ်သော အဆီခဲကို အကပ်ခံ၍ ကိုယ်တိုင်ပင် ချက်ကောင်းထုတ်ကောင်း ပါသည်။ (ပစ္ဆာဘတ္တ ကာလဌ္ဌကား မပြုမလုပ်ကောင်း။)

(ခ) ရဟန်းကိုယ်တိုင် ချက်အစ်ထုတ်အပ်သော သားဆီကို ၇-ရက်အတွင်း အာမိသ ကင်းသော သုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် သုံးဆောင်နိုင်ပါသည်။ လူသာမဏေတို့ ပြုလုပ်၍ ပေးအပ်သော သားဆီကိုကား ၇-ရက်အတွင်းမှာ နိရာမိသ ပရိဘောဂဖြင့် သုံးဆောင်နိုင်ရုံမက ထိုအကပ်ခံရာနေ့၏ ပုရေဘတ္တကာလဌ္ဌမူ အာမိသနှင့်တကွပင် သုံးဆောင်နိုင်ပါသေးသည်။

မူလ ယာဝကာလိက ဝတ္ထုရင်းကိုအကပ်ခံ၍ စီမံပြုလုပ်မှုမှာ 'ဝသာတေလ' သားဆီတစ်မျိုးအတွက်သာရသည်။ ကြွင်းသော ယာဝကာလိက ဝတ္ထုမှဖြစ်လာကုန်သောဆေးပတ်စသည်တို့၏ နို့ရေစသော ယာဝကာလိက ဝတ္ထုကိုကား ထိုသို့ အကပ်ခံ၍ မပြုမလုပ်ကောင်း၊ သားဆီခဲဟူသော ဝတ္ထုကို ကိုယ်တိုင်ချက်မှု ကိုယ်တိုင် အဆီ ထုတ်ယူမှုတို့မှာလည်း ပုရေဘတ္တကာလဌ္ဌသာ အပ်သည်။ ပစ္ဆာဘတ္တကာလဌ္ဌမူကား အထက်ပါကိစ္စ ၃-ချက် လုံးကိုပြုမှုဒုက္ကဋ် ၃-ချက်၊ ၂-ချက်ကိုပြုမှု ဒုက္ကဋ် ၂-ချက်၊ တစ် ချက်ကိုပြုမှု ဒုက္ကဋ် တစ်ချက်သင့်၏။

http://www.dhammadownload.com

၃၃၀။ မေး (က) နံနက်ဘက်က အကပ်ခံထားသော နွားနို့ ကိုလူသာမဏေတို့ ထောပတ်ချက်၍ကပ်ပါကသုံးဆောင် ကောင်းပါမည်လော (ခ) အကပ်ခံထားသည့် သပ္ပိ နဝနီတ စသော သတ္တာဟ ကာလိက ဝတ္ထုတို့ကို ဆွမ်းစသော အာမိ အနှင့်ရော၍ သုံးဆောင်ကောင်း မဆောင်ကောင်းကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၃၃၀။ ဖြေ (က) ထိုအကပ်ခံရာ နေ့၏ 'ပုရေဘတ္တ' မွန်းမတည့်မီ ကာလအတွင်း၌ ဆွမ်းစသော အာမိသနှင့်ရော၍ပင် သုံးဆောင်ကောင်းပါသေးသည်၊ ထိုနေ့၏ 'ပစ္ဆာဘတ္တ' မွန်းတည့်ပြီး ကာလမှစ၍ လုံးလုံး မသုံးဆောင်ထိုက်သော အနဇ္ဈောဟရဏီယ ဝတ္ထုအဖြစ်သို့ ရောက်ပါတော့သည်။

အနဇ္ဈောဟရဏီယ ဖြစ်သောကြောင့်ဖင်၊ သတ္တာဟကို လွန်သော်လည်း အာပတ်မထိုက်၊ ပဋိသာယနီယ ဘေသဇ္ဇ မဟုတ်ဟူ၏။

(ခ) နံနက်ဘက် 'ပုရေဘတ္တကာလ'၌ အကပ်ခံအပ်သော သပ္ပိ၊ နဝနီတစသည်တို့ကို ထိုအကပ်ခံရာနေ့၏ ပုရေဘတ္တကာလ၌ ဆွမ်းစသောအာမိသနှင့်ရော၍သုံးဆောင်ကောင်းပါသည်၊ ပစ္ဆာဘတ္တ ကာလမှစ၍ နံနက်က အကပ် ခံထားအပ်သော ထောပတ် စသည်တို့နှင့်တကွ ပစ္ဆာဘတ္တကာလ၌ အကပ်ခံထား အပ်သော ထောပတ်စသည်တို့ကိုပါ ၇-ရက်အတွင်း အာမိသ ကင်းသော သုံးဆောင်ခြင်းဖြစ်သော သုံးဆောင်ကောင်းပါ တော့သည်၊ ဆွမ်းစသော အာမိသတို့နှင့် ရောစပ်၍ မသုံး ဆောင် ကောင်းပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၃၁။ မေး ထောပတ်စသော သတ္တာဟကာလိက ဝတ္ထုတို့ကို အကပ်ခံထားရာ ၇-ရက်ကို လွန်တော့မည် ရှိသော အခါ အာပတ်မသင့်အောင် ဘယ်လိုပြုလုပ်ပါမည်နည်း။

၃၃၁။ ဖြေ ၇-ရက်မလွန်မီ ဤထောပတ်ဆီကိုစသည်ကို ကိုယ်ကာယ် သုတ်လိမ်းခြင်း စသော ဗာဟိရအတွက်သာ ငါ အသုံးပြုတော့မည်ဟု စိတ်က သောက်တည်ရည်မှန်း၍ ထားလိုက်ပါက အာပတ်မသင့်ပါ။

၃၃၂။ မေး အကပ်ခံရာနေ့၌ ပုရေဘတ္တ ကာလ၌သာမိသ နိရာမိသ ပရိဘောဂ ၂-မျိုးလုံးဖြင့် သုံးဆောင်ခွင့်ရှိသော သပ္ပိ နဝနီတမျိုး၊ နိရာမိသ ပရိဘောဂတစ်မျိုးဖြင့်သာ သုံးဆောင်ခွင့်ရှိသော သပ္ပိ နဝနီတမျိုးတို့ကို ခွဲခြား ပြဆိုပါ။ (သဝတ္ထုက ပရိဂ္ဂဟိတကို မလို။)

၃၃၂။ ဖြေ လူ၊ သာမဏေ ဟူသော အနုပသမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ်တို့ ပြုလုပ်၍ ကပ်အပ်သော ထောပတ် ဆီဥတို့ကို အကပ်ခံရာနေ့၌ ပုရေဘတ္တကာလ၌ ပရိဘောဂ ၂-မျိုးလုံးဖြင့် သုံးဆောင်ခွင့်ရှိပါသည်။ ရဟန်းကိုယ်တိုင်ချက်အပ်သော နိဗ္ဗတ္တိတသပ္ပိ၊ နဝနီတ တစ်မျိုးကို နိရာမိသ ပရိဘောဂ ဖြင့်သာ သုံးဆောင်ခွင့်ရှိပါသည်။

နို့ရည်နို့ဓမ်းဟူသော မူလဝတ္ထုမှ ထုတ်အပ်ပြီးသော သပ္ပိ၊ နဝနီတကို နိဗ္ဗတ္တိတဆိုသည်၊ နိဗ္ဗတ္တိတ သပ္ပိ၊ နဝနီတသည် သတ္တာဟကာလိကဖြစ်၍ကိုယ်တိုင်ချက်ခြင်းသာ မပါအ အမှုကို ပြုနိုင်သည်၊ သာမိပါအ သတ္တာဟကာလိက၌ နိရာမိသ ပရိ

ဘောဂတစ်မျိုးသာ ရထိုက်သည်၊ ဆွမ်းစသော ယာဝကာလိက နှင့် ရောလျှင် ယာဝကာလိက ဝတ္ထုပါ သာမံပါက သဘောသို့ ရောက်သွားတော့သဖြင့် သာမိသ မရှိဘောဂကို မရနိုင်။

၃၃၃။ မေး (က) မုန့်ညှင်းဆီ စသော ယာဝဇီဝိက ဝတ္ထုတို့ကို ဆီပြုလုပ်ရန် အကပ်ခံထားရာ ဆီမလုပ်ပဲ ၇-ရက် လွန်သွားပါက မည်သို့အပြစ်ရှိပါသေးသနည်း။ (ခ) အကပ် ခံသည့်နေ့တွင် မပြုလုပ်ဘဲ အလိုရှိရာ တစ်နေ့နေ့တွင် ပြုလုပ် ပါလျှင်လည်း ထိုဆီကို ၇-ရက်ပင် သုံးစွဲနိုင်သည်ဟု မှတ်ရမည် လော ဆုံးဖြတ်ပါ။

၃၃၃။ ဖြေ ဒုက္ကဋ် အာပတ်သို့ ရောက်ခြင်း အပြစ်ရှိပါ သည်။

(ခ) မမှတ်ရပါ။ အကပ်ခံရာနေ့မှ ဒုတိယနေ့၌ ပြုလုပ်အပ် သော ဆီကို ၆-ရက်သာ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ တတိယနေ့၌ ပြုလုပ်အပ်သော ဆီကို ၅-ရက်၊ စတုတ္ထနေ့၌ ပြုလုပ်အပ်သော ဆီကို ၄-ရက်၊ ပဉ္စမနေ့၌ပြုလုပ်အပ်သော ဆီကို ၃-ရက်၊ ဆဋ္ဌမ နေ့၌ပြုလုပ်အပ်သော ဆီကို ၂-ရက်၊ သတ္တမနေ့၌ ပြုလုပ်အပ် သော ဆီကို ထိုပြုလုပ်ရာနေ့၌သာ အသုံးပြုနိုင်ပါတော့သည်။

မူလဝတ္ထုကို အကပ်ခံရာနေ့မှစ၍ ၇-ရက် ရေတွက်ရသည် ဟူ၏။ အဋ္ဌမနေ့၌ ပြုလုပ်အပ်သော ဆီသည်ကား အနဇ္ဈော ဟရဏီယ အပ္ပဋိသာယနီယ ဖြစ်တော့၏၊ နိဿဂ္ဂိယဝတ္ထုမဟုတ် သည့်အတွက် ကိုယ်လက် အင်္ဂါကို သုတ်လိမ်းခြင်း စသော ဗာဟိရကိစ္စမျိုး၌သာ အသုံးပြုကောင်းပါ၏။

http://www.dhammadownload.com

၃၃၄။ မေး (က) သတ္တဟာတိက္ကန္တ ဖြစ်သော သပ္ပိ နဝနီတ စသည်တို့ကို စွန့်ပုံပါဦ်ကိုရေးပြ၍ (ခ) ထိုဝိနည်းကံ ဖြင့် စွန့်အပ်ပြီးသော သပ္ပိ၊ နဝနီတ စသည်တို့ကို ပြန်ရပါက သုံးဆောင်ခွင့် ရှိ၊ မရှိကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၃၃၄၊ ဖြေ (က) ဣဒံ မေ ဘန္တေ ဘေသဇ္ဇံ သတ္တာဟာ တိက္ကန္တံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(ခ) စားသောက်ခြင်း၊ ကိုယ်လက်အင်္ဂါကိုလိမ်းခြင်းစသော သရီရ ကိစ္စတို့၌ အသုံးမပြုကောင်းတော့ပါ။ မီးထွန်းမှု တစ်စုံ တစ်ခုသော ဝတ္ထုပစ္စည်းကို လိမ်းသုတ်မှုတို့၌သာ အသုံးပြုနိုင် ပါသည်။ အခြားရဟန်းများကား အနာလိမ်းခြင်း စသော ကာယိက ပရိဘောဂ အမျိုးမျိုးကိုပြုနိုင်သည်၊မစားကောင်း။

ဝိနည်းကံဖြင့် စွန့်သည်မဟုတ်ဘဲ တစ်စုံတစ်ယောက်အား နိရပေက္ခ အာလယပြတ် စွန့်အပ်ပေးအပ်ပြီးသော သပ္ပိ စသည် တို့ကိုကား ပြန်ရလျှင် စားကောင်း သောက်ကောင်းသည်။

ဆောင်ပုဒ်

အကပ်ခံအပ်၊ထောပတ်စသား၊ ဖြစ်ငြားတစ်ထွေ၊ ပိုင်ဆေ မိမိ၊ လွန့်ဘိသတ္တ၊ အတရှိခြင်း၊ အင်သုံးခမ်း၊ မယွင်း မှတ်ကြ၊ ဘေသဇ္ဇ။ (သာရတ္ထ-ဝိမတိ။)

တတိယ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

၃၃၅။ မေး (က) မိုးရေခံ သင်္ကန်း၏ ကုစ္ဆိသမယဟူသော ခေတ္တ, ပိဋ္ဌိသမယဟူသော အခေတ္တတို့ကို ခွဲခြားပြဆို၍ (ခ) ကုစ္ဆိသမယ ခေတ္တ၌ ပရိယေသနခေတ်, ကရဏခေတ်, နိဝါသနခေတ်, အဓိဋ္ဌာနခေတ်တို့ကိုလည်း မိုင်းခြားပြဆိုပါ။

၃၃၅။ ဖြေ (က) နယုန်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်းမုန်းလပြည့်နေ့အထိ ဝါမထပ်လျှင် ၅-လ၊ ဝါထပ်လျှင် ၆-လသည် ကုစ္ဆိသမယ၊ တန်ဆောင်းမုန်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့မှ နယုန်လပြည့်နေ့အထိ ၇ လသည် ပိဋ္ဌိသမယမည်ပါသည်။

(ခ) ကုစ္ဆိသမယ ၅-လ, ၆-လသည် ပရိယေသန ခေတ် ဝါဆိုလဆန်း တစ်ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်းမုန်း လပြည့်နေ့အထိ ၄-လခွဲသည် ကရဏခေတ်, နိဝါသနခေတ်, မိုး ၄-လသည် အဓိဋ္ဌာန်ခေတ် ဖြစ်ပါသည်။

ကုစ္ဆိသမယ၅-လကို(က)နယုန်လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့မှ နယုန်လကွယ်နေ့အထိ ၁၄-ရက်တစ်ပိုင်း, (ခ) ဝါဆိုလဆန်း ၁-ရက်နေ့မှဝါဆိုလပြည့်နေ့အထိ၁၅-ရက်တစ်ပိုင်း,(ဂ)ဝါဆိုလပြည့်ကျော်၁-ရက်နေ့မှတန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ၄-လတစ်ပိုင်းအားဖြင့်၃-ပိုင်းခွဲခြားကာ(က)အပိုင်းမှာပရိယေသနခေတ်တစ်မျိုးသာဖြစ်၏၊(ခ)အပိုင်းမှာ ပရိယေသန ကရဏ နိဝါသနခေတ် ၃-မျိုးဖြစ်သည်၊ အဓိဋ္ဌာနခေတ်ကား မဟုတ်သေး၊(ဂ) အပိုင်း ၄-မျိုးလုံး၏ ခေတ်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်လေ။ 'ပါတိမောက္ခ ပဒတ္ထအနုဝဏ္ဏနာ'၌ အဆိုတစ်မျိုးလာသည်ကို 'အဇာနိတွာ ဝဒန္တိ'ဟု ဋီကာကြီး ဝိနိစ္ဆယပြု၏။

၃၃၆။ မေး (က) 'ဝဿိက သာဋိက စီဝရံပရိယေသိ တဗ္ဗံ'အရ မည်သူထံမှ မည်သို့သောနည်းလမ်းမျိုးဖြင့် ရှာမှီး ရမည်နည်း။ (ခ) 'ကတ္တာနိဝါသေတဗ္ဗံ'၌ ကတ္တာ-အရ ကရဏ ဟူသည့် နိဋ္ဌာနပဒ် ဖြစ်ရကား ယင်းနိဋ္ဌာပန အမျိုးအစား မည်မျှကွဲပြားသည်ကိုလည်း ကမ်္ဘာလာသမျှ ထုတ်ပြပါ။

၃၃၆။ ဖြေ (က) သံဃာအား ဖိတ်ကြားထားသူထံမှ ကာလေ ဝဿိက သာဋိကာယ'စသော သတိပေးစကား မျိုးကို ပြောဆိုခြင်းဖြင့် ရှာမှီးရပါသည်၊ မိမိ၏ဉာတိပဝါရိတ ဒါယကာ ဒါယိကာမတို့ထံမှကား'ငါ့အား မိုးရေခံသင်္ကန်းကို လှူကြကုန်'စသော တောင်းရမ်းခြင်း 'ဝိညတ်' အမှုမျိုးဖြင့် လည်း ရှာမှီးကောင်းပါသည်။

(ခ) နိဋ္ဌာပန အမှုမျိုးသည် ၁-သူစိကမ္မနိဋ္ဌာပန, ၂-ရဇန နိဋ္ဌာပန ၃-ကပ္ပဗိန္ဒု နိဋ္ဌာပနအားဖြင့် ၃-မျိုး ၃-စားကွဲပြား ပါသည်။

သူစိကမ္မနိဋ္ဌာပနေနသက်မှိ ဝဏ္ဏဘေဒမတ္တရဇနနကပ္ပဗိန္ဒု ကရဏေန၀ ကတ္တာဟူသော ကမ်္ဘာစကားဖြင့် ကရဏဟူသော နိဋ္ဌာပန၏ ၂-မျိုး ပြားပုံကို ပြဆိုသည်။

၃၃၇။ မေး (က) မိုးရေခံသင်္ကန်းကို ပိဋ္ဌိသမယအကာ လ၌ ဉာတိ ပဝါရိတထံမှ မိုးရေခံသင်္ကန်း၏ အချိန်အခါတန်ပြီ စသည်ဖြင့် သတုပ္ပါဒ အကိုပြုကာ ရှာမှီးမှု တောင်းဆိုမှုအညာ တကကပ္ပဝါရိတာတို့ထံမှ ရှာမှီးမှုတောင်းဆိုမှုတို့အတွက်မည်သို့ အပြစ်ရှိပါသနည်း။

၃၃၇။ ဖြေ (ဃ) ဘာတီပေးခါရှာမှီးမှုအတွက် ဝဿိက သာဋိက သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်သင့်ပါသည်။ တောင်းဆိုမှု အလှူခံမှုအတွက် အညာတက ဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ် မသင့်ပါ။ (ဝဿိကသာဋိက သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်သာ သင့်သည်။)

(ခ) ဘာတီပေးဆာရှာမှီးမှုအတွက် နိဿဂ္ဂိပါစိတ်တောင်း ဆိုမှု အလှူခံမှုအတွက် အညာတကဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ် သင့်ပါသည်။

ကုဋ္ဌိသမယကာလညာတိပဝါရိတ မဟုတ် သူတို့ထံမှ သတိ ပေးကာ ရှာမှီးလျှင် ဝတ္ထုဘေဒဒုက္ကဋ် မဒေသ မေ စသည်ဖြင့် တောင်းမိလျှင် အညာတကဝိညတ္တိသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် နိဿဂ္ဂိပါစိတ် သင့်၏၊ မိမိကိုပုဂ္ဂလိက မဖိတ်သော်လည်း သံဃာအား ဖိတ်ထား လျှင်လည်း ပဝါရိတပင်ဖြစ်၏။ မည်သူကိုမျှ ဖိတ်မထားသော် လည်း နှစ်စဉ်မိုးရေခံသင်္ကန်းလှူနေကြ ဒါယကာများကိုမူကား 'ကာလော ဝဿိက သာဋိကာယ' စသည်ဖြင့် သတိပေး ကောင်းသည်။

၃၃၈။ မေး (က) နိဿဂ္ဂိယ မိုးရေခံ သင်္ကန်းစွန့်ပုံ ပါဠိ ကိုရေးပြ၍ (ခ) ဝဿိက သာဋိက သိက္ခာပုဒ်၌ ပရိယေသန အာပတ်၏အင်္ဂါ (ဂ) နိဝါသနအာပတ်၏ အင်္ဂါများကိုလည်း ခွဲခြားပြဆိုပါ။

၃၃၈။ ဖြေ (က) ဣဒံ မေ ဘန္တေ ဝဿိကသာဋိက စီဝရံ အတိရေကမာသေ သေသေ ဂိမှာနေ ကတွာ ပရိယိဋ္ဌံ အတိရေ ကဍ္ဎမာသေ သေသေ ဂိမှာနေ ကတွာ ပရိဒဟိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ၁-မိမိကိုရည်စူးခြင်း, ၂-အခါမဟုတ်သည်၌ ရှာမှီးခြင်း, ၃-ရှာမှီးတိုင်းပင် ရရှိခြင်း ပေါင်း ၃-ပါး။

(ဂ) ၁-သင်းပိုင် ကိုယ်ဝတ်ဟူသော သင်္ကန်းရှိခြင်း, ၂-ဘေးရန်မရှိခြင်း, ၃-မိုးရေခံသင်္ကန်း၏ ကိုယ့်ဟာ ဖြစ်ခြင်း, ၄-အခါမဟုတ်သည်၌ ဝတ်ခြင်းပေါင်း ၄-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ မိမိကိုရည်၊ ရှာသည်တစ်ဝ၊ အကာလဖြစ်၊ ရလစ်တိုင်းပြန်၊ အပ်သုံးတန်၊ မှတ်ရန် ပရိယေသန အာပတ်တည်း။

၂။ ဥတ္တရာသံ၊ အန္တရံဟူ၊ နှစ်တန်စီရ၊ ရှိထထုံလျှင်း၊ ကွာကင်းဘေးရန်၊ မိုးရေခံ၏၊ အမှန်ကိုယ့်ဟာ၊ အခါမကန်၊ ဝတ်ပြန်သမူ၊ အင်္ဂါလေးခု၊ မှတ်ရှုနိဝါသန အာပတ်တည်း။

ဝတုတ္ထ နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ် ပြီး၏။

ပဉ္စမ နိဿဂ္ဂိ ပါစိတ်

၃၃၉။ မေး ပဉ္စမ်ာင်္ဂ ပဉ္စမအစ္စိန္နန သိက္ခာပုဒ်၌ အစ္စိန္နန အမှုမှာ (က) လုယူဘတ်သောရဟန်း၏ နှလုံးသွင်း (ခ) အလုခံရသော ပုဂ္ဂိုလ်အမျိုးအစား (ဂ) လုယူတတ်သောပစ္စည်းအမျိုးအစားသို့ လိုက်၍ အာပတ်သင့်ပုံချင်း မတူ ထူးခြားပြားပါသေးသလော။

၃၃၉။ ဖြေ (က) သဘာသညာဖြင့်လုမှု နိဿဂ္ဂိပါစိတ်၊ သကသညာမရှိဘဲလုမှု၊ လုယူအပ်သောဘဏ္ဍာ၏ တန်ဖိုးအလိုက်ထိုက်သလိုဆုံးဖြတ်ပါ။

http://www.dhammadownload.com

(ခ) ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ်ထံမှ သင်္ကန်းကိုလှူမှု နိဿဂ္ဂိပါစိတ်၊ အနုပသမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ်ထံမှ လှူမှု ဒုက္ကဋ်။

(ဂ) လှူယူအပ်သော ပစ္စည်းသည် ဥပသမ္ပန္န ပုဂ္ဂိုလ်၏ သင်္ကန်းပစ္စည်းဖြစ်က နိဿဂ္ဂိပါစိတ်၊ ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ်၏ သင်္ကန်းမှ တစ်ပါးသော သပိတ်စသော ပစ္စည်းမျိုး အနုပသမ္ပန္န ပုဂ္ဂိုလ်၏ အလုံးစုံသော ပစ္စည်းမျိုးကို လှူယူက ဒုက္ကဋ် ဤသို့အားဖြင့် ခြားနားပါသည်။

ဤသိက္ခာပုဒ်၌ 'ဝေယျာဝစ္စာဒိနိ ပစ္စာသီသမာနေ' ဟူသော ကခ်ါပါဠိဖြင့် သင်္ကန်းပေးမှုသည် ငါ၏ကိစ္စကြီးငယ်ကို ဆောင်ရွက်၍ ပေးလိမ့်မည်ဟူသောမျှော်လင့်ချက်ဖြင့်ပေးခြင်း မျိုးသာဖြစ်သည်။ နိဿဋ္ဌဒါနမျိုးမဟုတ်ဟူသော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြသည် ဋီကာကြီးဟုဆို၏။

၃၄၀။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် ပဉ္စမသိက္ခာပုဒ်အရနိဿဂ္ဂိယံ သင်္ကန်းကို စွန့်ပုံပါဠိကို ရေးပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါ များကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၃၄၀။ ဖြေ (က) ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ ဘိက္ခုဿ သာမံ ဒတွာ ပုန အစ္ဆိန္နံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(ခ) ၁-ဝိကပ္ပနာလောက်သော သင်္ကန်းဖြစ်ခြင်း၊ ၂-ကိုယ် တိုင်ပေးခြင်း၊ ၃-ပြန်လုအပ်သော သင်္ကန်း၌ သကသညာရှိခြင်း ၄-အလုခံရသောပုဂ္ဂိုလ်၏ဥပသမ္ပန္နပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခြင်း၊ ၅-အမျက် ၏ အစွမ်းဖြင့် လုခြင်း၊ လုစေခြင်း ပေါင်း ၅-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ဆောင်ပုဒ်

ဝိကပ္ပိနာ၊ ပြုငှာလောက်င၊ စိဝရမှန်၊ သာမံဒီနွံ၊ သကာသည၊ ရှိပါတစ်ချက်၊ လုယက်ခံသူ၊ ဘိက္ခုဖြစ်ငြား၊ မျက်မာန်ပွားၡ၊ လုငြားလုစေ၊ ဤငါးထွေ၊ မှတ်လေအင် သ်ရှင်တည်း။

ပဥ္စမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

ဆဋ္ဌ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၄၁။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌ သုတ္တ-အရ လိုအပ်သော ချည်အမျိုးအစားကို ပြဆို၍ (ခ) မည်သို့သော ချည်မျိုးကို မည်သို့သော ရက်ကန်းသည်မျိုးအား မည်သို့ရည်ပုံ အရက်ခိုင်းသဖြင့် မည်မျှလောက် ပြီးစီးပါက နိဿဂ္ဂိပါစိတ် သင့်သည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၄၁။ ဖြေ (က) ခေါမ ကပ္ပာသိက စသော ချည် ၆-မျိုး ကိုလည်းကောင်း၊ ယင်းတို့အား လျော်သော ဒုကူလစသော အနုလောမချည်မျိုးကိုလည်းကောင်း သုတ္တဟူ ဆိုအပ်ပါသည်။

(ခ) ဉာတိ ပဝါရိတ မဟုတ်သူတို့ထံမှ သက်နီးရက်ရန် တောင်းအပ်သော အကပ္ပိယချည်းမျိုးကို ဉာတိပဝါရိတ မဟုတ် သော အကပ္ပိယ ရက်ကန်းသည်မျိုးအား ငါ့သင်္ကန်းကိုရက်၍ ပေးလော့ဟူသော အကပ္ပိယ ဝိညတ်စကားမျိုးဖြင့် ခိုင်းစေကာ အလျားတစ်ထွာ အနံတစ်တောင် ပြီးစီးပါက နိဿဂ္ဂိပါစိတ် သင့်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ဥဒ္ဒိတပ ေါ်ရိုတ ရက်ကန်းသည်ပင် မဟုတ်စေကာအကပ္ပိယ ဝိညတ်မှုဖြင့် ရအပ်သော ရက်ကန်းသည်မျိုး၊ မဟုတ်ဘဲ 'ဟတ္ထကမ္မ' လက်အမှုကို တောင်းခြင်း၏အစွမ်းဖြင့် ရအပ်သော ရက်ကန်းသည်မျိုးသည်လည်း ကပ္ပိယတန္တဝါယပင် ဖြစ်တော့၏။

၃၄၂။ မေး ပဋ္ဌဂ် ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်၌ ကပ္ပိယ ရက်ကန်းသည်ကို (က) အကပ္ပိယချည်ကို ရက်စေမှု (ခ) ကပ္ပိယချည်ကိုရက်စေမှု (ဂ) ကပ္ပိယာ-ကပ္ပိယ မိဿကချည်ကိုရက်စေမှု (ဃ) အကပ္ပိယ ရက်ကန်းသည်ကို ကပ္ပိယချည်ကို ရက်စေမှု (င) အကပ္ပိယ ချည်ကို ရက်စေမှု (စ) ကပ္ပိယာ ကပ္ပိယ မိဿက ချည်ကို ရက်စေမှုတို့အတွက် သင့်ရောက် ထိုက်သော အာပတ်များကို ညွှန်းပြပါ။

၃၄၂။ ဖြေ (က) ဒုက္ကဋ်။
(ခ) အနာပတ္တိ။
(ဂ) အကပ္ပိကချည်အတွက် ဒုက္ကဋ်။
ကပ္ပိယချည်အတွက် အနာပတ္တိ။
(ဃ) ဒုက္ကဋ်။
(င) နိဿဂ္ဂိယပါစိတ်။
(စ) အကပ္ပိယချည်အတွက် နိဿဂ္ဂိပါစိတ်
ကပ္ပိယချည်အတွက် ဒုက္ကဋ် အာပတ်
များ အသီးသီး သင့်ပါသည်။

ရက်ကန်းသည်ကလည်း အကပ္ပိယ၊ ချည်ကလည်း အကပ္ပိယ ဖြစ်မှသာ ဤသိက္ခာပုဒ်ဖြင့် နိဿဂ္ဂိပါစိတ် သင့်သည်၊ တစ်ခုခုက ကပ္ပိယဖြစ်နေပါလျှင် ဒုက္ကဋ်သာ၊ ၂-ခုလုံးကပ္ပိယ ဖြစ်နေလျှင်ကား အနာပတ္တိ။

http://www.dhammadownload.com

၃၄၃။ မေး၊ ဉာတိ ပဝါရိတ မဟုတ်သူတို့ထံမှ (က) သူ တစ်ပါးကိုအတောင်းခိုင်းခြင်းဖြင့်ရအပ်သောချည်ကိုအကပ္ပိယ ရက်ကန်းသည်ကို အရက်ခိုင်းပါက သုတ္တဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိယ ဖြစ်,မဖြစ်ကို အကြောင်းနှင့်တကွပြဆို၍၊ (ခ) စီဝရ သိဗ္ဗန ပတ္တထဝိက စသည်တို့အကျိုးငှာ ချည်ကို တောင်းပါက အပြစ်ရှိ,မရှိကိုလည်း ဆုံးဖြတ်ပါ။

၃၄၃။ ဖြေ (က) နိဿဂ္ဂိယမဖြစ်ပါ၊ 'သာမံသုတ္တံဝိညာ ပေတွာ' ဟူသော ပါဠိကိုထောက်ပါ။

(ခ) စီဝရသိဗ္ဗန စသည်တို့ အကျိုးငှာ ချည်ကိုတောင်းမှု အတွက် သုတ္တဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် အာပတ်မသင့်ပါ၊ ဝိညတ္တိ သိက္ခာပုဒ်ဖြင့်ကား အကတဝိညတ် ဒုက္ကဋ် သင့်ပါသေးသည်။

၃၄၄။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် ဆဋ္ဌသိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိယ သက်နီးကို စွန့်ပုံပါဠိကိုရေးပြ၍ (ခ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏အင်္ဂါ များကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၄၄။ ဖြေ (က) ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ သာမံ သုတ္တံ ဝိညာပေတွာ တန္တ ဝါယေဟိ ဝါယာပိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(ခ) ၁-သင်္ကန်း ရက်ရန်အတွက် တောင်းအပ်သောချည် ဖြစ်ခြင်း၊ ၂-မိမိအတွက် ရည်စူးခြင်း ၃-အကပ္ပိယ ရက်ကန်း သည်ကို အကပ္ပိယ ဝိညတ်စကားမျိုးဖြင့် အရက်ခိုင်းခြင်း ပေါင်း ၃-ပါး။

http://www.dhammadownload.com

ဆေးစွင်ပုဒ်

သက်န်းရက်ရန်၊ ရည်သန်တောင်းရိုး၊ ချည်မျိုးဖြစ်ဘိ၊
မိမိကိုမှန်း၊ ကျော်ကန်းသည်ဟူ၊ ခိုင်းအပ်သူလည်း၊ မဟူ
ဉာတိ၊ ပဝါရိဖြစ်၊ တစ်လှစ်မဆပ်၊ ဝိညတ်မှုသွင်း၊ ရက်
စေခြင်းပါ၊ ဤသုံးဖြာ၊ အင်္ဂါသရုပ်မှတ်ဖွယ်တည်း။

ဆဋ္ဌနိဿဂ္ဂိပါစိတ်ပြီး၏။

သတ္တမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၄၅။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် သတ္တမသိက္ခာပုဒ်၌ 'ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတော' အရ မည်သူတို့က မည်သို့ မဖိတ်အပ်သည်ကိုလည်းကောင်း၊ (ခ) 'ဝိကပ္ပံအာပဇ္ဇေယျ' အရ ဝိကပ္ပါပဇ္ဇနာကာရကိုလည်းကောင်း ညွှန်းပြ၍ (ဂ) အန္တမသောပိဏ္ဍပါတမတ္တမ္ပိ' အရ ဆွမ်းပေးရုံမျှဖြင့် နိဿဂ္ဂိယ ဖြစ်ပါသလော၊ ဘယ်အခန်းမျိုးသို့ရောက်မှ နိဿဂ္ဂိယဖြစ်သည်ကို ပြဆိုပါ။

၃၄၅။ ဖြေ (က) သင်္ကန်းလှူမည့် ဒါယကာများက အရှင်ဘုရား ဘယ်လိုသင်္ကန်းမျိုးကို အလိုတော်ရှိပါသနည်း၊ အရှင်ဘုရားအတွက် ဘယ်လို သင်္ကန်းမျိုးကို အရက်ခိုင်း ရပါမည်နည်း။ လိုရာ အမျိုးအစားကို မိန့်ကြားတော်မူပါဟု မဖိတ်အပ်သည်ကို အပ္ပဝါရိတ ဆိုပါသည်။

(ခ) ပါဠိမေးက်၌ 'ဣဒံ ခေါ အာဝုသော၊ လ၊ အနုပဒဇ္ဇေယျာမ'ဟူသောပါဠ်ဖြင့် စီရင်မှုသို့ ရောက်ပုံအခြင်းအရာ 'ဝိကပ္ပစပဇ္ဇနာ ကာရ' ကိုပြပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

(ဂ) ဆွမ်းကိုပေးရုံမျှဖြင့် နိဿဂ္ဂိယ သင်္ကန်းမဖြစ်ပါ။ ရဟန်း၏ စိမ့်စွက်ဖက်မှုအရ ရက်ကန်းသည်တို့က သင်္ကန်းဒါယကာများ၏ထံမှ ချည်ကိုထပ်တောင်းပြီးလျှင် ချဲ့ထွင်ရက်လုပ်သဖြင့် သင်္ကန်းကို ရရှိမှသာ နိဿဂ္ဂိယ ဖြစ်ပါသည်။ (သင်္ကန်းမရမီ ရက်ကန်းသည်တို့၏ ပယောဂတိုင်း ပယောဂတိုင်း ဒုက္ကဋ်။)

၃၄၆။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် သတ္တမ သိက္ခာပုဒ်အရ နိဿဂ္ဂိယသင်္ကန်းကို စွန့်ပုံပါဠိကိုရေးပြ၍ (ခ) ၎င်းသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများကိုလည်း ပြဆိုပါ။

၃၄၆။ ဖြေ (က) ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ ပုဗ္ဗေ အပ္ပဝါရိတဿ အညာတကဿ ဂဟပတိကဿ တန္တဝါယေ ဥပသင်္ကမိတွာ ဝိကပ္ပံ အာပန္နံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

(ခ) ၁-ဥာတိပဝါရိတ မဟုတ်သူတို့၏ ရက်ကန်းသည်တို့ ထံသို့ သွားရောက်စိမ့်ခြင်း၊ ၂-မိမိအတွက် ရည်စူးသောသင်္ကန်း ဖြစ်ခြင်း၊ ၃-ထိုရဟန်း၏ စိမ့်ချက်အရချည်ကိုတိုး၍ရက်စေခြင်း ၄-သင်္ကန်းကို ရရှိခြင်း၊ ပေါင်း ၄-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

> သင်္ကန်းဒါယကာ၊ အပ္ပဝါရိ၊ အညာတိတို့၊ ခိုင်းဘိတန္တ၊ ဝါယသို့ကပ်၊ စိမ့်လာတ်ဘိ၊ မိမ်ဖို့မှန်၊ စိမ့်ပြောကြား၊ ကိုယ့်စကားကြောင့်၊ ချည်ပွားပြန်ရခဲ့၊ ခြင်းထဲ့၊ မှတ်ဖွယ်အင်္ဂါစတုတ်။

သတ္တမနိဿဂ္ဂိယပါစိတ်ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

အဋ္ဌမနိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၄၇။ မေး (က) ပတ္တဝဂ်အဋ္ဌမသိက္ခာပုဒ်၌ အစ္စေက စီဝရဟူသည် မည်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်တို့က မည်သို့မည်ပုံ လျှောက်ဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းမျိုးပါနည်း။ (ခ) နိဿဂ္ဂိယ အစ္စေက သင်္ကန်းကို စွန့်ပုံပါဠိနှင့်တကွ (ဂ) ဤသိက္ခာပုဒ်၏ အင်္ဂါများ ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

၃၄၇။ ဖြေ (က) ခရီးသွားလတ္တံ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ မကျန်းမမာ ဖြစ်နေသောပုဂ္ဂိုလ်၊ ကိုယ်ဝန်ရှိနေသူ၊ ရှုတ်တစ်ရက် ချက်ချင်း အဒ္ဓာတရား ဖြစ်ပွားလာသူတို့က 'ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမိ' ဝါဆိုသင်္ကန်းကို လှူပါမည်ဟု လျှောက်ဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းမျိုးကို အစ္စေကစီဝရဆိုပါသည်။

(ခ) ဣဒံ မေ ဘန္တေ အစ္စေက စီဝရံ စီဝရကာလသမယံ အတိက္ကာမိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတောနိဿဇ္ဇာမိ။

(ဂ) ၁-ဝိကပ္ပနာပြုလောက်သော အစ္စေက သင်္ကန်း၏ မိမိပိုင်သင်္ကန်းဖြစ်ခြင်း၊ ၂-သိတင်းကျွတ်လဆန်း ၅-ရက်နေ့၌ ဖြစ်ပေါ်ရရှိခြင်း၊ ၃-အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာမပြုခြင်း၊ ၄-သင်္ကန်း ကာလကို လွန်စေခြင်း ပေါင်း ၄-ပါး။

ဆောင်ပုဒ်

ဝိကပ္ပနာ၊ ပြုလောက်ငှာ၊ စီဝရ၏၊ သသန္တကံ၊ ကိုယ်ပိုင် မှန်ခစ၊ ကတ္တိကလ၊ ဆန်းပဉ္စမ၊ ဒီဿသညီ၊ ပဉ္စမီ၌၊ ဖြစ်သည်တစ်တန်၊ အဓိဋ္ဌာန်မှု၊ ဝိကပ်မှုကို၊ မပြုတစ်ခန်း၊ သင်္ကန်းအခါ၊ လွန်စေပါ၊ လေးဖြာအင်္ဂါသဉ္ဇာပ်တည်း။

အဋ္ဌမနိဿဂ္ဂိပါစိတ် ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

နဝမနိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၄၈။ မေး ပတ္တဝဂ် နဝမသိက္ခာပုဒ်၌ ဘယ်လိုသေနာသနမျိုးကို (က) အာရညက (ခ) သာသင်္ကသမ္မတ (ဂ) သပ္ပဋိဘယဆိုသည်ဟု ရှင်းလင်းဖော်ပြပါ။

၃၄၈။ ဖြေ (က) အကာအရံရှိသော မြို့ရွာ၏ တံခါးခုံမှ အကာအရံမရှိသောမြို့ရွာ၏ အရံထိုက်ရာပရိက္ခေပါရဟဌာနမှ မြန်မာတိုင်းသုံး သံတောင်လေးတောင်ရှိသော ကုလလေးတာဖြင့်အပြန်ငါးရာနှင့်နှင့်ဝေးကွာသောတောအရပ်၌ဆောက်လုပ်အပ်သောကျောင်းမျိုးသည် အရညကသေနာသနမည်ပါသည်။

ရွာ၌အစွန်ဆုံးအိမ်၏ ဿရူပစာရမှ မှဏ္ဍိမပုရိသ၏ ခဲတစ်ကျအရပ်သည် ပရိက္ခေပါရဟဌာနတည်း။

(ခ) ခိုးသူ စသည်တို့ တည်နေ ခိုအောင်းနေသည့် နေရာစသည်ကိုမြင်သဖြင့် မသင်္ကာစရာရှိသည်ဟု သမုတ်အပ်သောအရပ်မျိုးသည်သာသင်္က သမ္မတမည်ပါသည်။

(ဂ) လူတို့အရိုက်အနှက် အလုအယက် ခံရခြင်းဟူသောဘေးဘျမ်းမျိုးနှင့် ကကွဖြစ်သော အရပ်မျိုးသည် သပ္ပဋိဘယမည်ပါသည်။

၃၄၉။ မေး ပတ္တဝဂ်သည် နဝမ သိက္ခာပုဒ်၌ 'အန္တရဃရေ နိက္ခိပေယျ' အရ မည်မျှလောက်သော အကြောင်းအင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံမှ နိက္ခိပနအမှုကို ပြုခွင့်ရသည်ကို ညွှန်းပြပါ။

၃၄၉။ ဖြေ ၁-ပုရိမဝါကပ်ဆို၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြုခြင်း၊ ၂-သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့ထိ ဟူသော

http://www.dhammadownload.com

ကတ္တိကလဖြစ်ခြင်း ၃-တောကျောင်း အင်္ဂါလုံလောက်သော တောကျောင်းဖြစ်ခြင်း၊ ၄-သာသက် ဿမ္ဗုဒ္ဓိဘ ယဖြစ်ခြင်း၊ ဤအင်္ဂါ ၄-ပါးနှင့် ပြည့်စုံမှ စီဝရနိက္ခိပန အမှုကို ပြုနိုင်ပါသည်။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ ကတ္တိကေ ယေ၀ မာသသ္မိံ၊ ပဌမာယ ပ၀ါရိတော
ပစ္ဆိမေနပမာဏေန၊ ယုတ္တေ သ၀တက်သမ္ဘတေ။
၂။ သေနာသနေ ၀သန္တော၀၊ ဌပေတုံ ကေစီ၀ရံ။
စတုရင်္ဂသမာယောဂေ၊ လဗ္ဘတီတိ ပကာသိတော။
(ဝိနယဝိနိစ္ဆယ)

၃၅၀။ မေး (က) ပတ္တ၀ဂ် နဝမသိက္ခာပုဒ်၌ 'တေန စီ၀ရေန ဝိပ္ပ၀သိတဗ္ဗံ' ဟူသော ပါဠိ၌အရ ဘယ်လိုကင်းခြင်းမျိုးကို ဝိပ္ပ၀ါသ ဆိုပါသနည်း (ခ) 'ဆာရတ္တပရမံ' ဟူသော ပိုင်းခြားမှုမှာ မိမိနေရာ အာရညက သေနာသန အတွက်ပိုင်းခြားခြင်းပါလော ဆုံးဖြတ်ပါ။

၃၅၀။ ဖြေ (က) မိမိနေရာ အာရညက သေနာသန၌ သတ္တမမြောက်အရုဏ်သို့ မတက်စေခြင်း၊ သတ္တမမြောက်နေ့၏ အာရုဏ်တက်လာသည့်အခါ မိမိနေရာအာရညက သေနာသန၌ မရှိခြင်းကို ဝိပ္ပ၀ါသဆိုပါသည်။

(ခ) မိမိနေရာ အာရညကသေနာသနအတွက်ပိုင်းခြားခြင်း မဟုတ်ပါ၊ အခြားနေရာ၌ နေခိုက်မှာ ဤမျှလောက် ကင်း၍ နေနိုင်သည်ဟူ ပိုင်းခြားခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိနေရာအာရညက သေနာသန၌ကား စီ၀ရမာသတစ်လလုံးပင်ကင်း၍နေနိုင်ပါသည်။

http://www.dhammadownload.com

ခွန့်ပုံပါဠိ

ဣဒံ မေ ဘန္တေ စီဝရံ အတိရေက ဆာရတ္တံ ဝိပ္ပဝုတ္ထံ အညတြ ဘိက္ခုသမ္မုတိယာ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ ယံ ဂါမံ ဂေါစရံ ကတွာ၊ ဘိက္ခု အာရညကေ ဝသေ။
တသ္မိံ ဂါမေ ဌပေတုံ တံ၊ မာသမေကမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။

၂။ အညတ္ထ ဝသန္တဿ၊ ဆရတ္တ ပရမံ မတံ။
အယမဿ အဝိပ္ပဝါသော ပဋိစ္ဆန္နာ ပကာသိတော။

(ဝိနယဝိနိစ္ဆယ)

နဝမနိဿဂ္ဂိပါစိတ် ပြီး၏။

ဒသမနိဿဂ္ဂိပါစိတ်

၃၅၁။ မေး (က) ပတ္တဝဂ် ဒသမ သိက္ခာပုဒ်၌ သံဃာအား ညွတ်ရရုံသာ ညွတ်ရသေးသဖြင့် သံဃာ့ဥစ္စာ မဖြစ်သေးသော လာဘ်ကို အဘယ်ကြောင့် သံဃိက ဆိုပါသနည်း။ (ခ) မိမိတို့ ညွတ်စေရုံမျှဖြင့်ပင် နိဿဂ္ဂိယပါစိတ် သင့်ပါသလော။ (ဂ) သံဃစေတိယပုဂ္ဂလတို့၌ညွတ်ပြီးသောလာဘ်ကိုညွတ်ယင်းမှ တစ်ပါးသောသံဃစေတိယ ပုဂ္ဂလတို့ကို ညွတ်စေက မည်သို့ အပြစ်ရှိသေးသည်ကိုလည်း ဖော်ပြပါ။

http://www.dhammadownload.com

၃၅၁။ ဖြေ (က) ညွှတ်ခြင်း ဟူသော အကြောင်း၊ ပရိယာယ်တစ်မျိုးအရ သံဃိက ဖြစ်ပါတော့သည်။

(ခ) နိဿဂ္ဂိယ ပါစိတ်မသင့်ပါ၊ ဒုက္ကဋ်မျှသာ သင့်ပါသည်။ (မိမိလက်သို့ရောက်မှ နိဿဂ္ဂိပါစိတ်။)

(ဂ) ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါသည်။

၁။ ယော ပန ဘိက္ခု၊ သုနခဿပိ ဩဏတံ၊
သုခနဿ ပနာညဿ၊ ပရိဏာမေယျ ဒုက္ကဋံ။

ဤ 'ဝိနယ ဝိနိစ္ဆယ' စကားအရ ခွေးတစ်ကောင်အတွက် ရည်မှန်းထားသော အစာကို အခြား ခွေးတစ်ကောင်ကို အကျွေးမခိုင်းရ။

စုန်ပုံပါဠိ

ဣဒံ မေ ဘန္တေ ဇာနံ သံဃိကံ လာဘံ ပရိဏတံ အတ္တနော ပရိဏာမိတံ နိဿဂ္ဂိယံ၊ ဣမာဟံ အာယသ္မတော နိဿဇ္ဇာမိ။

ဆောင်ပုဒ်

၁။ စေတီယဿစ သံဃဿ၊ ပုဂ္ဂလဿပိ ဝါပန။
အညဿ ဝေါဏမညဿ၊ ပရိဏာမေယျ ဒုက္ကဋံ။

၂။ တိဏကံ နေတ္တညာဒတာနိ၊ သံဃေ ပရိဏတံ တထာ။
ပဋိလာဘောစ လာဘဿ၊ ဇာနသောသဿ နာမကံ။

ဒသမ နိဿဂ္ဂိပါစိတ် ပြီး၏။

နိဿဂ္ဂိယပါစိတ္တိယ ကဏ္ဍ အလုံးစုံ ပြီး၏။

http://www.dhammadownload.com

နိဂမဂါထာများ

(က) ဂရူန မဝလမ္ဗာဟံ၊
ယေသံ ဉာဏာနုဘာဝတံ။
နိဗ္ဗာပေသိံ ကမ္မံ ဂန္ထံ၊
ဘောဇယန္တု သဒါ သုခံ။

(ခ) ဝိနယော သာသနာ ဿာယု၊
ဘူတော စိရံ ပဋ္ဌိတံ၊
ပါလေန္တု သာသနံ သန္တာ၊
သမဏာ သကျပုတ္တိယာ။

(ဂ) ယောဂိန မေတ္တ သောတူနံ။
ဉာဏံမံ ဉာဏသင်္ဂမံ။
ပတွာ သုခေန္တု ဘူတတ္တံ၊
သော အသ္မာက ပတ္ထနာတိ။

ကဝိ မေးခွန်းနှင့် အဖြေ

ပထမတွဲပြီး၏။